

Ilustraţia copertei: *Luminiţa* Tu*dor Frăţilă*

Ba Jin

Nopţi reci

ROMAN

TRADUCERE DE ADRIANA CERTEJAN ŞI IULIAN NEACŞU

PREFAŢA ŞI TABEL CRONOLOGIC DE PAUL MARIŞ

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI 1985 EDITURA MINERVA BUCUREŞTI

BA JIN: HANYE Editura pentru Literatură şi Artă

(Shanghai wenyi chubanshe) Stianghai, 1980

PREFAŢA

Ba Jin şi Noua Literatură

Ba Jin se numără printre cei câţiva giganţi ai prozei chineze contemporane, numele său situându-se alături de cele ale lui Lu Xun, LaO She, Mao Dun, Ding Ling sau Bing Xin, pentru a cita doar pe cei într-adevăr importanţi. În deceniile trei şi patru, romanele sale constituiau lectura favorită a oricărui tânăr din China, ceea ce – este adevărat – nu spune totul.

Operele poeţilor din epoca Tang, ca şi povestirile fantastice din aceeaşi perioadă, sau un roman ca Visul din *pavilionul roşu* sunt creaţii literare intrate de mult în

circuitul universal. De altfel, literatura clasică chineză a exercitat o fascinaţie deosebită şi continuă să atragă interesul pe toate meridianele, constituindu-se în acelaşi timp într-o generoasă temă de cercetare pentru specialişti, în schimb, literatura chineză contemporană este mult mai puţin cunoscută şi mai puţin cercetată în toată cdtnplexitatea ei.

Creaţia literară dintre anii 1919 – 1949, reprezintă însă un fenomen extrem de important nu numai pentru literatura modernă, ci şi pentru o înţelegere nouă a întregii literaturi chineze, mai ales datorită faptului că fenomenul literar din aceste decenii trebuie considerat în primul rând ca o puternic a dezicere de canoanele esteticii clasice.

Desigur că anul 1919 nu este decât un simplu reper cronologic convenţional. Rădăcinile imediate ale mişcării pentru o nouă literatură sunt puse în lumină de apariţia la Shanghai, în anul 1915, a primului număr al revistei *Tineretul nou,* revistă al cărei prim editor a fost Chen Duxiu. Obiectivele de început ale acestei publicaţii erau, în principal, popularizarea gândirii europene şi a literaturilor

occidentale, văzute ca cele mai bune mijloace de luptă împotriva ideologiei chineze tradiţionale. Ulterior, Chen Duxiu este chemat la Beijing de către rectorul Universităţii de aici, acea persoană de mare erudiţie pusă în slujba progresului care a fost Cai Yuanpei, Grupului tinerilor intelectuali, profesori universitari şi studenţi, i se alătură mai târziu şi Hu Shi, autorul unui program în opt puncte *(ba bu zhuyi)* de respingere şi negare totală a valorilor şi metodelor de creaţie ale literaturii clasice. Cerinţele noii literaturi au Fost sintetizate apoi şi expuse în trei puncte de către Chen Duxiu. Coordonatele fundamentale ale programului vizau atât conţinutul, cât şi forma literaturii. Se cerea cu vehemenţă abolirea literaturii aristocratice, înlăturarea unei literaturi a lamentaţiilor dulcege ale funcţionarilor şi politicienilor rataţi, dar, mai ales, se cerea eliminarea din literatură a limbii clasice *(vuenyan),* devenită 0 Limbă moartă, ininteligibilă pentru marea masă şi accesibilă numai intelectualilor. În viziunea autorilor programului, noua literatură trebuia să fie populară, uşor de înţeles pentru oricine, o literatură robustă şi plină

de prospeţime. Ea era chemată să se adreseze maselor largi şi trebuia scrisă în limba vorbită *(baihua).* Revista *Tineretul nou* a constituit ea însăşi, prin cele publicate în paginile ei, un model de urmat, numerele din 1918 fiind în întregime redactate în baihua. Reacţia intelectualităţii conservatoare şi retrograde a fost violentă şi dă, într-un fel, măsura caracterului revoluţionar al revendicărilor formulate de tinerii scriitori. Ele veneau atât de puternic în contradicţie cu spiritul de respect faţă de tradiţie, erau atât de profunde, încât zguduiau din temelii întregul fundament estetic al culturii chineze, astfel încât această revoluţie îiterară a fost frecvent comparată în implicaţiile ei cu Renaşterea europeană. Ruptura cu tradiţia nu se petrecea doar pe plan estetic, ea era poate şi mai şocantă la nivel ideologic, întrucât era atacată însăşi esenţa tradiţiei chineze – confucianismul. Acesta era făcut responsabil de starea de înapoiere în care se găsea China şi nu e deci de mirare că Lu Xun, în al său *Jurnalul unui nebun* compara sistemul familial chinez, subînţeles fiind întregul sistem al moralei confucianiste, cu fenomenul de canibalism.

Să revenim însă la anul 1919. La 4 mai au loc la Beijing demonstraţii puternice exprimând nemulţumirea faţă de hotărârile Tratatului de pace de la Versailles, care acorda drepturi speciale Japoniei în peninsula Shandong. Iniţiatorii mişcării, ca şi marea masă a demonstranţilor erau tocmai studenţii şi elevii cărora li se adresau revistele de tipul *Tineretului nou.* Aceste manifestări de protest au avut, deci, caracter naţional, dar şi democratic, îndreptându-se împotriva guvernului de la Beijing, incapabil să facă faţă complicatelor probleme ale Chinei. Demonstraţia de la Beijing este cunoscută sub denumirea de Mişcarea de la 4 Mai, dar prin amplul ecou pe care l-a avut în întreaga China, această mişcare a devenit emblema literaturii, a culturii în general, în deceniile trei şi patru. Se vorbeşte, prin urmare, de generaţia de la 4 Mai şi de literatura de la 4 Mal. Apar tot mai multe reviste în care autori tineri şi chiar foarte tineri publică creaţii originale, dar şi un imens număr de traduceri. Atât creaţia proprie, cât şi traducerile nu aparţin în exclusivitate domeniului literar, ci îmbrăţişează o problematică foarte variată, de la teoria evoluţiei la economia politică şi

de la diferitele orientări filosofice europene la chestiuni de politică şi istorie. În acest context cultural şi politic, literaturii îi revine însă rolul principal, acela de a crea şi modela conştiinţa politică a cititorilor, fie că era vorba de trezirea unei conştiinţe naţionale moderne, fie că era vorba de modelarea gustului estetic pentru a putea percepe valori din afara sferei tradiţionale a culturii chineze.

Situarea literaturii în prim-planul vieţii politice nu era un fenomen în esenţă nou pentru cultura chineză. În mod paradoxal, postura de avangardă este tocmai un rezultat al locului special pe care l-a ocupat literatura în mod tradiţional în istoria civilizaţiei chineze.

Raportul politică-literatură este, în China, de un tip foarte deosebit, datorită suportului comun celor două domenii: dregătorul şi omul de litere sunt reuniţi în una şi aceeaşi persoană. Examenele de stat pentru selectarea funcţionarilor, de la cel mai mic nivel şi până la examenele imperiale, aveau drept unul din cele mai importante criterii forma de redactare a lucrărilor scrise. Candidaţii trebuiau să posede o cultură clasică vastă, iar talentul

artistic pus în valoare de câte o lucrare de la examen era uneori hotărâtor în alegerea candidaţilor pentru treptele superioare de examinare. Orice dregător era, prin forţa lucrurilor, mai mult sau mai puţin familiarizat cu valorile literaturii clasice şi nu de puţine ori personalitatea sa era dublată de un autentic talent artistic.

Relaţia între literatură şi conducerea treburilor publice îşi lasă amprenta până în contemporaneitate. Dacă în Occident oamenii politici care sunt şi artişti în acelaşi timp sunt destul de rari, în China aceasta este regula. Sigur că secolul nostru va aduce şi aici o mai mare specializare a îndeletnicirilor, dar nu trebuie uitat că Mao Zedong a fost şi un apreciat poet.

Poziţia cheie a literaturii şi culturii în general a fost încă o dată scoasă în evidenţă cu claritate de situaţia complexă de confruntare a Chinei cu valorile occidentale, în perioada considerată ca începând cu mijlocul secolului al XIX-lea. Câteva conflicte militare, de mai mare sau mai mică întindere, s-au încheiat cu înfrângeri categorice ale Chinei de către diferitele puteri coloniale şi au fost urmate de încheierea unor tratate de pace care

încălcau flagrant suveranitatea statului chinez. Aceste tratate, cunoscute în istoriografia chineză sub numele de *tratate inegale,* au avut urmări adânci în politica chineză, dar şi în evoluţia gândirii chineze. Şi nu neapărat ca urmare a contactului direct cu purtătorii unor civilizaţii străine (contact care, de altfel, debutase cu câteva secole mai devreme, prin prezenţa misionarilor creştini la curtea împăraţilor din dinastia Qing), ci mai ales datorită unui fel de silogism. Organizarea politică chineză este rezultatul unei îndelungate tradiţii, în esenţă confucianistă, eşecul militar şi politic în faţa puterilor coloniale înseamnă şi eşecul acestui sistem de organizare politică – trebuie în consecinţă cunoscute şi studiate gândirea şi organizarea politică a ţărilor occidentale.

Rezultatul a fost traducerea unui mare număr de cărţi cu tematică foarte variată, de la filosofie şi economie politică, până la literatură clasică greacă sau poezie modernă americană. În felul acesta, i s-a deschis spiritualităţii chineze un orizont nou, larg. Unde se aflau confirmate anumite concepţii proprii, sau unde i se relevau idei, pe care nu le întâlnise în cultura clasică a

patriei. Se impunea cu necesitate schimbarea din rădăcini a societăţii, aflată practic încă în sfera de gravitaţie a feudalismului, dar se impunea, mai ales, schimbarea mentalităţii poporului, transformare ce putea fi înlesnită de literatură. Faptul că literatura este concepută ca cel mai eficient mi. Iloc de educare a maselor este excelent ilustrat de prefaţa la volumul Chemarea *la arme* a lui Lu Xun, unde acesta povesteşte cum a luat decizia de a deveni scriitor, considerând că numai astfel are posibilitatea să-şi dedice întreaga energie intelectuală propăşirii ţării sale. La fel ca şi Lu Xun, Guo Moruo doreşte să devină medic, pentru a se dedica apoi carierei de scriitor, considerând că în felul acesta va fi mult mai util în procesul de modernizare al patriei sale.

Nu este deci de mirare că deceniile care au urmat au cunoscut o deosebită febră a creaţiei, dublată de o foarte bogată literatură de traduceri din cele mai diverse zone ale lumii. Au luat fiinţă numeroase societăţi literare, devenite celebre împreună cu publicaţiile editate de ele. Încă din 1916, a fost fondată la Beijing „Societatea pentru studiul literaturii” *(Weruvue yanjiuhui),*

condusă de Zheng Zhenduo, cu o publicaţie lunară (Xiaosfjuo *yuebao*). *L-n* urmat, în 1922, „Creaţia”, al cărei suflet a fost Guo Moruo. După o scurtă perioadă estetistă, programul societăţii s-a situat sub semnul materialismului dialectic. Alături de acestea, şi de altele mai mult sau mai puţin cunoscute”. Liga scriitorilor liberi” îmbogăţeşte şi ea peisajul complex al orientărilor estetice, printr-un program care acorda libertate deplină scriitorului în creaţia sa. Acestei societăţi i s-au alăturat, printre alţii, Lu Xun, Yu Dafu, îi an Han şi Ba Jin.

După anul 1932, încep să se estompeze graniţele dintre diferitele grupări literare, fapt ce se datorează polarizării tot mai accentuate a scenei politice. Teroarea răspândită de politica anticomunistă şi antiprogresistă a Guomindang-ului îi va determina pe scriitori să resimtă şi mai acut necesitatea angajării artistului în evenimentele vremii, tendinţă care va dobândi un program clar prin Conferinţa asupra literaturii de la Yan an din 1942. Majoritatea scriitorilor patrioţi şi progresişti vor recunoaşte că tabăra partidului comunist este locul unde îşi pot urmări

idealurile sociale şi Estetice, literatura lor situându-se de acum încolo sub semnul ideologiei comuniste”.

*

Ba Jin se numără printre prozatorii marcanţi ai literaturii de la 4 Mai, fără ca el să fi făcut însă parte dintre iniţiatorii mişcării. Faptul că era originar din oraşul Chengdu, capitala provinciei Sichuan, situată la mare distanţă de centrele politice Beijing şi Shanghai, ar putea apărea la prima vedere ca o piedică în stabilirea contactului cu mişcarea pentru Noua Literatură. Nu trebuie uitat însă că această zonă extrem de bogată şi cu un rol important în economia chineză de-a lungul întregii istorii chineze, funcţiona ca un adevărat, barometru al mişcărilor sociale din China – adesea ele se înfiripau aici, şi tot aici se stingeau cel mai greu: Ba Jin are astfel ocazia să asiste nemijlocit, foarte de tânăr, la frământările sociale ale epocii.

Pe de altă parte, judecând după prima sa operă importantă – romanul *Familia* –, tânărul Ba Jin a fost impresionat în primul rând de nedreptăţile din interiorul entităţii fundamentale a societăţii chineze care era familia feudală. Scriitorul provine dintr-o

familie foarte numeroasa, cu peste cincizeci de membri, aparţinând mai multor generaţii, preponderentă fiind însă generaţia tânără. Bărbaţii mai vârstnici erau magistraţi, tatăl lui Ba Jin nefăcând nici el excepţie, dar grosul venitului era obţinut din arendarea moşiilor şi din comerţ. Tinereţea scriitorului nu a fost umbrită de niciun fel de griji materiale, ceea ce nu l-a împiedicat însă să sesizeze din fragedă copilărie deosebirile flagrante. Dintre nivelul de viaţă al rudelor sale şi cel al servitorilor, destul de numeroşi în casa părinţilor şi a bunicului său. De asemenea, trebuie spus că, stat timp cât au trăit părinţii, copilăria sa a fost fericită, micul Feigan – Li Feigan fiind adevăratul nume al scriitorului – simţindu-se înconjurat cu multă dragoste, mai ales că părea să fi fost copilul preferat al părinţilor. Dar după moartea lor – a mamei în 1914, iar a tatălui în 1917 – copilul va rămâne în grija bunicului său, care după tradiţie este, cât timp trăieşte, capul familiei. Ulterior, scriitorul va mărturisi că, de atunci, familia însemnase un regat despotic pentru el. Mai târziu, va înţelege cu atât mai mult atacurile împotriva sistemului familial tradiţional

confucianist.

Descrierea acestei experienţe, prezentarea familiei sale, a relaţiilor dintre membrii ei, precum şi a tiraniei exercitate asupra tinerilor se va realiza în trilogia *Torentul*, Primul volum, Familia, a fost terminat în 1931 şi i-a adus celebritatea tânărului Ba Jin. Romanul, deşi are un puternic caracter autobiografic, nu este totuşi o simplă cronică de familie, în linii mari însă, majoritatea personajelor au corespondent în viaţa reală. Volumul al doilea. *Primăvara* (1938), îşi concentrează acţiunea în jurul vieţii a doua verişoare, alter-ego literar al scriitorului, personalitatea tinerelor fete fiind în societatea chineză neglijată şi nesocotită într-o măsură mult mai mare decât a băieţilor. Prin contrast, depravarea generaţiei mai vârstnice face obiectul romanului *Toamna* (1940), ultimul din trilogie. Deşi porneşte de la fapte reale, mai toate trăite de autor în propria familie, vehemenţa cu care este criticată instituţia fundamentală a Chinei vechi nu se justifică decât având în vedere contextul general, social şi ideologic, despre care – vorbeam mai sus.

Perioada adolescenţei şi maturizării scriitorului este una de mari tulburări sociale şi de lupte aproape permanente între diverse grupări politice. Chiar dacă unele amintiri sunt probabil fapte povestite lui Ba Jin de către adulţi, ele stăruie foarte viu în memoria sa. Astfel, dincolo de faptul că reprezintă abolirea monarhiei, anul 1911 are o semnificaţie deosebită în istoria oraşului Chengdu şi a provinciei Sichuan, prin grevele organizate în capitala provinciei şi în alte oraşe. Perioada petrecută la Nanjing (1923 – 1925) îl va aduce pe tânărul Li Feigan în contact direct cu numeroşi tineri nutrind aceleaşi aspiraţii ca şi el. Visul său era să ajungă la Beijing, pentru a studia la Universitate şi, bineînţeles, pentru a pătrunde în centrul vieţii culturale, dar îmbolnăvindu-se va pleca la Shanghai, mult mai aproape de locurile sale natale. Aici va i martorul unor frământări politice neîntrerupte, se va familiariza cu mişcarea sindicală şi va resimţi cu mare acuitate amestecul brutal al puterilor străine în afacerile Chinei. Toate aceste realităţi apar, transpuse artistic, în opera sa.

Nu există nicio îndoială că

personalitatea tânărului în formare a recepţionat în substanţa lor autentică prefacerile acelor vremi. Trebuie subliniat însă în mod expres şi faptul că un rol cel puţin tot atât de important în crearea viziunii sale despre lume l-a avut contactul cu lumea cărţilor. Ba Jin fusese educat în bună tradiţie chineză; luase contact de timpuriu cu operele cele mai de seamă ale literaturii şi gândirii clasice, chiar dacă nu întotdeauna înţelegea cele citite sau învăţate pe de rost, conform tradiţiei. Mama sa îi recita adesea versuri din autori clasici, iar bunicul, ca şi alţi membri ai familiei, scriau şi ei versuri. Întreaga familie participa frecvent la spectacole de teatru clasic, iar tatăl său chiar scrisese special o piesă pentru a fi interpretată de copiii familiei. Într-un cuvânt, literatura, teatrul făceau parte integrantă din viaţa familiei Li, fapt ce a contribuit desigur la atracţia ce o va exercita arta cuvântului asupra lui.

Şi tot prin intermediul cărţilor, îşi va forma şi convingerile politice. Este probabil ca sensibilitatea sa nativă şi simpatia faţă de cei oprimaţi – pe care îi cunoscuse în postura servitorilor din casa bunicului sau în aceea a celor condamnaţi de tatăl său în

anii de magistratură – să se fi regăsit în spiritul de profund umanitarism descoperit în scrierile unor autori nonconformişti. Găsise, aşa cum va declara mai târziu, cuvintele pe care voia să le spună dar pe care nu ştia cum să le rostească. Experienţa sa socială era acum dublată de o viziune teoretică, viziune care, prin semnificaţia dată ideii de dreptate, îi permitea s-a concilieze sentimentul de simpatie faţă de cei umili insuflat de mama sa, cu cel de ură împotriva nedreptăţii. Ba Jin devine astfel, pentru o perioadă, anarhist, fără să cadă însă în dogmatism, iar odată cu constituirea noului stat socialist, în 1949, îşi va modifica viziunea despre lume, aderând la ideologia comunistă.

Până atunci însă, evoluţia sa va mai fi marcată de unele evenimente din viaţa sa personală, sau din societatea în care trăia. Anii 1927 – 1928 şi-i petrece la Paris, unde pleacă pentru studii. Aici va începe să scrie primele sale povestiri, *Distrugerea* şi *Soarele care* opu*ne.* Personajele principale sunt tineri revoluţionari, care oscilează între datoria faţă de cauza revoluţionară şi sentimentul de dragoste. În aceşti doi ani petrecuţi la Paris este, de asemenea,

profund marcat de procesul lui Niccola Sacco şi Bartholomeo Vanzetti. Cei doi muncitori, militanţi sindicalişti, fuseseră acuzaţi, printr-o înscenare, de crimă şi jaf şi condamnaţi la moarte. Acest proces din Statele Unite declanşase un val de proteste în întreaga lume. Tânărul Ba Jin aflat în Franţa în anul executării celor doi, 1927, i-a scris două scrisori lui Vanzetti în închisoare, la care acesta i-a răspuns cu căldură. Între 1927 şi 1931, traduce în chineză biografia lui Vanzetti şi evocă procesul într-o serie de articole.

Întors în ţară, va călători foarte mult de-a lungul şi de-a latul Chinei. Avea douăzeci şi patru de ani şi cei doi ani petrecuţi în străinătate îi îmbogăţiseră foarte mult experienţa şi cunoştinţele. După începutul făcut la Paris, vor urma acum ani de intensă creaţie, scrisul devenind pentru el sensul vieţii. Vorbind, de pildă, despre anul 1931, spune că scria fără întrerupere, fără a se gândi la sănătate sau oboseală. Încheie în acest an lucrul la Familia şi scrie printre altele şi romanul *Ceata,* prima parte a trilogiei *Dragostea.* Evenimentele politice îl vor împiedica însă în permanenţă să lucreze în linişte. Guvernul Guomindang-

ului îşi intensifică represaliile împotriva comuniştilor şi a tuturor elementelor de stânga. Ba Jin nu se mai simte în siguranţă şi preferă să părăsească pentru o vreme China, fapt petrecut în octombrie 1934. Vu petrece opt luni în Japonia, timp utilizat pentru a învăţa limba japoneză şi pentru numeroase lecturi. Nu pierde însă nicio clipă contactul cu tara, participând la întrunirile studenţilor chinezi de la Tokio, scriind articole despre situaţia din China şi colaborând la diferite reviste chineze. Reîntors în ţară, se dedică pentru o perioadă mai mult muncii de editor – de carte, reviste şi traduceri.

Opera sa cea mai importantă din perioada războiului an ti japonez (1937 – 1949) este desigur trilogia *Dragostea,* cuprinzând romanele *Ceaţa, Ploaia* şi *Fulgerul,* la care se adaugă *Tunetul,* conceput ca tranziţie între primele două şi cel de al treilea. Majoritatea personajelor au ca model persoane reale, pe care Ba Jin le-a cunoscut începând din 1927. Tematica este foarte bogată, concentrându-se asupra vieţii şi idealurilor intelectualităţii revoluţionare tinere, în perioada dominaţiei guomindang-iste de dinaintea războiului antijaponez.

Problemelor cu care erau confruntaţi tinerii din aceste romane li se vor adăuga însă foarte curând şi cele legate de invazia japoneză şi se va impune în mod firesc crearea unui front comun de rezistenţă, indiferent de nuanţele convingerilor politice individuale. De altfel, pe plan politic, această tendinţă va fi evidenţiată de repetatele propuneri de reconciliere naţională făcute de Partidul Comunist Chinez.

În timpul războiului, Ea Jin va locui la Shanghai, Canton, apoi la Guilin şi Kunming. Îşi va continua munca de editor şi va continua să lucreze şi la romanele sale. Convingerile sale anarhiste vor fi uitate atunci când este vorba de cotropirea Chinei de către japonezi, patriotismul primind asupra lor. Opera sa continuă să fie citită cu acelaşi interes de un public foarte numeros. Rezistenţa împotriva invaziei japoneze îşi va găsi locul în romanul *Focul.* Volumul întâi descrie cucerirea oraşului Shanghai, în 1937, iar cel de al doilea prezintă activitatea unui grup de tineri propagandişti, care colaborează cu armata chineză în zona centrală a Chinei. Ei caută să întărească spiritul de rezistenţă

împotriva cotropitorilor, activitate care va fi încununată de succes.

După încheierea războiului şi retragerea japonezilor, până în 1949, scriitorul este mai puţin productiv, încheie însă lucrul la unul din cele mai bune romane ale sale, *Nopţi reci,* pe care îl începuse în 1944 la Guilin. Scrie, de asemenea, o povestire care prezintă condiţiile din spitale în timpul războiului, *Rezerva 4.* Reia în acelaşi timp şi tema familiei, dar privită altfel, din alt unghi decât o făcut în Torentul, povestirea numindu-se Grădina *liniştii.*

La proclamarea Republicii Populare Chineze – 1 octombrie 1949 – majoritatea scriitorilor progresişti rămân pe teritoriul noului stat şi prea puţini sunt cei care se retrag împreună cu trupele Guomindang-ului în Taiwan. Ba Jin se va număra printre cei rămaşi în China populară, va îndeplini diferite funcţii politice şi va continua să publice.

În ultimii ani, este mereu prezent, prin interviuri sau articole, în ciuda vârstei sale înaintate şi a privaţiunilor din perioada revoluţiei culturale.

Aşa cum arătam, Ba Jin a devenit

celebru datorită romanului Familia. Popularitatea romanului, ca şi a celorlalte opere ale sale, se explică prin talentul şi capacitatea scriitorului de a fi sesizat frământările tinerei generaţii şi de a le fi redat artistic în creaţiile sale. În acest sens, Ba Jin poate fi socotit un autor care scrie pentru şi despre tineri – emblemă ce se potriveşte majorităţii creaţiilor sale. Sinceritatea transpunerii propriilor sale frământări a făcut să fie deosebit de îndrăgit de cititori, Aceştia se regăsesc în personajele de roman, personaje dintre care unele au puterea să rupă cu tradiţia, altele însă se resemnează şi devin victime sigure ale obedienţei promovate de filosofia confucianistă. Simpatia scriitorului se îndreaptă către prima categorie, fără a-l ignora însă pe cei înfrânţi.

Într-un fel, *Nopţi reci* este tot un roman despre tineri. E adevărat, personajele nu mai au vârsta celor *din Familia,* dar aspiraţiile lor sunt cele ale unor oameni încă neînfrânţi de viaţă. Cartea pare să ocupe un loc special în creaţia lui Ba Jin, lucru recunoscut de autorul însuşi, dar remarcat şi de critică. În primul rând, face parte dintre puţinele romane ale scriitorului

neincluse în vreun ciclu, având şi dimensiuni relativ reduse. De altfel, cele circa trei sute de pagini reunesc un număr extrem de redus de personaje, spre deosebire de scrierile anterioare. Iar aceste câteva personaje apar prezentate printr-o tehnică cu totul specială. Consistenţa lor, individualizarea depind de gradul de apropiere faţă de personajul principal, Wang Wenxuan. Cu cât relaţia dintre acesta şi diferitele personaje este mai puţin strânsă, cu atât personajul respectiv are contururi mai estompate, de parcă radiaţia emanată de figura centrală nu ar avea forţă suficientă să pună în lumină construcţia lor internă. Intimitatea diferitelor personaje cu Wang Wenxuan nu depinde de factori la care ne-am aştepta, cum ar fi de pildă gradul de rudenie – fiul lui Wenxuan este un personaj absolut schematic, lucru aproape la fel de valabil şi în cazul mamei lui. Proiecţia-prezenţei băiatului este prea slabă în conştiinţa lui, pentru a căpăta consistenţa şi dimensiunile pe care le-am presupune. Iar mama nu apare pe tot parcursul romanului decât în două ipostaze: aceea a unei fiinţe lovite de viaţă, care suferă alături de fiul ei bolnav, şi a soacrei nemulţumite de

independenţa nurorii, care nu-i arată respectul cuvenit conform tradiţiei. Mult mai nuanţată este prezenta colegului de serviciu, situaţie care se explică, probabil, prin simpatia reciprocă dintre cei doi şi apropierea creată de destinul lor comun. La fel se întâmplă şi cu fostul coleg de şcoală al lui Wenxuan, Boqing. Decăderea acestuia pare sât ameninţe ca o imagine în oglindă.

În construcţia romanului, locul central îl ocupă, desigur, soţia lui Wang, Shusheng. Complexitatea personajului se justifică prin oscilaţia ei între sentimentul datoriei faţă de familie şi voinţa de a avea o viaţă mai bună. Ea aspiră, în acelaşi timp, către două moduri de viaţă diferite şi este limpede, chiar înainte de finalul romanului, că indiferent de decizia pe care o va lua, ea va fi tot nefericită. Este, credem, aici şi cauza pentru care cititorul nu poate să nu-i acorde o doză de simpatie. Frustrată, atunci când nu cedează insistenţelor directorului Chen, nu-şi va găsi mulţumirea în postura de soţie resemnată a unui om bolnav.

Dar mult mai importantă decât descrierea resorturilor intime ale modului de a acţiona al lui Shusheng ni se pare, din nou, proiecţia prezenţei ei în sufletul soţului

ei. Comportamentul, deciziile ei nu stau sub puterea de judecată a autorului sau a cititorului, fiindcă unicul mod de a o judeca în toate ipostazele îi aparţine lui Wenxuan. Culpa de a-şi fi părăsit familia este mult atenuată în gândurile ce-l frământă pe acesta şi în care recunoaşte că nu-i poate oieri nimic femeii iubite, determinându-l să scuze el însuşi plecarea ei. Multiplele nuanţe prin care soţul simte în permanenţă prezenţa reală sau imaginară a lui Shusheng fac din Nopţi reci şi un frumos şi trist roman de dragoste.

Shusheng este, de fapt, o obsesie permanentă. Speranţa de a o revedea, dorinţa lui ca viaţa ei să fie lipsită de griji materiale îl ajută, pentru un timp, pe Wenxuan să-şi înfrângă suferinţa. Dorinţa lui de viaţă, rezistenţa în faţa bolii se nutresc din puţinele semne pe care le primeşte de la Shusheng. Ea reprezintă opţiunea pentru viaţă a lui Wang Wenxuan.

Dar pe măsură ce boala progresează, apariţia femeii iubite este mai rară şi tot mai puţin vie. Suferinţa fizică proliferează treptat şi ocupă tot spaţiul psihologic al personajului. Chiar dacă uşor sentimentalist, Nopţi reci se constituie şi ca

autentic roman al bolii, al suferinţei fizice, al durerii dezumanizante.

Tuberculoza era în China acelei vremi o boală de temut, care făcea un mare număr de victime. De altfel, şi Lu Xun, figura cea mai proeminentă printre scriitorii de la 4 Mai, a murit tot de tuberculoză şi poate că Ba Jin aduce în roman şi ceva din durerea încercată la moartea mai vârstnicului său prieten. Sensibilitatea exacerbată a personajului masculin din Nopţi *reci* ar putea fi interpretată şi ca o manifestare patologică, o hiperexcitabilitate a ftizicului Wang Wenxuan.

Lipsa de voinţă, resemnarea personajului, care se traduce operând o simplificare şi ca resemnare pe plan social, a fost atacată în câteva rânduri, mai ales între 1953 – 1957, aşa cum fusese atacat şi în timpul războiului de către scriitori stângişti. I s-a mai reproşat, relativ la *Nopţi reci* o viziune pesimistă asupra Chinei chiar în momentul capitulării Japoniei. Li se părea unora ciudat acest roman, care venea de la un scriitor ale cărui personaje erau de obicei angajate neobosit în lupta pentru progres. Uitau însă că Ba Jin recunoscuse de mult limitele democraţiei burgheze şi era

convins că sfârşitul războiului nu aducea cu el şi rezolvarea problemelor pe care le dezbătuse în romanele sale. În acelaşi timp, e necesar să fie menţionată în acest context şi o anumită înclinaţie către romantism a scriitorului, care a răbufnit mai puternic în acest roman de maturitate. De altfel, credem că o Interpretare unilaterală, fie ca roman psihologic de dragoste, fie ca roman al suferinţei, n-ar duce decât la o apreciere – incompletă a complexităţii acestei opere a lui Ba Jin.

Cu *Nopţi reci* se încheie o etapă şi probabil cea mai importantă a creaţiei lui Ba Jin. Crezul politic al scriitorului se regăseşte bogat nuanţat într-o vastă operă de traducător şi eseist, dar mai ales în numeroasele romane şi povestiri.

Arătam că Ba Jin nu făcuse parte din grupul care iniţiase mişcarea pentru Noua Literatură, dar el va fi unul din reprezentanţii cel mai importanţi al mişcării. În primul rând, prin calitatea sa de prozator. Poziţia dominantă a liricii caracterizase literatura chineză multe secole de-a rândul. Odată cu literatura de la 4 Mai, situaţia se schimbă radical, locul poeziei fiind luat de epic, gen mai puţin

contemplativ şi bine ancorat în realitatea imediată. În al doilea rând, prin uşurinţa cu care foloseşte limba vorbită, *baihua,* în toate scrierile sale, *baih. Ua* fiind în concepţia scriitorului singurul mijloc de expresie adecvat romanului. Dar poate cel mai important de subliniat, ni se pare legătura pe care o stabileşte opera sa cu literatura clasică. Opera de romancier a lui Ba Jin trebuie înţeleasă, ca o continuare a tradiţiei epicii clasice şi ca o pagină nouă totodată deschisă în Noua Literatură a Chinei. Un roman precum *Familia este,* fără îndoială, replica plină de talent a lui Ba Jin la Visul din *pavilionul roşu,* aşa cum unui roman ca Nopţi *reci* nu i se pot tăgădui modernitatea şi originalitatea.

Creaţia lui Ba Jin dă un răspuns magistral problemei raportului dintre tradiţie şi Inovaţie, care îi preocupase în mod deosebit pe scriitorii generaţiei de la 4 Mai.

PAUL MARIS

TABEL CRONOLOGIC

1904 La 25 noiembrie, se naşte, la Chengdu, capitala provinciei Sichuan, Li

Feigan, Ba Jin fiind pseudonimul literar al aceluia care se va impune ca unul dintre cei mai mari scriitori contemporani ai Chinei. Familia lui era o familie tipică pentru societatea chineză a vremii şi aparţinea claselor superioare.

1909 Între 1909 – 1911, tatăl său îndeplineşte funcţia de magistrat al districtului Guangyuan. Amintirile scriitorului din această perioadă se vor îndrepta către viaţa plăcută şi patriarhală de la reşedinţa familiei, dar reţin şi fapte care dovedesc sensibilitatea deosebită a copilului, cum ar fi bătaia aplicată ca măsură punitivă de tatăl său infractorilor.

1911 Este abolită monarhia şi, după peste trei milenii de conducere autocratică, China începe să meargă pe drumul democraţiei. Provincia Sichuan se declară independentă de guvernul de la Beijing şi va deveni un centru al mişcărilor sindicale.

1914 O pierde pe mama sa când avea doar opt ani, iar peste trei ani va rămâne orfan şi de tată.

1915 Apare, la Shanghai, primul număr al revistei *Tineretul nou,* publicaţie care va deveni farul mişcării pentru Noua Literatură.

1919 Au loc la Beijing demonstraţiile de protest împotrivă. Rezoluţiilor Tratatului de pace de la Versailles. Demonstraţiile acestea sunt cunoscute sub numele de Mişcarea de la 4 Mai.

1923 Ba Jin pleacă, împreună cu fratele său mai mare, la Nanjing, pentru studii. Vor petrece aici doi ani, iar apoi Ba Jin va pleca la Shanghai.

1927 În ianuarie, se îmbarcă pentru Franţa, unde va sta doi ani. Legăturile sale la Paris sunt mai ales în rândurile chinezilor şi străinilor, mai puţin din rândurile studenţilor francezi.

Începe să scrie povestiri şi se gândeşte la elaborarea unui roman.

1929 Apare în revista *Xiaushao yuebao (Revista lunară pentru nuvelă)* prima sa povestire, *Distrugerea,* care va cunoaşte un succes imediat.

1931 Publică romanul *Familia,* care va deveni opera favorită a tineretului chinez din acei ani. Lucrează la povestirea *Viaţa nouă* şi la romanul *Ceaţa.*

Japonia ocupă mai întâi oraşul Mukden, iar apoi întreaga Manciurie.

1933 După câteva povestiri, elaborează *Ploaia,* iar în mai pleacă la Beijing, unde

lucrează la *Fulgerul,* ultima parte a trilogiei *Dragostea.* Întors la Shanghai, constată că anumite nuvele ale sale erau interzise şi apelează, pentru a putea publica, la mai multe pseudonime.

1934 Simţindu-se ameninţat, pleacă, în octombrie, pentru o perioadă de opt luni, în Japonia.

1935 Devine editorul seriei *Wenhua Shenghuo (Cultură şi viaţă),* scoasă de editura cu acelaşi nume.

1937 Lucrează în condiţii grele la elaborarea părţii a doua a trilogiei *Torentul,* romanul *Primăvara.* Japonia declanşează războiul împotriva Chinei (războiul chino-japonez: 7 iulie 1937 – 2 septembrie 1945).

Lupta dusă pentru apărarea Shanghaiului va constitui subiectul romanului său *Focul.*

1939 Termină lucrul la romanul Toamna, ultima parte a trilogiei *Torentul,* roman pe care îl va publica în 1940.

1941 Se mută la Guilin, unde va rămâne în următorii trei ani, trăind, alături de populaţie, teama permanentă faţă de pericolul înaintării japoneze. Scrie al doilea volum al romanului *Focul* şi câteva povestiri alegorice, încercându-şi talentul şi în

poezie.

1944 La 8 mai se căsătoreşte, la Guiyang, cu Chen Yunzhen. Continuă să scrie, în ciuda condiţiilor vitrege de război. Traduce numeroase articole. Cele mai importante creaţii din această epocă sunt *Rezerva 4* şi *Grădina liniştii.*

1945 – 1948 Este o perioadă în care scrie mai puţin. Termină de redactat Nopţi *reci,* roman început la Guilin în 1944, şi publică două volume de eseuri şi schiţe scrise în timpul războiului.

1949 La 1 octombrie este proclamată Republica Populară Chineză.

1950 îndeplineşte funcţia de preşedinte al Comitetului Naţional al Uniunii cercurilor de literatură şi artă din întreaga China, fiind în acelaşi timp şi deputat în parlamentul chinez.

1952 Petrece şapte luni în Coreea, în timpul războiului, ca membru al unei delegaţii de scriitori chinezi, perioadă descrisă în două culegeri de povestiri, publicate ulterior.

1953 Este ales preşedinte al Uniunii Scriitorilor din întreaga China.

1961 – 1963 Locuieşte la Shanghai, împreună cu soţia şi cei doi copii ai săi.

Călătoreşte în Vietnam, Polonia şi Japonia, ca reprezentant al scriitorilor chinezi, încheie publicarea unei serii de 14 volume de *Opere,* consacrând valoarea scriitorului în ansamblul literaturii chineze.

În prezent, este preşedintele Uniunii Scriitorilor din China şi se manifestă activ, acordând interviuri, publicând în diferite reviste ş.a.

P.M.

CAPITOLUL 1

De când s-a dat alarma a trecut aproape o jumătate de oră. În aer încă răsună confuz huruitul avioanelor, pe străzi e linişte, nu se zăreşte nici măcar un fir de lumină. Se sculă de pe treptele de piatră din faţa porţii de fier a băncii, păşi pe trotuar, îşi înălţă capul şi privi cerul. Cerul era de culoare cenuşie, ca o pânză neagră ieşită la spălat, iar în afară de umbra clădirii înalte şi drepte de vis-à-vis nu mai văzu nimic altceva, îşi ridică absent capul pentru o clipă, fără intenţia să asculte şi nici să vadă ceva anume. Parcă ar fi vrut doar să-şi omoare timpul. Timpul însă i se opunea dinadins, trecea foarte încet, şi nu numai atât, părea chiar să se fi oprit. Aerul rece al nopţii pătrunse puţin câte

puţin prin mantia vărgată şi subţire şi, dintr-odată, trupul începu să-i tremure uşor. Abia atunci şi-a lăsat iar capul în jos. Oftă cu amărăciune şi îşi spuse cu glas scăzut: „Nu mai pot!”

În aceeaşi clipă, o voce îi întoarse întrebarea lângă ureche: „Dar cum ai vrea? Ai curaj? Tu, acest om inofensiv!” Tresări, întoarse capul, aruncă o privire în stânga şi-n dreapta şi-şi dădu seama că vorbise el, cu el însuşi. Adăugă mânios: „De ce să n-am curaj! Oare întotdeauna sunt inofensiv?”

Fără să vrea, privi în toate părţile, nu era însă nimeni în preajmă, n-avea cine să-l contrazică. O dâră de lumină albă de la o lanternă începu să sclipească departe, asemeni clipirii ochilor unui prieten. Simţi un strop de căldură în suflet. Dar raza dispăru repede. În jurul lui era acelaşi întuneric, nu prea dens. Aerul rece îi înţepa spatele. Îl străbătu un fior rece. Frecându-şi mâinile, făcu doi paşi pe trotuar, apoi mai merse câţiva. O umbră neagră trecu pe lângă el. Întoarse prudent capul şi privi, dar nu văzu mare lucru. Nici el nu ştia ce căuta cu privirea. Lanterna apăru din nou, de data asta destul de aproape de el, clipind de câteva ori la rând. Omul cu lanterna se

apropia din ce în ce mai mult şi, în cele din urmă, trecu pe lângă el şi nu se mai văzu. Purta un palton cenuşiu, era înalt de statură, un om obişnuit, din cei pe care-i poţi zări oricând pe stradă. N-a putut fi atent la chipul lui, cu atât mai mult cu cât nici nu se vedea clar. Totuşi, mai privea încă în direcţia în care dispăruse omul acela. La ce se uita? El însuşi nu ştia. Deodată, se opri în loc.

Huruitul avioanelor, nu se ştia când, se stinsese. Abia în acest moment îşi aminti că-l auzise. Ascultă cu atenţie. Apoi se gândi că, probabil, în astă seară n-a răsunat deloc huruitul avioanelor. „Poate visez”, îşi zise în gând, şi nu doar în gând, ci şi cu voce tare. „Aşadar, acum pot să mă întorc acasă”. În timp ce se gândea aşa, picioarele i se şi puseră în mişcare pe drumul de întoarcere spre casă. Pe nesimţite ieşi din stradă. Îşi continuă drumul încet. Gândurile i se învăluiau într-o plasă confuză. De după colţ se auzi un glas răguşit: „Ara vândut cinci pachete de biscuiţi şi două brioşe. Atât am făcut”. Se uită într-o parte şi văzu câteva umbre negre, stând pe vine.

„Asta seară n-am făcut nimic. Azi nu mai e ca înainte, ni s-au închis o mulţime de

porţi. Altă dată pe care poartă nu intram?” continuă o voce mai tânără. Primul părea că nu înţelesese spusele celuilalt şi zise încet, pentru sine, ca şi cum ar fi vorbit căzut pe gânduri: „Nu ştiu unde bombardează în seara asta. Nu-i aşa că dacă bombardează din nou la Chengdu, nu mai încetează alarma?” „Ieri a-ncetat abia la miezul nopţii, dar mă tem că astă seară o să ţină mai mult”, urmă cealaltă voce.

Era o discuţie lipsită de importanţă, între doi vânzători ambulanţi. Totuşi, tresări. Ieri seară... La miezul nopţii... De ce-a trebuit să vină necunoscuţii ăştia, să-i aducă aminte? Ieri seară, la miezul nopţii... La urma urmelor ce se întâmplase? După ce a încetat alarma, el, urmând mulţimea, a părăsit adăpostul şi a plecat acasă.

Ieri seară, la vremea aceea, nu era singur. Soţia lui, în vârstă de treizeci şi patru de ani, băiatul, de treisprezece ani, mama lui, de cincizeci şi trei erau cu el împreună. Mergeau spre casă, vorbind şi râzând şi, aparent cel puţin, aveau ce-şi spune, aveau de ce râde.

Şi pe urmă? se întrebă.

Pe urmă au ajuns acasă; fiul abia se culcase, iar ei stăteau de vorbă; cineva îi

adusese ei o scrisoare în timp ce cinau, şi el a întrebat-o de scrisoare, fără să-şi închipuie că asta o va scoate din sărite. Cearta a început-o ea. El s-a enervat, gura nu-l mai ascultă, vorbele erau din ce în ce mai stupide. În sinea lui dorea mult să cedeze, dar, gândindu-se că maică-sa dormea chiar în camera alăturată, nu putea să nu-şi salveze obrazul. Se certau într-o cameră destul de mare, iar maică-sa cu fiul lui dormeau într-o altă cameră, mai mică. În tot acest timp, uşa de la camera mamei era închisă şi, de la început până la sfârşit, de acolo nu s-a auzit niciun zgomot. De fapt, s-au certat puţin, cel mult zece minute, până când soţia lui a ieşit vijelios din casă. A crezut că se va întoarce. La început, din ambiţie, s-a prefăcut indiferent, apoi a alergat pe scări în jos, s-o caute, a ieşit chiar afară, a mai străbătut şi vreo două-trei străzi, fără să zărească însă nici măcar umbră de femeie; cât despre ea, nici vorbă. Deşi erau în centrul capitalei, pe timp de război şi la această oră pe stradă mai erau doar câţiva trecători, iar magazinele de pe ambele părţi ale străzii aveau trase storurile, totuşi în două-trei birturi becurile luminau toarte puternic. În ce loc s-o caute?

De-ar umbla o seară întreagă prin oraşul ăsta de munte atât de mare şi tot nu l-ar cuprinde!

Ar fi putut fi, sau nu, pe oricare dintre străzi.

Chiar aşa, la urma urmei unde-ar putea s-o găsească? – se întreba ieri seară. Dar şi în seara asta la fel se întreba. De ce o mai fi trebuind să se întrebe? Nu trimisese ea azi un om să aducă o scrisoare? În scrisoare erau numai câteva propoziţii scurte, reci, prin care îi comunica doar că locuieşte acum la o familie de prieteni, rugându-l să-i trimită lucrurile prin cel care i-a adus scrisoarea. A făcut întocmai. Şi i-a răspuns printr-o scrisoare şi mai scurtă, şi mai rece. N-a pomenit nimic despre faptul că a ieşit în fugă după ea, nici n-a rugat-o să se întoarcă acasă. Maică-sa stătea lângă el, în picioare, şi l-a văzut scriind, dar n-a scos niciun cuvânt. Despre „fuga” nevesti-sii (căci în gândurile lui folosea acest cuvânt, „fugă”), l-a întrebat, câteva cuvinte rostite cu milă, la micul dejun, apoi n-a mai spus nimic, clătina numai din cap, încruntându-şi sprâncenele. Femeia asta de cincizeci şi trei de ani, de obicei foarte tristă, nu stă prea bine cu sănătatea şi are deja părul cărunt.

Îşi iubeşte fiul, îşi iubeşte nepotul, dar n-o place pe noră-sa. De aceea, deşi îi părea rău pentru fiul ei, în ascuns se bucura totuşi de fuga nurorii. Fiul nu ştia asta, şi aştepta ca ea să-i dea un stat; era de ajuns să-i spună doar un cuvânt, ca săi scrie o altă scrisoare, călduroasă, să-i ceară sincer soţiei sale să se reîntoarcă. Deşi dorea foarte mult să-i ceară să se-ntoarcă acasă, nu a făcut-o. Scrisoarea şi valiza au fost duse de omul acela, sporindu-le înstrăinarea. Iar dacă nu-i va scrie altă scrisoare şi nu se va duce unde era ea angajată (iar el nu voia deloc să meargă acolo), atunci va fi şi mai greu să se împace. Iată de ce îşi punea el, până în acest moment, acea întrebare, şi încă nu putea găsi un răspuns mulţumitor.

„Nu ştiu sigur dacă Xiaoxuan mă poate ajuta”, gândi el deodată, simţind o uşurare, dar numai pentru un minut. Apoi îşi spuse din nou: „N-are rost, ea nu-i duce deloc grija lui Xiaoxuan, nici Xiaoxuan nu se preocupă de ea. Se pare că nu prea îi leagă multe sentimente”. Într-adevăr, dis-de-dimineaţă Xiaoxuan s-a întors la şcoală. Copilul nici chiar înainte de plecare n-a întrebat de maică-sa, de parcă ar i ştiut ce s-a întâmplat ieri seară. Oricum, când şi-a

luat la revedere de la tatăl său, ar fi trebuit să întrebe un cuvânt despre maică-sa. Dar Xiaoxuan n-a întrebat!

Dezamăgit, nu s-a putut stăpâni să nu exclame cu nemulţumire şi indignare; „Ce fel de familie am eu! Nimeni nu se interesează cu adevărat de nimeni! Fiecare are grijă doar de sine. Niciunul nu vrea să cedeze!” Erau doar strigătele inimii lui. Şi singur el le auzea. Nu-şi dădea seama însă pe deplin nici el însuşi de asta şi crezu că a vorbit altcineva, întoarse capul şi se uită în jur. Peste tot întuneric, linişte deplină, pe cei doi negustori îi pierduse de mult în urmă.

„Dar ce fac eu aici?” rosti, de data asta tare. Toate gândurile i se concentraseră asupra lui însuşi, de aceea putuse să întrebe aşa. Întrebarea îl trezi imediat. Continuă, răspunzându-şi, în minte: „Nu mă adăposteam de alarmă?

— Da, mă adăposteam de alarmă.

— Mi-e frig, mă plimb.

— Tocmai mă gândeam la cearta cu Shusheng.

— Vreau s-o găsesc, să se întoarcă”. Şi îndată întrebă din nou (tot în gând): „Oare se va întoarce acasă? Nici măcar nu ne

vedem, şi-atunci, cum pot s-o fac să se-ntoarcă?”

N-avea cine să-i răspundă. Şi îşi răspunse iar, în gând, el însuşi: „Marria zice că o să se-ntoarcă singură. Zice că se va întoarce cu siguranţă”. Apoi: „Mama pare foarte liniştită, de parcă nici nu i-ar păsa de ea. Cum de ştie mama că o să se întoarcă sigur? De ce nu mă sfătuieşte să mă duc s-o caut?” Apoi: „Unde-i mama acum? Nu cumva, profitând de plecarea mea, mama s-a dus la ea?

Poate că acum stau împreună în adăpost. Dacă-i aşa, totul s-a rezolvat. Când se va termina alarma, mă voi întoarce încetişor acasă şi am să le văd cum mă aşteaptă vorbind şi râzând.

— Ce-am să-i spun mai întâi?” Ezită. „Am să-i spun câteva cuvinte la-ntâmplare, iar dacă mă va asculta cu plăcere, îi voi spune mai multe”.

La gândul ăsta, pe faţă îi flutură un zâmbet. Simţi cum apăsarea din inimă dispare dintr-odată, uşurându-l. Grăbi puţin pasul. Merse până în capul străzii şi se întoarse din nou. „Uite, două baloane roşii. Alarma va înceta în curând/ Nu era vocea lui, cel care vorbea era unul din cei doi

negustori ambulanţi; discuţia lor continuase fără întrerupere, însă el de mult nu le mai dăduse atenţie, deşi trecuse de câteva ori pe lângă ei. Îşi înălţă capul şi privi înspre sirena ele pe acoperişul clădirii băncii de peste drum, unde două lampioane agăţate de o prăjină împrăştiau o lumină roşie. Calmul din jurul lui fu tulburat de o rafală de voci.

„Trebuie să mă întorc acasă înaintea lor, trebuie să le întâmpin la poartă!” îşi zise deodată tulburat. Mai aruncă o privire spre prăjină. „Chiar acum plec, alarma va înceta-n curând”. Şi o porni cu hotărâre pe drumul spre casă.

Strada începuse să-şi revină, până şi privirea lui absentă îi înregistra acum activitatea. Plasa nopţii negre ca tuşul acoperea încă totul, dar lumina lanternelor o străpungea ici-colo. La un colţ de stradă, cineva aprinsese o lampă cu carbid, era un stand unde se vindea pui à la Jiading – un vânzător aranja în grabă faţa de masă, un altul aprindea focul, la masă se strânseseră câţiva oameni, de parcă cu toţii ar fi fost atraşi de lumina lămpii, întoarse capul, privind puţin într-acolo, el însuşi nu ştia pentru ce privea spre locul acela. Apoi îşi

continuă drumul.

Merse cale de aproape o jumătate de stradă. Deodată.

0 se lumină în faţa ochilor, becurile de pe ambele părţi se aprinseseră din nou, Câţiva copii bătură din palme, strigând veseli. Simţi în inima lui un fior de bucurie. „Un vis rău! A fost un vis! Acum a trecut gândi el liniştit. Grăbi pasul.

Nu după mult timp, ajunse acasă. Poarta era deschisă. Becul rotund de la intrare răspândea raze de un roşu închis. Fang, directorul unui magazin, care locuia la etajul întâi, stătea în faţa uşii şi discuta cu soţia lui, care era însărcinată. Bucătari şi servitoare treceau continuu prin uşa batantă, intrau şi ieşeau. Directorul Fang îl salută şi i se adresă din politeţe: „Astă seară din nou au bombardat la Chengdu”. Îi răspunse ceva, fără tragere de inimă, apoi intră în grabă, străbătu coridorul lung şi îngust, urcă scările şi, într-un suflet, ajunse la etajul doi. În lumina gălbuie a becului de pe coridor, văzu că uşa încăperii lui era tot încuiată. „E încă devreme!” se gândi. Pe coridorul de la etajul doi era numai el. „Nu s-au întors”. Se opri o clipă în faţa uşii. Cineva urca scările. Era domnul Zhang,

funcţionarul, vecinul lui, care ducea în braţe un băiat de doi ani. Copilul adormise. Omul îi zâmbi cu căldură şi-l întrebă: „Mama dumneavoastră nu s-a întors încă?” Nu avea de gând să-i dea amănunte, aşa că zise doar: „M-am întors eu înainte”. Omul nu-l mai întrebă altceva şi se apropie de uşa lui. Apoi urcă şi doamna Zhang. Paltonul acela de stofă neagră spălăcită pe care-l purta avea o croială învechită, iar stofa căpătase luciu. Avea, ca întotdeauna, aceeaşi faţă slabă şi sfioasă, palidă, fruntea brăzdată de câteva riduri, buzele uscate şi albe. Femeia asta de douăzeci şi şase-douăzeci şi şapte de ani, cu trăsături foarte regulate, nu arăta deloc urâtă. Tot drumul gâfâise, iar când l-a văzut stând în picioare acolo, l-a salutat şi s-a dus lângă soţul ei. Se aplecă să descuie, şi-i vorbi în şoaptă soţului. Uşa s-a deschis, iar cei doi au intrat, aproape lipiţi unul de celălalt. Îi conduse cu privirea. Îi privea cu invidie.

Apoi şi-a întors privirea spre uşa propriei locuinţe şi iarăşi spre scări, Nu se vedea însă nimeni venind. „Cum de nu se-ntorc încă?” gândi şi prinse a se nelinişti. De fapt, uitase că de obicei mama lui, când fugeau la adăpost, se întorcea întotdeauna

mai târziu decât alţii, nu era prea sănătoasă şi mergea încet (când ieşea se grăbea, când se întorcea păşea agale), iar ajunsă acasă, de regulă trebuia să se aşeze pe şezlongul de trestie indiană din camera lui, să se odihnească vreo zece minute. Soţia lui venea uneori împreună cu maică-sa. Uneori, venea cu el. Acum însă…

Hotărî să coboare, s-o întâmpine afară pe maică-sa, dorea s-o zărească mai repede, ba nu, spera să se întoarcă şi soţia lui împreună cu ea.

Se răsuci şi coborî în fugă. Alergă direct la intrare. Privi înspre cele două capete ale străzii. Nu vedea limpede dacă maică-sa se afla sau nu printre trecători. Două femei veneau de departe, de fapt nu prea de departe, ci din faţa bufetului. Cea înaltă semăna cu soţia lui şi purta tot un palton de stofă neagră; cea scundă, care semăna cu maică-sa, era îmbrăcată cu o pufoaică neagră. Ele sunt, cu siguranţă! zâmbi şi porni înspre ele. Inima îi bătea foarte tare.

Dar abia ce s-a apropiat şi a observat că erau un bărbat şi o femeie, cea pe care o confundase cu maică-sa era un bătrân. Cum de putuse să-l ia drept o femeie în vârsta pe bărbatul ăla, ochii lui au putut greşi atât de

ridicol!

Se opri să-şi facă, dezamăgit, reproşuri: „N-ar fi trebuit să văd greşit. Nu e nici pic de asemănare, poate că sunt prea emoţionat, asta nu-i bine, s-ar putea ca atunci când le voi vedea, mai târziu, să vorbesc ce nu trebuie. Nu, mă tem că nu voi fi în stare să rostesc niciun cuvânt. Nu, probabil că Nu voi merge atât de departe, încât să nu pot vorbi în faţa ei. Nu i-am greşit cu nimic. Nu, mă tem că voi înnebuni de bucurie. Dar de ce să înnebunesc? Sunt chiar un om de nimic?”

Îşi vorbi aşa o mulţime. Purtă dispute cu sine însuşi, dar tot nu reuşi să tragă o concluzie. S-a întors din nou la intrare. Auzi cum îl strigă cineva pe nume: „Xuan!” îşi înălţă capul. Mama se afla chiar în faţa lui.

„Mamă!” strigă fără să vrea, plăcut surprins. Dar bucuria îi dispăru pe dată, întrebă: „Cum, tu, singură...” Următoarele cuvinte le înghiţi.

„Tot mai crezi că se va întoarce?” îi răspunse mama cu voce stinsă, clătinând din cap şi privindu-l cu un fel de milă.

„Aşadar nu s-a întors?” întrebă uimit şi tulburat.

„Să se întoarcă? Mai bine ar fi, cred, să

nu se întoarcă!” îi răspunse ea cu puţin dispreţ, abia aruncându-i o privire. „De ce nu te duci s-o cauţi?” Abia rosti cuvintele astea de reproş şi, privindu-i cu atenţie expresia de amărăciune de pe fată, inima i se înmuie şi schimbă tonul, spunând: „Nu te frământa atâta, se întoarce ea. Certurile dintre soţi nu sunt grave. Să mergem totuşi în casă!”

Intră, în urma ei. Plecaseră amândoi capul în tăcere. O lăsă să ducă ea sacoşa aceea grea până la scări şi abia atunci i-o luă din mână.

Deschiseră, intrară în casă, în seara asta camera părea mai mare ca altă dată şi mai dezordonată. Becul răspândea o lumină mai gălbuie decât de obicei. Aerul rece, amestecat cu miros de cărbune şi alte mirosuri grele, îl izbi drept în faţă. Neputându-se abţine, tuşi iritat de două-trei ori. Puse sacoşa pe o măsuţă pătrată. Mama intră în camera ei. Rămase singur în faţa mesei, privind peretele văruit în alb, fără însă să vadă ceva, fără să ştie ce să facă, gândurile lui pluteau pretutindeni în jur ca nişte scame. Mama îl chemă să-i spună ceva, dar el n-a auzit-o. Imediat ea a ieşit.

„Cum, încă nu te odihneşti? îl întrebă ea

surprinsă, Te-ai obosit destul azi". Şi veni lângă el.

„Oh... nu sunt obosit", zise el ca trezit din vis. O privi absent.

„Nu te culci? Mâine dis-de-dimineaţă trebuie să te duci la serviciu", zise ea grijulie.

„Aşa-l, trebuie să merg la serviciu", zise el încet, indiferent.

„Atunci, trebuie să te culci", zise ea din nou.

„Culcă-te tu întâi, mamă. Mă culc şi eu imediat", spuse el. Îşi încruntă sprâncenele.

Mama rămăsese în acelaşi loc. O clipă, îl privi în tăcere, vru să spună ceva, mişcă buzele, dar nu scoase niciun cuvânt. Stătea încremenit. Mai rămase şi ea câteva minute, până când, deodată, oftă încet şi se duse în camera ei.

Stătea tot în faţa mesei. Părea să nu ştie că maică-sa plecase. Se gândea, se gândea. Gândurile îi alergau repede, în toate părţile, aiurea. Apoi toate se adunară ghem, într-un singur loc, fără să le mai poată descâlci; cu cât se străduia, cu atât nu reuşea să le descâlcească. Îşi simţea capul, de parcă cineva i-ar fi îndesat o piatră în el. Nu se mai putu ţine drept,

merse spre pat, clătinându-se şi, sleit, se întinse. Nu stinse lumina, nici nu se acoperi; căzu într-un somn adânc.

Nu era un somn adânc. Era un somn letargic.

CAPITOLUL 2

Visă întruna. Fireşte, el nu ştia că visează:

Locuia cu soţia într-un orăşel liniştit, nu trăiau prea bine şi, pe deasupra, se certau adesea pentru tot felul de nimicuri. Sentimentele lor, de soţ şi soţie, nu erau deloc rele, însă nu izbuteau să se cunoască unul pe celălalt. Atât ea, cât şi el îşi ieşeau uşor din fire. Şi acum, tocmai se certau, şi tot pentru un fleac. Îşi amintea că era din pricina maică-sii. Soţia lui era foarte agitată. Tocmai mâncau tind, pe neaşteptate, ea împinse masa, o răsturnă şi toată vesela se sparse. Maică-sa nu era acasă, copilul, ascuns într-un colţ, plângea. De mânie, nu putea scoate niciun cuvânt, doar se blestema şi se lovea cu putere peste cap.

Exact în acest moment, auzi deodată un zgomot teribil, ca un trăsnet. Nu ştia de unde venise zgomotul, dar odaia lor se

clătină o clipă, zguduită puternic.

„Ce este?” zise el, şocat. Avea mintea destul de limpede. Soţia stătea tăcută în uşă. Copilul se opri din plâns. „Ies să văd”, mai zise şi porni imediat spre uşă, gândindu-se să coboare la parter.

„Nu te du, iar dacă tot te duci, barem să mergem împreună. Orice-ar fi, e mai bine să fim împreună”; soţia lui nu mai era supărată, ba îşi schimbă total atitudinea şi, îngrijorată, îl oprea să iasă.

O ascultă şi rămase pe coridor. Însă fără să-i răspundă. Privi cu uşor regret cioburile de pe podea şi o aşteptă să vorbească.

Ea nu scoase nicio vorbă. El tot mai aştepta. Deodată, auzi o bubuitură de tun (se gândi că asta trebuie să fie o bubuitură de tun), o dată, de două ori. Apoi totul se linişti. Copilul începu din nou să plângă. Soţia scoase un ţipăt ascuţit.

„Au năvălit duşmanii!” îşi zise îngrozit. Apoi strigă: „Mamă!” Şi imediat, o luă la fugă de-a lungul coridorului, spre casa scărilor.

„Xuan! îl strigă soţia din urmă, unde te duci?”

„Mă duc s-o caut pe mama!” răspunse el fără să întoarcă măcar capul. Şi coborî

într-un suflet.

Coborî şi ea în fugă, trăgându-l după ea pe copil „Nu poţi merge singur, nu te poţi despărţi de noi, de soţia ta şi de fiul tău. Chiar de-am muri, tot vrem să te urmăm”, ţipa soţia lui plângând.

„Vreau s-o caut pe mama. Nu putem s-o lăsăm. Dacă se întâmplă ceva, ce se face ea singură?” Şi spunând acestea, deschise poarta.

Afară era hărmălaie. Strada era plină de oameni – se vedea doar o mulţime de capete adunate laolaltă –, care alergau, Alergau toţi, nebuneşte, afară din oraş. Unii cu copii în braţe, alţii cu boccele în mână sau sprijinindu-i pe bătrâni. Copiii plângeau, femeile îi chemau pe cei din familie, bărbaţii îşi zoreau prietenii.

Cerul se acoperise, spre sud, de un fum gros. Trâmbele de fum se rostogoleau în sus, una după alta. Bubuiturile exploziilor răsunau una după alta – una mai puternică decât alta, una mai înspăimântătoare decât alta. Ştia că pericolul era în faţă. Primul lui gând a fost: „mama!” Imediat, coborî în fugă scările de piatră şi vru să treacă peste peluza din faţa intrării, ca să ajungă la şosea. Voia să meargă în oraş, să o caute pe

maică-sa.

„Unde vrei să te duci? Nu te poţi despărţi de noi!” Soţia lui plângea, trăgându-l de mână. „Dacă vrei să te adăposteşti, n-o poţi face de unul singur, fără să-ţi pese dacă noi, mamă şi fiu, murim sau trăim!”

„Nu fug! Mă duc s-o aduc pe mama, e în oraş, şi mă întorc”, se explică el, oprindu-se în loc.

„Tot mai crezi că poţi s-o găseşti în oraş! spuse soţia, zâmbindu-i rece. De parcă n-ar avea picioare, n-ar avea ochi, şi singură n-ar putea umbla”.

„Du-te repede înăuntru şi strânge lucrurile. Aşteaptă s-o aduc pe mama şi mergem împreună”, Se smulse grăbit din mâna ei: „Chiar dacă ne refugiem şi tot trebuie să luăm cu noi ceva lucruri”.

„Maică-ta nu-i acolo?” întrebă nevastă-sa, arătând cu degetul un pâlc de zorele de lângă şanţ. Privi în direcţia degetului ei. Maică-sa stătea în picioare, chiar sub zorele (zorelele se căţăraseră pe un copac bătrân şi uscat), avea părul răvăşit, faţa palidă, iar pe frunte i se vedeau parcă şi urme de sânge. Privea cu ochii larg deschişi în toate părţile. Era limpede, îl căuta. Îşi ridică

repede capul şi o chemă cu voce tare: „Mamă!” îi făcu semn cu mâna. Zadarnic însă. Se gândi să traverseze în fugă. Trebuia să treacă strada care era atât de aglomerată, încât nici măcar o picătură ele apă n-ar fi putut s-o traverseze. Fugi la marginea drumului. Oamenii nu-i lăsau niciun loc de trecere. Deşi se înghesuia în ei cu putere, îl împingeau mereu. Parcă auzi strigătul mamei. Strigă şi el. Însă cineva îl prinse de braţul stâng. Era soţia lui, care ducea în mână un geamantan mic de piele; copilul era în urma ei.

„Să mergem, las-o!” îi spuse grăbită.

„Nu se poate, trebuie să răzbesc, s-o iau pe mama”, răspunse el supărat.

„Într-o asemenea situaţie mai trebuie s-o Iei? Văd că ţi-ai pierdut capul, te întreb, mai ai nevoie de viaţă, sau nu? Eu nu pot să aştept!” zise soţia pe un ton aspru, încruntată.

„Lasă-mă să mă duc. Vreau neapărat s-o iau, e chiar în faţa mea, nu pot s-o părăsesc şi să mă îngrijesc doar de viaţa mea”, spuse, eliberându-şi braţul stâng.

„Bine, du-te şi ia-ţi comoara ta de mamă, eu *merg* cu Xiaoxuan pe drumul meu. După aceea să nu-mi faci mie

reproşuri!” îi strigă cu mânie. Lui i se păru că îl privea fix, cu ochii atât de larg deschişi, cum nu mai văzuse la nimeni. Nu-şi putu stăpâni un fior.

Şi într-adevăr, se întoarse şi plecă trăgând copilul după ea. N-a lăsat să se vadă niciun pic de amărăciune, nu, şi încă îl sfida cu ochii aceia mari.

Credea totuşi că se va întoarce, că va veni lângă el; sau că o va ajunge el din urmă. De cum întoarse însă privirea nu-i mai zări nici umbră. I se părea că oamenii se îngrămădeau spre el din toate părţile şi că nenumărate mâini îl împing, simţea cum trupul îi era dus încoace şi-ncolo, ca şi când s-ar fi aflat pe o corabie izbită de valuri înalte. Capul îi ardea, era năuc. Îi împingea cu putere pe alţii, se înghesuia cât putea.

Apoi se trezi, iar când se trezi, mâinile încă îi mai zvâcneau.

Fusese doar un vis – în seara asta însă mai avusese câteva asemenea vise absurde.

CAPITOLUL 3

Când deschise ochii, cerul deja se luminase. În odaie era linişte. Uşa de la maică-sa era deschisă. Sta întins în pat, liniştit, iar inima îi bătea tic-tac, tic-tac. În faţa ochilor îi apăreau indistinct umbrele

acelea îngrozitoare. Îl apăsa o senzaţie de oboseală, de ameţeală. Nu se mişca şi nici nu gândea. Îşi mişca privirea încetişor, străduindu-se să-şi deschidă larg ochii. Nu vedea bine. Încă nu ştia ce era vis şi ce era realitate. Nu ştia nici în ce situaţie se afla el însuşi acum. Simţea doar că totuşi ceva nu era în regulă. Îl durea capul. Nu prea tare, dar îl durea. Lupta, dar nu-i era clar cu ce se lupta. Petrecu astfel, confuz, o clipă de descumpănire.

Deodată ceva îi împunse creierul. Dintr-o săritură fu jos din pat. Stătea în mijlocul odăii (socotea că era în mijlocul ei, pentru că nu se afla în apropierea vreunei mobile) şi privea stupefiat jur-împrejur. Se scărpina cu putere în cap şi-şi spuse cu disperare: „Ce mă fac?” îşi reaminti cele petrecute ieri, cele petrecute alaltăieri.

„E greşeala mea. Ieri ar fi trebuit să mă duc, să-i explic şi să-i cer scuze. Eu am stârnit toată treaba asta, nici nu-i de mirare că s-a supărat”, îşi zise.

„De ce a trebuit să-i scriu scrisoarea aia? De ce nu i-am vorbit cinstit? De ce nu m-am dus eu însumi s-o caut? De ce?...” Gândind aşa, hotărî: „Mă duc chiar acum”.

Maică-sa se întorcea, ducea în mână

coşul cu zarzavat. Văzându-l acolo, în mijlocul camerei, îl întrebă uimită: „E nouă şi jumătate, cum de n-ai plecat încă la lucru?”

Nouă şi jumătate! Trebuia să fie la serviciu! Numai că uitase. Întârziase deja mai mult de o jumătate de oră. Ce era de făcut?

„Nu te-ai spălat încă pe faţă? N-ai o culoare prea frumoasă. Te supără ceva? Ar fi bine să ceri o zi de concediu. Scrie un bileţel şi ţi-l duc eu”, continuă mama îngrijorată.

Tresări şi-x răspunde tulburat: „Mi-e bine. Plec imediat”.

Nu voia s-o mai asculte. Luă ligheanul şi se duse să scoată apă rece din butoiul de pe coridor. Intră în odaie, ţinând în mâini ligheanul, şi, abia ce-l aşeză pe masă, maică-sa îi şi Spuse din nou: „Te speli cu apă rece? Cum se poate? Du-te repede şi schimb-o cu apă caldă. În oală ţi-a mai rămas apă caldă. Mă duc eu să-ţi torn”. Spunând as-ta, întinse mâna să-i ia ligheanul

„Mamă, m-am spălat deja” – de cum şi-a udat faţa cu apă rece, mintea i s-a limpezit. A stors prosopul, l-a pus pe spătarul

scaunului şi a ieşit grăbit din casă, fără să mai răstoarne apa din lighean. Nu se spălase pe dinţi şi uitase să-şi pună şapca cea veche de stofă. Plecase atât de grăbit, pentru că nu voia să mai vorbească cu maică-sa.

„Nu eşti bun de nimic, De când te-ai certat cu nevasta, parcă ţi-ai pierdut sufletul” – aşa îl certa ea, în casă, el însă nu o mai putea auzi.

Coborî. Pe stradă era atâta vânzoleală şi atât de mult praf! Era o zi nici rece, nici caldă, cum puţine sunt aşa în acest oraş de munte.

„Unde să mă duc mai întâi?” se întrebă, ţintuit locului pe trotuar. „Întâi s-o caut!” Acesta fu primul răspuns. Se supuse ideii şi porni spre instituţia unde lucra ea. Făcu câţiva paşi. Se opri, se gândi. Din nou înainta câţiva paşi.

„Nu-i bine, mai întâi trebuie să mă duc la birou; chiar şi numai pentru două ore de învoire la noi ţi se scade din salariu”, se hotărî el în cele din urmă. Şi din nou se întoarse.

Curând ajunse. Era sediul administraţiei generale a unei întreprinderi editoriale şi de rechizite, jumătate de stat,

jumătate particulară. Condica de la parter fusese ridicată. În trei ani şi jumătate, întârzia pentru prima dată. Urcă tăcut. Din biroul lui, un anume Zhou, redactor-şef şi locţiitorul directorului, ridică brusc capul şi privi afară, îl zări, dar nu spuse nimic, dând la iveală un semn de dispreţ. Nu-l luă în seamă, gândurile lui erau în întregime îndreptate asupra unui singur om. Asupra ei, mereu asupra ei!

Se apucă de lucru. Era aceeaşi muncă, monotonă şi deprimantă. Maldărul de şpalturi de pe masa lui (de cum intrase îl văzuse zăcând acolo) nu era cu nimic mai înalt decât cel de ieri. Scrisul acela, când clar, când ilizibil, scrisul acela care mai poartă încă miros de cerneală, nu-i mai plictisitor astăzi decât de obicei. Îşi mişca privirea, mâna, stiloul – mecanic, scrise o mulţime de cuvinte pe şpalturi… ţinând capul în permanenţă aplecat. În biroul lor era o pendulă veche. Auzi bătând ora zece… unsprezece… douăsprezece. Din şpalt nu reţinuse niciun cuvânt. Bătaia pendulei însă a auzit-o foarte clar. Îndeosebi cele douăsprezece bătăi ferme. Le înţelese sensul. Lucrul se terminase!

S-a ridicat automat, pur şi simplu se

poate spune că s-a ridicat fără să vrea. Alţii însă au fost mai iuţi ca el, părăsiseră deja masa de lucru. Îndoi şpalturile şi manuscrisele necitite şi le puse deoparte. Stătea în picioare înxfaţa mesei şi privea alene ferestrele care dădeau în stradă. Erau închise, iar pe geamuri se adunase o mulţime de praf. Nu privea ceva anume. Se gândea. Nu, nu se poate spune că se gândea. Gândurile lui se opriseră asupra unui punct, se opriseră asupra unui singur cuvânt: ea!

Soneria suna de mult, el însă nu auzea. Şi nici nu se gândi că la vremea asta trebuia să coboare să ia masa. Ceilalţi uitaseră parcă de existenţa lui, nu urcă nimeni să-l cheme. Nimeni nu se gândi că el mai era sus.

În cele din urmă, mintea lui începu să lucreze. Se trezi, ieşi din birou şi coborî.

În cantină, la mesele cu farfurii în dezordine pe ele, erau încă oameni care mâncau.

„Cum se poate! Erai încă sus?!” zise mirat un coleg, privindu-l cu milă.

Răspunse ceva confuz, se gândi puţin, nu se aşeză să mănânce, apoi ieşi din cantină şi o luă spre poartă.

I se părea că aude râsul zeflemitor al colegilor.

„Precis că ei îmi cunosc necazul”, se gândi şi simţi că obrajii îi ardeau.

Nu-i era foame şi nici nu se gândea la ceea ce înseamnă a-ţi fi foame sau a fi sătul. Avea o singură idee: s-o caute!

Nu făcu însă nici zece paşi, când deodată se gândi: şi dacă ei vin în urma mea? „Ei” însemnând colegii lui. Îşi încetini paşii, ezită. Dar nu se opri şi nici nu se întoarse, încercă să-şi imagineze scena întâlnirii cu ea; cu ce expresie a feţei şi cu ce cuvinte o să-l întâmpine.

„Mă va ierta”, îşi spuse de două ori. Zâmbi blând. Avu impresia că zâmbeşte în faţa ei. Curajul îi crescu din nou.

Şi, pe nesimţite, ajunse acolo unde lucra ea.

CAPITOLUL 4

Era funcţionară la o bancă comercială. Banca Dachuan se afla la jumătatea unei străzi din apropiere. Abia ajunse la colţul străzii, când o văzu ieşind. Nu era singură, o însoţea un tânăr de vreo treizeci de ani. Veneau chiar spre el. Era ea, într-adevăr. Purta paltonul acela de stofă albastru închis. Neobişnuit era părul, pe care şi-l

ondulase, îşi făcuse în faţă o pieptănătură foarte înaltă. Bărbatul părea să fie un coleg de la bancă, avea o figură care nu se socotea urâtă, nu purta barbă, iar părul îi era neted şi lucios. Era mai înalt, decât ea cu o jumătate de cap. Purta un pardesiu nou şi de la prima vedere îţi dădeai seama că fusese adus de curând de la Calcuta.

Bărbatul discuta volubil, zâmbind. În timp ce ea îl asculta cu atenţie. Nici nu l-a observat. Simţi că-l ia cu frig în suflet. Nu îndrăznea să meargă în întâmpinarea lor. Tocmai când se gândea să se ascundă, observă că ei coboară de pe trotuar şi traversează pe partea cealaltă. Îşi schimbă intenţia şi traversă după ei. Păşeau încet şi foarte aproape unul de celălalt. Observă cum bărbatul îşi ţinea braţul aproape de trupul femeii, iar femeia, cu intenţie sau fără, se ferea. La început n-a îndrăznit să se apropie mai mult de cei doi, se temea să nu-l simtă ea, pe urmă însă îi veni deodată curajul şi se apropie până în spatele lor. Bărbatul spuse ceva, iar ea râse cristalin şi melodios. Acest râs cunoscut i-a străpuns inima. S-a schimbat la faţă. Picioarele i-au îngheţat pe loc. Privea absent în urma lor, cum se îndepărtau. Trupul ei împlinit părea

mai atrăgător ca de obicei, iar asta îl durea şi mai tare. În timp ce se uita, siluetele altora îi treceau prin faţă, acoperindu-i. Deodată porni iar. Era aprins la faţă, inima îi bătea cu putere, vru să întindă mâna spre ea, s-o apuce sau s-o strige. Dar nu făcu nimic, iar ea, împreună cu bărbatul acela, intră într-o frumoasă cafenea deschisă de curând.

Rămăsese în faţa intrării şi nu ştia ce ar trebui să facă, Se gândi – să intre s-o caute şi să stea de vorbă? Nu era bine. N-ar putea spune că astfel ar da lucrurilor o altă întorsătură. Atunci, să se ducă înapoi la editură, să aştepte o altă ocazie, s-o caute şi să stea de vorbă cu ea. Nu era bine, nu se putea linişti. Trebuia să câştige timp şi să se împace cu ea. Ori să stea la uşă şi să aştepte până când iese. Nu-i bine. Ar putea s-o facă de râs. Şi dacă nu-l bagă de seamă 7 Dacă celălalt o ajută să-l înfrunte? Şi dacă încep să se certe? – el n-are niciun drept s-o constrângă, pentru că nu sunt căsătoriţi oficial. El s-a opus la început să facă nuntă, iar acum regretă că a pierdut atât de uşor unica armă pe care ar fi putut s-o folosească. Ea a avut întotdeauna libertate deplină. Şi gândind astfel, nu-i rămase decât

să pornească descurajat spre serviciu.

Pe drum, vedea tot timpul imaginea soţiei discutând intim cu tânărul, când şi când mai auzea şi râsul ei, şi nu lipsi mult să-l răstoarne o ricşă.

Când intră în instituţie, doi colegi citeau ziarul, stând la biroul de la parter.

„Cum o duci, Laowang? Azi n-ai o mină bună, nici n-ai mâncat. Ai ceva pe suflet?” îl întrebă ironic unul din ei, cel tânăr, pe nume Pan. Iar el se gândi că ăsta aflase cu siguranţă despre necazurile lui.

„N-am nimic, mă cam supără stomacul”, zâmbi el, ticluind o minciună în ultima clipă.

„Dacă nu te simţi bine cu stomacul, ia ceva medicamente. Azi după-amiază, nu mai sta la serviciu. Frate Wang, ia-ţi o jumătate de zi liberă”, spuse celălalt coleg, pe nume Zhong. Avea vreo cincizeci de ani, era îndesat la trup, complet chel în creştet, obrajii îi atârnau grei, făcându-i o faţă pătrată. Nasul îi era deosebit de mare, roşu în vârf. Un om interesant, cu faţa întotdeauna zâmbitoare; cu colegii se împăca foarte bine. Îi plăcea să bea şi să vorbească. Nu avea nici familie, nici rude. Colegii toţi îl strigau „domnul Zhong” şi-l preţuiau pentru că ştia să trăiască bine, ştia

să se distreze, ştia săşii rânduiască viaţa.

„Nu-i nimic serios, starea mea de spirit este foarte bună”, răspunse formal Wang (acum trebuie să-i scriu numele întreg: Wang Wenxuan), şi urcă scările.

„Laowang, aşază-te o clipă, încă nu e ora începerii lucrului. De ce te duci sus?” insistă râzând Pan.

„În ultima vreme ai slăbit, ar trebui să te odihneşti mai mult. Nu merită să-ţi dai sufletul pentru salariu] ăsta”, îl sfătui domnul Zhong, privindu-l cu compasiune.

Se aşeză pe un scaun liber şi, nemaiputându-se stăpâni, oftă.

„Ce „ai? Ce ai? îl întrebă speriat domnul Zhong, şi-l bătu pe umăr. Voi, tinerii, ar trebui să vedeţi altfel lucrurile. Nu trebuie să fiţi prea zeloşi f în vremurile astea, cine mai este cu adevărat fericit l Important este să-ţi îngrijeşti sănătatea”.

„Cu banii ăştia puţini nu-ţi poţi ţine nici măcar nevasta, Ce să mai vorbim despre sănătate!” răspunse el mâhnit.

„Am înţeles. Iar te-ai certat cu doamna”, spuse domnul Zhong, intuind adevărul

„Nu, nu”, se apără el pe dată, scuturând din cap. Dacă însă îi vedeai culoarea feţei,

îţi dădeai seama că se prep reface.

„Frate Wang, nu trebuie să negi, îi spuse zâmbind domnul Zhong. Certurile dintre soţi sunt ceva obişnuit. Dar dacă tot vă certaţi, fii mai îngăduitor cu ea, şi atunci doamna dumitale te va îngriji cu toată bunăvoinţa. Nu trebuie să pui la inimă”.

Nu-i răspunse, era cufundat în gânduri, involuntar însă încuviinţă dând din cap.

Eu nu sunt de acord cu domnul Zhong. Un singur pas dacă cedezi, nu-nseamnă oare că eşti sub papuc?” spuse Xiaopan zâmbind. Când doi soţi se ceartă, bărbatul nu trebuie să cedeze. Femeile nu sunt în stare să facă altceva decât să plângă şi să ocărască. Cum o să fie ele mai tari decât noi?”

„Ce vorbeşti! Cine nu ştie că ţi-e frică de nevastă-ta! spuse domnul Zhong râzând şi dând din mână dispreţuitor. Lasă, că nu-i nimeni străin de faţă”.

Xiaopan se înroşi tot şi întoarse capul, fără să-i mai răspundă. Wang Wenxuan ridică ochii o clipă spre Xiaopan, mişcă buzele, de parcă ar fi vrut să-i spună ceva, dar le strânse din nou.

„Frate Wang, pe-aici este o vorbă: dacă asculţi sfatul cuiva, câştigi jumătate. Azi o

duc greu toţi, de ce să te mai şi cerţi! Femeile nu pot îndura ca noi, bărbaţii, de-aia uneori nu se pot stăpâni; văicăreala face şi ea parte din cele omeneşti. Las-o să vorbească, n-o băga în seamă, nu te agita pentru orice fleac. Cea mai bună armă în faţa soţiei este tăcerea”.

„Domnule Zhong, vorbiţi din experienţă!” zise Xiaopan râzând. Wang Wenxuan tresări. Parcă înţelegea vorbele lor sau parcă nici nu le auzise. Se ridică brusc şi îşi zise: „Mă duc încă o dată s-o caut”, şi o luă spre ieşire.

„Unde te duci, Laowang?” îl întrebă din urmă Xiaopan.

„Mă întorc imediat”, răspunse el în grabă şi ieşi fără să întoarcă măcar capul.

„Unde se duce?” întrebă Xiaopan. Domnul Zhong clătină din cap în tăcere, şi abia după câteva clipe oftă uşor.

CAPITOLUL 5

Ajunse la banca Dachuan. Încă nu era ora începerii lucrului, aşa că poarta principală era deschisă – iar el n-avea curaj să intre prin poarta laterală. Dacă nu s-a întors? Dacă refuză să-l vadă sau dacă, atunci când îl vede, nu se arată bucuroasă, zâmbitoare şi nu-i răspunde cu o vorbă

caldă – ce se face? Oare va reuşi limba lui neiscusită să-i desluşească sentimentele ce-i poartă? Va reuşi s-o facă să-i cunoască necazurile, să-nţeleagă ce are el în suflet? Va reuşi s-o convingă, s-o impresioneze, s-o determine să-l urmeze, mulţumită, înapoi acasă? Tot gândindu-se aşa, hotărârea lui se clătină, curajul i se stinse. Ezita, nu ştia dacă să-şi îndrepte paşii înainte sau înapoi. Rămase aşa, în faţa porţii laterale, vreo două-trei minute, şi în cele din urmă plecă abătut.

Mersese deja vreo zece paşi, când ţăcănitul unor tocuri înalte îl făcu să-şi ridice capul şi s-o vadă, era chiar în faţa lui, îmbrăcată la fel ca mai înainte. Venea din faţă şi când l-a recunoscut, s-a oprit. L-a privit cu uimire, şi-a mişcat buzele de parcă ar fi vrut să-i vorbească, brusc însă întoarse capul şi trecu, fără să scoată o vorbă.

„Shusheng!” o strigă, făcându-şi curaj şi simţindu-şi inima bătând mai tare. Aşteptă un semn de la ea.

Ea a întors capul şi l-a privit surprinsă, în tăcere. El a mai strigat-o o dată, cu vocea tremurată. Ea a venit către el.

„Ce este?” îl întrebă cu răceală. Chiar şi privirea ei era rece şi severă.

„Poţi sau nu să-mi acorzi un sfert de oră? Am ceva de vorbit cu tine”, spuse el, plecând capul, Vocea îi mai tremura puţin.

„Trebuie să mă duc la serviri”, răspunse ea simplu.

„Am ceva important de discutat cu tine”. Vorbise ca un copil, după ce a fost certat, înroşindu-se.

Ea s-a înmuiat, s-a oprit câteva clipe şi i-a spus cu glas scăzut: „Atunci caută-mă la bancă, la ora cinci”.

„Bine”, îi zise emoţionat, gata să-i dea lacrimile.

Ea îl mai privi o dată. O urmări cu privirea până ce dispăru prin uşa laterală a băncii.

S-au despărţit abia de o zi şi ceva, cum de părea oare atât de înstrăinată? Aştepta parcă să vină cineva, să-i dea un răspuns. Aştepta. Capul i se lăsă în jos, de parcă înăuntrul lui ar fi avut ceva greu. Se ciocni de umărul cuiva, trupul i se clătină de două ori şi puţin lipsi să nu se prăbuşească pe trotuar. Se trezi parcă dintr-un vis. „AH!” făcu el uşor şi se opri. Oamenii treceau încolo şi-ncoace, maşinile şi ricşele goneau, stârnind praful. Îşi zise: „Şi eu trebuie să mă duc la serviciu”. Şi mări pasul.

Pe drum se gândi tot la întrebarea aceea. Ajuns la poarta întreprinderii îşi zise deodată: „Toate se-ntâmplă din pricină că nu sunt eu cum trebuie. Va trebui să-i cer iertare după masa”.

Se duse la biroul lui de la etaj. Directorul Zhou nu era acolo. Alţi doi funcţionari superiori, secretarul Li şi şeful secţiei corectură, bârfeau trăgând din ţigări, Râdeau înfundat, se uitau la el cu coada ochiului. Precis vorbeau despre problema lui cu nevastă-sa, conchise el. Simţi că-i arde faţa şi îşi îngropa capul în şpalturi, fără să mai îndrăznească să le arunce vreo privire.

Colaţiona manuscrisul unei traduceri dintr-un scriitor cunoscut. Era o biografie, dar traducerea părea un text buddhist, în care apăreau o mulţime de ideograme rar întâlnite, nu putu găsi nicio propoziţie inteligibilă, colaţiona doar mecanic, cuvânt cu cuvânt. Râsetele colegilor răsunau din ce în ce mai tare, în timp ce capul lui se îngropa din ce în ce mai adânc în hârtii; mirosul tuşului îi înţepa cu putere nasul – azi mirosul ăsta îi făcea greaţă. Nu-i rămânea decât să aibă răbdare.

Sosi directorul Zhou. Nu se ştie din ce

pricină nu era vesel deloc. De abia se aşeză, că se şi apucă să-l înjure pe omul de serviciu. Un funcţionar veni la el să discute despre mărirea salariului său şi-i spuse: „Astăzi un salariu atât de mic nu ajunge nici măcar să-ţi ţii familia, mai cu seamă micii funcţionari o duc foarte greu”.

Directorul, supărat, îi răspunse pe un ton ridicat: „N-avem ce face, statul hotărăşte asta. Chiar dacă nu muncesc aici, la mine, tot trebuie să mănânce”.

„Atunci n-ar fi mai bine să nu le dai niciun ban? ripostă în sinea lui Wang Wenxuan. La sfârşitul anului, când se distribuie dividendele, ţie îţi revin 20 – 30 de mii, cum o să te intereseze cum trăim noi Dacă n-ai fi atât de nemilos, s-ar mai fi certat oare Shusheng cu mine?” în realitate, îşi ţinu cu putere chiar respiraţia, fără să îndrăznească să scoată niciun sunet, căci se temea că directorul Zhou i-ar fi putut observa freamătul interior.

Rabdă cu greu până la ora cinci. Nu îndrăzni să plece mai devreme. Abia după ce auzi clopoţelul se ridică, încuie şpalţii în sertar şi coborî scările în mare grabă. Domnul Zhong îl strigă din urmă, voia să-i vorbească, dar nu-l auzi.

Ajunse la banca Dachuan, poarta care era închisă, cea laterală însă era deschisă încă. Abia intră pe poarta laterală, când o zări venind pe alee. Când l-a zărit, umbra unui zâmbet îi apăru pe chip şi dădu din cap abia perceptibil. Lui îi spori curajul, în preajmă se făcu deodată lumină, de parcă venise primăvara. Cu fata toată numai zâmbet, se îndreptă către ea.

„Să mergem la Internaţional, să stăm un pic1, îi propuse ea în şoaptă.

„Bine, răspunse emoţionat, fără să se gândească că Internaţional era chiar cafeneaua în care, cu câteva ore în urmă, intrase ea cu un alt bărbat. Îşi simţea sufletul uşor, de parcă cineva luase piatra care-i apăsase inima în aceste două zile.

Ea mergea în stânga lui, nu prea aproape de el. Tot drumul nu deschise gura, doar tuşi uşor de trei ori.

„Nu te simţi bine?; i N-a mai putut răbda şi a întvebat-o grijuliu. A privit-o cu atenţie, însă n-arăta bolnavă.

„N-am nimic”, dădu ea încetişor din cap, răspunzând scurt. Şi buzele i se strânseră din nou.

Atunci i se stinse tot curajul cu care îi pusese întrebarea. Căzu în tăcere. Intrară în

sala de la Internaţional.

Intra în cafeneaua Internaţional pentru prima oară. I se păru foarte frumoasă. Mai cu seamă perdeaua azurie îi inunda ochii cu lumina ei blândă. Mobila era complet nouă, iar în sala lungă şi îngustă, deşi plină de lume, nu era nici pic de gălăgie. Era liberă o singură masă, din mijloc, orientată spre stradă. O urmă într-acolo şi se aşezară.

„Vin pentru prima oară aici”. Spuse doar atât, altceva nu fu în stare.

Pe faţa ei apăru o expresie de milă, când îi spuse încet: „Cu salariul tău atât de mic cum să poţi merge des la cafenea?”

Simţi cum îl înţeapă un ac în inimă, îşi plecă apoi capul şi spuse ca pentru sine: „Înainte mergeam şi eu la cafenea!”

„Asta era acum opt, nouă ani. Înainte toţi trăiau altfel. În ultimii doi ani însă, toate s-au schimbat”, spuse şi ea, tot ca pentru sine. Şi din nou ofta uşor, probabil mai avea ceva de spus, dar veni chelnerul şi o întrerupse. I-a comandat două cafele.

„Şi nu se ştie cât de greu va mai fi şi în viitor. Înainte, pe când eram la Shanghai, nici în vis nu mă gândeam că am putea duce o viaţă ca asta. Atunci, eram plini de idealuri, ne gândeam la educaţia noastră, la

şcolarizarea satului, a familiei”. Surâse ca prin vis, dar îşi încruntă din nou sprâncenele şi continuă: „Ciudat este că nu numai viaţa, că până şi sufletele noastre s-au schimbat parcă, nu pot spune cum, dar s-au schimbat şi ele”, rosti el pe un ton de uşoară nemulţumire şi indignare.

Chelnerul aduse cele două ceşti cu cafea, deschise zahărniţa de sticlă şi puse zahăr cu linguriţa în ceaşca ei, iar ea îi aruncă o privire caldă.

„Trecutul seamănă cu un vis. Aveam şi noi idealuri, şi aveam curaj să muncim pentru idealuri. Acum... De fapt, de ce nu ne mai putem duce zilele ca odinioară?” zise ea. Lungind cuvintele, cuvinte, evident, scoase din adâncul sufletului. Fu mişcat şi simţi că distanţa dintre ei se micşorează. Dintr-odată, curajul lui crescu din nou puternic. Zise, dar cu vocea tremurata;

„Atunci, întoarce-te acasă”.

Ea nu-i răspunse, doar îl privea, în ochi avea o uşoară expresie de uimire şi un pic de bucurie. Şi văzu cum ochii ei îl luminau, dar după puţin timp lumina se stinse din nou. Întoarse capul şi privi pe fereastră, doar un Minut, apoi suspină: „Tu nu te-ai săturat încă de viaţa asta?” Ochii ei se

înroşiră.

„N-am fost cum trebuia să fiu, lăsă el capul în jos, cu vinovăţie parcă. Nu ştiu de ce mi-am schimbat firea aşa de...”

„Nu-i vina ta, nu se putu ea abţine, întrerupându-l. Cine mai e astăzi bun la fire? Nu, nu-i doar vina ta. Nici eu nu am o fire mai bună”.

„Eu cred că mai târziu vom trăi ceva mai binişor”, zise el, dându-şi curaj.

„Mai târziu va fi şi mai nesigur. Am senzaţia că n-are niciun sens viaţa. La drept vorbind, nici nu vreau să rămân mai departe la Dachuan. Dar şi dacă nu lucrez, cum să trăiesc? E destul de trist că o femeie cu educaţie ca mine este o mică funcţionară la bancă, privită de unii cu atâta aroganţă”. Când spunea astea, ochii i se înroşiră şi lasă încetişor capul în jos.

„Dar eu, cum să-ţi spun, eu colaţionez textele alea, pe care ba le înţeleg, ba nu le înţeleg. Shusheng, n-ar fi trebuit să vorbeşti aşa. Iartă-mă de data asta şi întoarce-te, azi, cu mine, acasă, şi n-o să mă mai cert cu tine niciodată”, o imploră, pierzându-şi puterea de stăpânire.

„Mai încet, se uită oamenii la noi!” se aplecă Shusheng spre el, admonestându-l cu

voce scăzută. Pe urmă ridică ceaşca, o duse la buze şi sorbi încetişor din cafea.

I se păru că cineva Îi turnase în creştet apă rece, şi îndată i se făcu frig şi-n inimă. Luă şi el ceaşca, şi bău, cafeaua de azi era foarte amară. „Foarte bine, cu cât e mai amară, cu atât mai bine”, îşi spuse. Şi o bău până la fund.

„Nu fi trist. Nu că n-aş putea să mă întorc cu tine. Dar, gândeşte-te, dacă mă-ntorc ce va fi iar. Maică-ta e atât de încăpăţânată, n-are ochi să vadă o noră ca mine, şi nici nu-i bucuroasă ca şi altcineva să ia din dragostea fiului ei. Cât despre mine, nu-i pot răbda felul de a fi. Vom trăi certându-ne, la fel ca înainte, numai că ţie îţi va fi şi mai greu. Mai mult, viaţa e atât de scumpă, că dacă vin şi eu, creşte povara ta. Gândeşte-te bine, despărţiţi putem fi buni prieteni...”, zise ea cu linişte în suflet, dar tonul dezvăluia un fel de amărăciune greu stăpânită.

„Dar Xiaoxuan...”

El rosti cu tristeţe aceste câteva cuvinte.

„Xiaoxuan se împacă cu bunica lui. Bunica îl iubeşte, tatăl îl ocroteşte. Oricum, el n-a stat mult timp împreună cu mine, iar

acum nici nu mai e mic, nu mai are nevoie de o mamă ca mine”, rosti ea distinct fiecare cuvânt.

„Dar eu am nevoie de tine...” insistă el.

„Maică-ta are şi mai mare nevoie de tine. Nu pot s-o alung. Iar dacă ea este acolo, cum pot eu să mă mai întorc acasă?” zise ea cu fermitate.

„Atunci, eu ce mă fac? Mai bine să mor! zise el cu durere, prinzându-şi capul în mâini.

„Să mergem totuşi, trebuie să te duci şi tu acasă, să mănânci”, oftă ea scurt. Ridică apoi glasul şi chemă chelnerul, să ia banii, şi în acelaşi timp puse pe masă bancnotele. Se ridică, împinse scaunul şi făcu un pas. Trebui să se ridice şi el, în linişte, şi să o urmeze.

Când au ieşit din cafenea, afară era noapte. Aerul rece le biciuia fetele, iar pe el îl scutură un fior îngheţat.

„Ei, la revedere”, zise ea cu blândeţe şi se răsuci pe călcâie.

„Nu!” protestă el, nestăpânit. Văzând-o gata să plece, nu se putu abţine şi în cele din urmă dădu drumul întrebării care i se zbătuse toată ziua în minte: „Te rog să-mi spui deschis, nu-i aşa că există un al treilea?

Nu mă refer la maică-mea”.

Culoarea feţei ei şi atitudinea nu se schimbară. Întrebarea lui n-a uimit-o. Dimpotrivă, i-a trezit doar mila. Înţelese ce voia să spună şi râse cu tristeţe.

„Al treilea se poate spune că este, se poate spune că nu este. Dar, te rog. Linişteşte-te, am treizeci şi patru de ani şi ştiu să-mi port singură de grijă”. Dădu din cap şi, lăsându-l, o luă în cealaltă direcţie.

El rămase, privind în urma ei. De fapt, nu vedea nimic, n-avea decât o singură imagine în faţa ochilor: ea, împreună cu tânărul acela în palton frumos, mergând amândoi în faţa lui, mergând şi iar mergând în faţa lui.

„Am pierdut. Am vorbit mult, dar fără niciun rezultat. Chiar că nu pricep ce-i la urma urmei în sufletul ei. Cum ar fi trebuit să procedez?” I se păru că peste ochi i se lăsase un petic negru. „Hai acasă”, îşi auzi propria voce în urechi.

Se răsuci şi o porni apatic.

„Acasă! Ce fel de casă mai am şi eu! Tot drumul fără-n-ntrerupere rosti cuvintele astea.

CAPITOLUL 6

Ajunse acasă. Holul intrării principale

semăna cu o văgăună neagră; azi era din nou undul cartierului lor să se întrerupă curentul şi niciun om cumsecade nu se găsise să pună un opaiţ la uşă. Străbătu pe bâjbâite culoarul întunecos şi urcă scările. Ajunse la etajul întâi, apoi la al doilea.

— Uşa locuinţei era întredeschisă şi lăsă să iasă puţină lumină. O împinse şi intră. Maică-sa stătea la masă şi mânca, dar când auzi uşa, îşi ridică fruntea şi-i spuse bucuroasă: „Te-ai întors!” El încuviinţă din cap. „Vino repede să mănânci. Te-am aşteptat până acum, dar am crezut că nu te mai întorci la masă”, zise ea tărăgănat.

„Am avut ceva treabă, de aceea mă-ntorc cu oarecare întârziere”, zise el fără vlagă. Veni lângă masă şi se aşeză pe un scaun, în faţa ei. Maică-sa se ridică, îi umplu un castron cu mâncare şi i-l puse înainte.

„Ia şi mănâncă repede, cât e caldă”. Pe urmă se aşeză privindu-l şi spuse râzând: „După masă am făcut rost de o jumătate de kilogram de carne de la directorul Fang de la etajul unu, şi am făcut un castvonaş de carne de porc înăbuşită 1 cum îţi place ţie, am păstrat-o în oală, abia am scos-o, e încă fierbinte. Gustă, este mâncarea ta

preferată". Şi vorbind, din câteva înghiţituri, maică-sa îşi termină mâncarea din bol.

Ascultă în linişte vorbele ei afectuoase, privirile lui zăboviră puţin pe mâncare, văzu câteva boabe de orez răzleţe lipite pe marginea bolului şi simţi un fior de mâhnire – nu voia altceva decât să se trântească în pat şi să plângă în hohote. Îşi lăsă totuşi capul în jos şi, docil, făcu faţă îndemnurilor mamei, înghiţi câte ceva, beţişoarele apucau pe rând din carnea înăbuşită, chiar dacă nu avea nicio poftă. Era încă un copil ascultător.

Atentă la tăcerea lui stăpânită, mama se nelinişti şi îl întrebă, cu grijă: „Azi nu prea te simţi bine, nu-i aşa?"

„Nu, răspunse el, clătinând din cap şi adăugă: mă simt foarte bine". Şi lăsă din nou capul în jos, fără să mai scoată o vorbă.

Mama îl privea neliniştită, aşteptând şi sperând ca el să-i spună ceva mai mult El nu-i arunca nici măcar o privire. Atunci, nu se putu stăpâni şi-i vorbi din nou: „Nu s-a răcit mâncarea?"

„Nu", răspunse el mecanic, fără să ridice capul.

Se simţi dezamăgită: l-a aşteptat toată

ziua şi, iată, s-a întors, dar se poartă cu ea atât de rece! A înţeles. Sigur, femeia aceea i-a făcut necazuri. Îl privi insistent, dar el puse jos bolul şi beţişoarele şi se ridică în tăcere.

„Te-ai săturat?” îşi reprimă furia, căci spumega, şi-l întrebă cu blândeţe reţinută.

„Da”, răspunse el. Se apucă să strângă masa.

„Abia-abia ai mâncat”, zise ea din nou.

„Adineauri am băut o cafea, cu Shusheng”, mărturisi el fără să-şi dea seama.

Hortg shao you: carne înăbuşită în ulei cu puţin zahăr, la care se adaugă sos de soia şi alte ingrediente. Când este gata, capătă o culoare neagră roşietică.

Şi focul izbucni îndată. Din nou femeia aceea! Ea îi face mâncare, îl aşteaptă să mănânce împreună, şi el s-a dus cu femeia aceea să bea cafea. Cât de bine ştiu ei să petreacă. Fiul ăsta al ei n-are pic de viitor. A alergat s-o caute, să-şi plece capul în faţa neruşinatei aceleia. Asta-i prea de tot, asta n-o mai înghite.

„Cum de poţi s-o mai cauţi?... Mai are obraz, să se vadă cu tine?” strigă ea.

„I-am cerut să se-ntoarcă acasă”,

răspunse el cu glas scăzut

„Hm! Să aibă ea atâta neobrăzare să se-ntoarcă!” râse mama cu răceală.

„Deşi nu vrea să se-ntoarcă. După câteva zile cred că îşi va schimba intenţiile”, zise el timid.

„Să se-ntoarcă? Visezi! Dacă aş fi în locul tău, aş intenta divorţul, oricum, apa cu care-ai stropit o dată nu se mai adună la un loc, zise ea vânătă de supărare. Acum treizeci şi ceva de ani, când aveam optsprezece ani, m-am măritat şi am intrat în casa Wang. Când m-am văzul noră, nici prin gând nu mi-a trecut să mă port aşa! N-am mai văzut asemenea femeie!” Era mânioasă foc. Ştia că fiul ei n-o va asculta, şi mai ştia că el tot n-o poate uita pe femeia aceea; iată că nici de data asta nu a putut să-i ia locul. Shusheng! Numele suna încă foarte cald pe buzele lui.

„Are şi ea necazuri, deşi nu vrea să spună”, zise fiul, de parcă nici n-ar fi auzit spusele mamei; se gândea doar la ale lui, şi când vorbea, o făcea ca el numai însuşi să se audă; nu termină însă ce avea de spus decât pe jumătate, căci fu întrerupt.

„N-are niciun rost să o mai aperi! Şi-a găsit sub nasul tău un prieten, şi-i scrie

scrisori de dragoste; despre ce amărăciuni mai poate fi atunci vorba!” Mama se ridicase şi îndreptase spre el arătătorul mâinii drepte.

„Nu era neapărat o scrisoare de dragoste”, explică el.

„Dacă nu era, atunci de ce nu ţi-a dat-o s-o citeşti? Şi de ce să fugă într-ascuns, dacă nu cu iubitul?” Nu putu să mai continue; stătea în picioare, în faţa lui, cu ochii larg deschişi.

„Mamă!” strigă el implorând, şi ochii i se umplură de lacrimi. Dar se înecă.

„Spune”, zise mama, domol, după un timp. Lacrimile lui i-au înmuiat inima, ura i s-a stins, îl privea acum cu dragoste, de parcă ar fi fost tot copilul de odinioară, care după ce a suferit o nedreptate, s-a întors acasă, să i se plângă mamei...

„Mamă, n-o cunoşti deloc pe Shusheng, ea nu a fugit cu altul, s-a dus într-o familie de prieteni, să stea câteva zile. Se va întoarce”, zise cu amărăciune.

„Hm. N-o cunosc eu? râse ea cu răceală. Să-ţi spun cinstit, o cunosc mai bine decât tine. Ea nu poate să ducă la nesfârşit o viaţă grea, alături de tine. Nu-i ea femeia aceea, mi-am dat seama de mult

Trebuia să fi priceput şi tu. Numai mama ta nu te va părăsi, pentru mama ta, că trăieşti în belşug sau în sărăcie, oricum – e bine. Ai spus că nu o cunosc. Nu cumva sunt vorbele ei?”

Privind-o, se mâhni din nou, nu vru să-i răspundă, dădu numai din cap: „Nu, n-a spus”.

Mama îi aruncă o privire furioasă şi abia după un timp oftă lung: „Du-te şi te odihneşte, strâng eu şi fac ordine. Eşti destul de obosit după o zi întreagă”.

„Nu-i nimic, nu sunt obosit”, răspunse el apatic. Era foarte obosit. Totuşi o ajută, cu greu, să spele vasele şi să le aşeze în dulap.

Mama puse un sfeşnic pe masa din mijlocul camerei şi-i spuse: „Mai cos câte ceva aici. Tu n-ai treabă, întinde-te puţin”. Aduse din cămăruţa de alături un palton de copil, apoi se aşeză la masă, la lumina lumânării, şi începu să cârpească. Îşi ţinea capul mult aplecat. Îşi pusese şi ochelarii. Flacăra lumânării tremura îngrozitor şi nu după multă vreme slăbi din nou, iar capul mamei se plecă parcă şi mai adânc.

Se gândi să doarmă puţin. S-a aşezat însă doar pe marginea patului, pentru puţin

timp, ca apoi să se ridice din nou şi să se reîntoarcă la masă. Rămase în picioare, tăcut. Privirea i se opri pe capul, mamei. Pe creştetul ei fusese parcă presărată o grămadă de sare. Nici nu băgase de seamă că, pe neaşteptate, a îmbătrânit atâta, că părul ei şi-a schimbat complet culoarea. Deodată, ea şi-a luat jos ochelarii şi şi-a frecat cu putere ochii, apoi şi i-a pus din nou continuând să lucreze. „Şi Xiaoxuan, sărmanul de el. A purtat paltonul ăsta trei ierni. Chiar dacă nu-i rupt, la anul tot nu-l mai încape. În mod normal, i-ar trebui unul nou, dar taică-su o duce atât de greu, nici măcar să-l ţină la şcoală nu-i este uşor… Deh, lumânările sunt din ce în ce mai proaste, cele de treizeci de yuant la fel, nu luminează deloc şi strică ochii. La urma urmelor, am îmbătrânit, nu mai sunt de niciun folos. Şi cârpitul ăsta, mi-a răpit atâta amar de timp din viaţă. Maică-sa habar n-are. Nici el n-are noroc, de asta s-a născut în familia noastră…” Vorbea în sinea ei, fără-ncetare, parcă nici nu sesiza că el stă în picioare alături şi o priveşte.

„Mamă, nu mai coase seara, în ultima vreme ochii ţi s-au stricat şi mai mult, trebuie să te-ngrijeşti”, spuse el, emoţionat,

cu amărăciune.

Ea ridică ochii, îl privi şi răspunse: „Termin imediat, mai am doar câteva împunsături. Dacă n-o fac seara, atunci când? Ziua trebuie să cumpăr legume, să fac mâncare, de unde timp să cos! Şi apoi, ochii ăştia ai mei nu mai au alt rost, la ce să-i mai îngrijesc?” Mâna ei dreaptă ţinând acul e „U aţă, se mişca, tremurând, deasupra paltonului cel vechi. „Nu mă pot compara cu maică-sa, ea e ca o floare, nu poate asta, nu poate aia. Are grijă doar să se gătească, nici măcar de copil nu vede. Zice că-i absolventă de facultate, că a primit educaţie aleasă, că la bancă face treburi importante, dar bani n-am văzut-o să aducă în casă”.

„Mamă, să nu mai vorbim de cine aduce bani în casă; numai pentru taxele şi cheltuielile de întreţinere ale lui Xiaoxuan a plătit o mulţime. Semestrul ăsta a cheltuit peste douăzeci de mii, aproape treizeci de mii!” o întrerupse el.

„Asta-i numai din pricina ei, ea a ţinut să-l dea la şcoala aceea aristocratică. Colegii lui sunt toţi fii şi fraţi de oameni bogaţi, el singur e copil din familie săracă, nu se poate compara cu ceilalţi în nicio

privinţă. Şi oricum, nu vrea să-i dea prea mulţi bani de cheltuială. Xiaoxuan se plânge adesea”, spuse ea.

De fapt, nu o mai asculta. Deşi era foarte obosit şi grozav de enervat, nu putea dormi sau măcar să facă o treabă, liniştit, nu putea nici chiar s-o privească liniştit pe maică-sa lucrând, în cameră era frig şi întuneric. Sufletul lui parcă plutea, nu găsea un loc unde să se oprească, se părea că suferinţa şi amărăciunea nu erau destul, simţea nevoia să scoată un strigăt, să izbucnească în plâns, să-l cutremure o durere, să primească o bătaie zdravănă. Nu putea să stea liniştit lângă maică-sa.

Se îndreptă cu paşi mari spre uşă. Deschise şi ieşi. „Xuan! Xuan!” o auzi pe maică-sa, strigându-l. Nu-i răspunse, coborî în grabă scările. În beznă se lovi la arcada dreaptă, dar nu simţi nicio durere. Avea un singur gând: „Sunt vinovat faţă de toţi. Trebuie să-mi orimesc pedeapsa”.

CAPITOLUL 7

Merse până la poartă. Pe trotuarul de vizavi, cele câteva opaiţuri de lângă taraba cu fructe şi de cea unde se vindea fidea licăreau ca nişte licurici. I se făcu puţin cam frig şi-şi zgribuli umerii. „Încotro?” se

întrebă. Nu găsi răspuns. Cobori cu paşi mari în mijlocul străzii.

Străbătu fără niciun ţel trei străzi şi puţin lipsi să nu-l răstoarne o ricşă ce cobora în goană. Ricşarul îi aruncă două înjurături, dar lui nu-i ajunseră la ureche; parcă-l despărţea o mare distanţă de tot ceea ce era în jurul lui. Avea un mare gol în suflet.

Străbătu încă o stradă, şi tot nu ştia încotro trebuia să se ducă. Pe strada din faţă străluceau luminile, erau becuri nenumărate. Două străzi – două lumi! Merse aşadar spre luminile acelea.

Abia ajunse la colţ, când o voce îl strigă pe nume: „Wenxuan!” Răsuci mirat capul şi aruncă o privire. Văzu că se afla chiar în faţa unui birt. La o masă, lângă uşă, un om de vârstă mijlocie, îmbrăcat în haine europene, se ridică şi-l salută.

„Ai picat tocmai bine, aşază-te şi bea un pahar”, îi spuse acel om. Recunoscu în el un coleg de liceu. Nu se văzuseră doar de vreo şase luni, dar omul părea mult. Îmbătrânit. În împrejurări obişnuite, ar fi rostit cel mult două-trei cuvinte şi ar fi plecat. Acum însă se apropiase tăcut de masă, trase scaunul de lemn şi se aşeză în faţa celuilalt.

Colegul se întoarse spre tejghea şi spuse tare: „Un pahar de rachiu roşu!”

De la tejghea răspunse cineva, şi drept urmare aduse un pahar din băutura tare şi parfumată.

Colegul, rumen la faţă, strigă bătând în masă, după ce goli dintr-o sorbitură crunta băutură din pahar: „Mai adu-mi un pahar!”

„Boqing, tu-nu beai niciodată, când te-ai învăţat?” vorbi el.

„N-am învăţat, n-am învăţat. Vreau să beau, nu pot să nu beau, zise colegul cu voce tare, clătinând din cap. Goleşte-ţi mai întâi paharul”.

Îşi privi colegul şi nu răspunse. După câteva clipe, ridică paharul şi sorbi pe tăcute o gură zdravănă. Pe urmă îl puse jos şi oftă prelung. Un val de aer cald îi urcă în gâtlej, nu-l putu opri şi scoase un râgâit.

Colegul, făcând semn cu degetul, îl tot silea să bea: „Bea lot, bea tot! Nu se poate să nu-l goleşti!”

„Beau tot, tot”, zise, întărâtat, şi dintr-o singură înghiţitură bău ce mai rămăsese. Simţea cum inima îi băteu cu putere, iar faţa începu să-i ardă.

„Încă unul”, strigă colegul bătând în masă, luând în acelaşi timp din farfuriile de

lut din mijlocul mesei o bucată de brânză din soia; mai apucă şi câteva alune, i le puse în faţă şi spuse: „Mănâncă!”

„Nu mai pot să beau”, dădu el imediat din mână, ca să-l împiedice.

„Frate, de ce te temi! Ce importanţă are dacă te îiubeţi! Eu cred că beat e oricum mai bine decât treaz”, zise colegul Băutura era deja în faţa lui.

„Numai că omul nu poate fi beat o viaţă întreagă, are şi momente de trezie”, râse Xuan potolit, cu amărăciune. Privindu-i chipul, observă că omul acesta de treizeci de ani îmbătrânise într-o jumătate de an cu cel puţin zece ani, pe frunte îi apăruseră câteva riduri, obrajii îi erau scobiţi, sprâncenele i se împreunaseră, ochii îşi pierduseră strălucirea, iar cele două pupile îl ţintuiau fără vioiciune. Simţi un fior amar în suflet şi adăugă: „Oare când mă trezesc nu-i şi mai greu?”

Colegul nu mai scoase nicio vorbă, plecă doar capul şi sorbi din pahar, îşi ridică din nou faţa şi-i aruncă o privire, apoi mai bău o înghiţitură. Zise ca pentru sine, clătinând din cap: „Mi-e tare greu în suflet”.

„Dacă ţi-e greu, de ce mai vii aici să bei? N-ar fi mai bine să te-ntorci devreme

acasă? Te conduc”, zise el grijuliu.

„Şi ce să fac dacă nu beau? Dacă bei mult, în cel mai rău caz te îmbolnăveşti, mori. Nu mă tem. E bine dacă mor, zise omul acela cu o expresie de durere. Am terminat cu tot, cu absolut tot”.

„Nu înţelegi că situaţia ta este totuşi mai bună decât a mea? Eu pot să îndur totul, tu cum de nu poţi?” zise Xuan cu compasiune. Privind faţa slabă a celuilalt simţi că fusese atinsă propria lui rană, inima-i fu străfulgerată de durere şi puţin lipsi să nu-i dea lacrimile. „Doamna ta e bine? Tot la ţară locuieşte?” schimbă el vorba. Îşi aminti de femeia cu chip de copil; cei doi se căsătoriseră acum un an la restaurantul Bailing, iar el şi Shusheng au fost la nunta lor. După aceea s-a dus chiar şi în vizită la ei la ţară. Ce dulce era tânăra doamnă când râdea; Shusheng o plăcea şi ea. Se gândi la amărăciunea lui, la Shusheng, apoi la doamna aceea. „S-a dus”, zise colegul încet, „cu faţa întoarsă într-o parte, fără să-l privească.

„Nu mai este? Ce boală a avut?” întrebă, uluit, cât pe-aci să sară de pe scaun.

„N-a fost bolnavă”, răspunse colegul cu

răceală, clătinând întunecat din cap.

li venea greu să ghicească ce însemnau vorbele lui. „Atunci, ea...” Rostind cuvântul *ea* închise imediat gura, pentru că lui însuşi îi era teamă să asculte continuarea: oare s-a sinucis? A avut o moarte tragică? Parcă un cui îi sfredelea inima.

Colegul tăcea, el de asemeni. Tăcerea asta era din cale afară de greu de suportat. Clienţii de pe la celelalte mese păreau cu toţii supăraţi, unii îşi mărturiseau amarul în cuvinte fără şir, alţii îşi disputau tot felul de lucruri cu partenerii lor. La masa din colţ, un client de vârstă mijlocie stătea cu capul plecat şi bea, trist, de unul singur; deodată se ridică, plăti şi plecă. După ce ieşi, chelnerul îi spuse unui client alb la faţă că e un client vechi, seară de seară nelipsit, căruia nu-i place să vorbească şi nici să bea peste măsură; însoţea băutura cu două bucăţi de brânză de soia. Venea şi pleca la ore fixe. Nimeni nu ştia ce fel de om este, ce meserie are.

Wang Wenxuan îl ascultă, îşi înălţă capul, oftă prelung şi zise cu amărăciune: „Necazuri sunt peste tot”.

Colegul îl privi uimit, lacrimile îi curgeau. „Azi s-au împlinit şapte zile” – se

opri o clipă, apoi urmă: „Acum zece zile se simţea foarte bine, nu era deloc bolnavă. Era însărcinată şi se împlinise termenul, dar când am dus-o la spital, la control, doctorul a spus că luna nu s-a încheiat, cel mai devreme peste o jumătate de lună, şi n-a internat-o. Nu mai putea rămâne în sat o jumătate de lună, nu mă înţelegeam cu şeful de serviciu, mă şicana şi nici nu mi-a aprobat concediu. Am venit în oraş. După trei zile, au început durerile naşterii. Durerile au ţinut mult, mult timp, n-a avut cine s-o îngrijească, abia când a aflat o femeie care locuia în aceeaşi curte au dus-o la dispensar. La control, i se spusese că naşterea va fi normală, că nu erau probleme. La dispensar copilul nu se năştea şi pace. Doctorul a tot răsucit-o, până la miezul nopţii, când a scos copilul, dar era deja mort. Nici ea nu era bine. Mi-a strigat numele, o seară întreagă l-a tot strigat, de vreo sută de ori, apoi a murit. Spun oamenii că striga cu disperare, voia doar ca înainte să moară să se vadă cu mine, să-i fac dreptate. Eu însă eram la oraş, de unde să fi ştiut? De cum am primit telefon, m-am dus în goană, dar ea era deja rece, pântecele ei te speria cât era de mare, aproape că nici

nu încăpea în sicriu. Aşa că acum sunt ca înainte de a mă căsători. Singur. Mi-am îngropat soţia, iar când am venit la oraş, primul lucru a fost să cer concediu. O zi n-am putut să fac nimic, îi auzeam doar vocea, strigându-mi numele. Acasă sau pe stradă, auzeam mereu vocea ei. Ascultă cum strigă: Boqing! Boqing! zise şi-şi ciocăni cu două degete tâmpla dreaptă. Da, într-adevăr, e vocea ei. Cu câtă suferinţă strigă!... De aceea vreau doar să beau, vreau doar să mă-mbăt, e mai bine să fiu atât de beat, încât să nu mai ştiu de nimic. Abia atunci nu-i mai aud vocea. Să trăieşti, să trăieşti nu-i uşor deloc! Ce alt prieten mai am eu de-acum în afară de băutură?” Omul îşi acoperi faţa cu mâna dreaptă, suspină uşor de câteva ori, apoi se linişti, de parcă ar fi adormit.

Auzind povestea acestui om, lui Wang Wenxuan i se păru că simte cum o mână mare îi strânge inima cu putere. Simţi şi un gust amar, greu de îndurat. Pe şira spinării îl treceau valuri de fiori reci, în curând forţa lui de autostăpânire se va destrăma. „Aşa cum faci nu merge”. Rosti vorbele astea numai ca să se împotrivească acelei apăsări din ce în ce mai grele. Se simţea şi mai rău.

Spuse din nou: „Ai obţinut titlul de maestru[1] în literatură. Mai ţii minte planurile tale de creaţie literară? De ce nu pui mâna pe condei?”

„Mi-am vândut toate cărţile. Trebuie să trăiesc. Creaţia literară nu e de noi!” Colegul îşi luă brusc mâna de pe faţă. Mai avea încă urme de lacrimi, dar în ochi îi strălucea o lumină tăioasă. „Cum zici tu că ar trebui să fac? Nu-i aşa că ar fi bine să mă recăsătoresc, să cresc copii, să distrug pe cineva din nou? Nu fac aşa ceva. Prefer să mă distrug pe mine însumi. Lumea asta nu e pentru oameni ca noi. Noi ne supunem legilor, în timp ce alţii câştigă putere şi adună bani…”

Tocmai de aceea trebuie să bem din răsputeri continuă Wang Wenxuan cu voce tare. Era complet dârimal. Nu mai era nevoie să-şi reprime sentimentele. O spărtură în dig şi apa curge într-o singură direcţie. Tristeţea şi mânia atinseseră punctul culminant, simţea nevoia să uite totul. Beţia era desigur unica scăpare. „Adu de băut! Adu de băut!” Bău. Chelnerul aduse din nou un pahar. Se gândi, uitându-se la lichidul parfumat din pahar: „Ce lume

1' Personaj din rom unui clasic *San ţtfto ya n yi (General din statul Slm).*
Nordul provinciei Hunan rle azi.

mai e şi asta!” Ţinând paharul în mi ini trase o înghiţitură zdravănă strângând din dinţi şi, îndată.
0 trâmbă de aer cald, pe care n-o putu stăpâni. Răbufni în sus. I acându-l să scoată un râgâit. „Nu mat beau”, zise. Scuzindu-se. Se gândi: „Nu-s bun de nimic. Nici măcar nu ştiu să beau, aşa că trebuie să rabd în veci să mă trateze toţi de sus”. Revoltat, termină din câteva înghiţituri băutura rămasă.

„Te-ai înroşit la faţă ca Guan Gong1. Te-ai îmbătat?” îl întrebă colegul cu înţelegere.

„Nu, nu”, răspunse el tare. Îşi simţea capul greu şi străin. Îl durea când făcea efortul să vobească. Faţa îi ardea cumplit, trupul parcă-i plutea. Vru să se ridice, dar nu se putu ţine pe picioare şi se aşeză din nou, deprimat.

„Ce e? Fii atent!” îl îndemnă colegul.

„Nu m-am îmbătat deloc”. Îi veni să râdă, dar nici să râdă nu mai ştia. Voia doar să plângă. I se părea că tot ce era jalnic i-a năpădit inima. Nici el nu distingea ce. Capul îi era năuc, iar sufletul îndurerat. Nu mai îndura.
1 se păru că ochii colegului se înmulţiseră şi se roteau dinaintea lui. Privi

încordat şi văzu una şi aceeaşi faţă slabă şi melancolică. După o clipă însă văzu din nou o mulţime de perechi de ochi. Se rotea chiar şi lumina becurilor. Până la urmă, se ridică sprijinindu-se de masă. „M-am îmbătat”, recunoscu învins. Înclină capul o dată spre coleg, apoi ieşi din birt, bălăbănindu-se.

Parcurse mai mult de o stradă, mergând clătinat când, deodată, îşi aminti de casă. Se dezmetici puţin, ca şi cum l-ar fi atins g rază de lumină. „Cum de-am putut face una ca asta”, se gândi necăjit. Se răsuci şi o porni spre casă. Abia făcu doi paşi şi o umbră neagră, mare, îl lovi din faţă. Atât de tare. Încât văzu numai scântei, o jumătate a feţei îl durea cumplit şi-l ardea; se clătină de două ori, gata-gata să se răstoarne.

Omul îi trăsese şi vreo două înjurături groaznice, fără însă să-i fi ajuns şi lui la ureche, mergea mai departe, tot piezîş. Ar fi vrut să meargă mai repede, însă simţea în el o greutate, parcă totul din stomac năvălea în sus. Încercă să se stăpânească, dar în cele din urmă căscă gura şi precum o fântână. Aruncă din el tot ce mâncase acasă, la cină.

Vărsă destul şi o porni mai departe, l ară să se şteargă la gură. Băutura aceea

puţea încât era el însuşi dezgustat. Să se întoarcă acasă, să doarmă un somn liniştit, atât voia. Era nerăbdător, din doi paşi ar fi vrut să ajungă acasă. Cu cât era mai grăbit, cu atât picioarele i se mişcau mai încet. Parcursese o bună bucată de drum, când începu să verse din nou. De data asta vărsă cu efort, de parcă mâncarea i se adunase în gât. Stomacul îl ardea. Icni cu putere şi abia reuşi să verse o înghiţitură. Mergea şi vărsa. Câţiva trecători îl priviră curioşi. Dar privirile lor nu-l supărau deloc. Tot ce era în jur nu avea cu el nicio legătură. Dacă ar muri un om alături de el. Acum. Şi tot n-ar putea întoarce capul să-i arunce măcar o privire.

Două femei ieşiră discuţind din restaurantul „Xiajrang” luminat orbitor. Când privirea lui întâlni fără să vrea obrajii lor fardaţi, tresări şi întoarse imediat capul.

Mişcările însă îi erau foarte greoaie. Cea mai în vârstă îl văzu clar. „Xuan!”, îl strigă ea.

Nu-i răspunse, se îndreptă spre un loc întunecos. N-a ajuns însă departe, pentru că deja nimic nu mai depindea de el. S-a oprit pe marginea trotuarului, s-a îndoit de şale şi a-nceput să verse iar. Vărsa cu zgomot,

mult, dar stomacul îl chinuia tare, gura îi era plină toată de un gust amar. Se îndreptă uşor şi, sprijinându-se de un stâlp. Respiră cu greutate.

„Xuan”. Auzind glasul blând chemându-l, întoarse instinctiv capul, iar lacrimile îi împăienjeniră ochii.

Deşi îi aruncă grăbit doar o privire, desluşindu-i numai conturul – stătea cu spatele la lumină – o recunoscu totuşi pe Shusheng. „Ce-i cu tine?” îl întrebă ea., tresărind.

Gâfâia privind-o, simţea că are foarte multe să-i spună, dar nu ştia cum să-neeapă şi de fapt nici nu putea să scoată o vorbă.

„Eşti bolnav?”

Dădu din cap şi, deşi se simţea ceva mai bine, începură din nou să-i curgă lacrimile, la-nceput lacrimile îl năpădiseră din pricina efortului, când vărsase, acum însă erau lacrimi de emoţie şi durere.

„De ce nu te duci acasă? Uite ce rău îţi e”, zise ea din nou.

„M-am îmbătat”, răspunse el cu regret amar.

„Cum asta! înainte tu nici nu puteai bea. Du-te repede acasă şi culcă-te, altfel te-mbolnăveşti cu adevărat 1, zise îngrijorată.

„Acasă nu mă înţelege nici mama. Eram foarte tulburat, am ieşit pe stradă să fac câţiva paşi şi am întâlnit un coleg, care m-a tras la băut, şi atunci m-am îmbătat, îi explică, parcă scuzându-se. Îţi mulţumesc, la revedere.1 Se simţea ceva mai bine şi abandonă stâlpul, mergând spre mijlocul străzii. Tot se mai clătina încolo şi-ncoace.

„Fii atent, vezi să nu cazi!” îl povăţui ea din urmă. Imediat însă veni alături de el şi-i spuse: „Te conduc acasă”. Şi apucându-l strâns de braţul stâng, porniră înainte.

„Chiar mă însoţeşti acasă?” întrebă el cu glas tremurat. O privi timid.

„Nu te însoţesc, mi-e frică numai să nu fugi să bei din nou”, zise ea râzând

Simţi o boare caldă, care-i făcu mult bine în suflet.

„N. Am să mai beau”, zise el ca un copil şi, sprijinindu-se de ca Merse către casă.

CAPITOLUL 8

Au ajuns la intrare. Văzând văgăuna aceea negară, el îşi încruntă sprâncenele şi, ezitând, se opri.

Nu l-a părăsit, dimpotrivă, s-a lipit şi mai strâns de el şi i-a spus cu grijă, sprijinindu-i braţul ferm: „Nu se vede bine, fii atent, mergi încet!”

„Tu? Tu nu intri? întrebă timid.

„Te duc până sus”, îi şopti ea la ureche.

„Eşti tare bună cu mine”, zise el emoţionat. Voia chiar s-o seringă în braţe, să plângă de bucurie. A privit-o însă doar o clipă, apoi, fără să scoată o vorbă, şi-a lăsat capul în jos. Porni, intră pe poartă, păşi pe scările atât de familiare. „Fii atent”, repeta ea neîncetat, alături. Îl sprijinea din toate puterile. Aşa însă nu făcea decât să-i încetinească mersul.

„Urcă”, îl îndemnă din nou. Iar el îi răspunse ceva, bucur încât – se.

În cele din urmă, au ajuns la etajul al doilea. Tocmai când urcaseră şi ultima treaptă au văzut-o pe soţia vecinului ieşind din casă cu o lumânare.

„Te-ai întors, doamnă Wang!” Femeia cu obrazul palid o salută zâmbind. Pe faţă i se ivi o uşoară expresie de mirare, se vedea însă că era din bunătate.

Ea înclină capul şi – i zâmbi femeii aceleia, apoi spuse curtenitor: „Doamnă Zhang, coborâţi?”

Privindu-l surprinsă, doamna Zhang întrebă îngrijorată: „Domnul Wang nu se simte bine?”

Rămăsese alături de soţie, cu capul

atârnându-i. Nu putea vorbi. Răspunse ea în locul lui: „Nu-i nimic, a băut”.

„Şi domnul Zhang al nostru s-a-mbătat. Mă duc să-i cumpăr câteva portocale. Doamnă Wang. Du-l repede înăuntru pe domnul Wang, să se culce puţin, apoi totul va fi bine. Femeia zâmbi cordial, zâmbetul ei nu era deloc prefăcut. .. însă chiar şi atunci când zâmbea. Cele câteva cute nesigure de pe fruntea ei se adânceau, iar-sprâncenele nu i se destindeau complet. De câte ori o vedea, doamnei Wang îi era milă: „Viaţa a apăsat-o prea greu pe femeia asta firavă!” Micuţa femeie coborî cu paşi înceţi. Cei doi soţi ajunseră la uşa locuinţei lor luminaţi de lumânarea ei.

Uşa nu era încuiată şi De cum o împinse, se deschise larg. Camera era la fel de slab luminată, lumânarea tot pe masă, mama tot acolo, cu ochelarii pe nas, cârpind, Părea mult îmbătrânită, spatele îi era cocoşat tare şi nu scotea nicio vorbă. Fitilul făcuse mucuri mici. Dar ea nu le tăiase. Dădea impresia că nici nu s-a clintit din loc.

„Unde ai fost, Xuan? Şi nici nu vii să vorbim. Nu cumva iar ai fost după femeia aceea? Şi tu eşti... Te povăţuiesc să nu-ţi

mai faci iluzii. Cum să fie în stare o femeie de modă nouă să ducă vreme îndelungată viaţa asta aspră alături de tine!" Maică-sa vorbea şi mişca acul deopotrivă. Fără să ridice capul. Credea că fiul ei s-a întors singur. „Xuan, să nu fii abătut, nu-i nimic dacă femeia aceea a plecat. După ce vom învinge în războiul ăsta, o să te îmbogăţeşti într-o bună zi. Te temi că nu găseşti femei î „Neauzindu-şi fiul răspunzând. Îşi ridică surprinsă capul, dar în faţa ochilor văzu doar pete de lumină, nu distingea nimic, ochii o supărau groaznic. Lăsă acul, îşi dădu jos ochelarii şi-şi frecă de câteva ori ochii cu mâna.

Când maică-sa a rostit „femeia aceea”, el şi-a încruntat sprâncenele cu amărăciune şi în acelaşi timp a-ntins braţul şi a strâns-o cu putere de mână pe Shusheng, se temea ca ea să nu înceapă din nou să se certe cu maică-sa. Ea n-a scos însă niciun cuvânt. Atunci, el nu mai putu suporta şi strigă: „mamă!” în strigătul lui era atât implorare, cât şi tristeţe.

„Ce este?” întrebă maică-sa alarmată, luându-şi mâna de la ochi. Şi abia acum o văzu alături de el, în picioare, pe femeia aceea.

„L-am adus până acasă”, spuse Shusheng, afişind anume un aer liniştit.

„Bravo, eşti tare isteţ. Ai mers până acolo, încât ai rugat-o să se întoarcă acasă”. Surâse îngheţat, apoi îşi plecă din nou capul şi începu să coase.

Shusheng îi aruncă o privire, zâmbind, apoi zise: „Nu m-a rugat să mă-ntorc. A băut, undeva, vărsa pe stradă, pe unde apuca, l-am văzut şi l-am adus acasă. Se-mpleticea rău”. Folosea intenţionat asemenea cuvinte, ca s-o enerveze.

„Xuan, cum de te-ai furişat, fără să-mi spui un cuvânt, şi-ai fugit să bei?”. Sări maică-sa speriată. Puse haina şi acul pe masă şi se duse în faţa fiului ei, măsurându-l din cap în picioare. „Tu nu eşti băutor, cum de-ai fugit deodată să bei? Nu ţii minte că taică-tău a murit beat? Eu nu te-am lăsat să te atingi de băutură de mic. De ce te-ai dus să bei?!” strigă ea îndurerată.

„Nu se simte bine, lasă-l să se culce”, interveni Shusheng.

„N-am vorbit cu tine!” o înfruntă mama, înturcând capul cu mânie.

Shusheng râse cu răceală şi tăcu, supărată.

„Xuan, spune-mi cum de te-ai îmbătat?”

zise maică-sa cu glus dulce, de parca av îi vorbit unui copil râzgiial.

Obosit, el îşi lăsă capul în jos şi nu răspunse.

„Spune! Ce ai pe suflet, spune! îl îndemnă maică-sa. Nici dacă ai să-mi vorbeşti deschis eu tot n-am să te cert”.

Silii astfel, se pierdu şi răspunse cinstit: „Mă doare sufletul, cred că beat e ceva mai bine”.

„Când ai întâlnit-o?” întrebă maică-sa, neînduplecată; celălalt sentiment o făcuse să uite de durerea fiului ei.

Nemaiputând suporta, Shusheng o întrerupse din nou: „Lasă-l să se culce!”

Maică-sa însă nu-i dădu nicio atenţie, aşteptând răspunsul.

„Eu... eu...” scoase el cu efort numai aceste două cuvinte. Ceva dădu năvală din stomac şi el vru să-l oprească. Dar când să reuşească, îşi pierdu controlul, căscă gura şi începu să verse. Împroşcă pe el însuşi şi pe maică-sa tot ce măi avea în stomac.

„Aşază-te repede”, zise maică-sa, pierzându-şi capul.

El însă sta acolo, îndoit de spate şi vărsa. Soţia îl bătu uşurel pe spate, maică-sa îi aduse un scaun. Nu vărsă mult, dar îl

podidiră şi lacrimile, şi mucii. Sta pe scaun şi gâfâia, ppăsându-şi cu amândouă mâinile genunchii.

„Ce rost au toate astea”, zise soţia cu milă, stând în spatele lui.

„Spune! Ce ai pe suflet, spune! îl îndemnă maică-sa, în cele din urmă, înmuindu-se. Eu aduc puţină cenuşă s-o presat şi apoi să mătur”.

După ce mama ieşi, ea îl sprijini până la pat şi îi scoase tăcută încălţămintea, ciorapii şi haina. De mulţi ani nu mai avusese el parte de asemenea fericire. I se supunea ca un copil. Până la urmă, s-a urcat în pat, iar ea l-a acoperit. Când să plece, el a scos braţul de sub plapumă şi a prins-o de mâna dreaptă, apucând-o strâns.

„Dormi”, îl linişti ea.

„Să nu pleci... Eu pentru tine am...” o imploră cu ochii larg deschişi.

Nu i-a răspuns. Se gândea. A rămas un timp în picioare, lângă el. Lacrimile i se rostogoleau încet din colţurile ochilor. El a adormit curând. Mâna lui însă nu şi-a slăbit strânsoarea.

În seara aceea n-a plecat. El însă nu ştiu că o problemă atât de dificilă s-a rezlovat atât de simplu.

Noaptea a dormit neîntors, s-a trezit abia când s-a luminat bine. Soţia lui stătea la biroul din faţa ferestrei şi se farda.

„Shusheng!” strigă, plăcut surprins. Ea întoarse capul şi-l privi, zâmbindu-i larg. Îl întrebă cu blândeţe: „Ţi-e bine? Vrei să te ridici?”

El dădu din cap, se întinse şi răspunse mulţumit: „Mi-e bine. Mă scol îndată”.

Ea a întors din nou capul, continuând să se fardeze. Părul ei ondulat la ceafă era proaspăt, frumos. Ea tuşi uşor.

S-a întors. Nu era un vis. Era aievea.

CAPITOLUL 9

Au dus, câteva zile, o viaţă liniştită. Mergeau, la timp la serviciu, se-ntorceau la timp acasă. Soţia n-a mai pomenit nimic despre despărţire şi chiar şi-a adus geamantanul de la prieteni. Şi chiar în seara în care ea şi-a adus geamantanul, a luat-o să vadă un film la sala „Guotai”, apoi s-au mai dus la unul, dar au văzut numai două treimi din el, pentru că s-a dat alarma şi filmul s-a întrerupt.

Mama se ascundea în cămăruţa ei. Părea că-şi evită înadins nora, când însă se-ntâlneau nu se încrunta şi nici nu-i spunea răutăţi. Doar că vorbea puţin.

Duminică dimineaţa Xiaoxuan a venit acasă, iar după amiază s-a întors la şcoală cu ultimul autobuz. Bunica s-a bucurat grozav, sărutându-şi nepotul. I-a dat lui Xiaoxuan paltonul, pe care îl cârpise cu mâna ei. Pentru truda ei, nora i-a spus, zâmbind, câteva cuvinte de mulţumire.

Cerul era tot timpul închis, câteodată ploua mărunt. Drumul nu se usca niciodată. Uneori era plin de noroi, alunecos, şi oamenilor le era greu să se ţină pe picioare. Şi trotuarul era noroios. Trecuseră cincisprezece zile. Într-o dimineaţă, Wang Wenxuan mergea la serviciu. Abia ajunse la răscruce, când căzu şi se juli la genunchi. Rabdă durerea şi merse mai departe, clătinându-se. Nu se făcuse încă ora începerii lucrului. Domnul Zhong stătea la birou şi privea trecătorii de pe stradă. Când îl văzu intrând, îl întrebă: „Ce-i cu tine, ai căzut?!” Dădu din cap fără să răspundă, semnă şi o luă spre scări.

„Ia-ţi zi liberă, să nu pici de tot de oboseală!” îl sfătui îngrijorat domnul Zhong.

Se opri în faţa scărilor, întoarse capul şi, pentru că n-avea altă soluţie, zâmbi şi-i răspunse încetişor: „Ştii ce leafă am, din ce să-mi mai şi reţină!

„În asemenea situaţii, nu te mai interesează reţinerile! Vrei să-ţi rişti viaţa pentru instituţie? Ştii tu câte zile o să ne mai hrănească instituţia asta pe noi?” îl mustră domnul Zhong, uşor enervat.

„N-ai ce-i face! Aici suntem angajaţi”, răspunse. Vru să râdă, dar nu fu în stare.

„Angajaţi?! Locul nostru nu-i bătut în cuie”, surâse rece domnul Zhong.

Tresări, se apropie repede de biroul domnului Zhong şi întrebă în şoaptă: „Ai ceva noutăţi?”

„Japonezii au luat Guilin, Linzhou, şi acum se dezlănţuie fără nicio stavilă. Am auzit că directorul are indicaţii că dacă duşmanul intră în Guizhou, să ne mute la Lanzhou, şi că deja a dat telegrama la Lanzhou să caute o clădire. Şi dacă chiar ne mutăm la Lanzhou, totul s-a sfârşit. Atunci, cei ca noi n-au decât să-şi ia tălpăşiţa”, zg văicări domnul Zhong.

Tot ce era posibil! rămase cu privirea în gol, peste ochi i se lăsase o pată de-ntuneric. Zise. Clătinând obosii din cap: „Nu se poate, nu se poate!”

„Cine ştie. Numai că oamenii de soiul lui o scot oricum la capăt. Uite, la noi: unii stau degeaba şi iau leafă mare; cei ca tine,

care fac de dimineaţă până seara tot ce le stă în putinţă iau numai câţiva bani, şi sunt tare puţini”. Domnul Zhong încă nu terminase de vorbit, dar, când l-a văzut pe directorul Zhou intrând, se opri şi-i şopti: „Cum de-a venit atât de devreme azi!... Du-te sus şi lucrează”.

Urcă fără tragere de inimă. Când trecu prin la ţa biroului şefului de secţie Wu, acesta ridică deodată capul şi îl măsură o vreme, neliniştindu-l. Speriat, se duse şi se aşeză la locul său, scoase manuscrisul, traducerile astea care nu se mai terminau în veci de colaţionat, şi-şi afundă capul în grămada ele semne negre. „Nu-s bun de nimic! Ăştia scriu articole atât de proaste şi tot mie să-mi fie frică de ei!” îşi reproşa toate astea, însă munca şi-o făcea la fel de atent.

Piciorul îl durea întruna şi nu se putea concentra, nu-şi dăd ea seama cu ce fusese atât de ocupat toată dimineaţa. Se gândea acasă, se gândea la munca lui de-aicir se gândea la ceea ce tocmai îi spusese domnul Zhong. Nu citise ziarul de mai multe zile. Necazurile personale con. Stituiseră unica lui preocupare, ce se întâmpla dincolo de el nu-i mai atrăgea atenţia. Înainte, tind a

izbucnit războiul din Xiangbei ocuparea oraşului Changsha, luptele grele de la Hengyang, căderea oraşului Quanzhou nu i-au sporit supărările. Acum viaţa îl apăsa din greu, de câţiva ani n-a mai avut o clipă de uşurare. Şi ce legătură au toate cele din jur cu el? I se spune că lumea merge spre bine cu fiecare zi ce trece, dar viaţa lui este din ce în ce mai rea.

Clopoţelul care anunţa ora mesei îl trezi şi-l salvă din încâlceala asta de gânduri. Îşi ridică fruntea şi răsuflă uşurat. Un coleg veni şi, întinzând pe masă o coală scrisă, îi spuse: „Semnează”. O privi uimit, dar înţelese imediat că iniţiaseră chetă pentru sărbătorirea zilei de naştere a directorului Zhou, punând în dreptul numelui fiecăruia o contribuţie de o mie de yuani. O mie de yuani nu era deloc o sumă mică, ezită puţin, dar colegul acela. În picioare, alături, tuşi uşor. Speriat, luă imediat condeiul şi semnă. Colegul plecă râzând. Se ridică; îl durea nu numai genunchiul stâng, ci toate oasele. Abia sprijinindu-se, coborî să mănânce.

Pe la mese, colegii comentau emoţionaţi căderea onestelor Guilin, Linzhou şi direcţia de înaintare a inamicului. El însă mânca tăcut, cu capul plecat, fără să-i asculte, îşi

simţea tot corpul rece şi îi încolţi bănuiala că a făcut malaria. Lăsă jos castronul şi părăsi masa. Domnul Zhong îl văzu şi-l întrebă: „Nu te simţi bine? Arăţi rău. Nu mai lucra după masă. Ar fi bine să mergi acasă şi să te culci”.

Încuviinţă din cap şi-i răspunse: „Cere. Te rog. Pentru mine o jumătate de zi liberă; eu însumi simt că nu prea mai am putere”. O ricşă tocmai trăgea în faţa uşii, iar ricşaru! îl privi întâmplător. Domnul Zhong II sfătui din uşă: „Du-te acasă cu ricşa”.

„Lasă, e foarte aproape, merg încet”, răspunse el întorcând capul. Apoi, făcându-şi curaj, trecu pe trotuarul celălalt.

Mergea într-adevăr încet, clătinându-se; capul i se îngreunase foarte tare, i se părea că nu şi-l mai poate ţine ridicat. Pe drum, rana de la genunchiul stâng îl duru Şi mai tare, era silit să strângă din dinţi, dar, deşi mergea cu capul plecat, oprindu-se tot la trei paşi, parcurse în cele din urmă o bună parte din drum. În faţă era chiar „Internaţionalul”. Deodată, auzi o voce cunoscută de femeie. Da, soţia lui era cea care vorbea. Uimit îşi ridică privirea. Chiar aşa, ea şi tânărul acela, îmbrăcat în palton frumos, stăteau şi se uitau la vitrină. Apoi

urmându-l pe tânăr, ea intră în cafenea. Nu-l observase şi nici nu-şi Putea închipui că între ei erau doar trei-pa în li paşi.

O urmări cu privirea, azi trupul ei plinuţ, tânăr şi plin de vigoare părea mai atrăgător. Deşi erau de aceeaşi vârstă, totuşi, când se uita la el însuşi, cât de sărăcuţ şi slab la trup era, cum mergea şontâc-şontâc şi cât de obosit era sufleteşte, i se părea că oricum se deosebeau în mult prea multe privinţe. Nu arătau deloc să fie de aceeaşi vârstă.

Tot gândindu-se aşa, simţi o vie amărăciune. Tânărul înalt şi solid îl făcea să sufere. Păreau să se fi apropiat şi mai mult unul de celălalt; alături, amândoi, inspirau un sentiment de armonie. Se nelinişti. Trecuse de cafenea, dar se reîntoarse şi se opri în faţa vitrinei, privind obiectele expuse. Torturi, cafea americană, gumă de mestecat, ciocolată, fel de fel. La ce oare s-or fi uitat? Pe frişca de deasupra unui tort, între flori roşii şi frunze verzi, apăreau, scrise cu roşu, două cuvinte englezeşti: „Happy birthday”. Îşi aminti deodată că mai sunt două săptămâni până la ziua ei de naştere. Nu-i aşa că adineauri se uitau la tortul pentru atunci? Tânărul se pregătea să

i-l dea în dar de ziua ei! El însă, el ce dar o să-i facă? Vârî, fără să vrea, mâna în buzunarul hainei. Scoase câteva bancnote. Cu capul plecat, numără o mie o sută şi ceva de yuant! Asta era toată averea lui. Mâine seară mai trebuie să scoată 1000 de yuani pentru banchetul în cinstea directorului. Privi încă o dată spre tort şi zări alături un bileţel alb, pe care scria: „Tort cu frişcă patru livre 1600 xuani i abi-”. Scoase un oftat. N-ar reuşi să cumpere nici măcar o livră! Ce ruşine! Întoarse capul, de parcă ar fi vrut să se ferească. Şi abia se răsuci să plece, când îi veni în minte: „Sigur, el îl poate cumpăra”. „El” era tânărul dinăuntru. Gândul îl răni. Trecuse deja de cafenea, dar se întoarse iar, intră şi se opri la galantarul de sticlă, prefăcându-se că se uită la dulciuri, în timp ce, pe furiş, se uita jur-împrejur. Shusheng tocmai îşi ducea ceaşca la Buze, sorbind din ea mărunt, cu faţa toată numai zâmbet. Gelozia îl făcu să se simtă mizerabil. Se temea să nu-l zărească ea. Nu îndrăzni să mai rămână şi ieşi în grabă.

Tot drumul îşi simţi inima bătându-i cu putere, capul arzând. Se temea că ar putea să cadă iar pe drumul ăsta noroios şi plin de

gropi. Cu greu ajunse în cele din urmă acasă.

Maică-sa în picioare, la masă, cu şortul în faţă şi minecile suflecate, spăla rufe. Când îl văzu, îşi înălţă capul şi-l întrebă, surprinsă: „Ai mâncat?”

„Da”, răspunse el obosit. Rămase câteva clipe, fără chef, lângă ea.

„Cum de te-ai întors aşa devreme? Şi iar arăţi rău! Nu ţi-e bine?” îşi scoase mirată mâinile din lighean şi le şterse de şorţ… Du-te repede şi culcă-te! Du-te!” fi târî până la pat, ba sprijinindu-l, ba împingându-l.

„Nu-s bolnav”, protestă el. Dar, odată lângă pat, nu se mai putu ţine pe picioare şi se trânti. Fără să-şi mai scoată pantofii.

„Descalţă-te, aşa-ţi va fi mai bine”, spuse maică-sa, stând dreaptă în faţa patului.

Se chinui să se ridice, dar căzu din nou, scoţând un geamăt plin de amărăciune.

„Lasă, culcă-te, te descalţ eu[2], şi spunând acestea, se aplecă să-i dezlege şireturile. Zăcea întins pe pat, cu ochii închişi. Maică-sa îi scoase pantofii şi îl privi îngrijorată. „Te-nvelesc cu pledul”, mai zise,

---

2 Apnjx. 1800 gr.

apoi desfăcu pătura îndoită de la picioare şi-l acoperi.

El deschise ochii, se uită la ea şi-i spuse fără vlagă: „Mă tem că am malarie”. Era alb la faţă ca hârtia, buzele erau şi ele palide.

„Culcă-te, ai grijă să dormi, şi pe urmă îţi dau chinină”. Zise maică-sa, mângâindu-l. Ridurile păreau să i se fi înmulţit, iar în păr parcă nu mai avea niciun fir negru. Când reveniseră în Sichuan. Nu arăta deloc aşa. Acum făcea singură mâncare, singură spăla, în toţi anii ăştia îndurase destule. Iar greul ei i-l pricinuia întotdeauna. Ea însă l-a îngrijit, nu l-a părăsit. „O mamă cu adevărat bună”, recunoştea în sinea lui.

Îi aduse trei pastile de chinină, pe care i le dădu să le-nghită, după care puse pe masă paharul cu apă fiartă, golit pe jumătate.

„Mamă”, strigă el emoţionat, cu ochii podidiţi de lacrimi şi, privind-o, mult timp nu putu vorbi.

Maică-sa se apropie din nou de pat şi-l întrebă, aplecându-se: „Ce-i?”

„Eşti bună... eşti prea bună cu mine...” spuse cu greu, poticnindu-se.

„Dormi, vorbim noi despre asta când te vei simţi mai bine”, îl linişti ea cu blândeţe.

„N-am nimic serios”, şopti el stins, clătinând dn cap. Şi, văzând că maică-sa nu-i deloc atentă la vorbele lui, continuă: „Mi-am luat liber doar o jumătate de zi. Mâine îl sărbătorim pe directorul Zhou. Şi trebuie să fiu şi eu acolo”.

„Cum, numai jumătate de zi?! se supără maică-sa. De fapt, ai putea să te odihneşti mai mult, fără să-ţi pese dacă ţi se reţine sau nu din leafă”.

„Trebuie să merg neapărat mâine, dacă nu, mă vor dispreţul, vor spune că Sunt prea zgârcit, că vreau să-mi retrag partea mea de bani”, ţipă el, iar faţa i se roşi toată.

„Zgârcit sau nu, treaba ta, ce are a face cu ei? Cât despre directorul Zhou, ăsta nici nu-i un om nemaipomenit!” zise maică-sa indignată. Şi deodată întrebă: „Ai văzut-o pe Shusheng?”

„Am văzut-o adineauri”, răspunse el fără ezitare.

„Şi nu te-a însoţit acasă? Ar fi putut foarte bine să-şi ia liber şi să vadă de tine. Ele sunt pentru decor, nu se tem că li se reţine din leafă”. Gelozia şi ura ei fuseseră stârnite din nou de cuvintele lui şi era atât de orbită să dea drumul furiei, încât nici nu-i trecu prin minte că astfel îl răneşte.

O privi stins şi abia după un timp dădu la iveală un zâmbet (ce zâmbet trist!), şoptind încet, ca pentru sine:

„Ea, ea e un înger. Nu sunt eu demn de o asemenea soţie!”

Mima auzi bine doar ultima propoziţie şi reluă, jignită:

„Şi de ce nu? Ea nu-i demnă de tine! zice că lucrează la bancă, dar toată ziua se boieşte, să fie cât mai seducătoare; şi doar nu-i animatoare. Cine ştie ce-o fi făcând?”

Nu-i răspunse, scoase numai un oftat amar.

CAPITOLUL 10

O după-amiază întreagă zăcu într-un smon udânc. Se trezi abia către ora şapte, întins pe pat, iară niciun strop de putere în el, cu maioul. Leoarcă şi rece ca gheaţa, lipit de piele. Ştia că asudase mult, aşa că se foi puţin, să-şi dezlipească maioul ud, apoi vru să se dea jos din pat. Să caute altul uscat, ca să se schimbe. Dar numai ce se clinti, că şi simţi cum îl doare tot corpul, de parcă oasele toate îi fuseseră smulse. Fără să vrea scoase un geamăt.

Mama veni lângă pat şi-l întrebă: „Te-ai trezit? Nu ţi-e bine?”

În seara asta nu se oprise curentul,

lumina galbenă a becului îi cădea pe chip, făcându-l să pară bolnav. Arăta atât de singur şi atât de slab!

„Merge”, răspunse. Deschise larg ochii obosiţi şi căută în toate părţile. „Ea nu e?” întrebă deznădăjduit.

„Ea? Adică Shusheng? zise maică-sa dispreţuitor. A plecat de dimineaţă şi până acum încă nu s-a întors. 1 „Trebuie să se-ntoarcă”, suspină el după un timp. ¡. Da, în care zi n-ar trebui să se-ntoarcă şi ea mai devreme?” continuă maică-sa, furioasă. Observă că el nu spune nimic şi atunci schimbă vorba: „Mănânci ceva?” „Nu. Nu mi-e foame”, zise el.

„Puţin terci de orez, da? Ţi-am fiert. Mai avem şi pidan să mănânci cu terci de orez”, zise mama.

„Am să mănânc un castron”, zise el îndatoritor şi râse silit.

Mulţumită, mama se duse la dulapul de vase, luă un castron şi-l umplu cu terci din vasul de ceramică de pe cuptor.

Îşi zise: „Până la urmă tot mama e cea mai bună”. Nu mai simţea golul acela în suflet, ca mai înainte. Când vru să-şi facă curaj ca să se dea jos din pat, mama veni cu terciul de orez şi cu ouăle. Zise: „Nu te

scula, stai în pat şi mănâncă. Ţin eu farfuria[3]. Aşteptă să se ridice, îi dădu castronul şi beţişoarele, şi, ţinând farfuria, îl veghea cum mănâncă.

Nu-iera foame deloc, dar de dragul ei mâncă în silă un castron. După ce termină, maică-sa îi aduse un prosop să-şi şteargă faţa şi-i spuse: „Culcă-te, azi să nu te mai scoli".

Se supuse şi se întinse din nou, Nu-şi scoase însă hainele, voia să rămână treaz şi s-o aştepte pe Shusheng.

După vreo zece minute, bătu cineva la uşă. Mama deschise. Văzu intrând doar umbra unui bărbat şi auzi o voce groasă, întrebând: „Domnul Wang e acasă? Are o scrisoare de la domnişoara Zeng", Tresări. O auzi pe maică-sa: „De la cine?" N-avea însă cine săi răspundă, pentru că aducătorul scrisorii plecase.

Când o văzu pe maică-sa încremenită, cu scrisoarea în mână, în mijlocul camerei, şi părând să nu ştie ce trebuie să facă, nu se putu stăpâni şi o strigă: „Mamă". Ea veni imediat şi-i spuse pe un ton voit indiferent:. „A trimis o scrisoare, nu ştiu ce treburi are

---

3 Ouă de rată sau de găină, pregătite după metoda tradiţională ; fiecare ou îmbrăcat într-un înveliş obţinut dintr-un ames- - tec de var, argilă, sare, pleavă şi apă şi păstrat astfel mai mult timp, capătă gust şi altă culoare,

ea din nou”. Nu-i dădu scrisoarea, ci bodogăni mai departe: „Domnişoara Zeng!

Băiatul are treisprezece ani şi ea are neobrăzarea să se numească domnişoară! Ce neruşinare!”

„Da-mi să văd ce scrie”, îi ceru, întinzând âina după scrisoare, iar maică-sa fu nevoită să i-o dea.

O desfăcu, tremurând. Era scrisul lui Shusheng:

„Xuan.

Prietenii m-au invitat astă seară la bal, la Sala Victoria. Mă voi întoarce foarte târziu. Te rog, nu mă aştepta şi nu încuia uşa. Nu-i nevoie să-i spui mamei că mă duc să dansez, asta ca să nu am mâine iar o discuţie fără rost cu ea.

Astăzi, seara, Sofia”.

Citi scrisoarea, fără să scoată nicio exclamaţie şi Ţinând-o în mână, privi în plafon, de parcă s-ar fi gândit la ceva.

„Ce-ţi scrie?” întrebă maică-sa, nemaiputând răbda.

„Mănâncă la un coleg acasă, spune că are treabă şi tră se întoarce puţin mai târziu”, răspunse el cât se poate de liniştit.

„Ce treabă? Poate doar la teatru, la poker sau la dans! Crezi că una ca ea poate

avea treburi serioase! Când eram eu noră, nici n-aş fi îndrăznit să fac aşa. Mâinepoimâine, fiul ei va fi flăcău, iar ea se preface că e domnişoară, se distrează, degeaba are facultate şi a primit educaţie!” se plânse maică-sa.

„Adevărul e că ea nu joacă”. Nu ştia exact în ce dispoziţie se afla maică-sa în acel moment şi voia doar să-şi apere soţia, fără să se gândească că pledoaria lui ar putea spori resentimentele mamei faţă de Shusheng.

„Nu joacă? Nu joacă ea cărţi după moda străinilor? Eşti bolnav, ea însă nu s-a grăbit să vină acasă, să vadă despre ce-i vorba. N-are obiceiuri de doamnă!”, zise maică-sa din nou.

„Nu ştie, Dac-ar şti. Cu siguranţă s-ar fi întors. De fapt. Nici nu pot fi – considerat bolnav”, continuă el să-şi apere solia. În faţa ochilor lui se mai mişca încă chipul ei zâmbitor.

„Eşti prea slab, îi vii partea. E atât de rea cu tine, şi tu tot îi vii partea. Tu ai obişnuit-o să fie aşa. În locul tău, dacă aş fi, aş învăţa-o eu minte când se-ntoarce acasă”, zise maică-sa enervată, arătându-l acuzator cu degetul.

„Între soţi nu sunt bune nici prea multe certuri. Adesea, din nişte fleacuri se pot isca probleme serioase”, zise el pe un ton coborât.

„De ce te temi, doar nu-i greşeala ta. E limpede, ea e cea vinovată, ea nu respectă morala unei femei cinstite, are un prieten”.

Nu mai putu suporta şi scoase un geamăt. Maică-sa tresări şi-şi înghiţi imediat cuvintele ce-ar mai fi urmat. Se aplecă şi-l privi, întrebându-l cu grijă: „Ce-i cu tine?”

Dădu din cap, şi abia după mult timp reuşi să spună vlăguit: „Mamă. Cu siguranţă că nu-i deloc o femeie rea”.

Auzind acest răspuns neaşteptat, maică-sa nu-i prea înţelesese la început sensul, însă se lămuri repede. Zise furioasă: „Dacă ea nu-i rea, sunt eu atunci”.

„Mamă, n-ai înţeles ce-am spus, o imploră el în grabă, n-o părtinesc. 1

„Cine a spus că-i ţii partea!” Pe faţa mamei apăru umbra unui zâmbet, iar mânia i se stinse treptat. „Văd că te-a vrăjit”.

„Nu-i adevărat, îi explică el cu seriozitate, voi toţi sunteţi buni; numai eu nu sunt cum trebuie, eu sunt incapabil, eu vă fac greutăţi. N-am crezut că vom duce o

asemenea viaţă, că tu, singură, vei face de mâncare... vei spăla rufe...”

Simţi înţepături în ochi şi numaidecât îl podidiră lacrimile. Suspina, nu mai putu să conţinuie.

„Nil mai vorbi, mai bine dormi! Tu n-ai nicio vini. Să nu fi fost războiul, nu ajungeam atât de săraci! „zise maică-sa cu căldură, brusc abătută. Nici nu îndrăzni să-l mai privească: arăta foarte prost, obrajii îi erau i o Trt v supţi. Când au venit aici, nu arăta deloc aşa. Da, da. Îşi aminteşte foarte bine: obrajii lui erau plini şi aveau culoare... Am auzit că la anul încheiem victorioşi războiul, în acest caz, o să fie bine, dacă nu, toţi...” Rosti cuvintele la-ntâmplare, ca să-l încurajeze, el însă nu aşteptă să termine

„Spui victorie, mamă? Duşmanii vor ajunge aici. Nu ştiu exact când, dar va trebui să ne refugiem curând...” Spunând acestea, se ridică, brusc neliniştit.

„Pe cine ai auzit tu spunând asta?” întrebă mama surprinsă, însă fără să se teamă. „Nici nu-i atât de grav! Ei zic că japonezii au luat Hunan, Guangxi [4] „numai ca să le jefuiască şi, nefiind în stare să le apere, singuri se vor retrage”.

---

4 Provincii în sudul Chinei.

„Atunci e bine”, răspunse, obosit. Cuvintele ei îl liniştiseră din nou, N-avea deloc păreri proprii, sigure. Vorbele mamei îi făcuseră chiar plăcere. Zise: „Nici mie nu mi-e prea clar. Dar la slujbă unii vorbesc că situaţia nu-i bună, cât despre instituţie există posibilitatea mutării ei la Lanzhou[5]”.

„Lanzhou! Atât de departe! Doar nu-i exil. Cine să accepte să se ducă! Cei cu bani, care trăiesc bine şi se gândesc să se mute, au curajul mai mic chiar decât un şoarece, în aceşti doi ani. Japonezii n-au îndrăznit nici să vină să bombardeze capitala, de unde s-o mai şi atace”, bodogănea mama, căutând o altă cale pentru a lăsa să răbufnească nemulţumirea faţă de noră (din cauza fiului ei, pusese această nemulţumire la inimă).

„Aşa gândesc şi eu, dar e greu să vorbeşti despre treburile astea”, răspunse el, odihnindu-şi privirea pe faţa mamei, ca şi când. În singurătatea şi incertitudinea lui, găsise un sprijin. Zise emoţionat: „Mamă. Ndihneşte-te puţin. Prea eşti obosită”.

Mama, cu glasul din nou schimbat îi răspunse blând: „Nu sunt”, şi se aşeză pe marginea patului. „Te simţi mai bine acum?”

5Capitala provinciei Gansu din nord-vestul Chinei.

îl întrebă.

„Mult mai bine1, răspunse el. Deşi se simţea foarte obosit; nu avea somn.

„Aceşti câţiva ani de lipsuri au trecut, nu ştiu ce viaţă vom duce după asta. Shusheng mă îngrijorează pe mine...” Gândea cu voce tare, Lăsând capul în jos, rosti însă numele nurorii atât de încet, încât, în afară de ea însăşi, nimeni nu l-ar fi putut auzi. El însă a auzit limpede numele ei: „Shusheng”. Multă vreme nu deschise gura, apoi deodată oftă încet.

Mama stătu puţin pe marginea patului, apoi se ridică, îl privi un minut, două, şi văzând că a închis ochii şi nu mai vorbeşte, crezu că a adormit. Ieşi tiptil pe uşă. Nu după mult, intră din nou, închise uşa, dar nu trase zăvorul, luă doar un scaun şi o sprijini, stinse lumina, apoi se întoarse în cămăruţa ei.

De fapt, nu adormise. Închisese doar ochii, ca s-o facă pe maică-sa să se ducă liniştită în cămăruţa ei, să se odihnească. Nu putea să adoarmă. Gândurile îi alergau, multe imagini din viitor şi din trecut, în centrul cărora se mişca, încoace şi-ncolo, figura aceleiaşi femei. Uneori ea râdea. Alteori plângea, uneori se enerva, alteori

era îngrijorată. Era foarte obosit, începu să-l doară capul, transpira. Aştepta tot timpul să audă paşii ei.

În cameră era întuneric, dar nu beznă, căci din camera mamei răzbătea un fir de lumină. Ochii lui distingeau scaunul din uşă. De ce nu se-ntorcea „ea”? Maică-sa tuşi, încă nu dormea! Era prea obosită. Trebuie să se fi făcut târziu.

Chiar aşa şi era. Undeva bătea ora zece. Va veni curând! Asculta cu atenţie uşa de la intrare. Se auzi un zgomot. Un şoarece fugea pe coridor. Şi în cameră era un şoarece. Se pare că venise până la piciorul patului şi se oprise acolo. Ce-o fi făcând? îi roade pantofii de piele?

Perechea aceea pe care a purtat-o mai bine ele cinci luni – de două ori i-a ros bombeul, încât acum arată ca nişte castroane sparte. Dacă şoarecele îi mai roade n dată, nici nu-i va mai putea încălţa pe stradă. În fiecare seară, înainte de culcare, pune pantofii sub pat, într-un geamantan vechi. Azi a uitat şi acum nu poate sta liniştit în pat. Se ridică. Întinse mâna şi luă pantofii. Şoarecele dispăru într-o clipă. Nu ştia dacă, la urma urmei, apucase să-i roadă pantofii, dar îi puse în

geamantan cu atenţie.

Se culcă din nou. Îşi zise: trebuie să dorm. De-abia închise ochii, când i se păru că aude ţăcănitul tocurilor ei înalte la parter. Deschise ochii şi ascultă. Nimic. De ce nu vine „ea”?

În cele din urmă, aţipi vreo zece minute, apoi se trezi. Nu se auzeau paşi de femeie. Adormi, dar nu după mult timp, se trezi din nou. Avusese un vis trist. S-a trezit deodată plângând încet şi apoi n-a mai putut adormi. În camera mamei lumina era stinsă, nu mai avea cum să-şi dea seama dacă et-a devreme sau târziu. Pe stradă era linişte. Un bătrân îşi striga marfa în dorul lelii: „orez dulce!” Se obişnuise cu vocea lui. Adesea bătrânul striga aşa o noapte întreagă, indiferent cât era de frig. De data asta însă îl zgudui un fior, de parcă vocea bătrânului îi adusese vântul rece în aşternut.

Auzi ţăcănitul cunoscut al tocurilor pe drum. Până la urmă, ea s-a întors.

Deschise uşor uşa, intră în cameră tredonând o melodie străină şi aprinse lumina.

La această oră, lumina era foarte puternică. O simţi ea pe o împunsătură

dureroasă în ochi. Dar îi întredeschise Muşi ca s-o privească pe fjiriş. Pe faţa ei stăruia un zâmbet de bucurie. Buzele îi erau tot roşii, sprâncenele tot atât de subţiri, i, ar faţa la fel de albă şi de proaspătă. Se oprise o clipă în mijlocul camerei, se gândea la ceva. Apoi se întoarse şi îl privi, închise repede ochii, prefăcându-se că doarme.

Atunci veni încet până la patul lui. Simţi un val de parfum de pudră. Ea aplecă capul îl privi şi apoi îl acoperi bine. Observă că nu-şi scosese hainele de stradă şi atunci îl strigă uşurel. El deschise ochii, aluătuindu-şi o figură de om care se scoală din somn.

„Ai adormit fără să te dezbraci. Mă. Aşteptai?” îl întrebă zâmbindu-i cu afecţiune.

Nu ştiu cum ar fi trebuit să-i răspundă şi atunci dădu doar din cap, fără să vorbească.

1 „De ce m-ai mai aşteptat, când ţi-am spus să nu mă aştepţi?” zise ea, dezvăluind o sclipire de recunoştinţă.

„Am dormit ceva”, îi răspunse cu stângăcie. Avea să-i spună o mulţime de lucruri, însă îi lipsea curajul.

„Nu i-ai dat mamei să citească scrisoarea?” întrebă ea din nuu, vorbind şi

moi încet.

„Nu”, răspunse el, dând din cap.

„N-a zis nimic?”

„Nu ştie”. Apoi o întrebă „Ai dansat, e. Şti fericită în seara asta?”

„Foarte fericită, zise ea, mulţumită. N-am mai dansat de mult. Şi tare-mi doream. Mi-am schimbat hainele la prietenii mei, nu mai aveam când să vin până acasă”. Ridică puţin capul şi se învârti de câteva ori, dansând.

„Cu câţi ai dansat*?”* o întrebă, silindu-se să zâmbească.

„Cu câţiva, dar cel mai mult am dansat cu directorul Chen”, zise ea veselă, iară însă să-i spună cine este directorul Chen.

„Aha!” făcu el şi se gândi. Privindu-i cu amărăciune trupul plin de vigoare: directorul Chen era probabil tânărul acela cu care a intrat în cafeneaua „Internaţional”.

„Dezbracă-te şi culcă-te! Eşti atât de bun cu mine”. Îl linişti ea, zâmbindu-i blând şi dulce. Se aplecă şi-i sărută uşor buzele şi o clipă îşi lipi strâns obrazul fraged de obrazul lui, apoi se aşeză la măsuţă, în ia ţa oglinzii, şi îşi aranja părul.

El îşi pipăi uşor obrazul, inspiră cu

putere parfumul lăsat de ea şi, ieşit din minţi, privi părul ei atât de negru. După puţin timp, se gândi: „Nu s-a schimbat deloc faţă de mine. N-a greşit. Ave doar nevoie de distracţii. În toţi anii ăştia a trăit mult prea greu alături de mine”.

Se întoarse cu faţa la perete, lăsând să-i cadă câteva lacrimi de regret.

@CAPITOLUL 11

A doua zi dimineaţă s-a sculat înaintea soţiei lui. Maică-sa i-a cerut să mai stea o zi în pat. N-a vrut. A spus că se simte bine şi că trebuie să ia parte la sărbătorirea directorului Zhou. Dacă nu se duce, colegii vor crede despre el că e sărac sau zgârcit şi-l vor dispreţui. Atunci, mama a renunţat la ideea ei. A mâncat terciul de orez rămas de seara şi a ieşit odată cu maică-sa, care s-a dus să cumpere zarzavat. În timp ce Shusheng, aşezată la măsuţă, se farda.

Când au ieşit pe poartă, mama îl privi cu atenţie. N-avea de unde să ştie ce gânduri îi treceau ei prin minte. Merseră împreună o bucată de drum, iar când erau gata să se despartă, ea i se adresă cu glas tremurat: „Xuan, aşa nu mai poţi continua!

... Tu te sacrifici pentru familie”, îşi încruntă sprâncenele şi-i răspunse încet, după un minut, două: „Dacă nu aşa, atunci cum? Oricum ar fi, tot greu am trăi”.

„Dar ea? Ea trăieşte fericită. Când merge la serviciu se împodobeşte, de parcă s-ar duce la nuntă”, izbucni maică-sa, nemaiputându-se stăpâni.

Plecă fruntea şi nu spuse nimic.

„Xuan, ascultă ce-ţi spun, noi doi mergem pe acelaşi drum, ea însă, mai devreme sau mai târziu, va păşi pe drumul ei”.

Tăcu câtva timp şi, într-un târziu, îi răspunse: „E căsătorită cu mine deja de paisprezece ani”.

„Ce fel de căsătorie o mai fi şi căsătoria asta a voastră?” zise mama cu dispreţ.

Cuvintele ei i se părură foarte supărătoare, nu bucurau deloc – îşi strânse buzele şi nu mai scoase nici o vorbă.

Nici mama nu mai zise nimic. Se despărţiră.

Ajunse la instituţie. Zhong fu primul care îl salută cu o faţă zâmbitoare. „De ce nu te-ai mai odihnit o zi? Şi azi ai venit atât de devreme!” zise domnul Zhong. Mângâindu-şi cu palma sa mare şi grasă

chelia din creştetul capului.

„Nu-s bolnav, mă simt bine”, îi răspunse râzând. Văzu milă în privirea şi în atitudinea domnului Zhong: bătrânul îl compătimeşte, dar nu se simţise defel insultat. Spuse şi el vreo două vorbe de complezenţă, apoi urcă scările.

Munca lui monotonă începu din nou. Veşnic aceleaşi texte, care ba se potriveau, ba nu, aceleaşi cuvinte şi expresii ciudate. N-avea voie să îndrepte nimic, era numai nevoit să citească, confruntând cuvânt cu cuvânt. După nicio oră, simţi că-l ia frigul pe spinare, capul îi ardea. Nu luă în seamă. Când şi când îşi zicea, cu o mare amărăciune în suflet: „Şi când te gândeşti că fac asta doar pentru câţiva bănuţi!” Se chinui aşa până la douăsprezece.

Nu voia să mănânce, dar îşi spuse: „Trebuie să mănânc, doar nu sunt bolnav!” Coborî îndată, se aşeză la masă şi, într-adevăr, mâncă. Orezul, deşi nu era de calitate, nu i se părea deloc greu de mâncat în zilele obişnuite, astăzi însă nu-i prea venea să-l înghită. Puse jos castronul, apoi, stând în uşă, privi strada, dar numai scurtă vreme, mi-i trezea niciun interes, şi reveni la masa de lucru de la etaj.

Stând la locul său, răsfoi la întâmplare materialele şi puse în ordine şpalturile citite. Omul de serviciu aduse o scrisoare. Citind cuvintele de pe plic, înţelese că era trimisă de Xiaoxuan de la şcoală. Răsuflă uşurat, ca în faţa unei veşti liniştitoare. Deschise scrisoarea:

„D1 spune că preţurile au urcat tare. Taxele care s-au strâns în trimestrul ăsta pentru cheltuielile de şcolarizare şi de cazare sunt insuficiente. Fiecare trebuie să completeze 3.200 de yuani. Iar când ei vor spune că sunt prea mulţi, abia atunci vor putea fi returnaţi. Foarte mulţi colegi au plătit. Eu ştiu că tata trăieşte greu. Că n-are bani mulţi, nu îndrăzneam să-i cer. Dar domnul a revenit şi ne-a repetat din nou „foarte aprig, spunând că, dacă nu plătim banii anul acesta, nu ni se mai permite să dăm examenele semestriale. Aşa că nu mi-a mai rămas decât să cer tatii şi mamei bani. Vă rog, tată şi mamă. În trei zile să-mi trimiteţi la şcoală aceşti bani…”

A dispărut şi stropul de linişte. Privirea lui s-a oprit pe literele copilăroase şi crude, „Am plătit mai bine de 20.000 şi tot mai trebuie. De unde să iau?” se văicări el încet. Nu era însă nimeni care să-i dea atenţie.

„Şcoala nu-i magazin, cum de e posibil să ştie doar să ceară bani! Pe astfel de oameni se bizuie China ca să facă educaţie, de aceea şi avem asemenea rezultate!” zise încet, cu mânie. Scrisoarea zăcea rece în faţa lui, fără să-i dea vreo soluţie”.

„S-o caut pe Shusheng, să mă sfătuiesc cu ea. Să văd dacă are ea o soluţie”. Se gândi: „Atunci să mă duc chiar acum”. „Acum nu-i bine. Mai bine diseară”, se răzgândi. „Probabil că nu mai e la bancă, iar eu sunt obosit, n-aş vrea să alerg atâta”.

În cele din urmă, împături hârtia. O puse clin nou în plic, apoi băgă solemn plicul în buzunarul de la haină, începu a doua jumătate a zilei de lucru.

Aceleaşi traduceri nenorocite. Nu ştia din ce lume veneau cuvintele acelea. Semănau cu o grămadă de funii din cânepă încâlcite în capul lui. Era foarte obosit. Totuşi nu le putea abandona. Simţi că i se face rău. Ar fi dorit să închidă ochii, să uite toate astea, să doarmă cu capul pe masă. Dar privirile severe ale şefului de secţie Wu se tot opreau asupra lui (cel puţin aşa i se părea), împiedicându-l să îndrăznească să tragă chiulul. Pe urmă nu mai îndrăzni să-şi ridice nici măcar capul.

„Cerule! Cum de-am putut ajunge un asemenea om! îndur orice! Mă poate intimida oricine! Oare trebuie să-mi pierd toată viaţa între traducerile astea încâlcite? Pentru atât de puţini bani am decăzut atât de mult!" protestă în sinea lui.

Mai protestase deja de mii şi sute de ori, şi tot inutil. Nimeni nu-l auzea, nimeni nu ştia de indignarea asta a lui. În juru-i totul era în regulă, tuturor le plăcea să-l numească „omul inofensiv", el însuşi poza în „om inofensiv". Şi încă de mult.

„Starea asta a apărut în ultimii ani. Nu eram aşa înainte. Înainte, eu, Shusheng, mama şi cu Xiaoxuan nu trăiam deloc aşa. S-a terminat. Războiul, viaţa, marile cuvinte făţarnice, proclamaţiile lipite pretutindeni, pe străzi, mi-au luat toată fericirea". Privirea îi alerga neîntrerupt pe şpalturi, dar gândurile îi erau în altă parte.

„Ce idei şi astea! Cum de-am ajuns aşa! Urăsc viaţa, mi-e frică de moarte şi nu mă preocupă decât propria mea persoană", se» mustră el. Nu trecu mult şi, nestăpânite, gândurile îi reveniră: „Dacă victoria va veni mai devreme, va trebui să găsesc ceva, care să ne schimbe viaţa... Dar japonezii au intrat în Guanxi... Şi mai spun unii că vor

ataca şi vor ocupa Guizhou”.

Nu îndrăzni să meargă mai departe. De fapt, nici nu-şi mai putea continua gândurile. Îl durea îngrozitor capul, îşi apăsă fruntea cu mâna stângă. Avea totuşi febră. N-are importanţă. De câţiva ani, spre seară adesea are febră. S-a obişnuit. Oricum, nu se poate să moară atât de curând. Ba mai mult, nici n-a avut răgazul şi puterea să se gândească la moarte şi la viaţă. Cei doi ochi severi îl priveau întruna atât de crunt. „De ce vreţi să mă intimidaţi? Cel mult nu-mi mai câştig existenţa aici, la voi, atâta tot. Întrucât sunt eu mai prejos decât voi?”

Aşa gândea odinioară. Dar dacă ar părăsi acest loc. Unde-şi câştiga totuşi existenţa, unde s-ar mai duce? în oraşul ăsta de munte nu are nicio rudă sau prieten cu o poziţie sus-pusă, sau cu putere. Postul acesta mărunt l-a obţinut cu ajutorul unui consătean. Asta s-a întâmplat când era şomer, trei luni, şi trăia din salariul soţiei. Consăteanul acela atât de binevoitor a plecat apoi în altă provincie. Şi astfel s-a dus şi singura lui speranţă.

„Ca să trăiesc, n-am decât să îndur”, răspundea el adesea protestului din inima

lui – ca şi acum de altfel.

Timpul trecea greu. La ora 5, s-a oprit din lucru, s-a lăsat pe spătarul scaunului, relaxându-se, ca apoi să poată să meargă la banchetul de la restaurantul Canton. Directorul Zhou e cantonez, de aceea aleseseră azi un local cu bucătărie cantoneză. Când a ajuns şi el, directorul Zhou şi ceilalţi colegi erau acolo, dar încă nu se aşezaseră, îl aşteptau pe directorul general. În sala inundată de lumină, toată lumea, bine dispusă, discuta şi râdea. Numai doi oameni nu vorbeau. Fireşte, unul din ei era el.

Ascuns pe un scaun într-un colţ, se uita stingher la fiecare, iar uneori ridica ceaşca să bea o gură. Două de ceai.

După mai bine (de o jumătate de oră de aşteptare, sosi şi directorul general cu maşina. Dacă-l vedea de două-trei ori într-un an pe acest ins important, slab. Ca o maimuţă. Marea personalitate intră solemn, ţinând în mână un baston, iar lumea se adună, roind, să-l întâmpine. Puţin speriat, venea şi el în urma celorlalţi. Directorul general se scuză, zâmbind: „Îmi pare rău că am întârziat”.

„Nu-i târziu, nu-i târziu! Abia am venit

şi noi!” răspunseră o mulţime de voci dintr-odată! El nu zise nimic, nu voia să vorbească cu acest personaj proeminent, care, la rândul lui, nici măcar nu i-a aruncat o privire. Ceilalţi, uitând parcă de existenţa lui, l-au lăsat deoparte, tot în colţul lui.

Fuseseră aranjate două mese pentru petrecere. Când s-au aşezat la masă, toţi s-au purtat cu multă politeţe, el însă, tăcut, sta deoparte, în picioare. Colegii de aproximativ aceeaşi condiţie cu ei au luat loc, râzând, vorbind. Domnul Zhong i-a făcut semn să vină, îi oprise un loc lângă el.

Oamenii beau. Mâncau, foarte bine dispuşi. Directorul general şi directorul Zhou stăteau la cealaltă masa. Colegii de la masa lui s-au dus să toasteze, doar el nu s-a dus. Cu excepţia domnului Zbong, nimeni nu-i dădea nicio atenţie, nici Xiaopan nu-i vorbi, li detesta pentru că îl linguşeau pe directorul general şi pe directorul Zhou, linguşelile lor ieftine îl făceau să verse. Totul îi era prea străin. Mai cu seamă în momentele astea, când avea nevoie de multă linişte. N-aveau nevoie – ei de el şi el de ei. Şi nici nu-l obligase nimeni să vină aici. Considerase însă că era de datoria lui să ia parte la banchet. A venit automat, iar

după ce a venit n-a regretat nicio clipă. Se gândea să plece, dar nici măcar nu se clinti din loc.

Tot timpul a stat cu capul plecat, bând în tăcere. Domnul Zhong îi adresa când şi când două-trei cuvinte, iar el răspundea afirmativ. Zicea că, din pricina interzicerii alcoolului, chelnerii puneau vinul în ceşti, ca să treacă drept ceai şi ca să evite ca poliţia să vină să le facă necazuri. Acum chiar, bea vinul, ca şi cum ar fi băut ceai. Nimeni nu-l îndemnase să bea, însă de băut băuse câteva pahare bune. Ştia că nu ţine la băutură, însă voia să se îmbete, să-şi rătăcească mintea, rămase totuşi foarte treaz, până la sfârşit. Directorul Zhou era atât de beat, încât nu mai putea decât să râdă prosteşte şi să rostească întruna vorbe care nu se potriveau cu funcţia lui. Se retrase pe furiş, când văzu că cei mai gălăgioşi dintre ei se pregăteau parcă pentru dezmăţ.

Ieşi în strada rece şi liniştită. I se păru cam frig, dar respiră pe deplin uşurat. Mergea cu paşi mari.

Merse grăbit până acasă, spunându-şi cu mulţumire: „Mă credeam bolnav, dar până la urmă n-am nimic”. Urcă. Uşa

camerei sale era întredeschisă. Mama stătea la masă şi croia ceva. Numai ea singură îl aştepta. În odaie, nici umbră de Shusheng.

„Te-ai întors?” întrebă mama ridicându-şi capul şi adresându-i un zâmbet blând.

„Da, mamă”, răspunse, în timp ce o căuta cu privirea pe cealaltă.

„Nu ţi-a fost rău azi? Toată ziua am fost neliniştită, te-am văzut de dimineaţă, când ai ieşit, arătai râu”, zise mama, apoi puse lucrul pe masă, îşi scoase ochelarii şi se frecă la ochi.

„Mă simt bine, mamă, nu vrei să te odihneşti şi tu puţin? Chiar şi noaptea trebuie să munceşti?”

Luă lucrul pe care adineauri îl pusese pe masă şi i-l arătă: „Îţi fac un maiou. Azi am făcut ordine în cufăr şi am găsit o bucată de pânză albă ieftină. Maiourile şi chiloţii ţi s-au făcut praf. Acum, cât mai pot să pun mâna pe ac, îţi fac două rânduri. Să ai de schimb”.

„Mamă, dar nici tu nu trebuie să te oboseşti prea tare! Nu se-ntâmplă nimic dacă toate astea se fac fără grabă, îi spuse el mişcat. "Cele vechi mai pot fi îmbrăcate vreo patru-cinci luni. Apoi îmi voi cumpăra

altele noi”.

„Să cumperi? Bietul de tine! Iei doar câţiva bănuţi salariu, cum ai să fii în stare să cumperi! în doi ani n-ai cumpărat nici măcar o pereche de ciorapi. Ai un fel de-a li prea cumsecade. Dacă nu ţi-aş fi fost povară, poate eu n-ai fi trăit atât de greu. Nu te gândeşti niciodată la tine. De câţiva ani tot slăbeşti, pari trecut de patruzeci de ani, ai şi destule fire de păr alb”, spuse mama, iar ochii i se înroşiră.

„Mamă, nu te mai tot gândi la asemenea lucruri. În timpurile astea toţi trăim de azi pe ml ine, e bine dacă reuşim să trăim, zise el oftând, Ea nu s-a întors?” întrebă deodată.

„Ea. Adică Shusheng? S-a întors şi a plecat din nou. Spunând că are ceva treabă la bancă şi că revine precis la ora zece. Răspunse mama. Nu se-ngrijeşte deloc de treburile casei. Toată ziua cu prietenii”. Deodată, privindu-l. Tăcu îngrijorată: „Iar ai băut. N-ai băut mult. Nu-i aşa? Nu stai prea bine cu sănătatea, nu-i bine să bei mult”.

„N-am băut mult”, răspunse el şi din nou oftă. Se simţea tare rău, avea ameţeli, iar în stomac şi în gât parcă îl zgâria ceva. Vru să meargă să-şi toarne un pahar cu apă,

dar ani, a făcut un pas, că trupul i *se* îndoi către dreapta, gata-gata să se răstoarne. Imediat îşi reveni, însă tot se mai clătină de vreo două-trei ori.

„Ce-i cu tine?” întrebă maică-sa speriată şi se ridică în picioare.

„Am băut două pahare”, râse el forţat. Mama se apropie să-l sprijine. El clătină din cap: „Nu-i nimic! Nu-i nimic! Nu m-am îmbătat”.

„Culcă-te şi tu mai devreme”.

„Nu, nu mi-e somn. Vreau s-o aştept”, zise şi se aşeză pe scaunul din trestie de la birou.

„S-o aştepţi? Ştii la ce oră se întoarce

„N-ai spus tu că la ora zece?” îi întoarse el întrebarea.

„Nu poţi avea încredere în vorbele ei. Culcă-te!”

„Bine, mă culc. E bine să stau puţin întins”, zise el ridicându-se.

Dang-dang-dang-dang – suna prealarma.

„Alarmă! Mamă. Adăposteşte-te. Eu rămân”, zise el îndreptându-se spre pat şi aşezându-se pe margine.

„Dacă nu mergi tu, nici eu nu merg. Întinde-te totuşi puţin. Oricum, încă n-a sunat

bombardamentul”, zise mama calmă.

La început, întreaga clădire rămăsese destul de liniştită, deodată însă începu gălăgia. De pretutindeni se auzeau glasuri, paşi, uşi închizându-se. Unii aleargă pe stradă, iar alţii, cei mai mulţi, strigă, vorbesc.

„Cutare, tu nu vii?” întreba tare cineva din vecini.

„Nu vin, avioanele nu vor veni, n-are rost să mergem", îi răspundea altul.

„În două zile ajung în Guizhou. S-ar putea să înceapă un mare bombardament, ca să-i îngrozească pe oameni. Am veşti, de la bancă, cum că ieri au bombardat crunt la Guiyang[6]; nici ziarele n-au îndrăznit să publice ştirea asta. Te sfătuiesc totuşi să te adăposteşti”.

„Bine, atunci să ieşim. Avem acelaşi drum”.

Se auzi apoi zgomotul uşii şi al paşilor. Deşi erau separaţi de un coridor, totuşi zgomotul se propaga uşor prin peretele subţire de scândură. Auziseră foarte bine amândoi, mama şi fiul, discuţia celor doi.

„Mamă, du-te totuşi”, o imploră.

„Nu-ţi face griji, a fost abia prealarma”,

---

6 Capitala provinciei Guizhou.

îi răspunse ea fără grabă.

După câteva minute, sirena începu să răsune strident.

„Mamă, e timpul să pleci”, zise el, grăbind-o.

„Mai aştept până se dă semnalul de urgenţă”, îi răspunse ea, stând pe scaun la fel de liniştită ca înainte.

„Cred că ar fi bine să pleci mai repede, dacă întârzii, mă tem că nu mai poţi intra în adăpost”, zise el agitat. Maică-sa nu-i răspunse. Atunci, se ridică brusc în picioare şi zise din nou: „Mergem împreună!”

„Avioanele nu vin neapărat, şi e prea obositor să faci drumul degeaba. Cred că tot mai bine e să aşteptăm să sune urgenta”, zise ea cu încăpăţânare. El tăcu. Maică-sa reluă: „Şi dacă murim în bombardament, tot nu-i nimic. Decât viaţa asta, mai bine să murim în bombardament”.

„Nu vorbi aşa, mamă. Noi n-am împuşcat pe nimeni, n-am furat pe nimeni, n-am făcut nimănui rău, şi atunci de ce să nu trăim?” Vorbea cu mâhnire şi revoltă. Se aşeză din nou pe marginea patului. Uşa fu împinsă şi intră o femeie. „N-aţi plecat încă!” exclamă Shusheng surprinsă.

„Nu te adăposteşti? Cum de ai mai

alergat până acasă?” o întrebă el. Ridicându-se în întâmpinarea ei.

„M-am întors să-ţi aduc permisul de intrare în adăpost. Nu ştiu când l-am pus în geanta mea. Abia acum am observat şi m-am întors în grabă să li-l dau”, zise ea zâmbind şi, deschizând geanta, scoase fişa şi i-o puse în mână.

Îi zâmbi plin de mulţumire, luă permisul, îl băgă în buzunarul hainei şi scoase o scrisoare. Spuse: „De fapt, nu mi-a fost gândul la permis. Dacă nu sună urgenţa, nu mergem la adăpost”.

„Să mergem acum! îl grăbi ea zâmbind. E mai bine să intrăm ceva mai devreme”.

„Eu nu merg, nu cred să mor în bombardament, spuse mama, foarte categoric, cu încăpăţânare.

Pe Shusheng o surprinse refuzul ei, dar imediat îşi compuse din nou o faţă zâmbitoare şi-l întrebă: „Dar tu? Nici tu nu te temi de moarte

„Sunt foarte ostenit. N-aş vrea să merg”, îi răspunse el.

„Atunci am plecat singură”, zise ea cu aceeaşi faţă zâmbitoare şi se răsuci pe călcâie.

„Shusheng”, o strigă el, amintindu-şi de

scrisoarea pe care o ţinea în mână.

Ea întoarse capul. Îi spuse, întinzându-i scrisoarea: „E de la Xiaoxuan. Şcoala lor cere încă 3.200 de yuani. Citeşte!”

S-a întors, a luat plicul, a scos scrisoarea şi a citit-o. Apoi zise voioasă: „Bine, mâine îi voi expedia 3.500 de yuam”. Puse scrisoarea în geantă şi o porni din nou spre ieşire.

„Nu vei avea greutăţi?” o întrebă el.

„N-avea grijă, pot să împrumut de la bancă. Totdeauna mă descurc mai bine decât tine, răspunse ea indiferentă, apoi îl mai întrebă o dată: Nu mergi?” Şi văzându-l că ezită, ieşi în grabă.

„Uite, numai tu îi poţi suporta aerele!” zise mama indignată. În acest timp, pe coridor răsunau tocurile ei înalte.

„Dar cheltuielile de şcoală pentru Xiaoxuan sunt în grija ei. Dacă n-ar fi fost ea, de mult şi-ar fi întrerupt studiile Xiaoxuan. Eu, ca tată, sunt de nimic”, suspină el.

„Dacă ar fi fost după mine, aş fi preferat mai degrabă să-l opresc pe Xiaoxuan de la şcoală”, zise mama strângând din dinţi.

Simţi ceva în gât şi tuşi cu putere.

„Rabdă puţin, îţi aduc un pahar cu apă

fiartă”, zise mama. Până să-i aducă ea apa, scuipă pe podea şi pe dosul palmei stângi. Văzu firişoarele de sânge şi simţi un fior rece. Îşi şterse mâna de haine, iar cu piciorul şterse podeaua.

„Bine! Lasă, trece”, zise mama. Întinzându-i paharul.

Îl luă, bău câteva înghiţituri mari, apoi se sili să surâdă şi-i răspunse: „Aşa-i. Mi-e mult mai bine acum”. Puse paharul pe masă şi vorbi din nou: „Sunt tare obosit, aş vrea să dorm puţin”...

„Atunci să nu-ţi scoţi hainele. Dacă sună cumva urgenţa, o iei mai uşor la fugă”, îl povăţui ea.

Îi răspunse confuz, ajunsese deja la pat şi se trântise îmbrăcat. Şi în aceeaşi clipă, şi spiritul şi trupul i se năruiră cu totul. În starea asta ca de amorţeală simţi cum mama îl acoperea cu pledul.

CAPITOLUL 12

Nu voia ca mama şi soţia lui să afle că scuipa sânge. A doua zi se încăpăţână chiar să meargă la servi ei. Simţea un rău în suflet, noaptea nu dormise bine. Munca monotonă şi traducerile haotice, expresia

cruntă a directorului Zhou, privirile duşmănoase ale şefului de secţie Wu şi feţele fără expresie ale colegilor lui. Toate erau neschimbate. Asta era ceea ce îndura el. Timpul trecea greu. Capul nu-i stătea deloc la hârtii. Nici nu mai ştia cele greşeli de semne a scos pjnă la urmă la corectură. Auzind soneria pentru masă. Puse jos condeiul şi oftă încet, ca un criminal graţiat.

Poftă de mâncare tot nu avea. Mâncă puţin şi nu vorbi. Avea senzaţia că toţi se uită la el cu milă. Începu să fie îngrijorat. Puse cu greu castronul jos şi se simţi salvat când reuşi să răsufle uşurat şi să plece.

Nici n-avu curajul să se uite la cei de alături, dar nimeni nu-l băga în seamă.

Se întoarse la etaj şi se aşeză din nou la birou. Nu se apucă de citit. Nu era încă ora începerii lucrului, aşa că nu trebuia să-şi consume clin energia proprie şi aşa limitată. Ochii priveau cu nedumerire împrejur. În afară de un alb imens, altceva nu vedea nimic. Obosise, gândea greu, reacţiona încet, pleoapele îi cădeau, treptat, capul i se îngreuna din ce în ce mai mult. Adormi.

L-au trezit râsetele colegilor. Imediat luă o poziţie corectă. În cap persistau încă nişte umbre stranii. Se trezi din visul în care

tristeţi şi bucurii, despărţiri şi reuniri se adunau la un loc. Dar mai avea încă un sentiment, acela de indiferenţă.

Se apropia ora începerii lucrului. Nici directorul Zhou şi nici şeful de secţie Wu nu erau acolo, iar colegii glumeau veseli. Deodată, un culeg pometţii de situaţia războiului, iar un altul urmă cu ştirile de ieri seară. Atmosfera se încorda pe dată. Japonezii înaintau apropiindu-se fără întrerupere, nu-i împiedica nimeni. Se spunea că duşmanul a ajuns deja la Yishan.

„În ziare nu s-a scris despre asta, numai tu ştii! Atât de repede nu-i posibil!” îl combătu Wang Wenxuan în secret, îndrăznind să vorbească doar pentru sine.

„Nu neapărat! Cum de eşti atât de bine informat? Ziarele scriu că acum două zile situaţia pe front era foarte bună”, interveni în discuţie Xiaopan.

„Crezi în ziare? Ştii tu câte ştiri sunt zilnic cenzurate?” ripostă colegul bine informat.

„Aşa e, într-adevăr, în astea două zile situaţia nu a fost excelentă. Am o rudă care locuieşte de patru ani la Guiyang, iar acum vrea să-şi mute toată familia încoace”, zise alt coleg.

„Mare ispravă! Eu am. Un prieten care. Şi-a comandat bilet de avion să-şi mute familia la Lanzhou. Dacă tot te refugiezi, măcar să fie mai departe™–, zise alt coleg.

„Tocmai de asta instituţia noastră se va muta la Lanzhou”.

„Tu mergi?” întrebă Xiaopan.

„Dacă merg? Mă tem că instituţia nu va avea nevoie de noi, micii funcţionari. Tu mai speri asta?” zise colegul bine informat. De fapt, acest coleg nu putea fi socotit mic funcţionar, era secretar de editură, vechi angajat, avea un salariu mic, dar oricum mult mai mare decât al lui Wang Wenxuan.

„Dacă nu ne mai vor, în orice caz trebuie să ne dea o despăgubire. Măcar să ne dea salariul pe trei luni înainte şi tot ar fi bine”, zise Xiaopan indiferent.

„Trei luni? Poate cel mult două. Şi dacă iei bănuţii ăia, la ce-ţi folosesc? Dacă te refugiezi, nu-ţi ajung; dacă nu te refugiezi, cu atât mai mult nu-ţi ajung. Ce să mai vorbim de întreprinderea asta pe jumătate de stat, pe jumătate particulară...” Colegul bine informat se opri, auzise paşi pe scări şi îşi înghiţi restul vorbelor, compunându-ţi o figură gravă.

Veni directorul Zhou. În întregul etaj s-a

făcut imediat linişte. Xiaopan se întoarse cuminte la parter. A doua parte a zilei de muncă începuse.

Wang Wenxuan stătea tăcut la birou. I se părea că încă visează. Nu vedea şpalturile din faţă. Mintea lui era în întregime concentrată asupra discuţiei colegilor. Refugiu… concediere… Asia îl va nimici! Şi apoi, mai era şi familia… Tragedia retragerii din provinciile Hunan şi Guanxi o ştie tot din gura altor oameni… Şi apoi el *e* un om atât de slab… Dacă vine într-adevăr şi ziua aceea?

I se făcu frig. N-avea curajul să ducă gândul mai departe, dar nici nu-şi putea pune singur stavilă. Şi cu cât se gândea mai mult, cu atât i se răvăşea sufletul mai tare. Citi două pagini de şpalt fără să reţină niciun cuvânt. Munca nu-l mai preocupa. Nu-i mai păsa nici de expresia directorului Zhou şi nici de privirile şefului de secţie Wu. Auzea parcă în ureche un glas cunoscut, spunându-i: eşti pierdut! Fusese condamnat la moarte. Nu avea de gând să facă apel.

Petrecu confuz vreo jumătate de oră. Tot corpul îi era cuprins de o stare de rău, iar capul începu deodată să-i ardă. Avea ameţeli. După câteva minute, sau mai

multe, poate chiar o jumătate de oră, sau o oră, febra tot nu-i scăzuse. „Sigur e tuberculoză, ieri am scuipat sânge! conchise el. Nu-i nimic, oricum, tot mor”, se consolă. Inima i se linişti încet-încet. Nu mai era înspăimântat. Apăru totuşi un alt sentiment dezolant. „Să mor, să mor singur, câtă singurătate”, gândi. Şi cum ar mai vrea să alerge imediat acasă, să-şi îmbrăţişeze mama, soţia, pe Xiaoxuan, şi să plângă.

La sfârşitul programului, nu mai ardea. Se simţi şi sufleteşte ceva mai bine şi se duse încet acasă.

Acasă, mama îl aştepta cu mâncarea. Îi vorbi drăgăstos, se interesă de munca lui de peste zi. La masă însă, începu să vorbească despre Shusheng şi-şi arătă din nou nemulţumirea, Îi răspundea aprobând-o, i se părea că ea are dreptate şi totodată că Shusheng n-a greşit cu nimic.

Strângând farfuriile, maică-sa nu se mai putu stăpâni şi-i zise direct: „Dacă nu ia masa la bancă, trebuie să vină să mănânce. Ai văzut cu ochii tăi câte zile a stat ea într-o lună acasă? Dacă zici că nu se duce după iubiţi, atunci ce alte treburi are?”

El tăcea. Nu credea în vorbele ei, dar îl dureau. Mereu aceleaşi învinuiri, aceleaşi

duşmănii. „De ce nu mă laşi în pace? Dacă mă iubeşti, de ce n-o iubeşti şi pe ea? Doar ştii bine că nu pot să mă despart de ea!” gândea. N-avu însă curajul să rostească cuvintele. „Nu pot să mă despart de ea” – cuvintele îl răniră tot pe el însuşi, îl făcură să se simtă însingurat. Însingurat şi neliniştit. Se ridică în tăcere şi făcu câţiva paşi prin cameră, muşcându-şi uşor buzele.

Terminând treburile, mama veni şi-i spuse: „Dacă n-ai ce face, n-ai vrea să vedem un film? La urma urmelor, suntem oameni cu carte, încă şi mai săraci de-am fi şi tot trebuie să ne recreăm”.

„Sunt tare obosit, nu vreau să ies”, răspunse el alene. Apoi, după un timp, adăugă, zâmbind amar: „Acum, oamenii cu carte sunt oameni inferiori. La film, la teatru merg doar cei care fac afaceri cu marfă neagră şi albă, doar ei mai pot cheltui”.

Shusheng împinse uşa şi intră.

„Ai mâncat?” o-ntrebă surprins şi bucuros.

„Am mâncat, zise ea râzând. La-nceput, voiam să mănânc, acasă, dar o colegă a ţinut neapărat să mă invite şi nu m-a lăsat să vin. Azi, la bancă s-a întâmplat ceva

foarte interesant. Îţi spun imediat”.

„Ce frumos râde! Şi ce voce melodioasă şi cristalină are!” gândi. Maică-sa, însă, spuse doar ceva ambiguu şi trecu în cămăruţa ei.

În timp ce ea îşi schimba hainele şi pantofii s-a stins brusc lumina. Căută în grabă chibriturile să aprindă lumânarea: „Ce nesuferită e zona asta, mereu ni se ia curentul”, bodogănea ea prin întuneric.

După ce aprinse lumânarea, pâlpâi o lumină plăpândă. Toată camera era plină de umbre negre. El stătea în picioare, lângă masă. Ea veni, se sprijini de marginea mesei apoi se aşeză. „De întuneric, de linişte şi de singurătate mi-e frică”, zise ea ca pentru sine.

Întoarse capul în tăcere, îşi plecă ochii şi o privi, După câteva minute, ea îşi ridică brusc capul şi spuse, uitându-se la el: „Xuan, de ce nu vorbeşti cu mine?”

„Mă temeam că eşti obosită. Odihneşte-te puţin”, răspunse el cu un zâmbet chinuit.

Ea dădu din cap: „Nu sunt obosită. La bancă munca nu e grea, iar noi suntem destul de liberi. În ultimul timp, directorul e foarte bun cu mine, iar colegii sunt cu toţii cu treabă. Doar...”, se opri şi schimbă

deodată tonul, se încruntă. „Când sunt plecată, mă gândesc acasă adesea. Dai[7]când vin acasă, simt mereu o răceală, mă simt mereu singură, simt un gol în suflet. În ultima vreme, nici tu *nu* mai vrei să vorbeşti cu mine”.

„Nu ea nu vreau, mi-e teamă numai că tu nu eşti dispusă”, delimită el lucrurile, înspăimântat. Cuvintele lui nu erau însă sincere, Adevărul era că se temea – dacă ar vorbi prea mult. Ar întrista-o. Mai alese că se vedeau atât de puţin.

„Într-adevăr, eşti un om prea blând! îl mustră ea zâmbind. Toată ziua sunt într-o i parte bună stare de spirit, mult mai bună decât tine, şi tot tu îţi faci griji pentru mine! Aşa eşti tu: mereu te gândeşti la alţii, dar uiţi de tine”.

„Nu, mă gândesc şi la mine”, replică el cu stângăcie.

În camera mamei era linişte, flacăra lumânării tremura foarte tare, umbrele din colţurile camerei erau şi mai întunecate ca înainte. De la etajul unu se auzeau tuşea şi plânsul unui copil. Dincolo de fereastră începu să cadă o ploaie măruntă.

„Hai să jucăm două partide de bridge”,

---

7 Marfa- neagră se referă la ţigările cu opium ; marfa albii se referă la orez *(n,a.)m*

propuse veselă. Ridicându-se pe neaşteptate.

Era foarte obosit. N-ar fi vrut să joace bridge. Fu însă imediat de acord, aduse cărţile şi le puse pe masă. Se aşeză, le amestecă şi le împărţi.

După un timp, îşi dădu seama că interesul ei scădea treptat. El însuşi era prea puţin preocupat de jocul de cărţi. Abia jucaseră două mâini, când ea se ridică brusc, plictisită: „Nu mai joc. În doi n-are niciun farmec. Şi nici nu se vede bine”.

Nu spuse nimic, aşeză cărţile în cutie şi oftă încet. Băgă de seamă că fitilul lumânării se înclinase într-o parte, făcând să curgă foarte multă ceară pe masă. Căută foarfeca şi-l scurtă.

„Xuan, eu te admir cu adevărat”, zise ea cu căldură, stând lângă masă şi privindu-l făcând toate acestea. Surprins, îşi înălţă capul şi o privi, fără să înţeleagă ce vrea ea să spună. „Tu poţi răbda, poţi răbda orice”, continui ea pe un ton plângăreţ.

„Dacă n-aş răbda, ce-aş putea face? replică el, zâmbind posomorât.

„Şi până când eşti gata să rabzi?”

„Nu ştiu”.

„Sunt foarte amărâtă, Xuan. Până când

crezi tu că mai trebuie să aşteptăm ca să n-o mai ducem aşa? Când vom putea, în sfârşit, să trăim şi noi mai bine?”

„Cred că va veni o zi când forţele de rezistentă vor învinge...”

Ea nu aşteptă să termine ce avea el de spus, dădu din mână şi-l întrerupse: „Nu vreau să mai aud nimic despre forţele de rezistenţă care vor birui. Mă tem că, până vor birui ele, eu voi fi deja bătrână sau chiar voi muri. Acum, nu mai am niciun ideal. Cât sunt în viaţă, vreau doar să trăiesc puţin mai vesel, să-mi fie ceva mai bine”, zise ea frământată, chiar puţin mânioasă. Se plimba de colo-colo prin cameră.

Abia după mult timp scoase şi el cu greu câteva vorbe: „Asta înseamnă că numai eu sunt vinovat. Eu sunt un timid”. Spuse asta pe un ton plin de amărăciune şi regret.

„Ce rost are să te învinovăţeşti singur? Numai eu sunt vinovată, pentru că la-nceput am fost oarbă”, zise ea agitată. Abia rosti cuvintele. Şi inima i se înmuie, dar nu mai putea să-şi ia vorbele înapoi. Fiecare cuvânt îl împunse în inimă ca un ac. Îşi lăsă capul în jos şi, în linişte, îşi trecu degetele prin păr. Ea veni imediat lângă el şi-i spuse cu

blândeţe: „Iartă-mă, sunt foarte răvăşită”, li luă mâna şi o ţinu strâns între palmele ei, timp îndelungat. Deodată, îşi simţi din nou tristeţea din suflet, îi lăsă mâna, se duse la fereastră şi oftă prelung.

CAPITOLUL 13

Trăi mai departe aceleaşi zile obişnuite, monotone, de chin şi suferinţă. Ce forţe susţineau trupul lui bolnav, nici el nu ştia. În fiecare după-amiază, făcea o stare subfebrilă, iar serile îşi simţea transpiraţia rece. Nu transpira prea mult. Era foarte atent la flegmă, de două ori a fost cu sânge. Alor casei le-a ascuns adevărul. Maică-sa era atentă doar la culoarea feţei lui şi îi spunea adeseori: „Iar n-arăţi bine azi”. Îi răspundea ca de obicei: „Mie mi se pare totuşi că nu am nimic”. Mama îl privea îndurerată şi tăcea. N-avea cum să ştie ce-i în sufletul lui. Odată, soţia lui, auzind-o, interveni cu răceală: „În toţi aceşti doi ani în care zi a arătat el altfel!” Era adevărat. Dar nici ea nu-i cunoştea sufletul. Îngrijorare şi milă – era puţinul pe care i-l puteau da ele două. Mama părea că îi poartă de grijă mai mult, părea că se

gândeşte şi mai puţin la ea însăşi. Dar nici chiar ea nu putea să-i aline suferinţa din inimă.

„Cum e mai bine: să trăieşti sau să mori?” se-ntreba adesea în taină, mai ales când se afla ta serviciu. Simţea ea moartea îl aşteaptă. Expresia directorului Zhou şi privirea şefului de secţie Wu parcă îl împboldeau spre *moarte.* Întors acasă, grija mamei şi mila soţiei nu-i consolau cine ştie cât. Mamei îi plăcea să-şi reverse necazurile, Shusheng se lăuda mereu cu vitalitatea şi cu tinereţea pe care încă nu le pierduse. Începu să se teamă de chipul neliniştit, şi palid al mamei, ca şi de chipul strălucind de sănătate al soţiei. Devenea din ce în ce mai tăcut. Părea că o lume întreagă îl separă de ele. Când îl priveau cu grijă sau când îi vorbeau cu căldură, se gândea întotdeauna: „Sunteţi nişte neştiutoare”. Aşa şi erau, într-adevăr, neştiutoare. Probabil că uneori. Privirea lui li se părea stranie, dar nu-i dădeau vreo atenţie deosebită. Poate doar mama era mai neliniştită, dar îndemnurile şi întrebările ei (îl îndemna să-şi îngrijească sănătatea, îl întreba dacă e bolnav) îi sporeau teama şi suferinţa. „O să-şi dea seama în curând”, îşi

zicea, luându-şi noi precauţii. Odată, când maică-sa începu să vorbească iar despre sănătatea lui, soţia continuă prompt: „Să meargă la spital, la control”. Ba se mai şi întoarse spre el şi-i ceru cu sinceritate: „Te rog, du-te!”. „Mă simt bine, mă simt bine”, îi răspunse el, nervos. "Un control, la urma urmei, e mai liniştitor”, zise soţia. Nu-i răspunse imediat, ezită un moment şi abia apoi murmură abia auzit: „Să mergi acum la consult, să iei medicamente, să stai în spital, toate costă bani. Cei ca noi numai dacă au ce pune în farfurie şi se zice că au noroc. Unii povestesc că pe drumul dintre provinciile Hunan şi Guizhou mor nu ştiu câţi oameni de foame.

Maică-sa oftă adânc, mâhnită. Soţia lui se gândi puţin, apoi zise: „Nu putem şti dacă într-o bună zi nu vom fi şi noi la fel. Atâta timp cât suntem însă în viaţă, trebuie să găsim calea cea mai potrivită”. Îşi încruntase sprâncenele, iar pe chip îi trecuse o umbră. Dar umbra i se risipi imediat, iar de pe chip i se şterse orice urmă de tristeţe.

În cele din urmă, mama, stând alături, începu să bombăne: „Ce cale să găsim? Văd că nu vom găsi una nici până la moarte,

Acum doi ani ni s-a spus că la anul va fi bine, anul trecut ni s-a spus că anul ăsta va fi bine. Anul ăsta ce ni se va mai spune oare? Un an nu poate fi decât mai rău decât celălalt”.

„Asta îl învinovăţeşte pe domnul Xuan al nostru, care are o fire mult prea blândă”. Zise soţia uşor ironică.

Mama se schimbă la faţă, dar continuă: „Mai bine mor de foame, cred însă că omul nu trebuie să fie uşuratic. Xuan n-a greşit cu nimic”.

Soţia râse cu răceală, dar după două-trei minute urmă parcă doar pentru sine: „La urma urmei, ca să fii om nu-i nevoie să fii atât de grav. De ce să-ţi cauţi singur suferinţa!”

„Aşa cred eu. În orice caz. E mai bine să fii servitoare, decât ţiitoare, zise mama enervată.

„Taci, mamă! De fapt. Ce spune Shusheng nu se deosebeşte cu nimic de ce spui tu”, interveni el împăciuitor, se temea să le mai asculte cearta.

„Ba nu, e complet diferit! zise soţia cu putere, roşie la faţă. Astăzi e depăşit să mai ocărăşti pe cineva, zicându-i ţiitoare...”

„Shusheng. Nu. Mai spune nimic. Totul

se întâmplă numai din pricina mea, eu v-am adus amândurora suferinţă. Pe mama n-o poţi. Învinovăţi”, îi mai zise el impacientat, implorând-o şi trăgând-o la o parte. Apoi îi vorbi în şoaptă: „Mama e în vârstă, nu poate înţelege. Mai cedează şi tu puţin”.

„Cum să nu înţeleagă! Tu nu înţelegi!” îl ocări ea furioasă, fără însă să ridice vocea; se aşeză pe marginea patului şi nu mai zise nimic.

„Sigur că da! Acum obrazul omului s-a îngroşat, nu mai ţine seama de nimic”, ocăra mai departe maică-sa.

Tocmai când dădu să se apropie şi de ea. Ca s-o liniştească. Auzi pe cineva strigând – „domnule Wang, doamnă Wang”. Speriat, se duse la uşă să vadă ce este. Doamna Zhang, vecina, rămăsese în prag, palidă.

„Poftiţi înăuntru şi luaţi loc, doamnă Zhang”, o întâmpină el imediat, iar soţia şi mama îl urmară îndată, salutând-o şi ele la rândul lor.

Doamna Zhang numai ce s-a aşezat, şi zise. Cu ochii măriţi de spaimă: „Domnule Wang, ţi se pare că aici suntem în siguranţă? Mie mi-e frică. Dacă începe refugiul, noi, cei care nu suntem din judeţ,

rămânem pe drumuri”.

Nu-i răspunse. Până la urmă, soţia lui zise: „Cred că nu există motive de nelinişte. Zvonuri circulă, e adevărat, foarte multe, eu una însă nu le iau în seamă”.

„Zvonuri? Ce zvonuri ai auzit?” întrebă el surprins, şi deodată inima începu să-i bată cu putere.

„Că japonezii au ajuns deja la Nandan şi se apropie de Guizhou. Aşa spun toţi colegii la bancă”, îi răspunse soţia destul de liniştită.

„Azi am auzit că au intrat deja în Guizhou. Instituţia domnului Zbang al nostru se pregăteşte de mutare. Dar noi, micii funcţionari, n-o putem urma. Ce ne vom face după aceea? Domnule Wang, eşti din partea locului, să ai grijă de noi!” îl rugă doamna Zhang, alarmată.

Se gândi: „Tu mă rogi pe mine. Eu însumi însă nu am nicio soluţie!” Totuşi răspunse: „Bine, bine, sigur că vă ajut”.

„Am vrea să ne adăpostim la ţară. Cel mai bine ar fi să mergem toţi împreună”, zise din nou doamna Zhang.

Zâmbindu-i, soţia lui o linişti pe tânăra femeie cu chip bolnăvicios: „Acum este încă prea devreme! Doamnă Zhang, să nu-ţi fie

frică, s-ar putea să găsim până la urmă o soluţie”.

„Vreau să zic, dacă va trebui să ne refugiem cumva... Doamnă Wang, domnule Wang, venerabilă doamnă, vă mulţumesc! Vă mulţumesc. Mă duc să-i spun domnului Zhang al nostru. Când va auzi, o să se liniştească!" Doamna Zhang se ridică şi pe faţă îi miji un zâmbet mulţumit.

„Mai staţi puţin”, o rugă Shusheng.

„Nu mai stau, nu mai stau”, spuse doamna Zhang, îndreptându-se spre uşă.

După plecarea ei, în încăpere se lăsă, două-trei minute, tăcere. Deodată, mama întrebă: „Xuan, trebuie cu adevărat să ne refugiem?”

Inima îi bătea groaznic, nu îndrăzni să-i răspundă.

„Nu se poate, nu poate fi chiar atât de râu”, interveni soţia lui; pe faţă îi apăru un zâmbet liniştitor.

Dar a doua zi, când se întoarse de la lucru, ea îi spuse, încruntându-şi sprâncenele: „Azi veştile într-adevăr nu sunt prea bune, se spune că nici Dushan 1 nu mai prezintă siguranţă. Şi se mai spune că la Guivang e zilnic alarmă".

„Şi noi ce-o să facem?” Întrebă mama,

alarmată.

„N-avem altceva de făcut, decât să aşteptăm să vină japonezii”, zise, şi râse jalnic. Nu-i era frică, avea doar o senzaţie de nesiguranţă. Pentru el. Moartea, viaţa, dezastrul nu se deosebeau cu nimic. Evenimentele care trebuiau să vină aveau să vină oricum, n-are el atâta putere ca să le oprească. Iar de cele care nu vor veni. Cu atât mai mult nu trebuia să se teamă.

„Nu putem aştepta moartea”, zise mama neliniştită.

Soţia râse, compătimitor: „Asta nu se poate. Când va sosi vremea, toţi vor pleca. Azi, încă un coleg mi-a spus că se teme de un atac mare din partea duşmanilor şi m-a invitat la el, la ţară. Ca să evit pentru o vreme pericolul. Eu însă nu i-am dat niciun răspuns”.

Mama, supărată, spuse zeflemitor: „Fireşte, tu ai mai multe şanse decât noi”.

„S-ar putea. Dacă aş vrea, aş putea pleca”, zise Shusheng, compunându-şi anume o expresie de falǎ.

„Dar Xiaoxuan? Xiaoxuan? De mine şi de Xuan poţi să n-ai grijă, dar Xiaoxuan este fiul tău, de el nu te poţi despărţi!” strigă mama. Roşie toată la faţă.

Privea rând pe rând feţele celor două femei. Vru să spună: „Voi muri curând, iar voi vă tot certaţi!” Nu îndrăzni însă.

„De Xiaoxuan are grijă şcoala, nu trebuie să vă faceţi voi griji”, zise soţia pe un ton foarte rece.

„Sigur că da, aşa vei putea fugi oriunde, urmându-ţi prietenul. N-am mai văzut niciodată una ca tine!” o ocări mama. Strângând clin dinţi.

„Iartă-mă. Eu nu sunt ca tine şi nici nu vreau să trăiesc până la anii tăi”, strigă Shusheng, schimbându-se şi ea la faţă.

Nu mai putu răbda şi în cele din urmă zise tare, cu amărăciune: „Shusheng, las-o pe mama să vorbească. Suntem toţi o singură familie, de ce eşti aşa! Nu se ştie dacă peste două zile nu vine dezastrul şi atunci toţi vor...” Capul îl durea groaznic, dar strânse din dinţi şi nu se plânse.

„Nu vreau deloc să mă cert, maică-ta a-nceput să se certe, la urma urmelor ar trebui să-ncerci s-o convingi să nu se mai certe atâta”, zise soţia deschis, fără teamă, întorcându-şi capul într-o parte.

„Nu vreau să ascult vorbele tale linguşitoare”, ţipă maică-sa.

„Certaţi-vă! Certaţi-vă”, îşi zise în sinea

lui. Vocile lor îl izbeau în ţeastă şi i se părea că în curând capul o să-i plesnească. Nu mai putu suporta. Se îndreptă tăcut spre uşă, dar ele nici nu-l băgară în seamă. Ieşi şi cobori într-un suflet.

Păşea pe trotuar, şi capul continua să-i fie tulbure. Aerul rece al nopţii îi răcori faţa şi, încet-încet, se dezmetici.

„Încotro?” Se întrebă – niciun răspuns. Mergea fără ţintă. Ajunse din nou la uşa birtului aceluia.

„Trebuie să uiţi tot”, auzi parcă o voce în urechi. Privi înăuntru. Mesele erau toate ocupate. Numai masa aceea mai îndepărtată era oarecum liberă, la ea stătea doar un client îmbrăcat cu o pufoaică veche, cu părul lung şi cu faţa neagră şi slabă. Omul acela stătea cu capul plecat şi bea, nici nu lua seama la cei de alături. „Mă duc să mă lipesc la masa lui”, îşi zise, şi intră. Trase un scaun în faţa acelui om şi se aşeză.

„Un pahar cu rachiu roşu!” strigă. Chelnerul aduse un pahar cu băutură. Îl luă imediat şi bău o gură zdravănă din el. Băutura ajunse în stomac şi un val cald se ridică. Nu se putu abţine şi scoase un râgâit.

Omul din faţa lui îşi înălţă deodată

capul, îl privi – „Wenxuan!” îl strigă el pe nume. Se uită pierdut la faţa aceea neagră şi slabă, bolnăvicioasă şi o vreme nu-şi dădu seama cine era.

„Nu mă recunoşti? Te-ai îmbătat? Nici chiar pe vechii colegi...” râse amar omul acela.

Făcu ochii mari şi zise. Mirat, întrerupându-l: „Boqing! Cum de te-ai schimbat aşa!” întreaga lui înfăţişare se schimbase, vocea îi răguşise, obrajii se scobiseră adânc, ochii erau plini de vinişoare roşii. În jurul gurii îi crescuse o barbă mare, neagră, cu inele mărunte. „Ce-ai făcut? N-a trecut nicio lună!” întrebă el, simţind un fior prin şira spinării.

„Am terminat. Eu am murit deja”, răspunse cu glas răguşit omul şi se strădui să zâmbească, dar râsul lui. Semăna cu o strâmbătură, dinţii erau îngrozitor de galbeni.

„Boqing, nu vorbi aşa! Oare te-ai îmbolnăvit?” întrebă el îngrijorat. Uitase de propria lui supărare.

„Boala-i aici! Aici!” zise omul, ciocănindu-şi fruntea cu degetul.

„Să nu mai bei! Du-te repede acasă, să te odihneşti”, îl sfătui el neliniştit.

„Trebuie să beau, abia după ce beau mă simt şi eu mai bine”, răspunse omul râzând hidos, fără însă să clintească paharul, umplut mai bine de jumătate cu băutură.

„Atunci bea repede tot şi pleacă acasă”, îl zori el.

Acasă! Unde mai am eu casă? Unde vrei tu să mă duc?” râse el rece.

„Acolo unde stai. Te însoţesc”.

„N-am unde, N-am. N-am nimic”, îi răspunse supărat, şi deodată ridică paharul şi-l goli dintr-o sorbire.

„Nu mi-am închipuit niciodată c-am să pot ajunge în halul ăsta! strigă el. Degeaba am învăţat o viaţă-ntreagă. Ştii unde locuiesc? Uneori dorm la han, alteori chiar pe stradă. Am dormit şi la poarta voastră...”

„Te-ai îmbătat, nu mai vorbi, să mergem”, îl întrerupse el. Se ridică, chemă chelnerul şi plăti pentru amândoi. Îl apucă de braţ, îndemnându-l întruna: „Să mergem, să mergem”.

„Nu m-am îmbătat, nu m-am îmbătat!” zicea neîncetat omul. Clătinând din cap, nevrând să se ridice.

„Să mergem să căutăm un loc unde să bem ceai”, zise el.

„Bine!” Omul se ridică, se clătină puţin,

apoi se aşeză din nou. „Du-te tu înainte, eu mai rămân”, făcu fără vlagă, aruncându-i o privire dureroasă.

„Atunci hai la mine acasă. Shusheng o mai ţine încă minte pe doamna ta”, zise el cu căldură, clar abia rosti cuvântul „doamnă”, şi-şi dădu seama că a făcut o greşeală. Tăcu.

„Uite, cum să merg la tine acasă când arăt astfel!” zise omul. Îşi mişcă puţintel fălcile, apoi îşi plecă capul, privindu-şi pieptul, iar cu toate cele cinci degete ale mâinii drepte bătu de două ori în pepţii unsuroşi ai hainei: „Îmbrăcat cu asemenea haine”. Îşi pipăi bărbia: „Cu asemenea înfăţişare”. Clătină din nou din cap: „Nu, nu merg. Eu sunt deja mort. Vechiul tău coleg Tang Boqing a murit. De ce m-or mai fi interesând toate astea? Cu ce sunt îmbrăcat – i

Unde locuiesc? Ce legături mai am cu prietenii? Dacă prietenii nu mă bagă-n seamă, dar nu-i nimic, în orice caz, eu am murit deja, am murit”. În cele din urmă se sili să râdă: „Du-te acasă, nu trebuie să ţii seama de mine. Ah! Adineauri ai spus că şi voi o ţineţi minte pe soţia mea. Dacă voi toţi o ţineţi minte, cum aş putea s-o uit eu!”

Wang Wenxuan întoarse capul şi se uită în toate părţile; privirile clienţilor de la cele câteva mese erau îndreptate asupra prietenului său. Obrajii i se înroşiră.

„Mai repede, să mergem, se uită oamenii la tine”, îi grăbi el cu vocea scăzută.

„Se uită la mine? Lasă-i să se uite. Toţi suntem la fel". Omul îşi înălţă capul şi-l privi. Din ochi îi fulgerau priviri furibunde. „Din cei care intră în cârciumă să bea. Unul nu este fericit. Nici tu nu eşti”, La auzul vorbelor lui, pe Wang Wenxuan îl trecu un fior rece. Însă tot îl îndemna, în şoaptă: „Nu mai vorbi, hai să mergem!”

„Snobi! Snobi! Toţi sunt snobi!” continuă omul acela să strige, fără să-i pese de nimeni.

„Când m-am căsătorit, acum un an, prietenii mei buni au venit la petrecere, iar acum, când îi întâlnesc pe stradă, unul nu mă bagă în seamă. Hm! Banii, banii!” Se chinui să zâmbească dispreţuitor. „Nu există om să nu iubească banul, să nu divinizeze banul! Sărăntocul de mine! Să mori. Cel mai bine e să mori mai devreme. Ce sens are viaţa? Bine!” Deodată se ridică: „Merg cu tine, s-o văd pe soţia ta. Când nevastă-mea

trăia, zicea că vrea să facă o vizită în familia voastră, s-o revadă pe soţia ta. Dar acum...” Nu mai putu continua şi începu să plângă în hohote.

Trăgându-l de braţ, Wang Wenxuan ieşi cu el din birt. Cei doi făcură câţiva paşi pe trotuar, când deodată Boqing se opri şi spuse: „Nu mai merg!” „Dar încotro te duci?” îl întrebă.

„Nici eu nu ştiu. Nu te-ngriji de mine”, stărui celălalt.

„Boqing, aşa nu merge, vino la mine acasă şi rămâi o seară”, îl sfătui el compătimitor, apucându-l din nou de braţ.

„Nu! Nu!” zise omul, clătinând din cap.

„Boqing. Nu fi aşa. Adu-ţi aminte de aspiraţiile tale de demult, vino-ţi în fire!” strigă la el cu amărăciune. Îi venea să plângă.

Mai înaintară câţiva paşi şi, tocmai când să cotească pe strada lor, prietenul strigă deodată, cu încăpăţânare: „Nu. Eu plec!” Şi apoi: „Lasă-mă!” Şi, smucindu-i-se din mână, fugi înapoi.

„Boqing! Boqing!” strigă el, deznădăjduit. Vru să alerge după el. Auzi un huruit puternic, apoi un ţipăt îngrozitor. Privirea i se tulbură, văzuse parcă un

camion neasemuit de mare. Trecând în goană pe lângă el.

Oamenii alergau înnebuniţi, bulucindu-se spre unul şi acelaşi loc. Chiar la intersecţie, se strânsese roată o mare mulţime. Se apropie pierdut şi se opri în spatele oamenilor, fără să vadă nimic. I se părea totuşi că o umbră neagră şi înspăimântătoare îi învăluia capul.

Îngrozitor! Tot capul i-a fost zdrobit, mi s-a strâns inima când am văzut”, zise o voce aproape de urechea lui.

„Eu cred că în asemenea locuri n-ar trebui să circule deloc camioane. Luna asta au murit striviţi mulţi oameni. Alaltăieri, la intersecţia asta, a fost călcată o femeie tânără. Ce tragedie! Maşina a plecat în viteză şi a lovit chiar şi un poliţist”, se auzea o altă voce.

Se dezmetici. Înţelesese. Scoase un strigăt de groază şi de durere. Dar nu se auzi nimic, de fapt glasul îi amuţise. Lacrimile îi curgeau fără oprire, pe toată faţa. În suflet avea o mare tristeţe. Îl luă cu frig.

Părăsi mulţimea tăcut şi o luă spre casă, nebăgat de nimeni în seamă. Îl însoţi doar o voce: „Am terminat, am terminat”.

Deschise uşa încăperii. Becul era aprins, Shusheng stătea singură la birou şi citea. Când îl văzu, lăsă cartea şi-i privi bucurându-se. Îl întrebă cu bunătate: „Iar ai fost la cârciumă?”

Dădu afirmativ din cap, apoi, după o clipă, spuse cu mare greutate; „Am avut un coşmar, un coşmar înspăimântător”.

Mama veni în fugă de dincolo şi zise cu voce tare: „Xuan, te-ai întors!”

„Ce coşmar? Ce-i cu tine? Odihneşte-te puţin”, îi vorbi soţia cu blândeţe.

Vru să răspundă. Dar ţipătul acela îngrozitor îi mai vibra încă în creier. Energia lui se epuiza şi era gata parcă să cadă în orice clipă. Se străduia să se susţină. Două perechi de ochi îl priveau cu nelinişte, cu bunăvoinţă şi tandreţe, aşteptându-i răspunsul.

Vru să le răspundă în grabă, mişcă buzele, dar înaintea vorbelor ieşi flegma. Stomacul îl ardea.

Sânge! Sânge! Scuipi sânge”, ţipară într-un singur glas cele două femei. Îl sprijiniră până la pat şi-l culcară.

„S-a sfârşit cu mine s-a sfârşit”, murmura el învălmăşit aceste vorbe îngrozitoare. În timp ce în cap îi răsuna încă

ţipătul acela ascuţit, iar lacrimile îi curgeau şiroaie. Simţea că nu mai are putere să lupte. Închise ochii, supus.

CAPITOLUL 14

Toată noaptea avu numai vise îngrozitoare. Dimineaţa se trezi obosit, ardea, mâinile şi picioarele îl dureau, era neliniştit.

Mama şi soţia nu s-au mai certat, îl vegheau amândouă la fel de îngrijorate. După-amiază, a venit doctorul să l consulte. Era un medic care practica medicina tradiţională, pe care soţia s-a dus să-l cheme. Soţia lui credea în medicina europeană şi-i cerea să-l cheme pe medicul băncii Dachuan. Dar mama insista să fie chemat un specialist în medicină tradiţională. El nu voia s-o nemulţumească, iar Shusheng, la rândul ei, fu nevoită să cedeze. Se duse la instituţie, unde lucra el, şi făcu cerere pentru concediu de boală, se duse şi la banca Dachuan, unde îşi luă şi ea zi liberă, apoi chemă doctorul. Zhang Boqing era rudă îndepărtată a mamei lui, practica medicina în acest oraş de vreo trei-patru ani şi avea ceva renume; de fiecare

dată când venea la ei, acasă, le lua doar cheltuielile de deplasare, nu accepta bani pentru consultaţie. Pricină pentru care a fost mai ales de acord să fie chemat un practicant de medicină tradiţională. „Ce scumpe sunt medicamentele europene! Importa ni e să cheltuieşti cât mai puţin. De unde să iau eu atâţia bani Aşa gândea.

Doctorul era un om în vârstă, amabil. I-a luat pulsul cu atenţie, a-ntrebat blând despre evoluţia bolii, i-a consultat şi pe cei din familie, spunând la urmă că este vorba de o enervare, la care se adaugă şi oboseala şi că deci nu era tuberculoză. Câteva zile de odihnă şi, încet-încet, se va face bine.

Soţia nu prea avea încredere în cuvintele doctorului, mama însă credea foarte mult în ele. La rândul lui, Xuan pe jumătate credea, pe jumătate se-ndoia. În orice caz, doctorul i-a liniştit pe toţi trei. Începu să creadă că şi medicina tradiţională este eficientă. „Acesta este modul în care ne tratăm noi, chinezii, de câteva mii de ani. Cum să poţi spune că n-are o bază ştiinţifică?” – se gândea, liniştindu-se singur. Văzu din nou o rază de speranţă, iar umbra neagră a morţii mai păli puţin.

Soţia i-a cumpărat leacuri, mama le-a

fiert şi i le-a dat să le ia. După ce-a luat medicamentele a dormit, dar prost, i se părea că se sufocă mereu.

Către seară, i-a crescut temperatura şi clin nou a intrat într-o reţea de vise înspăimântătoare. O umbră neagră şi uriaşă i se legăna întruna în faţa ochilor, chipul slab şi negru al lui Tang Boqing se multiplicase la nesfârşit, ochii lui roşii îl înconjuraseră, iar fiecare gură a lui spunea: „S-a sfârşit, s-a sfârşit”. Se înfricoşează. Evadează. Merge, aleargă. Ce obositor! Dar nu-şi poate opri picioarele. Deodată, ajunge la muntele sterp. Nu vede nici umbră de om. Nu ştie încotro s-o ia. Se înnoptase. Orbecăie în întuneric. Istovitoare călătorie! Deodată, văzu lumină, copacii dimprejur începură să ardă. Pretutindeni, foc. Focul dogorea din ce în ce mai aproape de el.

Hainele i s-au pârlit. N-a mai putut îndura şi a urlat i „Ajutor!”

S-a trezit. Era întins pe pat, acoperit cu pledul. Trupul lui era tot o apă, de transpiraţie. Gemea de suferinţă.

„Xuan. Ce e cu tine?” îl strigă Shusheng, stând pe marginea patului, cu capul aplecat spre el. „Ce te doare?” – glasul ei era blând şi dulce.

Oftă, o privi, dar nu-i răspunse. După o clipă, o întrebă stins: „Ai venit de mult?”

„Mi-am luat zi liberă azi, nu ţi-am spus?” se miră ea.

„Uitasem”, răspunse el. Apoi. Adăugă: „M-a zăpăcit visul”. Se opri puţin, apoi continuă: „În vis... era parcă... colegul meu de şcoală strivit de o maşină”.

Se-nşela singur, transformase realitatea în vis.

„Coleg de şcoală? Despre cine vorbeşti? îl întrebă ea surprinsă. Întinse mâna şi-l mângâie uşor pe frunte. Fruntea îi era jilavă, febra scăzuse.

„Tang Boqing. Am fost la nunta lui, la restaurantul Bai ling. I-a murit soţia, la naştere. Abia acum câteva zile am vorbit cu el”, rosti el cu greutate.

„Da, mi-ai spus, mi-aduc aminte. Nu trebuie să vorbeşti mult, nici nu trebuie să te gândeşti la necazurile altora, nu eşti într-o stare bună. Adineauri încă mai Ardeal. Mai dormi puţin”, îl sfătui Shusheng cu blândeţe.

„Mă tem că dacă adorm, am din nou coşmaruri”, se plânse el ca un copil.

„Nu, n-o să mai ai. Nu te mai gândi la nimic, dormi liniştit. Cât sunt eu lângă tine,

nu vei avea coşmaruri”, îi zise ea zâmbind.

„Dar mama?” întrebă el din nou.

„Mama face mâncare. Dormi. Peste puţin timp, trebuie să iei din nou medicamente”, zise ea şi întoarse capul în partea cealaltă.

După o bucată de vreme, îi ceru deodată: „Te rog, toarnă-mi puţin ceai”, în realitate, nu voia să bea ceai, voia numai să vorbească cu ea.

Shusheng îi aduse un pahar aproape plin cu ceai fierbinte. El se ridică şi bău din mâna ei trei înghiţituri, zise „mulţumesc", şi-şi lăsă din nou capul pe pernă.

„Mai dormi puţin”, zise soţia, ridicându-se şi punând paharul pe masă.

Dar numai ce închise ochii, că-i şi deschise. O privea pe furiş, să nu bage ea de seamă. După vreo zece minute, nu se mai putu abţine şi o strigă din nou, îi vorbi:

„Shusheng, cred că boala mea nu se poate vindeca”.

„Iar te gândeşti la ce nu trebuie. Îl mustră ea dulce, cu un zâmbet de bunătate pe faţă. N-a spus doctorul că după două pungi cu leacuri şi după ei te va zile de odihnă te vei vindeca?”

Abia după o vreme zise şi el: „Dar tu nu

ai deloc încredere în medicina tradiţională”.

Ea nu-i răspunse imediat. „Dar mama ta are mare încredere în el şi Mai mult, e ruda voastră, nu se poate să te mintă”.

„Cine nu minte în ziua de azi! zâmbi el amar. Ştiu eu ce boală am. N-am s-apuc victoria. Aşa e şi bine, dacă trăiesc, nu numai că nu vă pot ajuta, dar vă sunt şi povară”. Vorbea ca pentru sine, dar la sfârşit vocea i se înecă şi amuţi brusc. Shusheng băgă de seamă că plângea şi se simţi foarte abătută. Spuse doar: „Nu mai vorbi aşa”, apoi îşi muşcă buza ele jos puternic.

„Pe urmă, mama e în vârstă. Duce şi o viaţă grea, are o fire dificilă, uneori se văicăreşte mult. Sper s-o poţi ierta, e totuşi bună la suflet”, se rugă el în continuare, rostind rar cuvintele, nu repezit, ca adineauri.

„Ştiu”, spuse ea. Lăsând capul în jos. Întinse mâna şi apucă şti îns mâna lui stingă. Şi ei îi venea să plângă.

„Îţi mulţumesc. Acum mă culc”, zise el parcă liniştit.

Lumina tristă a becului învăluia camera. Era foarte slabă, nu cu mult mai puternică decât lumina unei lumânări. Şi culoarea

aceea galbenă, morbidă, sporea înfăţişarea jalnică a încăperii. El. Cu ochii închişi, cu gura pe jumătate deschisă, cu chipul supt, parcă sub un strat de ceară, arăta vrednic de toată mila.

Ea tot îi mai ţinea mâna. Stând pe marginea patului şi privind plictisită împrejur. Mila şi înţelegerea o tulburau, dar un alt sentiment, pe care nu-l putea mărturisi, îi zgândărea inima.

„De ce trebuie să trăim aşa?” întreba o voce indignată din străfundul sufletului ei.

Simţea că mâna pe care o ţinea într-a ei era slabă, fără putere, cu degetele reci. Ar fi vrut să protesteze. „Asta-i rezultatul a tot ce a îndurat! Eu nu pot...”

Îi aruncă o privire speriată. El respira uşor. Părea să se simtă ceva mai bine, părea că niciun coşmar nu-i tulbură somnul, li lăsă încet mâna, o întinse pe a ei şi-i pipăi tâmpla, apoi se ridică şi se destinse leneş.

De alături răzbătea murmur de voci. Iar în stradă se auzea claxonatul monoton al maşinilor. Şoarecii chiţăiau. Sau rodeau duşumeaua, fără întrerupere. Şi ăsta îi răvăşea şi mai mult sufletul. I se părea că aerul rece al nopţii se furişase printre scânduri, O străbătu un fior rece. Privea

fără niciun rost becul. Razele lui mohorâte nu puteau să-i încălzească sufletul.

„Asta-i viaţa noastră, nu putem avea lumină, nu putem nici să-l stingem, merge tot aşa. Acum doi-trei ani tot mai aveam câteva idealuri, mai aveam puţină speranţă; greu, dar puteam trăi... Acum însă, dacă ea nu s-ar certa în fiecare zi cu mine, dacă el n-ar fi atât de slab, eu aş mai putea...” Gândea cu voce tare, încruntându-şi sprâncenele. Era şi mai enervată şi nu ştia cum să se liniştească. Începu să se plimbe prin casă cu paşi măsuraţi, dar după numai câţiva, se opri din nou, de teamă să nu-l trezească.

Uşa pe jumătate închisă se deschise. Mama intră, ducând o oală cu mâncare.

„Şi ea îndură vitregiile sorţii” – nu se putu împiedica să gândească astfel, privindu-i chipul vlăguit.

Pe fata slabă şi palidă a mamei apăru un zâmbet şi, întoarsă spre pat, întrebă în şoaptă: „A adormit?”

Shusheng dădu din cap şi răspunse încet: „De data asta se pare că doarme destul de bine”.

„Atunci lasă-l să mai doarmă, iar după ce se scoală, să ia medicamentele, zise

mama. Noi hai să mâncăm acum”.

Aşezate una în faţa celeilalte, au mâncat un castron cu mâncare. Mama n-avea poftă de mâncare, iar ea se simţea plictisită, i se părea că nimic n-are rost.

„Mama poate îndura orice, de parcă ar fi mulţumită de o astfel de viaţă, şi-atunci eu de ce să nu pot?” se mustră în sinea ei, ceea ce nu-i. Înlătură defel sentimentul de plictiseală.

„De ce sunt oare mereu nemulţumită? De *ce.* Nu pot şi eu să mă sacrific?...” Era nervoasă şi-şi făcea mustrări o dată în plus.

Totuşi, noaptea trecu liniştită.

De a doua zi, starea lui se ameliora întrucâtva. Shusheng, ca de obicei, mergea. În fiecare zi la bancă, cu deosebirea că dimineaţa pleca destul de târziu. Iar după terminarea programului venea imediat acasă. Pentru un timp, rupsese orice relaţii cu colegii. O ajuta pe mama la gătit, uneori se îngrijea ca el să-şi ia medicamentele, micul dejun. Cina. Seara, când nu voia să doarmă, îi ţinea tovărăşie şi stăteau de vorbă. Shusheng discuta despre tot felul de treburi ele la bancă, discuta orice, doar despre evenimentele politice ale zilei, nu.

Se părea că medicamentele tradiţionale

erau foarte eficace. Sănătatea lui se îmbunătăţea pe zi ce trecea. Mama lăuda medicamentele, iar ea n-o contrazicea deloc, ci doar zâmbea. De fapt, medicamentul eficace era atitudinea schimbată a soţiei lui. El avea nevoie, cu adevărat de odihnă şi de confort sufletesc.

„Până unde au ajuns japonezii în realitate?” – Când se simţea mai bine şi se putea concentra, se gândea adesea la asta. Dar nu îndrăznea s-o întrebe, se temea să audă un răspuns care să-l sperie. Uneori îi privea cu atenţie chipul, crezând că din expresia ei poate ghici dacă situaţia războiului e bună sau rea, dar fără folos. În aceste zile ea se arătase deseori tandră şi veselă. E adevărat, o vedea căzând din când în când pe gânduri, pentru ca apoi imediat să acopere totul cu un zâmbet. Nu se mai certa cu maică-sa. Le vedea şi el (când se prefăcea că doarme), stând de vorbă aşezate alături. „Dacă asta le va împăca tot merită să scuip sânge”, se gândea mulţumit.

Într-o zi, când se întoarse de la bancă, îi spuse bucuroasă:

„Am o veste bună. Bombardamentul cel mare de la Guiyang e doar un zvon, căderea judeţului Dushan e tot un zvon. Japonezii

nici n-au intrat în Guizhou”.

Şi râse luminos, cum îi plăcea lui.

„Chiar?” răsuflă el uşurat şi o privi cu mulţumire. „Mâine am să ies să văd ce se mai întâmplă", mai adăugă încet.

„Te-ai odihnit abia cinci zile. După cel puţin zece-cincisprezece zile te faci bine, îl sfătui Shusheng. Tu ai grijă doar să te faci bine, restul nu trebuie să te preocupe în niciun fel”.

„Dar banii?” întrebă el.

„Fac eu rost, nu te îngriji tu de asta”, răspunse ea.

„Numai că nu-i bine nici să cheltuim prea mult din banii tăi. Şi aşa ai cheltuieli multe, Xiaoxuan şi el cheltuieşte tot banii tăi”, zise el cu părere de rău.

„Xiaoxuan nu e oare şi fiul meu? De ce să facem deosebirile astea? Banii mei nu sunt la fel cu banii tăi?” îi mustră Shusheng râzând.

Tăcea, nu găsea cuvinte s-o contrazică.

„Acum câteva zile, la noi la bancă, se agitau să ne mărească salariile, apoi, din cauza evenimentelor din Hunar şi Guizhou, au lăsat totul baltă. Acum se spune din nou că, după cotitura asta favorabilă a mersului războiului, o să ni le mărească, şi atunci al

meu poate creşte cu o treime, aşa că n-are importanţă dacă cheltuim mai mult”, îi explică ea zâmbind. Văzându-l tăcut şi căzut pe gânduri”.

„Nu-i un lucru prea bun, îmi pare rău. N-am crezut că voi trăi s-ajung să nu pot să mă întreţin singur”, murmură el.

„Ce eşti aşa de neînţelegător, nici măcar atâta nu-nţelegi! Când vei fi vindecat, când situaţia va fi bună, iar japonezii se vor retrage, atunci vei găsi şi tu o cale să depăşeşti greutăţile. Vreau, în viitor, să muncim împreună, mi-ar plăcea să te ajut să te întorci la catedră”, îl consolă ea cu blândeţe.

„Aşa-i, după ce se retrag japonezii, găsesc, eu şi soluţia”, murmură el pentru sine.

Mama intră cu cratiţa cu mâncare.

„Mamă. Dă-mi voie mie”, îi ieşi ea în întâmpinare şi dădu să-i ia cratiţa din mână.

„Du-te şi vezi să nu se ardă terciul de orez pentru Xuan, asta pot face şi singură", zise mama clătinând din cap. Totuşi, Shusheng luă un ziar vechi şi îl puse pe masă, să aşeze pe el cratiţa.

Când o văzu dispărând dincolo de uşă, el rosti cu voce tare un gând de

recunoştinţă: „Cât de blinda e cu mine, nu ia în seamă că nu-s bun de nimic. Ce femeie cu suflet! Mi-e ruşine însă să trăiesc din banii ei. Mă va dispreţui, într-o zi mă va dispreţui sigur. Trebuie să încep să-mi revin”. Se gândi o clipă şi nu se putu stăpâni – murmură vorbele ei de adineauri: „Când situaţia va fi bună, iar japonezii se vor retrage, voi găsi eu o cale… Mă voi întoarce totuşi în învăţământ”.

Mama, crezând că-i vorbeşte ei. Veni şi-l întrebă: „Ce doreşti, Xuan?”

„Nimic”, zise el, dând din cap. Numai ce intrase într-o lume de vis şi deodată maică-sa l-a şi trezit. Ce speranţe putea să-i dea lui odaia asta întunecoasă şi rece?

Mama rămăsese însă lângă pat, întinse mâna, îi pipăi fruntea şi îl întrebă încet: „Cum te simţi?”

„Destul de bine, răspunse el. Cred că medicamentele sunt foarte eficace”.

„Mâine chem iar doctorul”, zise ea.

„Nu mai e nevoie, m-am făcut bine”, zise el. În sinea lui însă se gândi: „De unde bani de consultaţii. Şi de medicamente? Chiar vrei să-mi duc traiul bizuindu-mă numai pe Shusheng?”

Ea intră în cameră şi-l ajută să mănânce

terciul de orez. Deodată, se stinse lumina. „Cum de s-a-ntrerupt din nou curentul în seara asta?” protestă el decepţionat. Apoi adăugă cu amărăciune: „Niciodată nu te lasă să ieşi la lumină”.

„Lumină? Vrei lumină?” se miră soţia lui. Nu ştia dacă să-l aprobe sau dimpotrivă.

Mama aprinse lumânarea şi ieşi din nou. În cameră se lumină, dar razele tremurânde, de un galben trist, acopereau fiecare obiect în parte cu un strat de culoare mohorâtă. Doi şoareci străbătură camera în goană. La parter, o femeie îi descânta unui copil mic.

„Lumină? Cum să-ndrăznesc eu să-mi fac asemenea iluzii?” oftă el.

„Nu fi pesimist! Întâi fă-te bine! mai ai o doză de medicamente de luat. Mă duc să ţi le prepar. Apoi te culci mai devreme”, îl mângâie Shusheng cu vocea ei blândă.

„Nu, întâi mănânci tu, apoi mai vedem. În realitate, nici n-are importanţă dacă iau sau nu medicamentele. Ştiu că nu crezi deloc în medicamentele astea. E bine dacă mi le dai şi după ce mănânci. S-ar putea să fie foarte bune, mi se pare chiar că în seara asta mă simt mult. Mai bine. Nu prea îmi vine să le iau, sunt tare amare. Unii oameni

spun însă că medicamentul, cu cât e mai amar, cu atât e mai bun. Mama crede în medicamentele astea. Toată lumea ei suntem noi doi, eu şi Xiaoxuan. Şi tocmai eu nu-s bun de muncă. Du-te repede să mănânci. Mama cum de nu intră? Mai face mâncare? Precis îmi prepară mie leacurile. E chiar prea bună. Du-te să vezi ce face. Să mâncaţi mai repede. Eu închid ochii, să dorm o clipă. Râse. Du-te repede! Azi sunt foarte bucuros, războiul a luat o întorsătură favorabilă, aşa că nu mai trebuie să se refugieze nimeni. Altfel, cu sănătatea asta a mea v-aş fi nenorocit”.

Shusheng ieşi. Privirea lui se mişca sleită de jur-împrejurul camerei. Flacăra lumânării tremura foarte tare. În odaie erau umbre pretutindeni, aşa că nu distingea nimic. Oftă amărât.

A doua zi, soţia lui s-a întors foarte devreme. Intră în cameră cu sprâncenele încruntate, obosită, dădu bună ziua, se forţă să zâmbească, apoi se aşeză tăcută, la birou.

„Cum de te-ai întors azi aşa devreme? încă nu e ora terminării programului", zise mama.

„N-am avut treabă la bancă, nu prea mă

simţeam în stare să stau acolo şi am plecat mai devreme”, răspunse ea apatic.

„Azi n-ai avut nicio întâlnire?” o întrebă mama fără nicio intenţie.

„Nu”, dădu ea din cap. După un timp, urmă: „Azi veştile n-au fost prea bune, nimeni n-a avut chef de lucru”.

„La urma urmelor, ce s-a întâmplat?” întrebă mama schimbându-se la faţă.

„S-a auzit că a căzut Dushan. Şi se spune că japonezii au trecut de Dushan şi în curând vor ajunge la Duyun”. 1

„Şi noi ce facem? Xuan e încă bolnav, zise mama tulburată. Tu ce zici, japonezii ar putea veni în Sichuan?”

„Nu cred. Dar dacă vor veni, n-avem decât să ne refugiem. Eu pot pleca cu banca, problema „e cu Xiaoxuan...”, bâigui soţia, încruntând din sprâncene, dar mama o-ntrerupse.

Judeţ din provincia Guizhou, învecinat cu Dushan.

„Sigur, tu te descurci. Dar eu cu Xuan, şi mai e şi Xiaoxuan, noi unde să ne ducem? Noi, cu mâna goală, cum să ne refugiem? De două săptămâni, Xiaoxuan nici n-a mai fost acasă, zice că este ocupat cu lecţiile. Iar Xuan e bolnav. Îngrijorătoare toate

astea!” Mama se văicărea întruna, Faţa ei demnă de milă exprima ezitare şi nesiguranţă.

„Mamă, interveni el, nemaiputându-se stăpâni şi ridicând vocea. Boala mea e aproape vindecată, pot să umblu, nu te îngrijora. Instituţia noastră va putea găsi un loc cu siguranţă şi pentru noi”. Pomenise despre instituţie aşa, ca s-o liniştească pe ea, nu era decât o speranţă a lui, deşartă, Vorbind despre asta văzu ca şi aievea chipul rece ca gheaţa şi privirea severă a directorului Zhou, ceea ce îi îngheţă inimă.

„Instituţia voastră se descurcă? Eşti tu prea cumsecade! Ce speranţe ai ±u de la instituţie? Directorul Zhou e un om rău. Ochii lui haini sunt chiar respingători, zise Shusheng uşor indignată. Dacă voi avea cum, n-am să te las să mai fi subalternul lui”.

Ştia că era adevărat, spuse însă în faţa mamei lui, cuvintele ei îl răniră, stârnindu-l: „De ce să nu-i pot fi subaltern? Eu îmi câştig hrana din munca mea!”

„Nu-i rău nici ce spui tu. Te hrăneşte însă el pe săturate? Nu uita ce viaţă dinei! Nu merită deloc să-nduri de bunăvoie tiraniile unui asemenea om!” zise soţia.

„Şi dacă ţin minte, la ce-mi foloseşte? Trecutul, în orice caz, e trecut”, zise el oftând.

„Tu mai ai însă şi viitor, Xuan, nu trebuie să-ţi pierzi curajul”, zise Shusheng. Vocea i se înmuie deodată şi-i dădură lacrimile.

Asta îl emoţionă şi o privi cu recunoştinţă.

„Domnul Wang! Domnul Wang!” răsună la uşă vocea vecinei, doamna Zhang, făcându-l să-şi mute privirea într-acolo.

„Intraţi, vă rog! Intraţi, vă rog!” strigă imediat mama.

Doamna Zhang împinse aşa şi intră. „Doamnă Wang, azi aţi şi terminat serviciul!” Nu se aştepta s-o vadă pe Shusheng acasă. „Domnule Wang, vă simţiţi mai bine azi?” Apoi, către mamă: „Doamnă, în astea două zile aţi muncit din greu!” Şi la urmă, zise: „Domnule Wang, doamnă Wing, doamnă, vă rog din suflet să ne ajutaţi. Dacă ne vom refugia, permiteţi-ne să venim cu dumneavoastră. Eu cu domnul Zhang al meu, împreună cu un copil de doi ani şi, mai mult, nefiind nici din partea locului, n-avem unde, n-avem bani, n-avem nici maşină. Întreprinderea se poate desfiinţa în orice

moment şi nu ne va lua şi pe noi. Dacă cumva vin străinii din răsărit L, faceţi un bine şi salvaţi-ne! Sunteţi din judeţ, puteţi merge şi la ţară. Pe scurt, noi vă urmăm, bine?” îi imploră ea cu o expresie de om neajutorat.

„Nu se poate să se fi înrăutăţit într-atât situaţia”, zise Xuan, iar pentru a afişa o expresie de linişte, se sili să zâmbească.

„Am auzit că Duyun a căzut deja, străinii de la răsărit sunt doar la câţiva *li*[8] de Guiyang”, zise doamna Zhang, cu gravitate, aproape în şoaptă, parcă temându-se să nu audă cineva. „Unii spun că mai e un drum, care ocoleşte Guiyang ajunge direct în Sichuan. Domnule Wang, doamnă Wang, iată de ce trebuie să vă cer ajutor!”

„Doamnă Zhang, să nu vă fie frică, toate sunt numai zvonuri. Situaţia nu poate fi atât de dezastruoasă”, zise Shusheng cu căldură.

„În ultimele două zile, oamenii au fost foarte înspăimântaţi, domnul Zhang al nostru n-are nicio soluţie, are grijă doar să bea, şi atunci, spuneţi, cum să nu-mi fie frică! Bine, vă mulţumesc. Copilul trebuie să se trezească, mă duc acasă, iar dacă mai

---

8 Un ii : unitate chinezească de măsură pentru lungime, echi- valînd cu aproximativ V* km,

am ceva revin. Vă mulţumesc „Pe faţa palidă a doamnei Zhang apăru un zâmbet. Dar acest zâmbet nu-i descreţi sprâncenele şi nici nu-i destinse ridurile de pe frunte. Ieşi fără zgomot.

„Aşadar, Shusheng, veştile tale se confirmă”, spuse el încet, fără emoţie, de parcă toate astea n-ar fi avut nicio legătură cu el însuşi.

„Nici eu nu ştiu prea bine, clar directorul Chen m-a sfătuit să plec”, îi răspunse ea cu răceală, ca şi când lucrurile n-o priveau pe ea.

„Să pleci! Unde să pleci?” o întrebă, coborând vocea.

„A umblat să-şi aranjeze o promovare la Lanzhou, iar azi s-a anunţat că va fi directorul general al băncii, şi vrea să mă mute şi pe mine”, zise soţia, silindu-se şi ea să vorbească încet. Întoarse capul să nu se uite la el.

„Atunci, te duci sau nu?” o întrebă, mult mai tare, fără să-şi poată ascunde tulburarea.

„Nu vreau să plec. Dacă pot să nu mă duc, atunci n-o să mă duc”, răspunse ea într-un murmur nedesluşit.

„Dacă banca te transferă, ai putea să nu

te duci?” îşi continuă el întrebarea.

„Sigur că pot, încă sunt liberă, cel mult demisionez!” zise, ceva mai tare.

„Dacă pleci, singură, ce se va-ntâmpla cu Xiaoxuan? Dar cu Xuan?" întrebă mama, ridicându-şi deodată faţa.

„N-am spus deloc că mă duc. De fapt, nici nu vreau să plec”, îi răspunse Shusheng cu calm. Cuvintele mamei n-o înfuriaseră defel.

„Dar nici nu l-ai refuzat”, zise mama, nevrând s-o slăbească.

„Am spus că la mine acasă mai sunt şi alţii, că-i nepotrivit să plec numai eu. Şi în afară de asta, nici nu ştiu încă dacă mă va transfera sau nu. Astea au fost doar vorbe”.

În vocea ei era un pic de tristeţe, reuşea însă să fie calmă.

„Dacă vrei să ne laşi şi să pleci singură, atunci eu nu mai vreau să ştiu de sufletul tău”, o tot încolţea mama.

Shusheng nu-i răspunse, se duse până lângă pat, se aşeză pe marginea lui, îşi aplecă puţin capul şi-l privi. Îi văzu lacrimile. Îi luă mâna în tăcere şi abia după un timp rosti cu greu: „N-am să plec”.

„Ştiu”, zise el emoţionat, dând din cap. „Îţi mulţumesc!” Şi după un timp, zise din

nou, încet: „Trebuie să pleci. Cu ce te alegi dacă mă urmezi o viaţă-ntreagă? Viaţa mea poate fi socotită încheiată”.

„Nu vorbi aşa, astea sunt împrejurările, nu-i vina ta. În ăştia doi ani ai suferit şi tu destul. Îngrijeşte-ţi bine sănătatea şi apoi vedem noi ce-i de făcut”, îl linişti ea cu recunoştinţă.

„Dacă au-i vina mea, atunci a cui e? De ce alţii reuşesc?” Nu-şi putuse reprima pornirea de a se mustra, auzind-o cum îl consolează.

„Asta pentru că eşti inofensiv, eşti prea cumsecade”, zise Shusheng zâmbind, iar în privirea ei era şi iubire, şi milă.

Inofensiv! Cuvântul îl îndurera. Iarăşi remarca asta, pe care s-a săturat s-o tot audă! Ea n-avusese totuşi intenţia să-l ironizeze. Tăcu. Se gândea la problemele lui, pe care nu le va putea rezolva în veci.

„Nu trebuie să fiu inofensiv! Dar cum să faci să nu fii inofensiv? N-am cum, asta este firea mea!” Aceste trei fraze i-au consumat toată indignarea şi revolta. Şi timpul lui, toţi aceşti ultimi ani, totul s-a risipit odată cu întrebarea asta… Oftă abia auzit.

„Ce-i? Iar nu eşti în apele tale?” îl întrebă soţia, tresărind.

„N-am nimic”, clătină el din cap, şi abia acum băgă de seamă că maică-sa se dusese deja în cămăruţa ei.

„Atunci mai dormi puţin. Rămân cu tine acasă. Nu te îngrijora, nu pot pleca de una singură”, zise ea, cu blândeţe.

„Ştiu, ştiu”, răspunse el încet.

Ea se ridică, merse până la fereastră şi privi în stradă. Fereastra se afla în zidul de cărămidă din dreapta clădirii.

Jos era o stradă laterală, mică de tot, doar o alee. Clădirea asta era mai înaltă decât toate celelalte din jur, aşa că niciun zid sau acoperiş nu-i împiedica vederea. Putea vedea şi strada mare, care pornea de pe coasta colinei. Chiar şi porţiunea ei înaltă se putea zări. Aşa că acum vedea câteva ricşe coborând în fugă, una după alta, iar picioarele ricşarilor, alergând parcă în aer, te ameţeau.

„Toţi au treabă”, îşi spuse ea. Spusese asta la-ntâmplare, în şoaptă, încât numai ea putea auzi. Ceea ce spusese n-avea niciun sens, ori dimpotrivă, şi încă foarte multe. În mintea ei parcă erau ori multe lucruri, ori nimica. Nu voia să vadă ceva anume pe fereastră, stătea şi privea drumul prăfuit. I se părea că *timpul* trece pe lângă ea ca un

pârâu, agale, fără să se oprească vreodată. Iar viaţa ei se scurgea odată cu el.

„Aşa trebuie să-mi petrec eu oare toată viaţa, în certuri şi Suferinţă?” Aceasta era vocea din sufletul ei căreia nu-i putea răspunde. Oftă. Deodată auzi două bătăi în uşă. Se întoarse surprinsă. Omul de serviciu de la bancă împinse uşa şi intră.

„Domnişoară Zeng, o scrisoare pentru dumneata de la directorul Chen”. Omul îi înmână scrisoarea.

Ea o deschise şi citi cele câteva cuvinte. O invita la restaurantul Victoria să cineze. Rupse scrisoarea în tăcere.

Omul de serviciu stătea în faţa ei, aşteptând răspunsul. „Am înţeles despre ce-i vorba, poţi pleca”, îi spuse.

„Da”, răspunse omul de serviciu, împinse uşa şi ieşi.

Rămase o clipă rezemată de fereastră, ţinând în mână bucăţile de hârtie. În odaie lumina pălea treptat, iar noaptea, ca un penel, îi mânjise doar colţurile. De pe pat se auzea respiraţia lui grăbită. Visa nu se ştie ce. Din cămăruţa mamei nu se auzea nimic. Îi lăsaseră numai ei toată plictiseala. I se părea că sângele i se scurge, că i se scurge tot din trup, fără oprire. Se simţea din ce în

ce mai neliniştită. „Oare voi muri?” se întrebă ea deodată. Merse câţiva paşi prin cameră. Nu ştia ce să facă. Nici nu-i trecea prin minte să se ducă la întâlnirea cu directorul Chen, uitase chiar şi de bucăţelele de hârtie din mâna ei.

Mama ieşi din cămăruţă şi aprinse becul, care răspândea în jur aceeaşi lumină enervantă, galbenă, cenuşie, „O, n-ai plecat încă?” o întrebă ea insinuant.

„Dacă am plecat? Unde să plec?” o întrebă Shusheng mirată.

„Nu ţi-a adus nimeni o scrisoare prin care eşti rugată să ieşi?” zise mama, zâmbindu-i rece.

„E încă devreme”, răspunse ea confuz. Lăsă încetişor capul în jos, privi bucăţele de hârtie din mână şi deodată zâmbi răzbunător. Se decise acum.

„Iar, te-a invitat cineva la masă azi?” insistă mama.

„Un coleg de la bancă”, răspunse ea simplu.

„Un dineu de adio?”

Cuvintele mamei o răniră. Roşi, sprâncenele i se înălţară. Îşi înăbuşi însă imediat furia şi, arătându-i un zâmbet fără pic de supărare, dădu din cap, spunând:

„Da”.

Îşi schimbă hainele şi se fardă puţin. Vru să-i spună şi lui câteva cuvinte, dar el dormea, îl privi o clipă, apoi, cu un aer triumfător, ieşi. Auzi bombănitul mamei în urma ei, apoi coborî în grabă.

„Dacă-i pe-aşa, o fac. Îţi arăt eu ţie. La-nceput nici nu mă gândeam să mă duc”, zise în sinea ei, strângându-şi buzele supărată.

CAPITOLUL 15

A ajuns la restaurantul Victoria cu ricşa, Directorul Chen o aştepta la intrare. Comandase deja locurile. O însoţi la etaj, o ajută să-şi scoată paltonul şi o invită să ia loc. El se aşeză vizavi, o privea zâmbind, în timp ce ea era puţin jenată. Shusheng vorbi prima:

„S-a aranjat cu biletul de avion?”

„Da. Răspoimâine plec”, răspunse el, destul, de abătut.

„Foarte bine. Atunci, la revedere. Anul viitor te mai întorci?” îl întrebă zâmbind.

El nu înţelese sensul adevărat al zâmbetului ei, dar îl încuraja. Zise încet, cu un aer rugător: „Shusheng”. Pentru prima oară o chema pe nume; Până acum o

strigase totdeauna „miss Zeng”. La auzul acestui apelativ, ea tresări, iar faţa îi roşi uşor. El continuă: „Adineauri am primit o ştire demnă de încredere; duşmanii au luat deja Duyun; se vede că înaintarea lor este de nestăvilit, şi mai sunt şi zvonuri care spun că nici oraşul Guiyang nu mai prezintă nicio siguranţă”.

„Atât de repede?” zise ea, clătinând din cap şi făcând totul să-şi ascundă frica.

„Extrem de repede, pur şi simplu inimaginabil”. Puţin îi lipsi să nu rămână cu gura căscată de uimire. În acest timp, chelnerul aduse supa, şi atunci el închise gura, plecă capul, luă lingura şi sorbi puţină supă. „Te-ai gândit ce ai de făcut?”

„Eu? încotro să merg eu? Eu rămân aici!” răspunse ea, râzând intenţionat.

„Şi ce te faci dacă vin japonezii?” o întrebă el din nou.

„Întâi să vină şi apoi mai vedem. Dacă voi reuşi, mă voi refugia, iar dacă nu, mă voi ascunde la ţară”, răspunse ea, compunându-şi anume o expresie indiferentă, îşi plecă capul şi luă din supă.

„Nu se poate. Dacă vin, japonezii se duc la ţară după fete frumoase. Tot mai bine e să pleci mai devreme; la bancă nu sunt

probleme. Pot să-ţi procur, la negru, un bilet de avion, să mergi cu mine răspoimâine”, zise el cu o expresie sobră.

„Răspoimâine e prea devreme, nu voi reuşi”, spuse ea ridicând ochii să-l privească, apoi plecă din nou capul.

„Tot mai crezi că-i devreme? Japonezii vin şi mai repede! zise el nervos. E o ocazie bună, dacă o pierzi, nu-ţi va fi uşor să găseşti alta. Tot ce ţi-am spus e adevărat, situaţia e într-adevăr gravă, te rog să te hotărăşti”.

Shusheng nu spuse nimic, căzu pe gânduri. Faţa bolnavă, fără culoare a soţului, privirile de ură şi gelozie ale mamei, odaia veşnic întunecoasă... Şi mai era şi povestea refugiului pe drumurile din judeţele Hunan şi Guizhou, atrocităţile duşmanilor... toate astea dădeau năvală în mintea ei. Era foarte răvăşită. N-avea cum să ia o hotărâre. Nu se mai putea preface. Lăsă jos lingura, îşi ridică fruntea şi spuse, suspinând: „Cum să pot pleca acum”.

„Nu poţi pleca? Tine minte că acum este momentul. La tine în familie e foarte simplu, nu? Ce te mai nelinişteşte?” zise el. Ştia că are un soţ, că stă cu soacra, mai ştia şi cât de bolnav era soţul ei şi că ea nu se

înţelege cu mama lui. Mai ştia apoi că ei nu-i prea plăcea familia asta. Nu ştia însă că are un băiat de treisprezece ani. Şi nu ştia că ceea ce o nelinişte a era soţul ei, atât de bolnav.

„Prea repede. Lasă-mă să mă mai gândesc”, zise ea, dând din cap. Spera s-o lase în pace, nu dorea să rezolve pe loc o problemă atât de importantă.

„Atunci, mâine dimineaţă aştept scrisoarea cu răspunsul, de poimâine încolo va fi greu de procurat biletul de avion”, zise el.

„Să mă mai gândesc”, murmură ea. Pe urmă însă clătină din nou din cap: „Cred că-ţi răspund chiar acum; nu merg”, zise ea zâmbind chinuit.

„Asta e ultima ocazie, n-o poţi scăpa, răspunse el, schimbându-se puţin la faţă. Nu trebuie să te sacrifici pentru cei de acasă, şi aşa n-au grijă de tine, n-are rost să te ocupi tu de treburile lor”.

Castronul de supă fusese luat. Li s-a adus peştele prăjit. Ea, cu capul plecat, tăcea.

„Shusheng, gândeşte-te bine. N-are rost să te sacrifici degeaba. Vino cu mine”, o imploră el.

„Şi ei ce fac?” zise ea, vorbind parcă cu sine însăşi.

„Au ei cum să-şi poarte singuri de grijă, iar dacă nu pleci, tot nu le e de niciun folos. Dacă pleci însă, poţi să le laşi o sumă frumuşică să-şi aranjeze o altă locuinţă”.

„Dar el...” Ar fi vrut să spună: „el e bolnav”, însă îndată ce rosti „el”, amuţi. În realitate, o bloca faţa aceea a lui, galbenă şi slabă. Nu voia să vorbească despre soţul ei în faţa acestui bărbat mai tânăr cu doi ani decât ea. Ar fi fost prea neplăcut.

„Dacă în asemenea clipe tu te mai gândeşti şi la alţii, înseamnă că eşti prea bună, continuă el imediat. Dar la ce foloseşte să fii bun? Ne merită să te sacrifici”.

Cuvintele lui nu prea ajungeau până la ea. Îi spuse cu răceală: „Dacă nu merg, nu înseamnă neapărat că voi muri”.

„Shusheng, tu nu ştii cât de gravă e situaţia cu războiul. Nu glumesc deloc”, zise el agitat.

„N-am spus că glumeşti, zise ea zâmbind, apoi reluă: dar aici sunt zeci de mii de oameni, de ce te îngrijeşti tocmai de mine?”

„Pentru că eu...”

Dar ea se temu să-l asculte mai departe, îi înţelesese gândul, se roşi şi îl întrerupse spunând altceva.

La sfârşit, când beau cafeaua, auziră pe cineva de alături: „Am hotărât să-mi mut toată familia la ţară. Dar tu? Nu se poate să nu te hotărăşti mai repede”.

„Abia m-am refugiat încoace, nu mai am energie, ce-aş putea să mai fac? răspunse cealaltă voce. Noi, cei din câmpie[9], şi dacă am vrea să ne refugiem, tot n-am avea unde”.

„Auzi ce spun!” îi atrase atenţia directorul Chen în şoaptă. „Se vede că situaţia e într-adevăr grea, Trebuie să vii cu mine!”

„Dacă aş vrea să merg, nu ar fi aşa uşor, am o mulţime de treburi nerezolvate”, răspunse ea la întâmplare. Îi era frică, neliniştea îi spori.

„La ce treburi te mai gândeşti în asemenea momente! Nu mai spune nimic, Pregăteşte-te să plecăm răspoimâine!”

„Îmi vorbeşti, de parcă mă obligi să plec cu tine”, zise ea, zâmbind, ca să-şi ascundă ezitarea.

„Desigur, pentru că ei nu au grija ta”,

---

9 Locuitorii din Chougqing îi numeau astfel pe cei veniţi din provinciile Jiangsu şi Zhejiang (n.a.).

zise el cu voce tremurată. Îi luă mâna în mâinile lui.

Ea îşi lăsă capul în jos, tăcea, şi-şi retrase încetişor mâna, apoi, după încă vreo două minute, se ridică brusc şi spuse cu voce scăzută: „Trebuie să mă duc acasă”.

„Aşteaptă puţin, te conduc”, zise el imediat. Ea se aşeză din nou, în linişte.

Directorul Chen plăti nota şi o însoţi. Zăboviră în faţa intrării. Câteva maşini, claxonând, traseră la peronul restaurantului. Se auziră strigăte, chiote vesele. Din maşini coborâră domnişoare atrăgătoare şi doamne de rang în rochii splendide, alături de Jalnici ofiţeri străini, şi cu toţii se îndreptară spre sala de dans.

„Nu prea arată că s-ar pregăti de refugiu. Cum văd eu toate celelalte-s zvonuri”, zise ea contrariată.

„Zvonuri?! Tot n-ai încredere în cuvântul meu? – obiectă el. Îndrăznesc să-ţi spun că nu se va împlini nicio săptămână până când oamenii ăştia se vor refugia, toţi până la unul”.

Viitorul acestui oraş era pentru el foarte sumbru, în afară de distrugeri, nu vedea nimic altceva.

Gândindu-se din nou la soţul ei, demn

de toată mila, Shusheng zise, suspinând: „Cei care nu pot pleca sunt foarte mulţi, iar cei care pot, sunt, la urma urmelor, foarte puţini”.

„Indiferent de situaţie, cei care pot trebuie să plece”, zise el.

Străbătuseră încet spaţiul mic dintre maşini şi la fel de încet ieşiră din alee.

„E încă devreme să mergi acum acasă. Să ne plimbăm puţin, da?” îi propuse directorul Chen.

„Aş vrea să mă întorc”, răspunse ea încet.

„Nu-i nimic dacă întârzii puţin, ce-o să se-ntâmple dacă vei întârzia o jumătate de oră? Sunt sigur că te plictiseşti foarte tare acasă”, zise el.

Ultimele lui cuvinte au rănit-o. Vru să refuze, să-i explice că acasă nu se plictiseşte deloc, însă inima i se împotrivea. Nu mai scoase niciun cuvânt. Paşii ei urmară supuşi paşii lui.

Nu era târziu, însă totul jur-împrejur era dezolant. Lumina străzii era foarte slabă, majoritatea magazinelor se închiseseră. Doar câteva mici bufete erau deschise. Deşi nu era o atmosferă calmă, totuşi nu mai era nici agitaţia de altă dată.

Vântul rece sufla fără să se audă. Trecătorii şi maşinile se retrăgeau în grabă de teama frigului.

„Uite, toate s-au schimbat, îi şopti el pe un ton uşor ameninţător la ureche. Peste două zile, totul va fi şi mai deprimant[10]”.

Ea nu-i vorbea, venea cu capul plecat în urma lui. Înaintea ochilor îi mai plutea încă imaginea frumoaselor domnişoare şi a doamnelor de rang, din faţa restaurantului Victoria. „Ele sunt mai fericite decât mine”, se gândi Shusheng cu nemulţumire.

Trecură pe lângă strada ei, dar ea uită până şi să ridice capul să privească spre clădirea în care locuia. Se-ndreptau spre fluviu. Mergeau de-a lungul străzii care ducea la ţărm, o stradă care cobora şerpuind. Coborâră şi, la jumătatea drumului, în locul de unde se putea vedea pe malul celălalt, se opriră, Sprijiniţi de balustrada de piatră, priviră de sus luminile de pe malul celălalt. Luciul apei era întunecat; luminile, puternice sau slabe, străluceau şi sus, şi jos; semănau cu nişte nenumăraţi ochi care clipeau, semănau cu o mulţime de stele care se destăinuiau.

Chiar în partea asta a străzii, la numai

10 Chongqing este situat pe cursul superior al fluviului Yangzţ.

douăzeci de paşi de ei, un tânăr şi o fată sprijineau şi ei balustrada de piatră ca nişte îndrăgostiţi. Cei doi îşi vorbeau.

„Am trăit destul în acest loc blestemat, mai trebuie să şi plec”, zise directorul Chen ca pentru sine.

„Ai locuit aici şi ţi se pare că aici nu-i bine. Mergi în alt loc, fără să ştii cum va fi”, zise ea după mult timp, tot ca pentru sine.

„Oricum, va fi mai bine decât în locul ăsta blestemat. Lanzhou are o climă bună, e renumit”, continuă el.

„Dacă merg la Lanzhou, pierd serviciul?” întrebă ea deodată.

„Nu. Garanţia sunt eu însumi! zise el bucuros. Aşadar, te-ai hotărât!”

„Eu tot sunt hotărâtă să nu merg”, răspunse ea abia după un timp. El nu ştia dacă ea spunea adevărul sau glumea.

„Mai vorbim mâine despre plecarea la Lanzhou, astă seară nu mai discutăm despre asta, schimbă el vorba. Uite cât de liniştită e noaptea, aş vrea chiar să scriu o poezie”.

Ultimele lui cuvinte erau gata să-i stârnească râsul, dar se stăpâni din răsputeri. Se miră, zâmbind – „Directorul Chen scrie poezii?”

„Îmi place să citesc poezie, şi veche şi

nouă, am scris şi eu pe furiş câteva, dar nu sunt bune, mi-e teamă că dacă le vezi râzi”, răspunse el uşor tulburat, dar şi puţin mândru de sine.

„Nu mi-am închipuit că domnul director Chen este şi poet, aş vrea totuşi să am onoarea să citesc poeziile domnului director Chen”, zise ea.

„Nu-mi mai spune directorul Chen, spune-mi pe nume, spune-mi Fengguang”, o rugă el.

„Ne-am obişnuit să vă spunem directorul Chen, nu ne putem schimba atât de uşor. Parcă tot mai uşor ne e când spunem directorul Chen”, zise ea zâmbind. Se-nveselise puţin, îşi făcea iluzii, iluzii care nici ei nu-i erau prea limpezi.

„Ai să te schimbi tu până la urmă”. Era mândru că găsise aceste cuvinte cu dublu înţeles, se opri o clipă şi apoi adăugă: „La Lanzhou voi fi director general”.

„Dacă, cine ştie, ne vom refugia. La Lanzhou şi nu vom avea încotro, vom merge la domnul director general Chen să-i cerem de lucru, şi atunci dumnealui să nu ia o expresie severă şi să ne refuze”, zise ea râzând.

„Cine ştie? Nu pleci poimâine?” zise el

jumătate în glumă.

Ea începu să tremure uşor. Simţi cum suflarea lui – caldă îi atinge obrajii. Se trase puţin la o parte. „Încă nu m-am hotărât. Nu pot să-i părăsesc şi să plec singură”.

„Nu poţi renunţa la biletul de avion. Nu trebuie să te sacrifici pentru alţii. Şi apoi pleci tu întâi, ei te vor urma mai târziu, şi...” Vorbea nervos. Deodată, întinse mâna şi o prinse de mijloc. Vru să se depărteze de el, dar nu reuşi. Simţea că se înroşise la faţă, iar inima îi bătea groaznic. Nu era în stare să-şi mai analizeze starea din acel moment, se stăpânea din răsputeri. Spuse: „Uită-te la malul vecin, la apa fluviului, uită-te câtă linişte e în jurul nostru, câtă pace. Toţi sunt liniştiţi, de ce atunci să ne înspăimântăm şi să ne neliniştim singuri. Tu ai o sarcină, trebuie să pleci, desigur. Eu însă de ce să mă grăbesc?”

„Pentru că... pentru că te iubesc”, îi şopti el emoţionat, făcându-şi curaj.

Cuvintele lui nu erau cu totul neaşteptate, totuşi tresări. Trupul i se încălzi, inima îi bătea şi mai repede. Avea o senzaţie stranie, imposibil de descris. Nu ştia nici cum ar fi fost bine să-i răspundă. Îşi plecă şi mai mult capul, privind luciul

întunecat al apei.

„Acum ştii ce simt. Tot nu vii cu mine?” îi şoptea el la ureche.

Ea văzu atunci faţa bolnavă şi plânsă a soţului ei, chipul mânios, plin de duşmănie al mamei, precum şi faţa palidă şi gravă a lui Xiaoxuan (atât de nepotrivită cu expresia unui copil) şi spuse cu amărăciune, clătinând din cap: „Nu! Nu! Nu!” El credea că asta însemna că nu vorbea să-l însoţească. Însă nici chiar ea nu ştia ce însemnau aceşti trei de „nu”.

„De ce mai spui «nu»? N-ai încredere în mine?” o întrebă el mieros, ţinându-şi mâna tot pe mijlocul ei. Se aplecă, vrând să-i vadă expresia, dar, apropiindu-se de faţa ei, simţi mirosul dulceag al pudrei şi atunci îşi împinse cu curaj buzele şi o sărută pe obrazul stâng, iar cu braţul drept o strânse şi mai tare de mijloc.

„Nu! Nu!” şopti ea surprinsă, şi imediat îi desprinse mâna şi se dădu doi paşi înapoi. O roşeaţă puternică îi inundă toată faţa. El se apropie din nou, vrând să-i vorbească, dar îndată ce rosti „eu”, ea dădu din mână şi spuse:

„Sunt foarte tulburată. Condu-mă acasă”. Se simţea şi ruşinată, şi bucuroasă,

dar şi întristată. Şi mai era un sentiment de nedumerire: se afla parcă la o răscruce de drumuri şi nu se putea hotărî în ce parte s-o ia.

„Dar nu mi-ai răspuns”, o grăbi el.

Ea tăcea. Faţa îi ardea, obrazul stâng tot îi mai era aprins, iar inima îi bătea iute, ca o pendulă, de la stânga la dreapta. N-avea niciun gând, mintea ei judeca încet. Nu băgă de seamă nici când o ceaţă lăptoasă acoperi fluviul. Simţea acum mirosul ceţii, mirosul acela sufocant, ca de măruntaie împuţite. Noaptea se albea. Ceaţa se întinsese până la mal, învăluindu-i. În afară de el, nu mai vedea pe nimeni. Perechea aceea de tineri pierise deja înghiţită de ceaţă. Îi era puţin teamă. Auzi parcă un glas cunoscut, şoptind încetişor: „Eu pot doar să vă fiu povară”. O străbătu un fior rece. Spuse din nou: „Totuşi, să mergem acasă”. Sentimentul acela romantic de adineauri se risipise.

„E încă timp! Să mai stăm undeva, bine?” îi ceru el.

„Aş vrea să mă-ntorc acasă mai devreme, zise ea scurt Mâine dimineaţă la ora opt vă aştept în restaurantul Guanshengyuan”.

„Aşadar, mâine îmi răspunzi precis”, insistă el cu seriozitate. Era foarte bucuros, convins că, sigur, ea îi va da un răspuns mulţumitor.

„Bine, mâine”, răspunse ea, dând din cap. Coborâră de pe trotuar şi păşiră spre mijlocul străzii acoperite de ceaţa groasă, ea ţinându-se de braţul lui drept.

Un timp au mers tăcuţi. Deodată, el o întrebă grijuliu: „Ce probleme ai acasă? Nu eşti prea veselă *azi”.*

„N-am”, dădu ea din cap. Mergea prin ceaţă, atârnând în continuare de braţul lui. Avea un sentiment nedefinit. Era puţin speriată, dar şi puţin iritată. Voia doar să se agaţe de ceva, de aceea se lipi şi mai strâns de umărul lui.

„N-aş avea linişte să te las aşa, zise el din nou. Ţie nu-ţi poate merge bine aici”.

Cuvintele lui o duseră cu gândul în altă parte. Era mâhnită şi o încercă un sentiment de indignare. O cuprinsese dintr-odată, n-avea cum să-i reziste. Îi venea să plângă, dar se stăpâni din răsputeri. Nu avea un cămin cald, soţul era bun şi onest, dar slab la fire şi bolnav, soacra – atât de egoistă, încăpăţânată şi conservatoare, certurile şi privirile ei duşmănoase,

plictiseala şi sărăcia, tinereţea irosită în război, strădaniile zadarnice de a dobândi fericirea, viitorul cenuşiu… Toate îi năpădiră mintea şi îi spuneau adevărul: cum ar putea să afirme că ea o duce bine?… Are abia treizeci şi patru de ani, o poftă de viaţă extraordinară, de ce atunci să nu poată trăi şi ea bine? Are dreptul să-şi afle fericirea. Trebuie să se răzvrătească. În cele din urmă, spuse cu o voce foarte obosită, vorbindu-şi parcă ei însăşi: „Aş putea merge, oricum, această situaţie nu mai poate dura mult”.

„Aşadar, te-ai hotărât. Odată ajunşi la Lanzhou, toate problemele se rezolvă uşor”, zise el tare bucuros.

„Nu”, exclamă ea parcă dezmeticindu-se. Dar adăugă: „Mâine îţi dau răspunsul”.

„Mâine? Ce lungă va fi seara asta”, oftă el dezamăgit.

„Trebuie să mă duc acasă, să mă gândesc pe îndelete. De data asta am să mă hotărăsc”, nu simţea însă deloc fericirea de a iubi, de a fi iubită. Ezita, nu se putea hotărî asupra acelui unic drum de urmat. Nu, nu se putea hotărî nicicum.

„Mâine nu vei mai spune nu. Suspină el la despărţire. Nu-şi pierduse cu totul

nădejdea, Mâine la ora opt, la Guanshengyuan, aştept răspunsul tău”.

„Probabil că mâine mă voi hotărî să plec, zise ea, nu pot suporta ceaţa asta, parcă îmi putrezeşte sufletul. În ultimii doi ani am suferit şi eu destul”.

Era furioasă, ar fi vrut să poată să se răzvrătească. În faţa ochilor avea perdeaua lăptoasă a ceţii. Nu întrezărea nimic altceva.

CAPITOLUL 16

Ajunse din nou acasă. Păşind pe poartă, intră parcă într-o altă lume. Li erau atât de cunoscute toate, totuşi îşi încruntă fără să vrea sprâncenele. Pătrunse în cameră parcă trasă cu mâna.

În cămăruţa mamei era lumină, dar nu se auzea zgomot. Xuan sta întins pe pat, liniştit. Nu dormea, şi văzând-o intrând, spuse:

„Te-ai întors”. Vocea lui era atât de caldă, şi nici nu se văicărea, ceea ce o făcu să se simtă ruşinată. Merse la el şi-l întrebă blând şi dulce: „Încă nu dormi?”

„Te-am aşteptat”, răspunse el.

„Sănătatea ta e preţioasă, de ce te

gândeşti doar la mine?” îl întrebă ea.

„Am dormit mult peste zi, de aceea n-am mai avut somn seara”, răspunse el cu blândeţe. Astă seară iar a venit doamna Zhang şi a spus că la poarta noastră s-a strâns o grămadă de bagaje, ale refugiaţilor de la Guiyang. Doamna Zhang a auzit vorbindu-se că nici Guiyang nu mai e sigur. Ne-a sfătuit să plecăm mai devreme. Tu ce părere ai?”

„N-am văzut nimic, la poartă era pustiu. N-are cum să fie atât de proastă situaţia”, zise ea cu gândul în altă parte.

„Şi eu cred la fel, nu pot veni atât de repede. De fapt, noi, cei fără bani şi fără putere, nici n-are rost să ne mai refugiem. Chiar dacă dai de necazuri, tot n-are importanţă. În sfârşit, nu-i neapărat mai bine să trăieşti, decât să mori. Gândindu-mă aşa, m-am şi liniştit într-un fel. Te-am aşteptat să te întorci, ca să stau de vorbă cu tine”. Precaut, spuse încet: „Cel mai adesea nu mă-nţeleg cu mama şi nici nu-ndrăznesc să mă sfătuiesc cu ea. Tu înţelegi mai multe şi mai limpede decât ea, de aceea te aşteptam să vii să mă sfătuiesc. Cu tine”.

„Şi anume? Vorbeşti despre refugiu?” întrebă ea la întâmplare.

„Da, chiar aşa, despre refugiu”, răspunse el, privind-o rugător. Cred că e un lucru irealizabil în proporţie de 90 la sută. Eu nu mai sunt în stare să mă refugiez. Şi apoi, nici nu mă mai tem de nimic. Tu însă trebuie să fii gata din vreme. Nu trebuie să rămâi aici, lângă mine. Dacă l-ai putea lua pe Xiaoxuan şi dacă i-ai găsi un adăpost sigur, eu aş fi liniştit”. Îi tremura puţin vocea, fără să fie însă deloc tristă.

„Nu plec”, zise ea simplu şi scurt, nu se aşteptase la cuvintele lui. În clipele astea, el îi apărea foarte generos, făcând-o să aibă mustrări de conştiinţă. Se gândi: „El îmi cere să plec, iar tu, surprinzător, chiar şi tu mă îndemni s-o fac!” Nu se simţea însă nicidecum bucuroasă.

Neliniştit, el încercă s-o lămurească: „Trebuie să pleci cât mai e timp. Nu te mai gândi la mine, eu, deocamdată, pot să-mi urmez instituţia. La urma urmelor noi. Bărbaţii, ne descurcăm mai uşor. Doar tu spuneai că la bancă se are în vedere să fii transferată la Lanzhou. Adineauri...” Se opri puţin, apoi continuă: „M-am gândit mult, cred că ar fi bine să accepţi. E o ocazie rară”.

„Nu vreau să plec”, îi răspunse ea tot

atât de simplu; stătea pe marginea patului. Expresia lui rugătoare şi grijulie o stingherea şi mai tare. Întoarse capul, ca să nu-l mai vadă.

„Shusheng!” o strigă el cu vocea tremurată, iar ea nu putu să nu întoarcă capul. „Ideea mea nu poate fi greşită, m-am gândit în linişte…”

„Aşa-i că ţi-a spus mama ceva?” întrebă ea deodată, întrerupându-l.

„Nu i-am spus! Eu nu vorbesc ele rău pe nimeni pe la spate!” replică mama, apărută pe neaşteptate din cămăruţa ei.

Shusheng tăcu, era însă atât de furioasă, încât îşi muşcă cu putere buzele. El îşi ridică vocea, spunându-i; „Mamă, nimeni nu a afirmat că ai vorbit-o pe Shusheng de rău, te rug nu mai fi atât de suspicioasă”.

„Ştiu, ştiu totul, continuă maică-sa. Oricum, ea tot nu va rămâne. Bine ar fi s-o laşi să plece cât mai repede”.

„Pur şi simplu, nu plec, să vedem ce-ai să faci!” zise Shusheng furioasă, dar. În şoaptă, aşa că soacră-sa n-o auzi.

„Aşa-i felul ei de a fi, n-o lua în serios, las-o să vorbească”. o sfătui el încet.

„Am îndurat destul în anii ăştia, ai văzut

şi tu cu ochii tăi”, răspunse ea tot în şoaptă.

„Atunci, pleci tu înainte. Dacă poţi să-l iei pe Xiaoxuan, ia-l, dacă nu, du-te singură. Să nu-ţi pricinuieşti suferinţe”, zise el cu duioşie şi foarte clar, dar în şoaptă, să nu audă maică-sa.

„Chiar aşa ai hotărât?” îl întrebă ea rece, stăpânindu-se să nu-şi dezvăluie propriile sentimente.

„E cea mai bună soluţie, răspunse el sincer şi direct. Aşa e bine pentru toţi”.

„Nu-i aşa că vrei să mă goneşti? De ce vrei tu să plec singură, înainte?” întrebă ea din nou.

„Nu, nu, eu nu aşa m-am gândit, se apără el neliniştit. Dar situaţia s-a înrăutăţit într-atât, încât trebuie să te salvezi. Şi fiindcă ai o ocazie, de ce să renunţi la ea. Voi putea pleca şi eu şi aşa ne vom revedea curând. Ascultă-mă şi fă tu pasul întâi, iar noi, cu timpul, te vom urma”.

„Mă veţi urma? Şi dacă nu puteţi pleca?” întrebă ea, ascunzându-şi mai departe sentimentele.

După o clipă de tăcere, îi răspunse în şoaptă: „Cel puţin ai să fii tu salvată”.

În cele din urmă spusese adevărul.

Îşi îngropa capul la pieptul lui, ochii i se

umeziseră, iar în suflet avea o mare amărăciune. Ar fi vrut să plângă zdravăn, iar după aceea să-şi aleagă o cale, să nu mai şovăie.

„Dormi, Xuan! De ce nu te gândeşti niciodată la tine?” zise ea oftând, ridicându-se şi ştergându-şi ochii.

„Pentru mine n-are importanţă, n-are importanţă”, repeta el întruna.

„Dar nu pot să fac una ca asta”, murmură ea ca pentru sine. Se-nvârti prin cameră de câteva ori, încolo şi-ncoace. „Nu plec. Dacă plec, plecăm toţi!” zise ea. Se hotărâse, însă hotărârea asta nu-i aduse nicio bucurie.

Acesta fu răspunsul pe care i l-a dat a doua zi dimineaţă şi directorului Chen: „Nu merg”.

Directorul Chen se schimbă la faţă. Abia după un timp se chinui să zâmbească şi o întrebă: „Aşa ai hotărât cu adevărat?”

„M-am gândit bine şi am hotărât să rămân”.

După câteva minute, el îi spuse grav: „Nu vreau să te sperii dinadins, îţi spun doar vestea: aseară a sosit la bancă o telegramă de la filiala din Guiyang, în care se spune că se pregătesc să tragă

obloanele. Trebuie să iei o hotărâre”.

„M-am hotărât deja”, zise ea indiferentă.

„Mai gândeşte-te. Azi, situaţia e şi mai periculoasă. Uite, oamenii care iau astăzi aici micul dejun sunt mult mai puţini decât înainte şi toţi sunt tulburaţi. Catastrofa e în faţa ochilor noştri; mai poate dura cel mult câteva zile!” zise el.

„Ai primit biletul de avion?” îl întrerupse ea. Nu mai voia să-l asculte vorbind despre asta.

„Încă nu, azi după-masă mă duc să mă mai interesez”, răspunse el impasibil.

„Ar trebui să te duci mai repede, nu te temi că ar putea fi vândut altcuiva?” întrebă ea cu prefăcut interes.

„Nu-i nimic dacă-l dă altuia, singur fiind, n-are nicio importanţă dacă plec sau nu”, zise el ca pentru sine, aruncându-i anume o privire îndurerată. În acest timp, chelnerul le aduse orez cantonez, iar el se aplecă şi începu să mănânce.

Simţea că nu mai avea ce-i spune, duse paharul la gură şi sorbi din ceai. Îl privi. Era convinsă că nu poza, că amărăciunea şi dezamăgirea lui erau adevărate. Îl compătimea, se îndoia de justeţea deciziei

sale. Îşi spuse: dacă-i răspund că plec cu el, oare ce efect poate avea? Hotărârea ei se clătina.

„Pleacă tu primul, nu ştiu precis dacă voi putea să te urmez”. Nu avusese de gând să spună asta, dar acum, pentru a-l linişti, vorbise aşa, la întâmplare.

„Când? Mi se pare că nu voi mai ajunge acolo!” zise el neliniştit. Deschise larg ochii şi o privi parcă mustrând-o: „Cum de nu-ţi dai seama!” Cuvintele lui au dezarmat-o. Răspunse cu răceală, de parcă ar fi fost supărată.

„Atunci vei veni să ne aduni cadavrele”.

„Ţi-am spus, nu mai plec!” zise el cu o expresie aspră.

„Nu pleci? Nu acesta e lucrul la care te-ai gândit atâta? întrebă ea uimită. Ai aranjat chiar şi cu biletul de avion.

„Eram pregătit să vii şi tu”, răspunse el scurt. Ea se înroşi îndată. Înţelegea bine, n-ar fi vrut să-l mai audă vorbind aşa, dar, cu sau fără voia ei, îl provocase. De data asta, nu îndrăzni să-i mai răspundă. Iniţial, hotărârea ei nu fusese prea fermă, iar acum se temea să nu i-o clatine. Nici el nu mai zise nimic. O privea în tăcere. Această privire atentă, această tăcere adâncă o

stânjeneau. Simţea cum privirile lui ca flăcările îi ard faţa. Nu mai putu suporta. Şopti: „Să mergem”, însă continuă să rămână nemişcată, iar el părea să n-o fi auzit. După un timp, zise din nou: „Dacă banca cere neapărat să fiu angajată acolo, pot merge şi eu”. Cedase, dar el nu băgă de seamă. Nici chiar ea nu sesiză.

Ieşiră de la Guanshengyuan. El o conduse până a bancă, şi pe urmă plecă. Ea credea că se duce la compania de aviaţie, însă nici el singur nu ştia unde să se ducă; în cele clin urmă, se duse să-şi omoare timpul la cafeneaua Internaţional.

Când intră în bancă şi văzu birourile, cristalele de pe ele, socotitorile, registrele de conturi, aceleaşi capete (toate par a nu se schimba în veci!), totul o făcu să se simtă, pe neaşteptate, însingurată. Vru să alerge să-l cheme, dar nu se clinti niciun pas spre poartă, neştiind pentru ce; anume l-ar chema. Se duse, tăcută, la locul ei.

Noul director contabil sosise deja, era un domn de vreo cincizeci de ani, de modă veche şi inflexibil, îi aruncă nişte priviri ciudate şi clătină încetişor din cap.

Se aşeza la birou. Simţea un mare gol în suflet. Ora începerii lucrului venise de mult.

Dar liniştea şi veselia de altă dată se stinseseră. Colegii intrau şi ieşeau agitaţi, şuşoteau între ei şi nu respectau programul de lucru. Observă deodată că două birouri erau goale, salariaţii se duseseră undeva. Pe neaşteptate, un client, care obişnuit avea relaţii deloc neglijabile cu banca, intră în fugă şi strigă: „Guiyang a căzut!” De la Guiyang până aici erau doar două zile de mers cu maşina. Unii colegi ţipară fără să vrea. „Zvonuri”, îşi spuse ea.

„Noi ce ne facem?”, întrebă înspăimântat un coleg, care se ocupa de depuneri.

„Tu eşti din partea locului, de ce te temi? Eu am hotărât să nu mă refugiez. E totuna că te refugiezi sau nu, dar dacă nu te refugiezi scapi de bătaia de cap”, zise liniştit clientul, un om de vârstă mijlocie, care părea să nu se teamă de nimic.

„Mâine îmi trimit şi eu familia”, zise un alt coleg, care se ocupa de expedierile mandatelor.

„Dacă duşmanul vine într-adevăr atât de repede, nimeni nu mai reuşeşte să scape”, continuă colegul de la depuneri.

„Zvonuri!” îl contrazise în sinea ei. Zvonuri răspândite din ora în om, aşa că la

bancă ele ocupară tot timpul dinainte de masă. Directorul general şi directorul dădeau telefon după telefon, să se informeze. Intre ştirile pe care le obţineau, deşi multe contradictorii şi nu neapărat de încredere, una măcar nu era liniştitoare. Nimeni n-avea chef de treabă, La cel mai mic zgomot, se gândeau toţi la alarmă.

Nu putea suporta această atmosferă. Îşi aminti deodată de casă, de soţ şi de fiu. Scrise imediat o scrisoare lui Xiaoxuan, cerându-i să se învoiască şi să vină acasă. După ce termină, dădu scrisoarea omului de serviciu, s-o expedieze. Acum era şi mai nervoasă, nu putea sta locului, şi atunci, automat, părăsi lucrul mai devreme, fără să mai ceară voie cuiva.

Mergând pe stradă, i se părea că nimic nu mai e ca altă dată – era ca-ntr-un vis, trecutul şi prezentul îi apăreau ca prin ceaţă. „Ce fac? De ce mă duc acasă? La urma urmelor, unde-i casa mea? Unde mă grăbesc atâta? se întreba. M-am hotărât sau nu? De ce nu pot să mă hotărăsc? Cum să fac?”

Nu putea găsi un răspuns. Ajunse acasă.

În poartă, câţiva vecini comentau

evenimentele. Portarii tocmai scoteau din hol un geamantan mare de piele.

Cineva se muta sau părăsea oraşul. Neliniştită, urcă imediat

La etajul doi era linişte. Familia doamnei Zhang, cea care spunea că n-are nicio soluţie, se mutase dis-de-dimineaţă, nu se ştia unde; uşa lor era încuiată. Uşa familiei Wang, de obicei întredeschisă, azi era bine închisă. Ciocăni de câteva ori. Fireşte, veni să-i deschidă soacră-sa. Cum intră, văzu patul gol, el nu era în casă.

„Unde s-a dus?” întrebă ea speriată.

„La serviciu”, răspunse mama în doi peri.

„Dar nu s-a vindecat, cum de s-a dus chiar azi la serviri?” obiectă ea.

„El a vrut să meargă, eu ce era să fac *V* zise mama încruntată.

— Primise parcă din senin o lovitură de nuia; abia după un timp, spuse ca pentru sine: „N-ar fi trebuit să-l laşi să plece, boala lui se poate agrava oricând”. Se întorsese acasă plină de bune intenţii, dar acum îşi pierdu complet elanul. Expresia feţei, precum şi tonul cu care vorbise ar fi putut s-o supere pe soacră-sa.

Mama nu putuse să-l oprească şi tocmai

de aceea era necăjită, iar acum, auzind-o pe noră-sa mustrând-o, se enervă şi-i spuse: „Chiar dacă aş fi greşit cu ceva, tu n-ai li avut niciun drept să-mi faci mie reproşuri! Cu atât mai mult, cu cât nu i-ai purtat niciodată de grijă, ci te-au preocupat doar relaţiile cu prietenii tăi. Tu, o femeie care nici nu-şi doreşte familia, ci plănuieşte să fugă cu iubitul ei, mai ai obraz să vorbeşti cu mine! De ce n-ai venit mai repede, să-l opreşti? Şi vii acum să spui vorbe frumoase!"

"Te-ntreb: pentru ce treburi ai plecat azi dimineaţă atât de devreme?”

Ţipa, roşie la faţă, întinzându-şi două degete ale manii drepte spre ea.

Noră-sa, şi ea roşie toată la faţă, răspunse, ridicând vocea: „Am fost să mă întâlnesc cu un prieten, e limpede. Te priveşte?”

„Mă priveşte, eşti nora mea şi mă priveşte! De aceea vreau să ştiu!” o ocări soacra.

Şi aşa, cele două femei se puseră pe ceartă.

CAPITOLUL 17

În acest timp, Wang Wenxuan muncea. N-avea cum să ştie ce se-ntâmplă acasă.

Dimineaţa se dăduse jos din pat abia după ce ieşise Shusheng pe uşă. După micul dejun, a spus pe neaşteptate că vrea să se ducă la serviciu. Mama nu l-a putut împiedica.

„Nu-i nimic, m-am făcut bine. Nu pot cere prea mult concediu. Dacă nu mă duc, chiar şi farfuria cu mâncare va fi o problemă”.

„Nu putem lăsa în seama lui Shusheng întreţinerea întregii familii. În ultimele zile, am cheltuit numai din banii ei, pe medicamente şi tratament”.

Erau răspunsurile pe care i le-a dat el mamei, iar ea nu găsise cum să-l contrazică. Mai ales că ea însăşi se gândea că era preferabil să rabde de foame, să îndure toate amărăciunile, decât să se lase întreţinută de Shusheng.

„Lasă-mă să plec, am să lucrez, pot să fiu slujnică, pot să fiu şi servitoare”, spusese ea în cele din urmă. Îl privea pe singurul ei fiu cu dragoste şi milă, iar ochii i se înroşiseră.

„Mamă, cum vorbeşti! Eşti om cu carte, cum o să poţi face asemenea treburi!” zise

el cu obidă, întorcându-şi privirea într-altă parte.

„Îmi pare rău că am învăţat carte şi mai ales că te-am pus şi pe tine să înveţi. Ţi-am distrus viaţa şi m-am distrus şi pe mine. Cinstit vorbind, n-am nici măcar ce-i trebuie unei servitoare”, zise mama cu amărăciune.

„În vremurile astea toată lumea se descurcă, numai oamenii ca noi nu sunt buni de nimic. Eu nu fac nici cât un om de serviciu de la bancă, iar tu nu valorezi nici cât o servitoare”, zise el cu revoltă. La urmă îşi săltă capul, oftă prelung şi ieşi. Maică-sa îl urmă şi-l strigă, cerându-i să rămână, dar el coborî fără să întoarcă măcar capul.

Ajunse la instituţie. În birourile de la parter era parcă ceva mai multă linişte ca de obicei. Condica fusese ridicată. Domnul Zhong înclină capul, zâmbind. Urcă. Şi la birourile de la etajul întâi erau câteva locuri goale. Şeful de secţie Wu, care tocmai termina de vorbit la telefon, îi aruncă o privire nu prea bucuroasă şi-l întrebă pe un ton sec: „Te-ai făcut bine?”

„Da, mulţumesc”, răspunse el încet.

„Văd că n-o duci deloc bine cu sănătatea, ar trebui să te refaci într-o perioadă de timp mai lungă”, zise rece şeful

de secţie Wu. Nu ştia ce gânduri nutrea şeful de secţie Wu, dar îl auzi pe directorul Zhou, tuşind nemulţumit în cămăruţa lui.

Spuse un „da” confuz, apoi se duse la locul lui şi se aşeză.

Abia se aşezase, că omul de serviciu îi aduse în faţă un teanc de şpalturi. „Şeful de secţie Wu spune că aceste şpalturi sunt foarte urgente, îi trebuie chiar azi”, zise nepoliticos omul de serviciu.

Se gândi că situaţia era atât de apăsătoare, câţiva dintre colegi nici n-au venit azi la lucru, toată lumea e preocupată şi tulburată – „De ce mă obligă doar pe mine să-mi dublez efortul? Dacă n-aş fi venit azi la serviciu?! Ştiţi doar să mă priviţi de sus! Asta nu-i drept deloc”. Nu scoase însă niciun cuvânt, dădu numai din cap cu blândeţe.

„Şeful de secţie Wu a spus că îi trebuie azi”, repetă omul de serviciu, stând alături şi privindu-l parcă anume ca să-l chinuie.

Ridică privirea, dar pe chip nu purta nici măcar expresia mâniei. Răspunse cu blândeţe: „Bine”. Omul de serviciu plecă.

Deschise, tăcut, şpalturile şi originalele şi-şi încruntă automat sprâncenele. Era o carte despre doctrina Guomindang-ului, a

cărei prefaţă era scrisă de câteva persoane de seamă ale guvernului guomindangnist, şi culegerea se făcuse cu un corp de literă mai mare. Plecă capul şi citi în şoaptă prefaţa, citi de asemenea textul. Mintea îi fugea în altă parte. Se simţea ameţit, fără vlagă în mâini şi picioare. Se forţa însă să continue cititul şpalturilor.

În sfârşit, directorul Zhou plecă şi după el plecă şi şeful de secţie Wu. Colegii începură să discute cu voce tare. Schimbau veşti despre război. Fiecare vorbea, având întipărită pe faţă o vie expresie de îngrijorare, nimeni nu lucra cu tragere de inimă. Numai el stătea tot cu capul îngropat în şpalturi. O voce grosolană îi spunea neîncetat la ureche: „Trebuie, azi”. Până la urmă, nu se mai putu abţine şi răspunse, tot în gând: „Nu mă presa, cel mult pot să-ţi plătesc cu viaţa, asta e!”

Când se făcu ora 12, răsună clopoţelul pentru masă. Părăsi biroul, de parcă întâlnise steaua salvatoare. Poftă de mâncare tot nu avea. Se sili totuşi să-şi mănânce porţia. I se părea că toţi colegii îl priveau cu dispreţ şi milă şi că povesteau „lucruri înspăimântătoare” despre război anume ca să-l sperie.

„Laowang, nu de mult ceruseşi să-ţi mărească salariul. Dacă în asemenea clipe mai poţi să munceşti, chiar că vei lua un premiu la sfârşitul anului”, îl ironiză un coleg. Nu-i răspunse şi se ascunse din nou în biroul de la etaj.

Nu fuma şi nici n-avea chef să citească. Sta plictisit la locul lui şi, cu faţa către fereastră, prinse a moţăi.

Nu ştia cât timp se scursese, când auzi pe cineva strigând: „Domnul Wang!” Deschise ochii, tresărind, şi îşi îndreptă spinarea. Omul de serviciu era din nou în faţa lui şi-i spuse, privindu-l: „Cineva v-a adus un bilet, vă rog să vă duceţi imediat”.

Biletul era pe masă, iar scrisul era al lui Shusheng. Scria:

„Xuan,

Am ceva de discutat cu tine, te rog să ne-ntâlnim imediat la Internaţional.

Shusheng, astăzi”.

Tresări. „Ce treabă o fi având?” se gândi. Se ridică numaidecât şi o luă în grabă pe scări.

„Unde pleci, frate Wang?” îl întrebă domnul Zhong.

Răspunse ceva, confuz, apoi porni pe trotuar.

Intră în cafeneaua Internaţional. Erau foarte puţini clienţi, mesele, majoritatea, goale. Shusheng stătea la o masă rotundă, departe de intrare. Se uita înspre uşă, dar pe faţa ei pudrată era întipărită o expresie de mânie. Văzându-l, se ridică imediat, dar se aşeză din nou. Se uita către el şi îl aştepta să se apropie.

„Am venit imediat ce am primit biletul, zise el, zâmbindu-i şi aşezându-se în faţa ei. Ce este?”

„Vreau să divorţez de tine!” i-o trânti ea ca nuca în perete, rotunjindu-şi ochii şi ţuguindu-şi buzele.

Aproape că nu-şi credea urechilor. Vedea însă foarte bine expresia ei. Ştia precis că s-a întâmplat ceva. De aceea nici nu îndrăzni s-o mai întrebe. Îşi lăsă capul în jos, în tăcere.

„N-o mai pot suporta pe maică-ta. Astăzi m-am „hotărât. Ori eu, ori ea! Săptămâna asta am îndurat atâtea, o să mă ucidă!”

El oftă şi-şi înălţă capul. I se părea că situaţia nu era prea gravă, că era tot vechea problemă. Ar putea să-i explice şi chiar să-i ceară scuze în numele mamei, şi atunci mânia ei se va stinge încetul cu încetul.

„Despre ce este vorba? Mai întâi, trebuie să-mi spui clar, zâmbi el făcându-şi curaj. Doar cunoşti deja felul ei de a fi, are concepţii învechite şi vorbeşte întruna, dar la urma urmei, ca om, e foarte bună”.

„Despre ce este vorba? Tot din cauza ta! M-am întors mai devreme de la serviciu, să văd cum te simţi, iar când am aflat că ai plecat, am crezut de cuviinţă că n-ar fi trebuit să-ţi dea drumul, am spus câte ceva, iar ea s-a pus pe ceartă!

Vorbea agitată, roşie la faţă.

Nu aşteptă să-i spună tot, ci o întrerupse: „Asta-i din pricina mea. Mama n-a vrut să-mi dea drumul, eu însă am ţinut morţiş să plec, mă temeam că cei de la instituţie vor fi nemulţumiţi dacă-mi iau prea mult concediu. Ştii şi tu că directorul Zhou şi şeful de secţie Wu sunt neîndurători. De când îmi câştig traiul la ei, nu mai am libertate”.

„Dar tu eşti bolnav, scuipi sânge. Oare nici pentru boală nu se poate cere concediu? Doar nu ţi-au cumpărat şi viaţa!” răspunse ea.

„Instituţia noastră nu-i instituţie de binefacere. Cum să se ocupe de aşa ceva? râse el amar. Să fi auzit azi cum îmi vorbea

şeful de secţie Wu – parcă-l enerva că sunt bolnav şi la urma urmei spera să demisionez”.

„Dacă-i aşa, atunci demisionează! Pot să te întreţin”.

El se înroşi, îşi lăsă uşurel capul în jos şi bâigui: „Dar...”

„Da, ştiu, din nou maică-ta, nu vrea, zise ea furioasă. Nu mă poate suferi! Mă urăşte!”

„Nu, greşeşti! Nu te urăşte, asta n-are nicio legătură cu ea”, o întrerupse el imediat.

„Mă urăşte, nu mă poate suferi şi adineaori mi-a mai spus că nici nu sunt căsătorită cu adevărat cu tine, că nu sunt soţia ta, că sunt doar concubina ta. M-a ocărit, cică n-am obraz, că nu fac nici cât o prostituată. Mi-e milă de ea, e ignorantă, şi nu vreau să mă cert cu ea. Nu glumesc, să-ţi fie limpede că dacă nu-i găseşti un loc altundeva, eu mă despart de tine! Noi trei, locuind o viaţă întreagă la un loc, nu putem fi fericiţi, iar ea nu suportă, în ruptul capului, să fii bun cu soţia ta. Cu asemenea mamă, nici n-ar fi trebuit să te însori”.

Cu cât vorbea, cu atât era mai agitată, cu atât se supăra mai mult, toată faţa ei era

roşie, iar ochii îi ardeau de mânie.

„Shusheng, mai rabdă şi tu puţin, zise el îngrozit. Aşteaptă până triumfă forţele de rezistenţă, şi atunci mama va pleca la Kunming…”

„Să aştept până la victorie! râse ea rece. Tu visezi! Japonezii au ajuns deja la Guiyang, iar tu aştepţi victoria!”

„Dacă-i aşa, de ce mai trebuie să ne certăm? Nu-i mai bine să fim mai îngăduitori noi între noi?” Se străduia să zâmbească, dar în sufletul lui era tare abătut.

„Îngăduitori! îngăduitori! Mereu vorbeşti despre asta! Dar te întreb, până când îmi ceri să rabd?” zise enervată.

„Numai să se mai îmbunătăţească puţin condiţiile şi atunci toată lumea va putea trăi în pace”, îi răspunse el, nutrind chiar această speranţă.

„Să se-mbunătăţească condiţiile! De câţiva ani tot asta te aud spunând. Dar condiţiile se înrăutăţesc pe zi ce trece, Nu mă tem să te urmez la greu, eu însămi am vrut să mă mărit cu tine. Dar nu se poate să-mi pretinzi să îndur zilnic ocările mamei tale!” Era înfuriată tare, faţa i se înroşise şi mai mult.

„Atunci, iart-o, pentru mine, în aceşti doi ani, a suferit şi ea destul”, o imploră el, palid la l’aţă.

„Asta a fost soarta ei, să facă o comoară de copil, ca tine!” zise ea deodată, schimbându-şi expresia. Scoase din geantă trei bancnote de trei sute de yuani, le puse pe masă şi, fără să mai spună ceva, se ridică şi ieşi vijelios.

Rămase ţintuit pe scaun şi abia după câteva minute ieşi în fugă după ea.

Cât vedeai cu ochii era plin de lume. Unde să se ducă s-o caute? Privi în toate părţile, dar nu o văzu. „Precis că s-a dus la bancă”, se gândi şi o luă într-acolo. Mergea cu paşi mari, i se făcuse cald, transpira.

Merse o bucată de drum şi, în sfârşit, o zări. O strigă bucuros: „Shusheng!” Ea însă parcă nici nu-l auzi, îşi făcu curaj şi alergă după ea. Se apropia din ce în ce mai mult. O strigă a doua oară. Ea se opri. Întoarse capul şi-l privi. O ajunse imediat şi o apucă de braţ, O privea cu ochii mari deschişi şi abia după un timp îi spuse gâfâind:

„Shusheng, pentru tine am făcut-o”.

Pe frunte avea picături de sudoare. Chipul lui era de un roşu bolnăvicios, gura, căscată fără putere, gâfâia, pe faţă îi

apăruse o expresie rugătoare.

„Ce rost are! îi spuse ea cu milă. De ce nu te duci acasă să te întinzi puţin? încă nu te-ai vindecat, cum de te poţi duce la serviciu?”

„Trebuie să-ţi spun adevărul, zise el la fel de agitat. M-am dus la serviciu, doar ca să pot cere un mic avans”.

„Am spus şi mai înainte, dacă vrei bani, pot să-ţi aduc eu, nu-i nevoie să mergi la serviciu”, ul întrerupse ea.

„Aş vrea să cumpăr câte ceva... Poimâine e ziua ta... aş vrea să-ţi fac un mic dar... cel puţin un tort...” zise el împiedicat, cu regret şi ruşine, şi îşi plecă puţin capul.

Ea tresări puternic. Nu se aşteptase să audă aceste cuvinte ale lui. Chipul ei se schimbă treptat – o expresie îndatoritoare şi drăgăstoasă luă locul milei. „La asta te-ai gândit?” şopti ea mişcată.

El dădu din cap şi adăugă: „Dar încă n-am primit banii”.

„De ce n-ai spus mai devreme?” zâmbi ea şi-l privi afectuoasă.

„Dacă ţi-aş fi spus, nu m-ai fi lăsat”, răspunse el. Încordarea lui se atenuă şi pe faţă îi apăru un surâs.

„Tu, mai ţii minte ziua mea de naştere!

Chiar şi eu am uitat-o. Trebuie să-ţi mulţumesc”, îi zâmbi ea – cald.

„Nu mai eşti supărată pe mine?” o întrebă, cu o expresie de mulţumire...

„Nu eram supărată pe tine”, îi răspunse ea cinstit.

„Atunci n-ai să ne părăseşti?” întrebă el din nou, iar vocea încă îi mai tremura puţin.

„Nici n-am avut de gând să te părăsesc”, răspunse ea. Observă că pe faţa lui apăruse o expresie de linişte şi atunci îl sfătui blând: „Linişteşte-te, n-am avut alte gânduri. Dar maică-ta... se opri brusc şi schimbă vorba: Du-te mai devreme acasă şi te odihneşte. Nu trebuie să te mai duci la serviciu”.

„Doar cât să-mi strâng lucrurile, apoi acasă”, zise el.

Shusheng dădu afirmativ clin cap şi se despărţiră la intersecţie.

Când ajunse la birou, se făcuse deja ora reînceperii lucrului. Era destul de vesel, fizic însă era obosit. Se aşeză şi începu să lucreze. Se simţea epuizat şi, uşor, se sufoca. Se gândea să se ducă acasă, să se odihnească, dar venindu-i în minte cuvintele „trebuie, azi...” nu-ndrăzni nici să se mişte măcar.

A răsfoit şpalturile, filă cu filă. Nu prea-i era limpede ce citea. Inima îi bătea violent, iar creierul i se transformase parcă într-un obiect dur. În faţa ochilor, avea o pânză de ceaţă, semnele de pe hârtie deveneau tot mai confuze. Abia desluşi ochii haini ai directorului Zhou (tocmai se întorcea clin oraş). „Nici acum nu mă slăbeşti? Asta doar pentru că tu, spre diferenţă de mine, ai bani şi ai putere!” gândi el indignat.

Nu ştia cum a început, dar deodată tuşi, apoi mai tuşi o dată. Vru să scuipe şi se îndreptă spre scuipătoare a din colţul camerei. În zece minute, o făcu de două ori. Şeful de secţie Wu tuşi şi el nemulţumit, nu, şeful de secţie Wu scoase doar un mârâit. Şi atunci, nu mai îndăzni să-l se ducă şi a treia oară, S-a întâmplat să tuşească iar, dar a fost nevoit să-şi înghită flegma. Totuşi, îşi impuse să rabde şi să termine de citit cele zece pagini de şpalt rămase.

După vreo trei-patru minute, simţi că-l râcâie din nou pe gâtlej, vru să se stăpânească, să nu mai tuşească, simţi însă că-i este peste puteri şi tuşea izbucni. Scuipă involuntar flegma pe şpalturi. Era roşie, sânge curat. Simţi mirosul sângelui. Privirea lui rămase aţintită asupra petei.

Puterea lui de a se stăpâni, de a lupta, de a îndura se risipi într-o clipă.

Gândi cu amărăciune: „A sosit timpul, când nu mai pot să mă salvez”. Deodată, îl auzi pe directorul Zhou tuşind uşor. I se păru că-i vede din nou ochii şi tresări. Se aplecă imediat şi ridică din coşul de hârtii o filă uzată, cu care şterse pata de sânge. Abia terminase, când avu un nou acces de tuse. Se duse la scuipătoare, se aplecă şi scuipă de câteva ori. Avea gura cumplit de uscată. Ar fi vrut să bea un pahar cu ceai, dar nimeni nu-l băga în seamă. „Gâfâia apăsându-şi pieptul cu palma.

Directorul Zhou trimise omul de serviciu, să-l cheme la el în cămăruţă.

„Mister Wang, azi nu-i nevoie să mai lucrezi, du-te mai devreme acasă şi odihneşte-te, văd că nu stai deloc bine cu sănătatea...” îi spuse zâmbind directorul Zhou, sprijinit de spătarul scaunului său mobil.

Îşi confecţiona cu efort un glas liniştit şi răspunse: „Nu-i nimic important, pot să mai rezist”. Dar trupul lui nu mai rezista. Capul îi era ameţit, vederea tulburată, mâinile şi picioarele fără vlagă. Deodată, începu să se clatine.

„Mister Wang, dumneata eşti bolnav, du-te acasă să te odihneşti, cât mai devreme posibil. Altfel, dacă vei cădea la pat, cheltuielile pe consultaţii şi medicamente vor fi foarte mari”, zise din nou directorul Zhou.

„Şi ce dacă plec acasă? N-o să mor de foame dacă nu mai lucrez aici, la tine 1” se gândi el furios, dar rosti cu glas blând: „Atunci, vă rog, o jumătate de zi liberă”. Îndată îşi duse batista la gură şi începu să tuşească.

„Mă tem că o jumătate de zi nu-i suficient... Bine, du-te acasă şi mai vedem pe urmă”, zise directorul Zhou cu o figură uşor ironică, apoi se aplecă asupra frumosului lui birou.

Ar fi vrut să nu mai spună nimic, era nerăbdător să părăsească imediat acest loc groaznic. Dar făcu un efort şi îi ceru acestui om: „Aş vrea să iau avansul pe o lună, v-aş ruga, domnule director...”

Directorul Zhou nu aşteptă ca el să-i explice motivul, îl întrerupse, dând cu lehamite din mână: „Avansul pe o jumătate de lună; du-te la contabilitate şi ia-ţi banii”.

Nu mai spuse nimic. Îndurând ruşinea, se duse să ridice de la casierie avansul de

3.500 de yuani. Gândi: „Ce poţi face cu atât de puţini bani?” Cu un zâmbet amar, băgă banii în buzunarul de la pieptul hainei.

După ce predă şpalturile citite, coborî. Nimeni nu-l luă în seamă, doar câteva priviri îl urmăriră pline de milă. „Ce rost are doar pentru atât şopti directorul Zhou, clătinând din cap.

Spera ca la parter să-l vadă pe domnul Zhong, nădăjduind să audă câteva cuvinte de consolare, îi era frig în suflet, avea nevoie de căldură. Dar domnul Zhong nu se afla acolo.

Cerul era tot fumuriu, de parcă sta să plouă. Drumul său obişnuit de întoarcere acasă deveni deodată foarte lung şi anevoios. În preajma lui, numai oameni străini şi plini de energie. Între el şi aceştia nu era niciun fel de legătură.

Adus de spate, trăgându-şi picioarele, el se-ndrepta încet spre moarte.

CAPITOLUL 18

Ajunse acasă. Uşa eră deschisă pe jumătate, o împinse şi intră. Mama spăla rufe la masă. Dintr-o privire, îşi dădu seama că în ligheanul vechi, smălţuit, era înmuiată

haina lui.

„Xuan, te-ai întors!” zise mama bucuroasă.

„Sunt tare obosit”, răspunse el gâfâind. Apoi continuă, zâmbind amar: „Mamă, tot îmi mai speli hainele! N-am spus să le dai la o femeie să le spele?” Trase scaunul de trestie de la birou şi se aşeză.

„Să angajezi pe cineva să spele un maldăr de rufe te costă 800 de yuani pe lună. Prea scump! Oricum, n-am ce face acasă. Eu nu mă compar cu Shusheng, altfel poate ea să câştige un ban”, comentă maică-sa nemulţumită.

„Shusheng a trecut pe acasă?” întrebă el fără să vrea.

Mama se schimbă la fată şi-i răspunse fără bucurie: „S-a supărat aşa, deodată, fără motiv şi a plecat iarăşi. Văd că se poartă tot mai urât. Trebuie să te mai ocupi şi tu puţin de ea. Are o fire atât de dificilă, şi nu mai pot s-o slugăresc. Mă gândesc să aştept până te mai înzdrăveneşti şi să plec la Kunming să locuiesc o vreme acolo. Ei... (Schimbă tonul şi oftă.) Am părăsit Yunnan de peste douăzeci de ani. Nu ştiu cura or mai fi arătând toţi cei din familia fratelui meu mai mare...” În ochi îi străluceau

lacrimile.

Văzându-i lacrimile, își simți sufletul greu și îi veni și lui să plângă. O consolă: „Mamă, nu fi tristă. Eu nu pot să-i țin ei partea, sunt fiul tău...”

Fără să aștepte ca el să termine ce avea de spus, îi întrerupse: „Da, ea e doar concubina ta. Spune mereu că pleacă. De fapt, bine ar fi dacă ar pleca. Dacă ar pleca, ți-aș aduce eu alta mai bună”.

— Cuvintele mamei îl dezgustară, dar nu-ndrăzni să riposteze, spuse pe un ton neliniștit: „Ce bani au oamenii ca noi să se căsătorească? Nici pe mine însumi nu pot să mă întrețin, cine să mă mai ia de bărbat?” râse el amar.

„Nu-i nimic dacă n-ai cu ce te întreține. În anii ăștia, care om cumsecade mai trăiește bine? E destul să avem cu ce trăi de azi pe mâine, important este să ne ducem zilele. Nu se poate să nu mai vrem nici nevastă, nici copii, numai pentru că n-avem bani!” zise mama indignată.

„Dar eu nu pot să mă despart de Shusheng, suntem căsătoriți de paisprezece ani, ne cunoaștem unul pe celălalt...” zise el cu durere. Nu apucă să termine ce avea de spus că simți o amețeală, împinse scaunul

de trestie la loc şi-şi lăsă capul pe masă.

Mult timp n-a scos niciun cuvânt, de parcă ar fi adormit.

Mama veni lângă el, privindu-l cu ochi plini de iubire şi milă. „Eşti prea încăpăţânat”, şopti ea, clătinând din cap. N-avea încotro. Apoi îl strigă din nou: „Xuan?” El îi răspunse, fără să-şi ridice capul.

„Du-te şi întinde-te în pat, zise ea blând; se va întoarce, la ce bun să te întristezi aşa”.

„Nu din pricina „ei, dădu el din cap fără vlagă; se va întoarce, ştiu. Am văzut-o mai înainte”.

Roşie de mânie” mama se dădu un pas înapoi şi strigă: „Ai văzut-o? A fost la instituţie să te caute? N-are obraz!

Cum nu i-a fost ruşine să mă pârască e şi se gândi, mâniată: „La urma urmelor, ce joc o fi făcând şi femeia asta?”

El îi aruncă o privire îndurerată şi spuse, încruntând din sprâncene: „N-a spus nimic... Ea... ea a spus însă că situaţia în momentul de faţă nu... nu e prea bună”.

„Situaţia, bună sau proastă, ce are a face cu ea! zise mama furioasă. Dacă vrea să plece, să plece singură. La ce mai vine să tulbure lumea!”

„Mamă! strigă el, nemaiputând răbda. Asta era prea de tot! De ce-o fi urând-o aşa pe Shusheng? De ce femeile nu pot ierta femeilor? „Nu pleacă, a spus că *nu* pleacă. Se întoarce îndată”.

„Se întoarce? Mai are obraz să dea ochii cu mine?”, izbucni mama alarmată şi furioasă...

„Eu i-am cerut să se întoarcă”, zise el, şovăind.

„I-ai mai cerut să se întoarcă? Tu nu ştii! Nu ştii!” Mama făcu câţiva paşi prin cameră, apoi se apropie brusc de pat, se aşeză şi-şi acoperi faţa cu mâinile, parcă plângând. Pe urmă, îşi coborî din nou mâinile, se ridică şi spuse ca pentru sine: „Orice pot să-ndur, dar nu pot suporta caracterul ei! Prefer să mor, să moară toţi, decât s-o mai văd!” Scrâşni din dinţi, parcă măcinând carnea femeii aceleia. Spunând toate astea, nici nu-l mai luă în seamă şi intră în cămăruţa ei.

În capul lui se amestecau tot felul de sunete. O privea stupefiat, ca prin vis. Sunetele se liniştiră încetul cu încetul. Deodată, a-nţeles, s-a ridicat imediat şi s-a dus în camera mamei.

Mama sta în pat, pe-o parte, cu faţa la

perete, plângând încet.

„Mamă!” strigă el tare. Ea îi răspunse şi se ridică. Lacrimile i se scurgeau pe la colţurile ridate ale ochilor.

„Ce mai ai de spus?” întrebă ea cu vocea gâtuită.

„Mamă, nu fi abătută, n-am s-o las să se întoarcă!” zise el blând, stând lângă pat.

Ea îşi şterse ochii cu batista, şi pe iată îi apăru o undă de bucurie. „Spui adevărul?” întrebă ea.

„Da. Mamă, adevărul!” răspunse el. Fără să se mai gândească.

Neliniştită, ea îl întrebă din nou:

„Aşadar, făgăduieşti?

„Îţi făgăduiesc. Linişteşte-te!” răspunse el, privindu-i faţa amărâtă.

Uitase de sine, uitase de boală, de trecutul şi de viitorul său.

„Dacă făgăduiala ta e sigură, dacă n-o voi mai vedea pe femeia aceea, atunci pot îndura orice, pot duce orice fel de viaţă", zise ea foarte mulţumită. Se ridică. „De fapt, cum să se mai întoarcă? Cred că o să zboare la Lanzhou, cu nu ştiu ce director de-al ei”, zise ea uşor triumfătoare, simţind că a dobândit victoria. Mânia îi trecuse. Îi trecuse şi amărăciunea. Ieşi potolită din

odaia ei, reveni la lighean şi îşi băgă mâinile aspre în apa rece ca gheaţa.

El o urină cu un zâmbet amar şi o privi în tăcere cum freca rutele. Deodată, simţi că ameţeşte, în faţa ochilor văzu negru. Era îngrozitor. Fu gata-gata să cadă. Se sprijini de perete şi închise ochii, aşteptând să-şi revină.

Aplecată, mama nu observase nimic. Încă îi mai vorbea: „Dacă lipseşte ea din casă, totul se simplifică mult... Xiaoxuan se va întoarce precis săptămâna asta. E un copil sărman, maică-sa nu vede de el... Azi sunt şi mai multe zvonuri în oraş, oamenii sunt foarte tulburaţi, de parcă s-ar apropia o mare nenorocire. Mie totuşi nu-mi pasă. Prin câte n-am trecut în anii ăştia! Nu poate urma nimic mai înfricoşător... Ce se mai aude pe la voi în instituţie?”

„A, făcu el ca trezit din vis, nimic”, şi clătină din cap.

„Atunci nici vorbă de mutarea aceea la Lanzhou...” zise ea din nou.

„Parcă se mută, parcă nu. Nu prea mi-e clar”, răspunse el, apoi tuşi de câteva ori la rând.

„Cum de tuşeşti iar? întinde-te repede, să te odihneşti puţin, zise ea îngrijorată,

ridicând capul să-l privească. Du-te repede să dormi! Araţi atât de rău! Abia te făcuseşi mai bine, dar acum, mă tem că iar s-a-ntors boala”.

Suferea, strângând din dinţi. Auzind însă vorbele mamei, se prăbuşi. Nu-i răspunse nimic, se îndreptă, clătinându-se, spre pat şi se trânti, gemând cu amărăciune.

„Ce-i cu tine? Ce-i cu tine?” întrebă ea speriată şi veni în fugă spre pat.

„Dorm puţin, dorm puţin”, bâigui el.

„Xuan. Ar trebui să fii atent. Situaţia este atât de proastă, dacă tu te îmbolnăveşti din nou, eu ce mă fac?” zise ea gata să plângă, alarmată şi pierzându-şi capul.

„Nu sunt bolnav, nu sunt bolnav”, zise el abia auzit, apoi tuşi de câteva ori, sec, slab, înspăimântător.

„Spuneai că nu eşti bolnav! Şi nu vrei să te odihneşti! Dacă te-mbolnăveşti iar, cum vei mai rezista?” îl *mustra* mama, iar lacrimile îi brăzdau obrazul.

„Linişteşte-te, mamă, n-am să mor. Noi, amărâţii ăştia, nu murim atât de uşor”, zise el vlăguit, îndurerat. De fapt, se gândea tocmai la asta, la *moarte.* Moartea îl făcea pesimist, făcea să-i fie greu.

„Nu mai vorbi, dormi mai întâi puţin”, zise ea, stăpânindu-şi durerea. Îl acoperi cu pledul.

„De fapt, nici să mori nu-i rău. Noi n-avem loc să trăim în lumea asta”, zise el ca pentru sine.

„N-ar trebui să gândeşti aşa. Noi n-am furat, n-am prădat, n-am omorât pe nimeni, n-am pricinuit nimănui necazuri, de ce să nu trăim”? zise mama cu indignare.

În acest moment, uşa se deschise brusc, intră Shusheng.

„Cum, Xuan, iar te-ai întins?” întrebă ea într-o doară.

Vocea ci era clară şi melodioasă, iar faţa toată îi era numai zâmbet.

„Am obosit mergând, iar acum stau puţin întins”, îi răspunse el, repede, ridicându-se pe jumătate.

Văzând-o pe Shusheng intrând, mama rămase încremenită, Se roşi toată şi mult timp nu scoase o vorbă. Ruşinea şi indignarea o copleşiseră.

„Stai acolo, nu te scula. Ţi-am adus veşti bune. Dushan a fost eliberat”, zise Shusheng bucuroasă, cu voce tare, privindu-l. „E din *Jurnalul de seară”,* şi-i întinse ziarul, pe care-l ţinea în mână.

„Putem să nu ne mai refugiem”, zise el liniştit, după ce citi ştirea. Vru să se dea jos din pat, îşi mişcă picioarele, dar se răsturnă la loc. Oftă prelung.

Mama nu spuse nimic, se retrase în cămăruţă. „Mama!” o strigă el din pat, dar ea nici măcar nu întoarse capul.

„Las-o, las-o să plece”, îi şopti Shusheng, făcându-i semn cu mâna.

El dădu din cap, spunând rugător: „Nu-i bine aşa. Uite, fă-o pentru mine, trebuie să fii mai politicoasă cu mama. Hai, împăcaţi-vă”.

„Mă urăşte, cum o să vrea să se împace cu mine?” întrebă Shusheng. Tot îşi mai păstra veselia.

„Dar nu mă pot despărţi de niciuna dintre voi. Tu şi mama vă certaţi mereu, iar pe mine mă puneţi între voi. Cum să mai pot suporta aşa ceva?” se plânse el.

„Atunci, să plece una din noi două şi totul va fi în regulă. Cinstit ar fi să plece aceea care vrea, nu-i aşa?" zise Shusheng pe jumătate supărată, pe jumătate în glumă.

„Natural că pentru tine ar fi bine, dar pentru mine, pentru mine cum crezi tu că ar fi?” o întrebă el.

„Ar fi echitabil şi pentru tine. Dacă ne

reţii pe amândouă, îţi faci tot ţie rău, ăsta-i adevărul”, răspunse Shusheng deschis.

„Dar eu prefer să-mi fac râu”, zise el cu amărăciune., în cele din urmă, nu-şi mai putu stăpâni un puternic acces de tuse.

Soţia se apropie de pat, iar mama ieşi în fugă din cămăruţa ei. Cele două femei, stând alături, îl întrebară într-un singur glas: „Cum de tuşeşti din nou?”

Se aşeză pe o parte. Tuşea, gâfâia, îl râcâia pe beregată, se simţea rău. Le privi cu ochii înlăcrimaţi.

„Bei puţin ceai?” îl întrebă soţia. Dădu afirmativ din cap. Mama se duse ea prima şi aduse o ceşcuţă cu ceai. Soţia îi aruncă o privire, nu spuse însă nimic. El scuipă de vreo trei ori, răsuflă apoi uşurat, luă ceaşca de ceai şi spuse gâfâind: „Am să mor”.

„Ce vorbe sunt şi astea? Să nu-ţi fie teamă, după două zile va fi bine”, încercă soţia să-l convingă, cu voce blinda.

„Nu mă tem, clătină el din cap. Ştiu însă că nu mă mai fac bine. În gură am miros de sânge. Scuip sânge din nou...”

Soţia aruncă involuntar o privire spre scui paloarea de lângă pat, O trecu un fior rece. Totuşi, îl consolă: „Nu-i nicio grozăvie să scuipi sânge. Data trecută, când ai mai

scuipat sânge, nu ţi-a trecut oare după câteva pungi cu leacuri?”

Îi aruncă o privire recunoscătoare şi spuse: „Tu însăţi nu crezi în medicina tradiţională. Cum să se vindece cu câteva pungi cu leacuri o boală ca a mea".

Mama tăcea, sta cu capul plecat şi-şi ştergea lacrimile. Soţia părea să-şi păstreze calmul; continuă, cu căldură: „Şi tuberculoza se poate vindeca”…

El râse cu tristeţe. Ochii îi erau încă înlăcrimaţi. „Se vindecă? De unde bani să mă vindec! Tocmai noi, oamenii săraci, să ne îmbolnăvim de o boală atât de costisitoare… Dacă e vorba de vindecare, atunci trebuie vreo trei până la cinci ani. De unde bani? Şi aşa o ducem greu acum. Iar eu să arunc banii…”

„Pot să-ncerc să găsesc ceva, numai tu să accepţi să te îngrijeşti în linişte. Pentru a câştiga bani întotdeauna există soluţii”, murmură Shusheng; era evident că în timp ce vorbea, se pierduse în gânduri. Deodată, ochii i se luminară, îşi amintise ceva ce tocmai îi spusese directorul Chen: „Afacerea la care am colaborat ne-a adus deja câştiguri mari”. Găsise soluţia. Adăugă, zâmbind: „Tu să ai grijă doar să te linişteşti

şi să te vindeci, pentru că banii nu sunt o problemă”.

„Nu pot să-ţi sporesc povara, clătină el din cap, ştiu că nici venitul tău nu-i prea mare, şi e folosit pentru multe. Chiar dacă tu poţi găsi bani, cum îi vom restitui? Nu pot să vă las cu datorii”.

„Sănătatea ta e mai importantă decât banii. Nu-i posibil să nu ne îngrijim nici sănătatea din cauza banilor, îl împăcă soţia. Doar tu să poţi să-ţi” refaci sănătatea, că fac eu rost de bani”.

„Dar dacă cheltuiesc încă mulţi bani de la tine şi până la urmă nici nu trăiesc, nu înseamnă oare că i-am cheltuit degeaba? De fapt, care ar fi avantajul?” întrebă el cu încăpăţânare.

„Viaţa este totuşi mai importantă decât banii. Unii oameni îşi vindecă până şi câinii şi pisicile. Unde mai pui că tu eşti om!” îi răspunse ea cu amărăciune.

„Trebuie să vezi clar lucrurile: în aceşti ani, omul este cel mai lipsit de valoare, mai cu seamă noi, cei cu carte, care ne-am păstrat cinstea, şi printre care eu sunt, desigur, cel mai inutil. Uneori mă gândesc că tot mai bine e să mor”. Vorbind, începu să tuşească din nou, nu prea tare, dar cu

suferinţă.

„Nu mai vorbi cu el. Uite cum tuşeşte. Nu-ţi pare rău?” o mustră mama pe soţie, ridicând capul şi luând o expresie severă.

Shusheng se înroşi, rămase mult timp nemişcată şi răspunse într-un târziu: „Îi vreau binele. Dacă şi el vrea să-şi îngrijească boala, atunci precis se poate vindeca. Apoi adăugă: Dacă-mi pare rău sau nu, nu te priveşte pe dumneata”. Şi se depărta, ducându-se la fereastra din dreapta.

„Tuşeşte atât de tare şi tu nu-l laşi să se odihnească. Ce vrei?” Mama îi aruncă o privire plină de aversiune. Nu vorbise tare, totuşi fu auzită.

Shusheng întoarse capul de la fereastră şi-i răspunse cu un zâmbet rece: „Vreau să mă mărit cu altul... probabil că te-ar bucura”.

„Ştiam de mult că nu poţi să rezişti... ce soi de femeie eşti!” zise mama cu trufie. Şi se gândi; „Până la urmă, a ieşit la iveală chipul tău cel adevărat”.

„Aşa cum sunt şi tot nu sunt mai prejos decât tine”, zise soţia cu acelaşi zâmbet rece.

„Hm! Cutezi să te compari cu mine. Tu

eşti doar concubina fiului meu. Pe când eu am fost adusă cu lectica în casa soţului meu”, zise mama triumfătoare, simţind că acele cuvinte îngrozitoare, pe care le folosise, răniseră inima celeilalte.

Soţia se schimbă la faţă, cât pe-aci să-şi piardă stăpânirea de sine. Se gândea cu ce armă să contraatace. Dar el, care era şi fiu şi soţ, interveni. La urma urmelor, pentru ce se tot certau ele? De ce într-o familie atât de obişnuită, în care relaţiile pot fi atât de simple, nu există armonie? De ce oare cele două femei, pe care le iubeşte şi care îl iubesc, se atacă mereu, ca vrăjmaşii?... întrebări vechi, care îl chinuiau acum din nou. Vocile celor două răsunau cu zgomot în capul lui, glasurile lor ascuţite îl loveau pe dinăuntru. Capul îl durea, i se umfla. Sufletul îl durea şi mai tare. Oare unde erau cuvintele de grijă şi dragoste? Cele două perechi de ochi se priveau cu ură şi dispreţ, iar existenţa lui era dată uitării. Când va sfârşi oare cearta asta? Şi când îl vor lăsa să se odihnească? „Mamă, Shusheng, tăceţi amândouă. Sunteţi din una şi aceeaşi familie, dacă aţi ceda fiecare puţin, n-ar mai fi probleme”, se rugă el cu amărăciune. Ar fi vrut să le spună: „Fie-vă milă de mine şi

lăsaţi-mă să mă odihnesc”.

„Maică-ta a-nceput cearta. Ai văzut chiar tu, eu n-am jignit-o azi cu nimic. Pentru ce să mă ocărască iarăşi, că

Afirmând că Shusheng era doar concubina fiului ei, mama are în vedere faptul că cei doi, căsătorindu-se, nu respectaseră ritualurile tradiţionale.

"Sunt concubina ta? Vreau să se explice!” Soţia avea faţa roşie, inima îi fusese într-adevăr rănită. Avea nevoie să fie despăgubită.

„Cine nu înţelege că tu îi eşti concubină? Te-ntreb: în care zi te-ai căsătorit cu el? Cine ţi-a fost peţitor?”

Disperat, el îşi trase pledul peste cap.

„Nu te priveşte pe dumneata. Aia-i treaba mea”, răspunse ea mândră.

„Eşti nora mea, aşa că am dreptul să mă interesez de tine! Pur şi simplu, vreau eu să mă interesez de tine!” ţipă mama.

„Să-ţi spun ceva: ne aflăm în anul 33 al Republicii nu suntem nici în epoca lui Gongxu 2, nici într-a lui Xuan-tong zise soţia zâmbind rece. Eu nu mi-am bandajat picioarele pot să-mi caut singură bărbat, nu-mi trebuie peţitor”.

„Mă ironizezi că mi-am bandajat

picioarele? Şi ce dacă mi le-am bandajat? Oricum, eu sunt mama lui Xuan şi sunt mai în vârstă decât tine. Nu-mi plac femeile de felul tău. Cară-te de-aici!” zise mama, strângând din dinţi.

Nu mai putea îndura. Simţea că o să-i sară capul în aer, iar inima o să i se sfărâme. Cuvântul „cară-te” îl izbise greu în piept, ca un pumn zdravăn. Strigă îndurerat, dădu la o parte pledul şi se bătu sălbatic cu pumnii peste frunte, zbierând întruna: „Mai bine mor!”

„Ce este? Ce este?” strigă soţia speriată. Alergă imediat la patul lui şi se aplecă să-l vadă.

„Xuan, ce-i cu tine?” întrebă speriată şi mama.

„Nu vă mai certaţi...” spuse hohotind. Spuse doar atât şi îşi acoperi faţa, plângând încet.

"Nu te întrista... N-o să ne mai... certăm”, zise mama, după un timp, cu mâhnire.

„O să vă certaţi, o să vă certaţi...” zise el, izbucnind într-un plâns cutremurător.

Soţia îl privi o clipă în tăcere. Se gândea la ceva şi-şi muşca buza de jos. Zise cu milă: „Adevărat, Xuan, de-acum înainte

nu ne vom mai certa”.

Îşi luă mâinile de pe faţă. Doi ochi înlăcrimaţi o priviră pe mamă, o priviră pe soţie. Spuse: „Mă tem că n-am s-o mai duc mult. Lăsaţi-mă să trăiesc câteva zile de tihnă”.

„Xuan, nu va fi aşa. Îngrijeşte-ţi sănătatea”, îl linişti mama.

„Fii fără nicio grijă”, îl asigură şi soţia.

„Dacă nu v-aţi certa, m-aş vindeca mai repede", zise el încrezător. Lacrimile lăsară loc zâmbetului.

Mama aşteptă ca el să adoarmă şi se duse după doctor. Soţia rămase singură, în dreptul ferestrei. Această femeie de treizeci şi patru de ani simţi deodată o apăsare nespus de grea în suflet. Mintea ei era frământată de o întrebare: „Ce mi-a dat, la urma urmei, această viaţă? Ce bucurii am avut?” Voia un răspuns clar. Prinse parcă într-un desiş cu spini, gândurile ei se luptară îndelung şi abia, abia descoperiră o ieşire: „N-am avut! N-am avut niciun fel de bucurie, nici spirituală, nici materială. Aşadar, cu ce preţ mi-am jertfit eu idealurile? Şi mai departe? Ce speranţe pot nutri pe mai departe?” se întrebă ea. Clătină din cap. În mintea ei stăruiau

greutăţile şi neînţelegerile prin care trecea de vreo câţiva ani. Îi mai răsunau vag, în ureche, vocea lui obosită şi înlăcrimată, ironia glacială şi ocările aprinse izvorâte din ură ale mamei lui. Şi astfel, treptat, gândurile ei intrară iar pe un culoar foarte strâmt. Şi acolo auzi o voce: „Cară-te!” Un singur cuvânt.

El tuşi uşor. Întoarse capul şi se uită înspre pat. Faţa lui avea o culoare gălbui-murdar, iar obrajii îi erau adânc scobiţi. Respiraţia îi era grea şi grăbită. Trupul lui nu vădea nici urmă de forţă şi de viaţă. „Un muribund! * se gândi ea îngrozită. Şi întoarse imediat privirea spre fereastră.

„De ce trebuie să-l mai veghez? De ce să mi-l mai disput cu femeia asta? Cară-te? Bine! Ţi-l las ţie! Eu nu-l mai vreau! Bine a spus domnul director Chen că trebuie să mă hotărăsc repede... Mai am timp, nu poate fi prea târziu!” Inima îi bătea cu putere. Faţa începu să i se îmbujoreze.

„Cum să fac?... Cară-te! Ai zis bine! Voi merge pe drumul meu! Nu te interesează pe tine! De ce să şovăi? N-ar trebui să fiu atât de slabă. Nu mai pot avea îndoieli. Trebuie să fiu mai tare, pentru mine, pentru fericirea mea. Mai pot eu să fiu fericită? De

ce să nu pot? Şi apoi, am ndvoie de fericire şi trebuie s-o dobândesc...”

Înaintea ei se lumină deodată figura unui copil, o faţă de copil cu expresie de om mare. „Xiaoxuan!” fu gata să exclame.

„Pentru Xiaoxuan... El poate trăi foarte bine şi fără mine. Se pare că nici nu prea mă iubeşte. Îl voi ajuta şi de-aici înainte. Nu poate să mă împiedice să merg pe drumul meu. Şi nici Xuan nu poate face acest lucru”.

Întoarse din nou capul, să-l privească. Dormea la fel de adânc. El, bietul de el, nu-i putea şti gândurile.

„Chiar trebuie să-l părăsesc?... Dar dacă nu. Atunci să-mi sacrific fericirea şi să stau alături de el?... Nu vrea să se trateze, e un om terminat. Pot eu să-l salvez, pot eu s-o fac pe maică-sa să nu mă mai urască, pot eu să trăiesc în bună pace alături de maică-sa?”

Se gândi o clipă şi îşi spuse, în şoaptă: „Nu pot”. Gândi apoi: „N-are rost, trebuie să mă salvez măcar pe mine însămi...”

Zgomotul unui avion îi întrerupse gândurile. Un zgomot destul de puternic. Era un avion chinezesc de vânătoare, care trecuse foarte pe jos.

Se hotărî să-l caute pe directorul Chen. Numai el o putea ajuta să părăsească acest loc îngrozitor.

Îşi înălţă bucuroasă capul şi simţi o căldură plăcută prin tot corpul. Inima îi bătea iute. Nu mai ezita, era plină de curaj. Scoase geanta din sertar şi ieşi pe uşă. Când se afla deja pe coridor, îşi aminti că mama lui nu era acasă, iar el dormea, singur în casă. Neliniştită, împinse din nou uşa şi intră, să se uite dacă dormea bine sau nu.

Abia ajunse lângă patul lui, când, deodată, el scoase un strigăt în vis. O chema. Tresări şi întrebă imediat: „Ce este? Ce este?” Şi se apleacă spre el.

El se întoarse, întinse o mână şi apucă mâna ei dreaptă, strângând-o cu putere. Gemea încet. După vreo trei, patru minute, deschise ochii. Privirea lui întâlni chipul ei şi nu se mai clinti. „Eşti aici! zise el fericii, cu o voce moale, fără vlagă. N-ai plecat?”

„Unde să plec?” întrebă ea.

„La Lanzhou. În vis, m-ai părăsit şi ai plecat la Lanzhou, răspunse el. Pe mine m-ai lăsat la spital. Ce trist! Ce groaznic!”

O trecu un fior rece. Nu scoase nicio vorbă.

„Din fericire, a fost doar vis, oftă el. N-ai să mă părăseşti? Vocea îi tremura teribil de tare. De fapt, zilele pe care le mai avem noi de stat împreună nici nu pot fi multe. Văd că boala mea nu se mai poate vindeca”. Nu doar glasul, ci şi ochii lui erau rugători.

„Linişteşte-te, n-am să plec”, făgădui ea mişcată. Sufletul i se răci. Hotărârea de adineauri se destrămase.

„Ştiam că n-ai să pleci, zise el recunoscător. Mama susţine mereu că vei pleca. Iart-o, te rog, oamenii în vârstă au felul lor curios de a fi”.

Acest cuvânt, „mama”, o trăsni ca o palmă peste obraz, încremeni. Obrajii îi tremurau uşor. O forţă o împingea parcă să-şi retragă spusele de adineauri, dar în sinea ei se împotrivea din răsputeri.

„Mulţumesc, mulţumesc, zise el foarte bucuros, n-am să te împovărez multă vreme. Ar mai fi ceva, despre Xiaoxuan. De fapt, mi-e ruşine, nu mi-am făcut datoria de tată”.

„Nu mai vorbi!” – Ea îşi retrase mâna şi îl admonestă pe un ton aspru. Cuvintele acelea ale lui fuseseră rostite parcă anume pentru a o chinui. Nu mai putea suporta. Ar fi vrut să găsească un loc liniştit să plângă în voie, de parcă ar fi fost adânc jignită.

Până la urmă, rămase aşezată tot pe marginea patului.

El tăcu mult timp, apoi oftă deodată şi o strigă cu glas blând: „Shusheng". Ea întoarse capul şi-l privi. „De fapt, ar fi bine să pleci. M-am gândit bine. Îmi pare rău că ai trăit o astfel de viaţă în casa mea. Felul de a fi al mamei nu poate fi schimbat... Este exagerat de sensibilă... Şi apoi, zilele ce vor urma... Nu îndrăznesc să mă gândesc... La ce să mai pierzi timpul cu mine... N-am nicio scăpare... Sănătatea asta a mea... Tu mai poţi să zbori..." Se înecă, vocea i se stinse.

Ea se ridică, oftă scurt şi spuse: „Mai dormi puţin. Ce rost are să te gândeşti acum la toate aceste lucruri? Trebuie să te tratezi serios".

Deodată, izbucni într-un nou acces de tuse. Tuşea întruna, de parcă ar fi avut flegma lipită de trahee şi se forţa s-o elimine, dar se înroşi tot la faţă şi până la urmă nu reuşi mare lucru.

Îl bătu uşor pe spate şi îi aduse un pahar cu apă caldă. El bău două guri şi începu din nou să tuşească. De data asta, elimină flegmă. Erau şi ceva firişoare de sânge, pe care însă nu le-a văzut (nici pe ea

n-a lăsat-o să se uite).

„Doctorul vine imediat”, zise ea într-o doară, viind să-l liniştească.

„N-ar mai fi nevoie să consult medicul, un bolnav pe moarte la ce mai trebuie să cheltuiască bani, zise el oftând. Dar o fac pentru mama”.

„Prea eşti bun, dacă în clipele astea te mai gândeşti şi la alţii, zise ea îngrijorată, în grija ei, era şi puţină dojană. N-ar trebui ca din pricină că se împotriveşte mama să nu te internezi şi să nu te foloseşti de banii mei, ca să te tratezi. Sănătatea ta e importantă! oftă scurt: Lumea asta nu-i pentru oameni ca tine. Ţi-ai făcut ţie rău şi ai făcut rău şi altora”.

Un zgomot de paşi o întrerupse. Ştia că se întorsese mama. Sigur a venit cu doctorul. Se aşeză pe un scaun, la masă.

Uşa se deschise şi mama intră, întovărăşită de doctorul Zhang Boqing. Doctorul îi salută. Avea aceeaşi faţă caldă, expertă. Îl consultă la fel de superficial.

Ea nu putu să nu gândească: „Nu face decât să-i mai prelungească viaţa o vreme. Cum să-l poată vindeca?”

Îşi încruntă uşor sprâncenele.

„Nu-i nimic, nu-i nimic. Va lua câteva

pungi cu leacuri şi se va vindeca”, zise doctorul, i parte sigur.

„Cred că e tuberculoză”, zise el timid.

„Nu e, nu e, dădu doctorul din cap. Cum să fie tuberculoză? E din pricina enervării. Vei lua câteva pungi cu leacuri, te vei mişca mai puţin şi îţi garantez că te faci bine” – îi zâmbea binevoitor omul ăsta vârstnic.

„Îţi mulţumesc”, îi spunea mama întruna doctorului, conducându-l. Soţia n-a scos niciun cuvânt.

„Mamă, cred că n-are rost să cumperi medicamentele”, zise el deodată.

Mama tocmai citea reţeta şi, auzindu-l, întrebă surprinsă: „De ce?”

„Văd că-i totuna, dacă iau sau nu medicamente. Nu cu medicamente se vindecă boala asta a mea”, răspunse el ferm.

„Nu există boală, să nu se vindece cu medicamente, zise mama neluându-l în serios şi împături reţeta. Mă duc să ţi le cumpăr”. Luă geanta şi se pregăti să iasă pe uşă.

„Ai bani destui la tine?” o întrebă el.

„Mai am eu bani”, zise soţia imediat.

„Am”, zise mama, uitându-se la el. Soţiei nu-i aruncă nici măcar o privire, ca şi

cum nici n-ar fi auzit ce-a spus.

Shusheng se aprinse la faţă, îşi înălţă sprâncenele, dar nu scoase niciun cuvânt. Se duse la fereastră.

„Mamă, ţine o mie de yuani, am luat azi un avans, zise el şi scoase banii din buzunarul hainei. Ai cheltuit banii de mâncare, trebuie să-i pui la loc. Iar adineauri ai plătit şi medicul”.

„Fii liniştit, am bani; am găsit ceva bani într-altă parte”, zise mama.

„Unde ai găsit bani?... Ştiu! Precis ţi-ai vândut inelul de aur!” zise el.

„Sâni bătrână, n-am de ce să port inel; n-avea niciun rost să-l port”.

„Era o amintire de la tata. N-ar fi trebuit să-l vinzi din pricina mea”, zise el cu amărăciune.

„Oricum, ziua în care mă voi întâlni cu tatăl tău se apropie. Cu, sau fără inel, e acelaşi lucru”, răspunse mama, încercând să zâmbească.

„Aveai şi tu un singur lucru scump, iar acum l-ai vândut şi pe ăsta. Şi asta numai pentru că eu n-am niciun viitor. Iartă-mă”, zise el cu remuşcare.

„Fapta a fost săvârşită, ce rost are să mai discutăm despre ea? îngrijeşte-ţi bine

sănătatea. Eu sunt bucuroasă doar dacă tu eşti sănătos”, zise mama şi ieşi grăbită, fără să aştepte răspunsul lui.

Shusheng stătea tot la fereastră, cufundată în gândurile ei, în cameră se auzea doar şoarecele rozând podeaua.

Se gândea ba la una, ba la alta, nu putea adormi. Zise, emoţionat: „Şi mama e foarte amărâtă. Pentru mine şi-a vândut ultimul lucru preţios”. Vorbea, să-l audă Shusheng. Ea însă rămase tot la fereastră, liniştită, far să întoarcă măcar capul.

CAPITOLUL 19

A doua zi către seară, directorul Chen a trimis o scrisoare prin mesager, în care spunea:

„Sunt probleme cu biletul meu de avion, voi întârzia. O săptămână. Dar miercurea viitoare sigur va fi posibilă plecarea... Problema ta s-a aranjat deja.

În această săptămână, va fi dat anunţul privitor la transfer... Mâine dimineaţă, la ora opt, te aştept tot la Guanshengyuan...”

Shusheng citi scrisoarea, apoi ridică ochii. Din întâmplare, privirea ei întâlni privirea mamei. Văzu în ei ură şi ironie. „Îţi

ştiu bine trucurile tale mârşave”, păreau să spună ochii ei.

„Nu te priveşte!” se gândea Shusheng. Tuşi uşor. Ea şi mama mâncau. Mama a pus jos castronul înaintea ei.

El zăcea în pat şi, la răstimpuri, se auzea tuşea lui seacă. Tuşea asta a lui devenise pentru ele, treptat, ceva obişnuit. Din când în când, îşi masa pieptul. Înăuntru, era ceva care îi provocase boala şi care acum îi pricinuia o durere straşnică şi-i îngreuna respiraţia. Îi făcea bine când se masa aşa. Uneori, simţea că îl râcâie pe trahee şi atunci îi venea să tuşească, dar nu putea expectora. Alteori, trebuia să tuşească cu putere, dar atunci simţea o durere în piept. Răbda, se străduia din răsputeri să nu scoată vreun geamăt mai puternic, căci s-ar fi putut să-l audă cineva. Făcea tot ce depindea de el ca să nu se vadă în ce stare se afla cu adevărat. Pe de altă parte, era deosebit de atent la orice mişcare a lor şi le asculta discuţiile.

„A venit o scrisoare de la bancă? E ceva urgent? întrebă el încet, cu interes.

Soţia nu l-a auzit. Mama se întoarse către el şi era evident că nici ea n-a auzit clar cuvintele lui; îl întrebă: „Xuan, ce

doreşti?”

„Nimic”, clătină el din cap. După vreo două-trei minute, zise: „O întrebasem pe Shusheng dacă e ceva urgent, cu scrisoarea”. De data asta vocea era ceva mai puternică, aşa că-l auzi şi soţia.

„E de la un coleg, nu-i nimic urgent”, răspunse ea cu indiferenţă. Mama întoarse capul şi-i aruncă o privire care părea să spună: „Îl minţi, ştiu eu”.

„L-am auzit spunând că-i de la directorul Chen”, zise el iarăşi, după o clipă de gândire.

„De la el este”, răspunse soţia cu aceeaşi indiferenţă.

„Nu trebuia să ia avionul de Lanzhou? Cum de n-a plecat încă?” întrebă el, după încă o clipă de gândire.

„La-nceput zicea că pleacă mâine. Dar acum spune că silit încurcături cu biletul de avion şi a trebuit să amâne cu o săptămână”, îi răspunse soţia şi tot cu acelaşi ton indiferent.

După câteva minute, soţia se ridică, strânse farfuriile de pe masă, iar mama ieşi să aducă ceainicul. Deodată, el o întrebă din nou:

„Ţin minte că spuneai că banca

intenţionează să te transfere la Lanzhou. Cum se face că de două zile nu se mai aude nimic de asta?”

Soţia întoarse capul şi privi surprinsă. Se strădui să-i răspundă pe un ton liniştit:

„Au fost doar vorbe, nu trebuia neapărat să devină realitate”.

Tocmai în acest moment mama intră cu ceainicul, auzi spusele lui Shusheng, mormăi ceva şi-i aruncă o privire, spunându-i parcă: „Minţi!”

Soţia roşi uşor, buzele ei se mişcară puţin, dar nu spuse nimic, doar îşi întoarse privirea în altă parte.

„Dar dacă banca te transferă cu adevărat, te vei duce?”

Soţia nu ştia ce gânduri nutreşte el.

„Nu neapărat”, răspunse ea scurt; o enerva stilul lui de a o chestiona. F

El nu ştia în cp stare sufletească era şa; spuse mai – departe pe nerăsuflate: „Din clipa în care te transferă, mă tem că nu se poate să nu te duci”.

„Dacă nu se poate, atunci demisionez", răspunse ea cu hotărâre. Dar nu se gândi se deloc la aşa ceva.

„Cum să demisionezi! Eu sunt bolnav, la pat, Xioaxuan trebuie să meargă la şcoală.

Din ce-o să mai trăim?”, gândi el cu voce tare.

„Vindem lucruri, împrumutăm bani. Nu se poate să murim de foame”, continuă soţia; vorbise anume aşa, ca să audă mama. I se părea că azi o suportase prea mult şi căuta prilejul s-o înţepe puţin.

El îi zâmbi amar. „Uită-te, ce lucruri de preţ mai avem? în doi ani, am irosit totul. Şi de unde să luăm bani cu împrumut? Numai tu mai ai fi ţi va prieteni bogaţi...”

„Taci, taci, îl întrerupse ea uşor enervată; eşti bolnav, nu ai voie să vorbeşti mult, mai bine culcă-te”. Îşi întoarse fata de la el, nu-l mai privi.

„Nu pot adormi, cum închid ochii, parcă aş vedea un film. Nu mă pot linişti”, spuse el, împărtăşindu-şi amarul.

„Îţi faci prea multe griji. Nu te mai gândi, culcă-te liniştit”, îl încuraja soţia cu blândeţe, privindu-l cald.

„Cum să nu mă gândesc? Am doar treizeci şi patru de ani şi sufăr de boala asta, care, nu ştiu de se va vindeca sau nu!” suspină el.

„Xuan, nu te teme, sigur te faci bine; Zhang Buqing a spus să iei câteva pungi cu leacuri, să te îngrijeşti două săptămâni şi

precis te vindeci”, interveni maică-sa.

Soţia murmură ceva îndelung, dar în cele din urmă spuse cu asprime: „Eu sunt de părere să mergi la spital, la un control, cel mai bine ar fi să-ţi faci radioscopie, ar fi mai demn de încredere. Eu pentru...” Dar nu termină, fiindcă o întrerupse el:

„Şi dacă la control se dovedeşte că e tuberculoză, în stadiul al treilea, ce-i de făcut?” întrebă.

„Atunci te tratezi cu metodele de tratament ale tuberculozei”, răspunse soţia fără pic de ezitare.

„Asta-i boală aristocrată. Nu vorbesc de tratament „ci doar de îngrijire, şi tot trebuie o grămadă de bani”, zise el amar.

„Atunci, săracii care se îmbolnăvesc trebuie să moară? strigă indignată soţia. Se citea grija în privirea ei. Nu te frământa, pot încă să încerc să mă gândesc la o soluţie, cheltuielile de tratament şi medicamente nu vor fi o problemă”.

„Dar nu pot cheltui toţi banii tăi!” clătină el din cap. De fapt, hotărârea lui fusese clătinată de vorbele ei. Vru să mai spună ceva, dar parcă i se lăsa o greutate de piept, respiraţia îi era foarte agitată, ca şi cum ar fi stat să se oprească dintr-o clipă

într-alta. Gâfâia, răsufla din greu.

„Lasă-l, te rog, să se odihnească puţin”, zise mama, privind-o fix. Se duse la patul lui. Îl cercetă cu milă şi – i spuse blând: „Nu trebuie să vorbeşti mult, îţi face rău, îţi agravează boala. Închide ochii şi dormi”.

El spuse „da”, oftă uşor şi chiar închise ochii.

Shusheng se lovise de un zid, dar nu voia să se resemneze. Faţa i se înroşi, se gândea să riposteze numaidecât. Dar tot ea se răzgândi – la ce bun tot într-o ceartă? în veci nu se va ajunge la vreun rezultat, indiferent că vor fi repetate, încă o dată şi încă o dată, cuvinte fără sens, indiferent că vor schimba priviri pline de ură. Nu este posibilă nici împăcarea şi nici ruptura. El n-are cum să le unească şi nici n-are tăria să aleagă. Întotdeauna se va strădui să păstreze aceste relaţii şi să-şi târască, astfel pe mai departe viaţa. Pare-se că în afară de asta, nici nu poate face altceva. Acum o bolnav, la pat, ce mai poate ea. Să-i ofere? Mângâiere? Sprijin?... El suspină acolo. Ea este însă cea care ar trebui să suspine. Ea şi-a jertfit tinereţea în camera asta întunecoasă şi rece, primind în schimb priviri pline de ură şi nesinceritate. Simţea

că o să ajungă, curând, la capătul răbdării.

„Tu poţi intra în graţiile lui. Bine, te las pe tine, eu nu ţin deloc la el”, ocăra ea în sinea ei. *Râse* înăbuşit, cu răceală; păşind încet, se duse la fereastra din dreapta şi privi prin geam strada.

Noaptea era destul de rece. Aerul îngheţat îi mângâia faţa. Dedesubt era o pată de întuneric. Şi doar câteva luminiţe, Această casă, în care stătea, era socotită casă de graniţă, de la ea încolo începe un alt cartier, în care se oprise azi curentul. Se scutură înfiorată, apoi ridică din umeri. „De ce se tot opreşte curentul?” şopti ea furioasă. Dar nimeni n-o băga în seamă. În această încăpere, nimeni nu-i dădea atenţie! Singurătatea ei o înspăimânta. Se întoarse din nou spre lumina becului. Lumina însă era la fel cu ochii bolnavului, nu putea nici ea să adauge sufletului ei puţină căldură. Îşi mută privirea spre patul lui. Zăcea, cu ochii închişi şi gura căscată şi sufla greu. Slăbea parcă de la o oră la alta, „E şi el, de fapt, demn de milă”, se gândi. Mama ieşise. Se apropie de patul bolnavului şi trase uşor pledul. El deschise deodată ochii şi o privi, de parcă n-ar fi cunoscut-o. Ea tresări brusc. Dar apoi îi explică cu blândeţe: „Era

gata să cadă pledul de pe tine, l-am ridicat”.

„Da? făcu el. Apoi întrebă: Mama doarme? Tu nu te odihneşti?”

„E încă devreme, răspunse ea. Dormi”.

„Tocmai îmi spuneam că nu pot să dorm, cum de-am adormit iar? se miră el, zâmbind. Vreau să-ţi vorbesc. Mâine e ziua ta...”

„Am uitat chiar şi eu, la ce să-mi mai vorbeşti despre asta?” îl întrerupse ea cu voce blindă şi dulce.

„Aici sunt o mie şase sute de yuani. Te rog, du-te în locul meu şi comandă pentru mâine un tort de patru pfunzi. Nu îndrăznesc s-o deranjez pe mama, aşa că te rog pe tine să te duci singură, Scuză-mă...” întinse tremurând mâna în care ţinea un sul de bancnote vechi.

„Ce dispoziţie mai am eu să-mi serbez ziua? Hai să nu mai cumpărăm nimic”, zise ea emoţionată, gata să-i dea lacrimile.

„Trebuie să comanzi... trebuie neapărat să te duci, în locul meu... Eu n-am curaj să ies... Sunt nevoit să te deranjez... Ia banii...” zise el, întrerupându-se mereu.

Cineva bătu la uşă. Se gândi: „Oare el i-a trimis iar o scrisoare prin mesager?” „El” se referea la directorul Chen. Zise, într-o

doară: „Intraţi, vă rog”.

Spre surpriza lor, cel care intră era un om în vârstă, cu chelie, domnul Zhong, colegul lui de serviciu. „Bun, chiar îţi mulţumesc”, şopti ea şi strânse bancnotele.

„Frate Wang, cum îţi e? Ai dormit?” îl întrebă domnul Zhong îndată ce intră. Iar către ea: „Bună ziua, doamnă!”

„Luaţi loc, domnule Zhong”, îl întâmpină ea imediat.

„Cum de-aţi fugit încoace, domnule Zhong? N-am nimic îngrijorător, curând mă fac bine. Scuzaţi-mă că v-am făcut să vă deranjaţi până aici. Azi dimineaţă, numai ce mă sculasem şi tocmai voiam să merg la serviciu, când deodată am avut ameţeli teribile şi atunci m-am culcat şi am dormit întruna până acum”, se scuză el, forţându-se să se ridice.

„Culcă-te, culcă-te, stau ce stau, apoi plec”, zise domnul Zhong, venind la pat şi făcându-i semn cu mâna să se întindă.

„Nu-i nimic, m-am întins puţin pe pat, nu mi-e somn. Uite, nu mi-am scos nici hainele”, zise el, încercând să se ridice totuşi.

„Vezi să nu răceşti; mai bine întinde-te. Poţi să stai culcat şi să discutăm”, zise

domnul Zhong cu amabilitate.

„Luaţi loc, domnule Zhong şi serviţi un ceai”, îl invită ea, turnând ceai într-o ceaşcă pe care o aşeză pe masă.

„Mulţumesc, doamnă”, acceptă domnul Zhong, zâmbind şi aşezându-se pe un scaun.

„Tocmai am citit *Jurnalul de seară,* a fost recucerit şi Lanzhou. Asta chiar că e o veste bună” – domnul Zhong luă ceaşca cu ceai şi sorbi o înghiţitură.

„Da, zise el, şi tuşi uscat de vreo patru-cinci ori. Atunci instituţia nu se mai mută”, mai zise, simţind o uşoară consolare.

„Sigur că nu. Mutarea la Lanzhou a fost doar un zvon, acum nu mai e nevoie să ne refugiem”, zise şi domnul Zhong.

„Vă rog. Să-mi cereţi pentru mâine o zi de concediu. Vreau să mă mai odihnesc o zi şi apoi vin la serviciu, altfel o să-mi reţină mult din salariu”.

„Nu-i nevoie, poţi să te mai odihneşti câteva zile. Munca de corectură de la instituţie nu-ţi face bine. Sănătatea e totuşi cea mai importantă”. Îl sfătui domnul Zhong tărăgănat.

„Dar dumneata îi cunoşti pe directorul Zhou şi pe şeful de secţie Wu, Dacă vrei să-ţi câştigi traiul la ei, atunci n-ai decât să

rabzi”. Vorbind, el făcu două cute între sprâncene. Domnul Zhong tocmai voia să deschidă gura, când el întrebă deodată: „După ce-am plecat eu ieri, i-ai auzit vorbind ceva despre mine?”

„Eu lucrez la parter, cum aş fi putut auzi?” răspunse domnul Zhong. Dar...” Domnul Zhong scoase un teanc de bancnote, se ridică, se apropie de pat şi puse teancul lângă perna bolnavului. „Aici sunt 10.500 de yuani, salariul tău pentru o lună şi jumătate. Directorul Zhou mi-a cerut să-ţi aduc banii. 6

„Salariul pe-o lună şi jumătate. Ţi-a cerut el să mi-i aduci? De ce?” întrebă surprins. Tăcu puţin, apoi strigă: „Nu-i aşa că vrea să mă concedieze?”

„A spus... a spus...” se bâlbâi domnul Zhong, dar, roşu la faţă, tăcu.

„Cu ce-am greşit? Nu mă poate izgoni aşa, fără motiv”, zise el indignat. Simţea cum sângele dădea năvală în sus, tot capul îi ardea şi, în stânga pieptului, valuri de durere, începu să gâfâie. „Am lucrat zi de zi foarte disciplinat, nu îndrăzneam să scot nici măcar o vorbă. Pot suporta pe oricine, gata, destul. Aproape că...”

„Laowang, nu fi supărat, nu te-a

izgonit... el a spus că... n-o duci bine cu sănătatea... că precis ai T.B.[11] Mi-a cerut să te sfătuiesc să te odihneşti o jumătate de an, apoi mai vedem, îl încuraja domnul Zhong. Desigur, este o opinie arbitrară: cum văd eu, nu ai neapărat tuberculoză. Numai că nu prea eşti bine hrănit, te-ai obosit prea mult. După o lună de odihnă, va fi bine. Directorul Zhou nu gândeşte aşa, el vrea să te odihneşti mai mult. A spus să-ţi aduc salariul pe două luni, dar ai luat deja un avans pentru o jumătate de lună, de aceea ai aici doar banii pentru o lună şi jumătate. Şi aşa e bine. Te vei odihni mai mult, îţi vei vedea de sănătate şi apoi vei căuta o slujbă mai bună".

Domnul Zhong plecă capul şi tăcu.

„Cum se poate una ca asta! Ce n-ai făcut tu pentru ei în aceşti doi ani! Şi cum a venit boala, ţi-au şi dat cu piciorul". Solia era furioasă: „Xuan, domnul Zhong are dreptate, după ce te faci bine, îţi cauţi altă slujbă, mai bună".

„Nu-i uşor astăzi să găseşti o slujbă", zise el, ridicându-şi capul.

„Pot apela eu la cineva, nu cred că nu se mai poate găsi altă slujbă", zise solia. El

11 T.B.. (*engl)* tuberculoză (n.o.).

nu mai spuse nimic.

„Ideea doamnei nu-i rea; de fapt, instituţia noastră fiind şi de stat şi particulară e organizată prost. Frate Wang, nu-i deloc păcat că pierzi slujba asta”, urmă domnul Zhong.

„E un om prea slab, primeşte adesea tot felul de jigniri, în aceşti doi ani, dacă nu aţi fi avut grijă dumneavoastră, domnule Zhong, mă tem că de mult şi-ar fi pierdut-o", zise soţia.

„Doamna e prea amabilă. De unde până unde să-i fi purtat eu de grijă? Nici măcar nu l-am ajutat. Mă simt chiar vinovat faţă de fratele Wang, zise domnul Zhong zâmbind şi dând la iveală o uşoară expresie de părere de rău. De obicei, m-am înţeles bine cu fratele Wang. Îl stimez mult pe fratele Wang, ca om. În instituţie, toată lumea ştie că noi ne cunoaştem bine, de aceea directorul Zhou mi-a cerut să îndeplinesc eu această misiune”, explică domnul Zhong mai departe.

„Ştiu, am înţeles limpede ce spuneţi dumneavoastră. Dacă directorul Zhou s-a exprimat aşa, atunci Wenxuan va asculta ordinul domniei sale şi va demisiona”, zise soţia zâmbind vizibil forţat. Şi imediat îl

întrebă pe soţul ei: „Nu-i aşa, Xuan?”

„Aşa-i, aşa-i”, răspunse el confuz.

„Doamna are dreptate, încuviinţă şi domnul Zhong. Tocmai pentru că instituţia nu are perspective, nici nu merită s-o regreţi. Îl rog pe fratele Wang să-şi îngrijească bine sănătatea. Şi când se va face bine, nu-i va fi greu să-şi caute de lucru într-altă parte...” Mai spuse câteva cuvinte de complezenţă, apoi brusc se ridică, comunicându-le politicos: „Nu vă mai reţin. Am să mai vin într-una din zile. Frate Wang, îngrijeşte-te bine; în vremurile astea sănătatea e foarte preţioasă”.

„Domnule Zhong, mai rămâneţi puţin, nu suntem ocupaţi”, insistă el. Soţiei i s-a părut că din cauza ei. Sosirea unui oaspete aducea în această cameră cel puţin o schimbare, puţină căldură, puţină speranţă.

„Nu. Mai stau, voi veni din nou într-altă zi, să mai discutăm. Domnul Zhong îşi luă rămas bun. Mai am încă treburi”, adăugă.

„Nu vă mai conduc, mergeţi cu bine”, zise Wang dezamăgit.

„Nu trebuie să mă conduceţi; voi mai veni deseori”, răspunse domnul Zhong politicos, îndreptându-se către uşă.

„Îl conduc eu pe domnul Zhong”.

„Doamnă, nu îndrăznesc să vă deranjez, rămâneţi aici, vă rog”, se împotrivi domnul Zhong; ajunsese deja la uşă.

„E tare întuneric afară, îl conduc pe domnul Zhong până la ieşire”, insistă Shusheng.

Îl conduse pe oaspete până în capul scărilor şi rămase acolo, luminându-i drumul cu lanterna, până ce el coborî: „Mergeţi cu bine, mergeţi cu bine!”

„Se vede, doamnă, vă rog să vă întoarceţi în casă”, zise domnul Zhong politicos, ajungând jos. Se răsuci şi dădu să se întoarcă în casă. Deodată, auzi vocea domnului Zhong, vorbind cu cineva.

„S-a-ntors ea”, gândi. Acest „ea”, desigur, se referea la mama lui, O cuprinse imediat un sentiment de tristeţe şi intră repede în casă.

„A plecat?” o întrebă el. O întrebare care nu trebuia pusă şi nici nu trebuia să primească vreun răspuns, cu siguranţă o rostise ca să alunge plictiseala. Se întinsese iar în pat.

„A plecat”, răspunse ea fără chef. În cameră, niciun pic de căldură. Aceeaşi veşnică lumină galbenă, bolnăvicioasă şi cele câteva piese de mobilă veche şi

sărăcăcioasă. Wang avea aerul omului între viaţă şi moarte. Era de nesuportat. Ea însăşi este un om viu. Şi năzuieşte să vadă tot un om viu.

„Ţine tu banii ăştia, îi spuse el cu un zâmbet amar. Sunt banii pentru care mi-am vândut viaţa”.

Îi răspunse ceva, rostise cuvintele foarte încet, aşa că el nu le-a auzit. Vru parcă să se apropie de pat. Dar deodată făcu un pas înapoi şi-i ceru blând: „Dă-i mamei banii, altfel se supără”.

El oftă încetişor şi nu mai spuse nimic. Afară, pe coridor, răsunau paşii mamei, apoi bătrâna intră.

„Mamă, unde ai fost?” o întrebă afectuos. În odaia friguroasă şi întunecoasă, vocea lui tremura întristată.

„Am fost până la Zhang Boqing. Nu eram liniştită şi l-am întrebat de fapt ce-i cu boala ta. A spus că nu-i important, că nu-i tuberculoză. După câteva pungi cu leacuri, va fi bine”, zise mama cu blândeţe, dar vocea ei suna un pic îngrijorată”.

„Aşa e, nu-i important, ştiu şi eu asta”, răspunse Wang. La ce-ai mai ieşit? Trebuie să fie foarte frig afară. Iar tu ai alergat destul toată ziua. Eşti pur şi simplu slujnica

noastră. Într-adevăr, mă simt vinovat faţă de tine”. Îi dădură lacrimile.

„Tu îngrijeşte-te bine, nu trebuie să te preocupe fleacurile astea. În toţi anii ăştia, m-am obişnuit deja să fac pe slujnica. N-am eu o soartă bună, ca ea”, răspunse mama. Spunând ultimele cuvinte, simţi un val de plăcere; involuntar, îi aruncă o privire lui Shusheng.

Shusheng era lângă masă şi asculta discuţia dintre mamă şi fiu. În sinea ei, scoase un strigăt: „Vai!” Parcă primise pe neaşteptate o lovitură peste ureche. Se întoarse şi o privi. Dar mama era acum la patul bolnavului, îi spunea: „Zhang Boqing a mai zis că nici ceaţa din timpul iernii nu ţi-e prielnică. El ne sfătuieşte să ne mutăm într-altă parte:”.

„Să ne mutăm... încotro s-o luăm? De unde să mai avem noi bani şi pentru asta?” oftă Wang.

Veşnic aceste cuvinte, care-i zgâriau urechea. Şi uite-aşa, viaţa asta searbădă se iroseşte, picătură cu picătură. Shusheng ajunsese la capătul răbdării. Ea n-avea nicio vină, de ce atunci trebuia să fie pedepsită? Oare nu era asta o închisoare care îşi macină viaţa? Trebuie să-şi ia zborul, să

zboare negreşit. Acum, cât mai are aripi. De ce să nu plece? Intre ea şi ei nu mai este nimic. Nu se poate sacrifica, alături de ei. Trebuie să se salveze.

Mama încă mai vorbea, iar vocea ei îi străpungea inima ca o săgeată. „Străpunge-mă, nu mă tem. Nu meriţi nici măcar să mă cert cu tine...” gândea Shusheng cu trufie. Inima începu deodată să i se încălzească.

CAPITOLUL 20

Sâmbătă după-amiază, Shusheng se întoarse acasă cu înştiinţarea de transfer în mână. Nutrind deopotrivă bucurie şi tristeţe, urcă scările şi deschise uşa. Xiaoxuan citea pe fotoliul de trestie de la birou, mama stătea pe un scaun la masă, iar el zăcea tot întins pe patul de suferinţă. Tocmai discutau. Când Xiaoxuan o văzu intrând. Se ridică şi strigă: „Mamă!” Palid la faţă, se silea să zâmbească.

Shusheng dădu din cap, apoi îl întrebă: „Ai primit scrisoarea mea?”

„Da. Temele la şcoală sunt prea dificile, foarte mulţi dintre noi nu putem ţine pasul", zise Xiaoxuan nemulţumit. Acesta era deci motivul pentru care nu fusese de multă

vreme pe-acasă.

Ea îi răspunse ceva ambiguu. Îşi privi fiul un timp cu atenţie. Slab, matur, calm, arată, de parcă peste el n-ar fi trecut niciodată anii tineri. E totuşi un copil de treisprezece ani, care deja a îmbătrânit! îşi încruntă puţin sprâncenele. Apoi îşi feri parcă privirea, se apropie de pat şi-l întrebă pe bolnav: „Azi te simţi ceva mai bine?”

„Da”, dădu din cap bolnavul. Asemenea întrebări şi răspunsuri deveniseră o obişnuinţă. În fiecare zi, ea îi punea aceeaşi întrebare, iar el îi clădea acelaşi răspuns, deşi boala nu mergea cu nimic spre bine.

Îl auzi tuşind şi îl văzu luând de lângă pernă paharul pentru clătit gura (devenit provizoriu scuipătoare), apoi, încet, îl puse din nou jos. Obrajii i se împuţinaseră şi mai tare, ochii o priveau cu disperare.

„Ai luat medicamentele?” îl mai întrebă cu milă.

Dădu afirmativ din cap; părea foarte amărât.

„Părerea mea e că trebuie să mergi la spital, să-ţi faci un control...” Nemaiputându-se stăpâni, spusese clin nou această frază, pe care o repeta pentru a nu ştiu câta oară.

„Să mai vedem, câteva zile”, zise el, dând din cap parcă cu un foarte mare efort.

"De ce nu mai devreme? Te rog! Când e vorba de boală, nu încape amânare”, stărui Shusheng”, privindu-l cu seriozitate, Din ochii lui căzură câteva lacrimi şi îşi întoarse uşurel capul într-altă parte.

„Mai rezist, în afară de tuse, alt necaz nu am”, zise el. Ea îşi întoarse capul din nou şi spuse:

„Dar tusea înseamnă boală, şi apoi, în fiecare zi ai febră. Mă tem că...” îşi înăbuşi ultimele cuvinte.

„Vrei să spui că sufăr de tuberculoză?” o întrebă.

Nu îndrăzni să-i răspundă. Arăta stânjenită. Regreta că vorbise.

„La urma urmei, nici nu-i nevoie de „un control, ştiu şi eu că e tuberculoză. Şi dacă ştiu, la ce-mi ajută? Dacă mă duc la control, ar însemna să fiu ca un vinovat care îşi ascultă condamnarea la moarte”. Spunând asta, se simţi rău şi se gândi să nu mai vorbească.

Îl privea tăcută, gândindu-se: Ştie tot, chiar şi crudul adevăr. Şi atunci, ce rost mai aveau sfaturile ei? Wang zace în pat şi abia o duce de pe o zi pe alta. Repede sau încet,

se îndreaptă spre moarte. Cum ar mai putea ea să-l salveze?... N-ar mai putea. N-o ascultă şi nici nu vrea să urmeze cu seriozitate tratamentul. Ea aşteaptă doar o minune. Sau... Sau să se salveze ea mai întâi. În mintea ei, erau gânduri contradictorii. Iată de ce în timp ce vărsa lacrimi pe furiş, mai nutrea în secret o speranţă.

Avea să-l mai sfătuiască, pentru ultima dată, stăpânindu-şi lacrimile: „Nu e adevărat. Şi tuberculoza se poate trata. Să nu te temi că se cheltuiesc bani. Ţi-am spus doar că nu doresc altceva, decât să găsesc o soluţie pentru tine”.

„Chiar dacă n-ar trebui să cheltuim bani, totuşi e necesară o stare sufletească bună, ştii asta. Şi dacă duci o viaţă ca a mea, cum o mai poţi avea?” zise el din nou.

„Xuan, vorbeşti prea mult. Hai, dormi puţin. Curând va trebui să iei medicamentul”, se amestecă maică-sa, care nu-şi mai putea stăpâni mânia.

Shusheng trase cu coada ochiului spre ea. Merse şi se aşeză la masă. Şedea acolo şi nu ştia ce ar fi mai bine să facă. N-o băga nimeni în seamă. Nici chiar Xiaoxuan nu venea să-i vorbească. Îi era lehamite de

toate. Nici privirea n-avea spre ce s-o mai îndrepte.

Stătu acolo un timp, plictisită. Se gândea dacă trebuia sau nu s-aştepte aici, până termină mama de gătit mirii ca rea şi o aduce. La masă era tot dezolant, fără viaţă. Iar! după masă, cu atât mai mult nu putea fi vorba de o atmosferă caldă. Mereu aceeaşi lumină galben-cenuşie (iar) în lipsa ei, întunericul adânc din momentele acelea, nu puţine la număr, când se opreşte curentul), mereu discuţiile monotone, fără însufleţire, faţa aceea a lui, bolnăvicioasă. Într-adevăr, nu mai putea îndura o asemenea viaţă. Nu mai putea să-şi irosească în felul acesta ultimele clipe ale tinereţii. Şi dacă tot nu poate salva pe altul, cel puţin să se salveze ea însăşi. Dacă nu, va muri aici, în această încăpere.

Se ridică brusc. Luase din nou o hotărâre. Nu trebuia să mai şovăie. În geantă avea hârtia de transfer. De ce să refuze ocazia asta?

Se duse lângă Xiaoxuan. Spuse: „Xiaoxuan, hai să ieşim puţin”.

„Nu stăm să mâncăm?” întrebă Xiaoxuan fără chef, ridicându-şi capul şi privind-o. Copilul ăsta semăna cu un om

mare. La vorbă mai cu seamă, îi semăna tatălui.

„Mâncăm în oraş”, răspunse ea scurt.

„N-o inviţi şi pe bunica să meargă cu noi?” întrebă din nou Xiaoxuan, ridicând puţin tonul.

„Lasă, nu mai mergem”, îşi schimbă ea deodată intenţia, Simţea cum se enervează.

Xiaoxuan o privi o clipă surprins şi adăugă: „Mamă, nici tu nu ieşi?”

„Nu”, clătină ea din cap, întrebându-se în sinea ei cum de copilul ăsta era deodată atât de guraliv.

Xiaoxuan o privi, fără să mai spună ceva şi îşi îngropa din nou capul în cărţi.

„Parcă n-ar fi copilul meu”, gândi ea. Mai zăbovi în spatele lui Xiaoxuan şi-l privi atent, îndelung. Xiaoxuan însă nu simţea nimic. Citea o piesă de teatru. Lumina zilei se duse încetul cu-ncetul, iar becul, care abia-ncepuse să lumineze, nici el nu era prea puternic. Trebuia să-şi plece tare capul. „Îşi strică ochii!” se gândi. Nu putu răbda şi-i spuse cu milă: „Xiaoxuan, odihneşte-te o clipă, nu trebuie să fii prea sârguincios!”

Xiaoxuan înălţă din nou capul şi, privind-o straniu, îi răspunse: „Bine!” Ochii

lui luceau continuu, de parcă s-ar fi îmbolnăvit. Închise imediat cartea şi se ridică fără vlagă.

„Cum de nu râde şi e atât de încet în mişcări? Nu seamănă deloc cu un copil. Seamănă doar cu taică-su, gândi ea din nou.

Xiaoxuan se apropie liniştit de pat. Să-şi vadă tatăl. „Nu-i deloc tandru cu mine, parcă i-aş fi mamă vitregă”, se gândi ea cu tristeţe. Şi se aşeză pe fotoliul de trestie, pe care copilul tocmai îl părăsise.

Mama stătea pe marginea patului şi vorbea cu Xuan. Xiaoxuan rămas în faţa patului, ascultând calm. Discutau parcă ceva în taină.

„Nu mă lasă să vorbesc cu el. Atunci, cum se face că nici ea nu-l lasă să se odihnească? Ce soacră egoistă!” şi spuse mânioasă. Întinse mâna aproape fără să vrea şi luă cartea pe care o citea Xiaoxuan. „Mă urăşte! Pentru ea nu sunt decât un duşman. Xiaoxuan e indiferent faţă de mine, sigur că aşa l-a învăţat ea. Chiar şi Xuan îi cântă în strună. Nu, el pe ea o iubeşte mai mult”, se gândea Shusheng. Se enervase tare. Nu putea îndura atâta însingurare, atâta indiferenţă. Trebuia să găsească ceva, să-i distragă atenţia. Privirea ei căzu pe

cartea din mână. Văzu mai întâi două cuvinte scrise cu roşu: „Pe câmp”, O piesă de Cao Yu o văzuse pe scenă, dar auzise că a fost apoi interzisă nu se ştie din ce pricina. Chiar piesa asta! Ce coincidenţă! Şi în piesă era o mamă, care-şi ura nora. Bărbatul era prins mereu între ele şi, între cele două iubiri, suferea amarnic. Şi sfârşitul? Prea cumplit! Ea nu poate pricinui un asemenea sfârşit, pentru că ea nu este ca femeia aceea. Aici ea e în plus şi are prilejul să plece. Transferul se află încă în geanta ei. De ce ar lăsa să-i scape o asemenea ocazie? Nu, e lucru hotărât! Banca nu va trimite pe altcineva decât dacă ea demisionează. Dar ea. Desigur, nu va demisiona. Dacă pleacă de la bancă, nu poate găsi altă slujbă, şi apoi a luat un avans. Pe lângă toate astea, s-a asociat şi într-o afacere cu directorul Chen.

"Ia-ţi zborul! Zboară!” părea să-i şoptească o voce la ureche, încurajând-o. În ochii ei, înştiinţarea de transfer lua treptat proporţii. Lanzhou! Acest cuvânt măreţ se transformase într-un avion, care în mintea ei deja îşi luase zborul. Începu încet-încet să se bucure. Simţea că prinde iar curaj. Acum, o privea chiar cu dispreţ pe mama

lui. Se gândea: „Nu mă tem nici dacă voi doi vă uniţi ea să mă înfruntaţi. Eu am drumul meu! Eu îmi voi lua zborul!”

CAPITOLUL 21

Avu un vis groaznic. Se făcea că ea îl lăsase şi plecase cu alt bărbat; parcă şi mama murise. Se trezi din vis plângând, ochii îi erau încă umezi. Inima îi bătea cu putere, îşi asculta bătăile inimii, ca de tobă. Căscă gura, deschise larg ochii. Căuta să distingă ceva în întuneric, în cameră era însă beznă, o beznă care i se lăsa ca o cortină neagră pe cap şi pe trup. Se simţea încordat, respira greu. În piept avea o durere surdă. Obosit, închise ochii, dar îi deschise îndată, pentru că îi reapăruse filmul acelui vis îngrozitor.

„La urma urmelor, unde mă aflu? se gândi. Am murit sau trăiesc? împrejur nu se auzea nimeni, dar nu era o linişte deplină, pentru că în cameră se desluşeau totuşi o mulţime de zgomote mărunte. „Sunt singur", îşi zise el dezolat şi deodată îl străbătu un val de amărăciune. Lacrimile porniră din nou să-i cadă.

„Oare toţi cei care trebuiau să plece au

plecat? Toţi cei care trebuiau să moară au murit?” se întrebă Wang cu amărăciune. Nu găsi niciun răspuns. Se întorcea când pe o parte, când pe alta. „Cum de nu-i nicio mişcare? se întrebă. Oare visez?" Îşi căută urmele lacrimilor pe obraz, îl râcâia pe gât şi începu să tuşească.

Deodată, dădu pledul la o parte şi sări din pat. Aprinse lumina. În încăpere se făcu o lumină albă ca zăpada, care îl împiedica să-şi deschidă ochii. Rămase lângă masă, cu haina pe umeri. Dintr-o privire. Îşi zări soţia dormind în pat. Slavă cerului! Sofia dormea bine, pledul o acoperea până la nas. Genele ei lungi, negre, lăsau impresia că ţinea ochii deschişi şi în somn. N-avea nicio cută pe frunte. Era la fel de tânără ca acum zece ani. Cercetându-se cu o: privire, băgă de seamă că faţa de mătase a hainei lui se decolorase, iar cămaşa de pânză albastră devenise şi ea albicioasă. Toate oasele i se înmuiaseră, îl dureau, iar flegma îi urca pe trahee. Nu păreau să fie de aceeaşi vârstă. El se schimbase! Şi nu, nu era o observaţie de ieri, de alaltăieri. Dar acum, îl izbi ca o lovitură de pumn în piept. Se clătină, dar sprijinindu-se de masă rămase nemişcat, în picioare.

Zăbovi un timp. Deodată, începu să tremure de frig. Fără să-şi dea seama, îşi trase capul între umeri. În cameră era lumină puternică.

Şoarecele rodea din nou duşumeaua. Pe stradă se auzeau paşii unui trecător. Mergea încet şi striga cu voce stinsă şi tristă: „Orez dulce!” Oftă neputincios.

Îşi întoarse privirea spre cămăruţa mamei. Uşa era închisă. Dinăuntru răzbătea un sforăit, nu prea puternic, dar sesizabil. Era Xiaoxuan. El dormea profund. Îşi aplecă urechea şi mai ascultă o dată. Era într-adevăr sforăitul lui Xiaoxuan. „Era de toată mila şi copilul ăsta. Că i-a fost dat să se nască în familia noastră, se gândi. Şi mama la fel, să îndure necazuri la bătrâneţe, oftă din nou. Noroc însă că toţi sunt bine, sănătoşi”, se consolă el în cele din urmă.

Mai tuşi de vreo două ori, dar simţea în gât flegma şi trebuia să expectoreze. Nu-ndrăznea să tuşească tare, să nu-i trezească pe toţi. Gâfâia rar. Pieptul îl durea continuu. Scoase batista şi-şi acoperi gura. Merse până la birou şi se prăvăli în fotoliul de trestie.

Gâfâi de câteva ori pl. Spre surprinderea lui. Expectora; vru să scuipe

pe jos. Dar flegma i se lipise de limbă şi de buze şi nu cădea. „Nu mai am nici atâta putere”, se gândi cu amărăciune, descurajai.

După ce scuipă, îşi simţi gâtul uscat şi vru să bea puţin ceai. Atunci se ridică. Fără să vrea, răsturnă de pe birou ceva negru. Se aplecă să ridice obiectul. Era geanta lui Shusheng. Când a ridicat-o, geanta s-a deschis şi din ea căzură câteva foi de birt le şi un ruj de buze. Se aplecă din nou să le culeagă şi pe acestea şi atunci văzu înştiinţarea de transfer.

Luă înştiinţarea în mână. Se întoarse pe fotoliul de trestie şi o citi cu luare-aminte. Deşi doar câteva rânduri, le citi de mai multe ori. I se răcise tot corpul, de parcă ar fi căzut într-o peşteră de gheaţă.

„Mi-a ascuns adevărul”, îşi zise el în şoaptă. Apoi: „De ce a trebuit să se ascundă de mine? Eu n-am s-o încurc”. Simţea amărăciunea şi furia omului care a fost trădat. Nu putea pricepe. Îşi muşcă în tăcere buza de jos. Pieptul tot îl mai durea, vag. Se masă cu mâna stângă. „Microbii îmi mănâncă plămânii. Fie! Să-i mănânce bucuroşi”, se gândi.

„Chiar trebuie să plece?” se întrebă. Îşi

aplecă din nou capul să se uite la înştiinţare. Nu era nevoie să mai întrebe. Hârtia aceea arăta clar că va pleca.

„Nu-i nimic dacă pleacă, trebuie să-şi găsească şi ea o altă lume, nouă. Dacă rămâne aici, o distrug zadarnic”, se consolă el. Întoarse din nou capul şi o privi. Se întorsese cu spatele, aşa că el nu-i vedea decât părul negru, „Doarme bine”, şopti. Îşi lăsă capul pe spătar, închise ochii şi se odihni puţin. Înştiinţarea era tot în mâna lui.

Deodată, deschise ochii ca trezit brusc din somn. Ce lumină era în cameră! Şi ce linişte! Ce frig! Se uită din nou la ea. Dormea încă, dar se întorsese iarăşi cu faţa spre el şi-şi scosese braţul drept deasupra pledului. Un braţ alb şi plin, „O să răcească”, se gândi. Se ridică, se duse la pat şi-i băgă braţul înapoi sub pled. Îi luase uşurel mâna; abia i-a mişcat-o, şi cu toate astea a trezit-o brusc.

Mai întâi gemu, apoi deschise încet ochii. „Încă nu dormi?" îl întrebă. Şi apoi, speriată: „Cum aşa, te-ai dat jos din pat?”

„Am văzut că ţi-ai dezvelit un braţ şi m-am temut că răceşti”, explică el cu voce scăzută. Ţinea încă înştiinţarea în mână.

Shusheng îi zâmbi recunoscătoare, apoi îşi mută privirea într-altă parte. Deodată, văzu înştiinţarea.

„Cum de e în mâna ta?” îl întrebă ea, surprinsă. Se ridică în capul oaselor şi îşi strânse cămaşa de noapte în jurul gâtului. Unde ai găsit-o?”

„Am văzut-o, răspunse, plecându-şi capul, iar obrajii i se aprinseră de îndată. Adăugă imediat o explicaţie: Geanta ta a căzut de pe masă şi s-a deschis”.

„Abia azi am primit-o. Încă nu ştiu ce să fac”, se scuză ea, şi-şi aminti cum şi-a lăsat din neglijenţă geanta pe birou. Se scutură de frig şi se acoperi cu pledul.

„Du-te, n-am nimic împotrivă”, zise el încet.

„Ştiu”, dădu ea din cap. Îşi simţi sufletul greu, văzându-l că o privea, de parcă ar fi avut de spus o mulţime de lucruri şi totuşi nu spunea nimic. „La-nceput, nu voiam să mă duc, dar dacă nu mă duc, cum vom trăi, noi, toată familia...”

„Ştiu”, se bâlbâi Wang, întrerupând-o.

„Directorul Chen mă ajută să găsesc bilet de avion. A spus că plecăm miercurea viitoare”, mai spuse ea.

„Da”, răspunse el mecanic.

„Oricum, n-am nici bagaje multe. În nord-vest, lucrurile din piele sunt ieftine, pot să-mi fac haine acolo”, continuă ea.

„Da, acolo sunt ieftine lucrurile din piele”, răspunse el apatic.

„Pot ridica de la bancă cheltuielile de călătorie şi mai pot împrumuta şi nişte bani, pe care să-i las acasă, asta pentru început”.

„Bine”, răspunse el scurt. Îl durea atât de tare inima, de parcă ar fi primit o lovitură de baston în ea.

„Îngrijeşte-ţi sănătatea. Acolo voi fi promovată cu o clasă aşa că voi primi mai mulţi bani şi, deci, pot trimite mai mulţi bani acasă. Ai grijă de tine”. Pe măsură ce vorbea, îi venea inima la loc şi pe faţă îi flutură din nou zâmbetul.

Wang nu se mai putea ţine pe picioare. Spuse: „Mă culc”. Se chinui să ajungă la birou, puse la loc în geantă înştiinţarea de transfer, apoi se duse şi se prăvăli pe pat, îşi trase pledul peste cap şi începu să plângă încet.

Shusheng abia închisese iar ochii, când îi auzi plânsul. Emoţia şi bucuria i se risipiră. Parcă de undeva căzuseră ti mulţime de ace, care i se înfipseseră în inimă. Strigă: „Xuan!” El nu-i răspunse. Mai

strigă o dată. El tot nu-i răspunse, dar plânsul se auzi ceva mai tare. Nu se mai putu stăpâni. Dădu la o parte pledul de pe ea, apoi îl dezveli şi pe el, îl cuprinse cu amândouă braţele şi, cu toate că el se ferea atât de tare, îi întoarse faţa către ea. Plângând. Îi spunea printre suspine: „Nici eu n-aş vrea să plec. Dacă n-ar fi maică-ta, dacă n-ar fi viaţa asta… Sunt foarte nefericită!… Eu, o femeie singură, eu…”

CAPITOLUL 22

Începând din seara aceea, visele lui se înmulţiră. Îl chinuiau. Nu-şi mai găsea liniştea, avea vis după vis. În vis, îşi lua mereu rămas bun de la ea, ea pleca la Lanzhou sau în altă parte, uneori pleca mâniată, după o ceartă cu mama. Se trezea, cu tot corpul năclăit de o sudoare rece. Ofta prelung, neputincios, ştia că boala lui era deja adânc înrădăcinată.

Seara, Shusheng se culca alături de el. Ştiindu-se bolnav evita să stea cu faţa către ea. Dormeau la un loc, dar inimile lor erau departe una de alta. Ziua, soţia ieşea, seara se întorcea destul de târziu. Avea obligaţii. Colegii dădeau întruna banchete în cinstea

plecării ei. În fiecare seară, când se întorcea acasă, o găsea pe mama ţinându-i tovărăşie, dar atunci când intra ea pe uşă, mama se retrăgea imediat în cămăruţa ei. Shusheng se aşeza pe marginea patului sau pe scaun, la masă, şi îi povestea tărăgănat ce a văzut şi ce a auzit în ziua aceea. Acum, vorbea ea mai mult decât de obicei, iar el era mai taciturn decât înainte. O fixa adesea cu privirea, gândindu-se în sinea lui dacă după ce se vor despărţi, vor mai avea prilejul să se revadă.

Atunci când nu visa, îi făcea plăcere să numere zilele şi orele pe care le mai aveau de petrecut împreună. Zilele şi orele se împuţinau treptat, în timp ce lupta lui devenea mereu mai dureroasă. S-o lase să plece, sau s-o oprească? S-o lase să fie fericită, sau s-o tragă cu el împreună în prăpastie?

„După ce vei pleca, îţi vei mai aminti de mine?” Adesea ar fi vrut să-i pună această întrebare, dar niciodată n-a îndrăznit s-o rostească.

Cei cincizeci de mii de yuani i-au fost predaţi: două mii de yuani numerar şi o chitanţă de depunere în bancă. Soţia i-a spus să-i depună „pe termen fix” şi la

fiecare cincisprezece zile să facă formalităţile necesare să poată primi o dobândă de 7 procente. La urma urmelor, ea ştia mai multe decât el! Erau gata şi bagajele. Dar, pe neaşteptate, ea a adus din nou acasă o veste bună: biletul de avion va fi probabil amânat cu două săptămâni. Şi pe ea o bucura vestea. Ba mai mult, i-a spus că aveau să petreacă Anul Nou împreună. Cât despre el, nu exista desigur o altă veste care să fi putut să-l consoleze mai mult. N-avea cum s-o reţină, spera doar să fie împreună cât mai des cu ea, să-i vadă cât mai mult timp posibil chipul frumos şi plin de viaţă.

Însă şi clipele când erau împreună îi puteau aduce uneori amărăciune. El însuşi îşi dădea seama că inima ei se muta pe zi ce trecea către locuri mai îndepărtate. Se pare că pentru ea, despărţirea de el nu era deloc dureroasă. Adesea îi spunea râzând: „După trei-patru luni, am să mă întorc să te văd. Directorul Chen cunoaşte pe cineva de la compania de aviaţie şi poate procura uşor bilet de avion, şi nici călătoria nu e grea”. El încuviinţa, dar în sinea lui se gândea: „Când te vei întoarce, nu ştiu dacă voi mai fi sau nu aici”. I se părea că s-ar simţi bine numai

după ce-ar fi plâns. Flegma însă îi era lipită de trahee, iar când tuşea tare îl durea în stânga pieptului, aşa că era obligat să gâfâie uşor. Shusheng era obişnuită acum şi cu gâfâitul ăsta, care îi stârnea, ca şi înainte, priviri miloase sau întrebări pline de grijă.

Wang se deplasa deseori prin încăpere. Abstracţie făcând de culoarea feţei, de tuse şi de câteva gesturi, nimeni nu şi-ar fi dat seama că era bolnav. Lua medicamentele tradiţionale, dar neregulat. Acum până şi maică-sa era de părere să meargă la spital şi să-şi facă un consult şi radiografie. El însă ezita. Dorea să ia medicamente tradiţionale, pentru că acestea costau puţin şi pentru că, luându-le continuu, îi dădeau puţină linişte şi speranţă.

Uneori citea cărţi, îi era urât singur, şi apoi, nopţile de iarnă erau prea lungi, iar după o noapte de somn ziua nu mai putea închide ochii. Îi plăcea să citească, să umble, să vorbească, pentru că toate astea îl făceau să creadă că boala lui nu e gravă şi chiar să uite că e bolnav. Maică-sa însă nu-l lăsa să vorbească mult, să citească mult, să umble mult; din când în când, îi atrăgea atenţia: e bolnav, deci nu poate trăi ca

oamenii sănătoşi.

Şi de ce să nu trăiască şi el la fel ca ceilalţi?! Ziua stătea întins în pat şi nu făcea nimic, ceea ce îl silea să gândească mai mult, să se nelinişteasca mai mult, să fie nervos. Făcea calcule, aproape în fiecare zi calcula câţi bani a cheltuit şi câţi i-au mai rămas. Banii sunt foarte puţini, iar preţurile cresc întruna. Banii primiţi de el când a fost concediat, pensia familială lăsată de Shusheng, la care se mai adaugă mica dobândă lunară – toate astea, adunate la un loc. Cât timp vor ajunge? Vedea zi de zi cum se scurg banii, dar era cu mâinile legate, n-avea cum să-i stăvilească. N-avea niciun fel de venit, doar cheltuieli fără sfârşit… Era îngrozitor, şi cum îşi amintea de asta rămânea încremenit.

Odată, mama i-a cumpărat un pui din care i-a pregătit bucuroasă o supă, pe care a pus-o într-un castron şi i-a adus-o s-o mănânce. Asta se întâmpla nu mult după masa de prânz. De două zile pofta lui de mâncare era şi mai proastă.

Dacă îţi place, îţi mai fac”, zise mama pe un ton de uşoară încurajare.

„Mamă, e prea scump, nu ne dă mâna să mâncăm aşa ceva!” răspunse el cu chipul

întristat, primind totuşi castronul. Pentru maică-sa, cuvintele lui aţi fost ca un duş rece, totuşi îi răspunse cu blândeţe: „L-am luat foarte ieftin, cu vreo mie de yuani. E hrănitor”.

„Dar noi n-avem bani mulţi, zise el cu încăpăţânare, eu sunt bolnav, mai mult, şi şomer. Cum să răzbim dacă luăm din grămadă şi nu mai punem la loc!”

„Nu-i nimic, să nu-ţi faci griji. Oricum, încă ne mai descurcăm. Mai întâi să te faci bine şi om mai vedea”, îl sfătui mama zâmbind. Zâmbea cam forţat.

„Pe zi ce trece, lucrurile sunt mai scumpe, iar banii mai puţini, Shusheng n-a plecat încă, dar noi o să ne atingem în curând probabil de banii aceia ai ei”, zise el, încruntându-şi sprâncenele. Supa aburea încă în faţa lui.

Mamei îi pieri pe dată zâmbetul. Îşi întoarse capul, cu gândul să găsească un loc să-şi aşeze privirea, dar nu reuşi, aşa că îşi întoarse capul din nou şi spuse cu durere, dar şi cu furie: „Mănâncă mai repede!”

Wang bău supa din castron, fără lingură, fără beţişoare. Arăta tulburat şi neliniştit. Alături de el, mama oftă fără zgomot. Văzuse parcă zâmbetul de

mulţumire al femeii aceleia. Îşi simţea faţa arzându-i. Îşi plecă fruntea, dar sorbiturile lui îi atraseră atenţia. „Foarte bună, foarte bună”, lăuda el întruna supa, iar tristeţea îi dispăruse de pe chip. Privea în castron cu lăcomie. Luă cu mâna un copan şi începu să-l roadă.

„Mănâncă şi tu puţin, mamă, zise el, ridicându-şi deodată capul şi privind-o”.

„Nu mi-e foame”, răspunse ea încet. Îl privea cu tandreţe. În sufletul ei era nefericită.

„Eu nu sunt bolnav, eu nu mă hrănesc cum trebuie, îmi voi reveni încetul cu încetul”, îi explică el.

„Aşa este, îţi vei reveni încetul cu încetul”, îi răspunse mama automat.

Wang îşi îndreptă din nou atenţia spre carnea de pui din castron, parcă niciodată nu mai mâncase ceva atât de bun. Deodată, gândi cu voce tare: „Dacă am fi mâncat de obicei ceva mai bine, n-aş fi căpătat boala asta”. Mânca şi vorbea. Maică-sa stătea tot alături de el şi-l privea, şi ba zâmbea, ba îşi ştergea ochii. „Probabil că încet-încet se va face bine. Poate mânca, şi ăsta este un semn bun”.

Terminase de mâncat carnea şi ţinea

castronul în mâinile unsuroase. Îi spuse mamei, zâmbind satisfăcut: „Mănâncă şi tu puţin, mamă. E foarte, foarte gustoasă. Omul are nevoie de lucruri hrănitoare”.

Mama nu voia ca el să vorbească mult şi îi răspunse evaziv; „Bine, am să mănânc”, dar în sinea ei gândea: „Puiul ăsta mic şi slab şi aşa e puţin fie şi numai pentru tine”. Luă castronul gol şi ieşi. Când se întoarse, Wang dormea, sprijinit de fotoliul de trestie. Trecu tiptil, vrând să-l acopere cu ceva, dar abia ajunse în faţa lui, că el făcu ochii mari şi strigă: „Shusheng!” O apucă pe maică-sa de mână.

„Ce este?” întrebă ea speriată.

Wang aruncă o privire jur-împrejur, apoi întrebă, puţin nedumerit: „Shusheng nu s-a întors încă?”

„Nu. Nu i-am văzut nici măcar umbra”, răspunse ea cu dezamăgire în glas. N-ar fi trebuit ca fiul ei să se gândească clipă de clipă la Shusheng. În ce privinţă e bună Shusheng cu el? Ea (Shusheng) pur şi simplu îl chinuie şi îl înşală.

Wang căzu o clipă pe gânduri şi deodată zâmbi amar: „Iarăşi am avut un vis”, zise dezolat.

„Întinde-te mai bine, şi culcă-te”, îl

linişti maică-sa.

„Am dormit prea mult, mă dor toate oasele de atâta somn. Nu mai vreau să dorm”, zise, ridicându-se încet

„Shusheng e prea ocupată. Va pleca fără să poată să stea câteva zile împreună cu noi”, mai zise el ca pentru sine, sprijinindu-se de birou. Se răsuci pe călcâie, dădu la o parte fotoliul, se duse cu paşi înceţi spre fereastra din dreapta şi o deschise.

Ai grijă să nu te tragă curentul”, îi spuse maică-sa, grijulie. La început, auzindu-l pomenind iarăşi numele femeii aceleia, nu-şi putuse stăpâni mâhnirea din suflet şi tăcu, dar acum simţea că nu mai putea să tacă – doar nu pe el era ea supărată.

„E prea mare zăpuşeală, aş vrea să respir puţin aer proaspăt”, zise el. În aerul rece simţi însă miros de cărbune. Vântul îi sufla în faţă. Îl durea şi-l făcea să nu se simtă bine.

Cerul era mereu posomorât, iar atmosfera întotdeauna încărcată. Drumul era o pată de cenuşiu întunecat. Oamenii treceau încoace şi-ncolo zgribuliţi, cu capetele plecate.

„Dormi, totuşi, puţin, N-ai nicio treabă şi eşti plictisit”, îl sfătui iarăşi maică-sa.

Închise geamul, se întoarse spre ea şi, dând din cap, spuse: „Bine”. Privi către pat, dădu să se-ndrepte într-acolo, dar se temu. Oftă neputincios. „Ce încet trece timpul”, zise el ca pentru sine.

Merse apoi până la pat şi se trânti îmbarcat. Ochii îi ţinea tot deschişi.

Mama şedea în fotoliul de trestie. Îşi ţinea ochii închişi, ca să se relaxeze, ÎI auzea cum se foieşte-ntruna în aşternut. Ştia ce gânduri îl supară. Era mâhnită şi indignată. Nu se mai putu abţine, întoarse capul spre el şi-i spuse împăciuitoare: „Xuan. Nu trebuie să te mai gândeşti la problemele alea. Dormi liniştit”.

„Nu mă gândeam la cine ştie ce”, răspunse el cu glas scăzut. „Mie nu poţi să-mi ascunzi adevărul. Tot la Shusheng ţi-e gândul”, zise mama.

„Eu am îndemnat-o să plece. La început, ea nu ţinea neapărat să plece, îi explică el. E mai bine să schimbe puţin mediul. S-o fi săturat şi ea aici. La Lanzhou, salariul ei va fi mai mare. A urcat o clasă”.

„Ştiu, ştiu, zise mama apăsat. Dar tu te gândeşti numai la ea. De ce nu te gândeşti

şi la tine? De ce te gândeşti mereu la alţii?”

„Să mă gândesc la mine? se miră el. Dar eu o duc foarte bine!” însă până şi lui i se păru că aceste cuvinte, foarte bine”, erau mult prea neadevărate şi atunci adăugă: „Boala mea e aproape vindecată. Dacă pleacă la Lanzhou, poate să mă ajute mai mult”.

„Ea? Tu ai încredere în ea!” râse mama cu răceală, apoi spuse cu dispreţ: „Ea e pasăre sălbatică, dacă-i dai drumul, să nu crezi că se mai întoarce”.

„Tu eşti bună cu oricine, mamă, doar cu Shusheng eşti prea aspră. Ea nu-i deloc un asemenea om. Numai pentru familia noastră a acceptat să plece la Lanzhou”, zise el tulburat, ridicându-se puţin.

Maică-sa îl privea absentăm Deodată, se schimbă la faţă şi dădu din cap, ca şi când i-ar fi acceptat spusele: „Fie şi aşa. Eu cred în ce spui tu... Atunci, culcă-te liniştit. Când vorbeşti prea mult, îţi pui la încercare nervii şi ţi se poate agrava boala”.

Wang tăcu. Îşi lăsă capul în jos, gândindu-se parcă, la ceva. Maică-sa îl privea cu milă, în sinea ei îl mustra: Cum de eşti atât de îndărătnic! Totuşi îi spuse afectuoasă: „Mai bine culcă-te, Xuan! Să nu

răceşti, stând aşa”.

El îşi înălţă capul şi-i trimise mamei o privire recunoscătoare. După un moment, pe neaşteptate, se dădu jos din pat. „Mamă, am să ies o clipă”, zise grăbit. Se aplecă „şi-şi legă şireturile.

„Să ieşi? Pentru ce?” îl întrebă ea mirată.

„Am puţină treabă”, îi răspunse el. Se ridică, faţa i se înroşi de efort. „Nu-i nimic, mamă, lasă-mă să ies puţin”, zise el cu încăpăţânare. Apoi îşi luă din cuierul de pe perete haina albastră şi se îmbrăcă.

Mama zise în grabă, neliniştită: „Aşteaptă-mă”, şi îl ajută să-şi pună haina pe el. „Nu pleca, nu trebuie să te duci”, îi spuse ca în timp ce-i înfăşură gâtul cu fularul acela vechi, cu dungi negre şi albe. „Nu te du, dacă ai vreo treabă, scrie un bilet şi ţi-l duc eu”, zise ea din nou.

„Nu-i nimic, mă întorc imediat, e foarte aproape”, zise el ieşind. Privindu-l, mamei i se părea că visează.

„Ce-o fi viind să facă? Pur şi simplu nu pricep!” se gândi ea dezolată, cu voce tare. Rămase un moment pe gânduri, apoi se duse şi îi aranjă aşternutul.

După ce termină, se uită prin cameră.

Pe jos era mult praf, în câteva locuri erau urme de scuipat uscat pe jumătate. Încruntă din sprâncene, apoi ieşi pe coridor şi luă mătura, să cureţe podeaua. Pe masă se depusese un strat de praf. Camera dădea spre stradă şi fiecare camion care trecea stârnea un nor mare de praf cenuşiu, care intra înăuntru. Ca niciodată parcă, numai putea suporta murdăria. Şterse masa şi biroul, şterse chiar şi scaunele.

După ce termină, se aşeză în fotoliul de trestie să se odihnească, O durea mijlocul şi se masă puţin. „Ce bine-ar fi dacă ar veni cineva şi mi-ar face un masaj”, se gândi, dar pe urmă tot ea se mustră: „Ai ajuns slujnică şi mai cutezi să-ţi faci speranţe deşarte Oftă deznădăjduită, îşi rezemă capul de spătar. În faţa ochilor ei, apăru umbra unui om, la început confuză, apoi îi distinse foarte clar faţa. „Iar mi-am adus aminte de el”, zâmbi ea. Apoi spuse în şoaptă: „Eu nu pun la inimă, ştiu că soarta mea nu e bună. Dar de ce nu ai grijă de Xuan? Nu-l poţi lăsa pe Xuan să ducă o asemenea viaţă!” Valul de amărăciune care o încercă o făcu să verse câteva lacrimi.

Nu după mult timp, Wang împinse uşa şi intră. Îşi văzu mama stând în fotoliu şi

ştergându-şi ochii.

„Ce ai, mamă? De ce plângi?” o întrebă surprins.

„Măturam şi mi-a intrat praf în ochi”–, minţi ea.

„Mamă, mi-ai făcut şi patul”, zise e) mişcat, apropiindu-se de ea.

„N-aveam treaba. Şi-mi era urât”, răspunse ea. Apoi îl întrebă: „Unde ai fost?”

Gâfâi tare de câteva ori, tuşi de vreo două-trei ori. Apoi, întorcând capul într-altă parte, spuse: „Am fost să-l văd pe domnul Zhong”.

„De ce l-ai căutat? Ai fost la instituţie?” întrebă ea mirată, apoi se ridică în picioare.

„I-am spus să-mi caute de lucru”, zise el cu glas scăzut.

„Să-ţi caute de lucru? Încă nu te-ai făcut bine, de ce atâta grabă! Sănătatea e mai importantă decât orice”, zise mama dezaprobându-l.

„Aşa e sănătatea noastră, a majorităţii chinezilor. Ţi se spune că eşti bolnav, dar o duci ani mulţi şi buni fără să ai nimic. Mă simt mult mai bine. Şi domnul Zhong mi-a spus că arăt mult mai bine decât acum câteva zile. Mi-a promis că-mi va căuta de lucru”. Avea aceeaşi expresie de om bolnav

şi arăta obosit. Părea că făcuse un mare efort ca să vorbească. Merse şi se aşeză pe marginea patului.

„Hm! De ce eşti atât de grăbit! zise mama. Deocamdată nu murim de foame”.

„Dar nu pot să dorm toată ziua şi să mă uit la tine cum faci treabă singură. Sunt bărbat, nu pot sta cu mâinile încrucişate şi să trăiesc ca un leneş”, se explică el cu amărăciune.

„Eşti unicul meu fiu, numai pe tine te am. Dacă nu vrei să-ţi îngrijeşti sănătatea, eu pe cine o să mă mai bizui în viitor?...” Nu mai putu să continue, o gâtuia durerea.

Wang îşi dusese mâna stângă la gură şi îşi muşcă cu putere degetul mare. Nu simţea durerea, pentru că îl durea groaznic pieptul în partea stângă. După un timp. Îşi lăsă mâna jos şi nu se uită la urmele dinţilor rămase pe deget. O privea pe maică-sa. Sta acolo, tăcută. O privea cu milă, gândindu-se: „Toate visele şi speranţele tale s-au năruit”. El ştia ce însemna „viitorul”. „Viitorul” era ca un duh rău, cu dinţi albi, înspăimântători.

Amândoi tăcură, rămaseră nemişcaţi. Liniştea era îngrozitoare, chinuitoare. În încăpere nu era nici urmă de viaţă. Nici

glasurile din stradă, nici zgomotul maşinilor nu reuşeau să spargă liniştea asta. Mama şi fiul se cufundaseră fiecare în gândurile lui, gânduri total diferite, dar care se întâlneau într-unul şi acelaşi loc, unde se descopereau reciproc: moartea.

Fiul se duse în spatele mamei. „Nu fi amărâtă, mamă, zise el cu blândeţe, poţi să te bizui şi pe Xiaoxuan. El va avea sigur un viitor mai bun decât al meu”.

Mama înţelese ce voia să spună şi fu şi mai abătută. „Xiaoxuan este exact ca tine, când erai mic. Copilul ăsta îţi seamănă teribil”, suspină ea. Nu dorea să-şi dezvăluie durerea în faţa lui, dar cuvintele ei îl făcură să vadă şi mai departe, în viaţa ei singuratică. Avea dreptate. Xiaoxuan îi semăna prea mult, adică, la fel ca şi el, nici Xiaoxuan nu avea viitor. Atunci pe ce se va mai bizui ea la urma urmelor? Uneori, el însuşi îşi punea speranţele în Xiaoxuan, acum însă, înţelesese că speranţele erau foarte vagi.

„E mic, încetul cu-ncetul se va îndrepta, chiar mă simt vinovat faţă de el, niciodată nu i-am dat o educaţie prea bună”, zise el. Încă se mai gândea cum s-o liniştească.

„De fapt, nici nu poţi fi învinovăţit: o

viaţă-ntreagă nu te-ai odihnit şi ai îndurat de toate...” Spunând acestea, mama se emoţiona şi tăcu. Deodată, se ridică şi ieşi în fugă.

Wang merse tăcut la fereastră şi o întredeschise. Cerul stătea în faţa lui ca un obraz palid. Norii cenuşii semănau cu nişte sprâncene adânc încruntate. Se înfiora de frig. Simţi ceva rece pe obraji. „Plouă”, îşi spuse apatic.

În spate se auziră paşi. În cameră intră Shusheng. Îi spuse agitată, fără s-aştepte să se-ntoarcă el spre ea: „Xuan, mâine plec”.

„Mâine? Atât de repede? N-ai spus că săptămâna viitoare?” o întrebă el uluit.

„Mâine este un zbor suplimentar. Biletele au şi fost aduse. Nu mai putem fi împreună de Anul Nou. Păcat! Şi diseară m-a invitat cineva la cină”. Spunând asta, fără să-şi dea seama îşi încruntă sprâncenele. Tonul i se schimbă, de asemenea.

„Aşadar, chiar mâine pleci?” o întrebă el din nou, deznădăjduit.

„Mâine în zori, după ora 5, alerg la aeroport, Trebuie să mă scol înainte să se lumineze afară”, zise ea.

„Atunci, trebuie să închiriezi o maşină încă din seara asta, altfel mă tem că nu poţi

ajunge la timp, zise el.

„Nu-i nicio problemă, directorul Chen va împrumuta o maşină şi va veni să mă ia. Rămâne doar să-mi fac bagajele. Nici geamantanul nu mi l-am pregătit”, zise ea în mare grabă. Se aplecă şi trase geamantanul de sub pat.

„Să-ţi ajut”, zise el şi veni lângă pat.

Shusheng, stând pe vine, deschise capacul şi începu să-şi aşeze hainele în geamantan. Când şi când, se ridica, aducea câte un lucru şi-l punea în geamantan. Erau haine, farduri şi altele.

„Asta o iei? Dar asta?” o întreba el din când în când, aducându-i câte ceva.

„Mulţumesc, stai liniştit, mi le iau singură”, repeta ea mereu.

Mama intră şi rămase în uşă, privindu-i cu răceală. Nu scoase nici cel mai mic sunet, însă în sufletul ei era plină de nemulţumire şi de indignare. Deodată, Wang observă că era acolo şi îi spuse: „Mamă. Shusheng pleacă mâine dimineaţă”.

„Să plece în treaba ei! Nu mă priveşte!” îi răspunse maică-sa.

Shusheng se ridicase, s-o salute şi să-i spună câteva cuvinte amabile. Auzindu-i însă vorbele de gheaţă, se lăsă din nou pe

vine, tăcând. Faţa i se împurpura şi nu scoase decât un murmur.

Mama intră mânioasă în cămăruţa ei. Shusheng închise capacul geamantanului şi se ridică. Furia îi trecuse pe jumătate. Wang o privea iară să-ndrăznească să rostească vreun cuvânt. Privirea lui era însă rugătoare.

„Uite, mă supără mereu. De fapt. Mă urăşte”, îi zise Shusheng încet.

„Totul este o neînţelegere. Mama se va lămuri încetul cu încetul. Nu trebuie s-o învinovăţeşti”, îi răspunse el în şoaptă.

„Când mă uit la tine, nici nu sunt în stare s-o urăsc”, îi şopti ea, zâmbindu-i blând.

„Îţi mulţumesc, zâmbi şi el la fel; mâine dimineaţă te conduc la aeroport”.

„Nu trebuie! Sănătatea nu-ţi dă voie, zise ea îngrijorată. Oricum, merge şi directorul Chen. Care îmi va purta de grijă!”

Ultimele cuvinte îi împunseră dureros inima. „Atunci ne luăm rămas bun aici?” o întrebă el cu amărăciune. În ochi îi străluceau lacrimile.

Sufletul ei se înmuie şi încercă să-l împace: „Nu fi trist, nu plec chiar acum. Astă seară mă întorc devreme şi vom sta

mai mult de vorbă”.

Wang încuviinţă din cap, dădu să spună: „Am să te aştept”, dar nu reuşi decât să scoată un sunet nedefinit.

„Întinde-te, e obositor să stai în picioare. Încă nu te-ai vindecat complet. Am să mă aşez şi eu puţin pe pat”, mai zise ea.

El o ascultă şi se întinse. Shusheng îl acoperi până la jumătate, apoi se aşeză şi ea pe marginea patului. „Nu ştiu cum va fi mâine pe vremea asta”, gândi ea cu voce tare. Dacă mă gândesc bine, nici nu vreau neapărat să plec. Dacă m-aţi opri, poate că nici n-aş mai pleca”. Erau cuvinte, pe care i le spunea din tot sufletul.

„Du-te liniştită. Dacă tot te-ai hotărât, nu poate fi rău”, îi răspunse el cu blândeţe. Uitase de propriile lui necazuri.

Privindu-l, îi zise cu puţină tristeţe şi furie: „De fapt, habar n-am dacă plecarea mea la Lanzhou înseamnă nenorocire sau fericire. N-am pe nimeni să mă sfătuiesc, tu eşti mereu cu boala ta, iar mama abia aşteaptă să plec cât mai repede de lângă tine”.

Cuvântul „boală” îl izbi în moalele capului. Nu-l lăsau să o uite! Nu-l lăsau să uite că este un om bolnav! oftă. Parcă se

prăbuşise de la înălţime. Se năruise şi ultima lui speranţă, subţire ca un funigel.

„Da, da”, repeta întruna, neputincios.

„Azi i-am trimis o scrisoare lui Xiaoxuan”, mai zise Shusheng. N-apucase să termine ce-avea de spus, când, deodată, începu să sune un claxon în stradă. Întoarse capul, uşor surprinsă, privi cât privi spre fereastră, apoi continuă: „I-am cerut să vină duminică în oraş”. Claxonul suna întruna, nerăbdător. Shusheng se ridică şi spuse în grabă: „Trebuie să plec. Au venit cu maşina să mă ia”. Îşi aranja puţin hainele, apoi îşi luă geanta, o deschise, scoase oglinjoara şi pudra, rujul.

El se ridică în capul oaselor. „Nu trebuie să te scoli. Culcă-te”, zise ea, atentă la oglindă, să-şi dea cu pudra şi cu ruj. El totuşi se dădu jos din pat.

„Am plecat. Diseară mă întorc ceva mai devreme”. Vorbind, se-ntoarse către el, îi făcu semn cu capul, zâmbind, apoi ieşi în grabă.

În aerul rece al camerei, rămăsese încă mirosul ei de pudră, luase însă cu ea râsul şi glasul cristalin. Wang rămase însingurat lângă masă. Privind vrăjit într-acolo unde se pierduse silueta ei, după uşa aceea cu

vopseaua albă coşcovită. „Rămâi! Rămâi!” i se păru că-şi aude propriul său glas lăuntric. Însă bocănitul paşilor ei sprinteni se stinsese deja.

Mama ieşi din cămăruţă. Se uită la el cu milă. „Xuan. Îţi faci iluzii, mai devreme sau mai târziu Lot trebuia să vă despărţiţi. Tu, un biet cărturar sărac, cum o s-o reţii?” spuse ea. Inima îi era plină de dragoste şi ură, avea nevoie să se descarce.

Wang îşi plecă capul şi se examina, apoi îşi duse mâna dreaptă în faţa ochilor. Ce slabă! Ce galbenă! Parc-ar fi o gheară de pasăre. Tremurătoare, fără vlagă. Îşi suflecă puţin mâneca. Ce braţ slăbănog! Şi fără pic de carne. Simţi frig în tot trupul şi-şi privi, împietrit mâna asta groaznică. Parcă ar fi fost un vinovat care tocmai şi-a ascultat condamnarea la moarte. Cuvintele mamei îi răsunau repetat în ureche: „Îţi faci iluzii, îţi faci iluzii”, într-adevăr, sufletul lui fusese condamnat la moarte.

Ce drept, ce motiv mai avea el să-i ceară să rămână? Problema era el, nu ea. De data asta a înţeles definitiv.

Mama a aprins becul şi odaia se lumină puţin.

Wang se duse în tăcere până la birou şi

se uită la lucrurile de acolo cu priviri de rămas-bun, apoi se prăbuşi în fotoliul de trestie. Îşi cuprinse faţa în mâini. N-avea nicio lacrimă. Doar că nu voia să mai vadă nimic în jurul lui. Refuza totul, chiar şi pe sine însuşi.

„Xuan. Nu fi abătut. Femei sunt cu duiumul. Fă-te tu bine şi pe urmă n-ai decât să-ţi găseşti alta, mai bună”, îl încurajă mama.

El scoase un geamăt jalnic. Îşi luă mâinile de pe faţă şi o privi pierdut. Îi venea să plângă. De ce voia să-l tragă înapoi? Să-l facă pe el, pe acest condamnat la moarte să întrezărească încă o dată bucuriile acestei lumi? Se pregătise deja cu supunere să-şi îndure soarta, de ce mai trebuia să-l seducă cu vise fără speranţă? În aceste clipe, nu putea fi lucid, nu judeca pe îndelete, trăgându-şi învăţămintele numai din amărăciunea inimii lui fiinţe. Shusheng luase cu ea dragostea şi împreună cu ea tot ce îi aparţinuse: visele din anii facultăţii, viaţa dulce de după căsătorie, planurile pe care şi le făcuse înainte de război...”. Nimic nu mai era, totul se terminase!

Maică-sa nu reuşise încă nici ea să-l cunoască, însă culoarea feţei lui o speriase.

Se ridică grăbită şi-i spuse cu vocea tremurândă: „Întinde-te puţin, văd că nu prea ţi-e bine. Vrei sau nu, chiar acum mă duc să chem un doctor, fie şi unul care practică medicina europeană”.

„Nu, nu trebuie să chemi doctorul. Mult nici nu mai poate dura, mamă”, zise el disperat. Vocea îi era slabă şi din timp în timp gâfâia. Se ridică, clătinându-se.

„Ce spui? Stai să te sprijin”, strigă maică-sa speriată, îi sprijini braţul drept.

„Nu te teme, mamă, n-am nimic, pot merge şi singur”, zise el parcă trezit din vis. Îşi eliberă braţul, părăsi fotoliul. Merse la masă şi, sprijinit într-o mână, privi pierdut de jur-împrejur. Lumina gălbuie, slabă, a becului, aranjamentul lipsit de gust al lucrurilor, totul răspândea răceală. Deodată, fără niciun avertisment, se stinse lumina, în faţa ochilor nu era acum decât întuneric, apoi din întuneric se revărsă o lumină cenuşie, greu de definit.

„Abia ieri s-a oprit curentul, cum de l-au oprit iar azi?” bodogăni mama cu voce scăzută.

Wang oftă. „Oricum, n-avem nicio treabă, aşa că n-are decât să fie întuneric”, zise el.

„Mai bine aprind o lumânare, altfel pare şi mai trist, şi mai înspăimântător", zise mama. Se duse să caute lumânarea rămasă de ieri, s-o aprindă. Flacăra lumânării tremura îngrozitor, fitilul se înclinase într-o parte şi ceara curgea ca apa. Grămada de ceară lipise de masă paharul spart, pus cu gura în jos, luat drept sfeşnic provizoriu.

"Adu repede foarfeca! Adu repede foarfeca!" N-ar fi vrut să spună vorbele astea, ele însă îi scăpară totuşi fără să vrea, şi arăta alarmat. Asemenea lucruri se întâmplau mereu şi Din pricina repetării, dobândise deja o mulţime de deprinderi. Făcea lucruri pe care nu neapărat ar fi vrut să le facă, rostea vorbe pe care nu neapărat ar fi vrut să le spună.

Mama aduse foarfeca şi tăie fitilul. Lumina se mai linişti puţin. „Mănânci acum? Mă duc să încălzesc supa de pui", zise ea.

„Bine", răspunse el în silă. Interesul şi pofta de mâncare pe care le avusese cu câteva ore înainte dispăruseră cu totul. Răspunsese „bine" doar ca să-i facă ei pe plac. „De ce-o mai fi vrând să mănânc? Doar m-am săturat", se gândi nedumerit. Se uită la ea cu o privire pierdută. Maică-sa tocmai

aprinsese o lumânare, nici măcar cât degetul de mare, şi dădea să iasă din cameră.

„Mamă, ia-o pe asta lungă, ţi-e mai uşor”, zise el... Eu n-am nevoie de lumină, îi răspunse ea. Pentru mine e totuna dacă am sau nu lumină. Nu-ţi face griji, mă descurc eu asta”, zise maică-sa şi ieşi cu lumânarea mică.

Cealaltă rămase să-i ţină lui tovărăşie, în cameră

"A mai trecut o zi. Nu ştiu câte zile mai am de trăit”, zise el ca pentru sine şi oftă neîmpăcat.

N-avea cine să-i răspundă. Pe perete tremura umbră. Nu ştia dacă ar fi trebuit să stea aşezat sau în picioare, să doarmă sau să stea treaz. Nu ştia nici măcar ce mişcări ar trebui să facă. Stătea în picioare, lângă masă. Aerul rece îi pătrunsese treptat prin haine. Tremura uşor. Făcu câţiva paşi, să se mai încălzească.

„Am abia treizeci şi patru de ani şi n-am făcut încă mare lucru, se gândi cu nemulţumire şi durere. Acum totul s-a sfârşit”, se lamenta el în sinea lui, cu părere de rău. Ambiţiile din timpul facultăţii îi străluciră pentru o clipă dinaintea ochilor,

ca o lumină. Atmosfera dintr-o grădină de flori, chipurile tinere, cuvintele trufaşe... toate se derulară iarăşi în mintea lui. „Cine s-ar fi gândit atunci că va veni şi ziua asta? se-ntrebă Wang cu regret. Ce prost eram atunci! Intenţionam să înfiinţez un gimnaziu ideal”, se mai gândi el zâmbind amar. În faţa lui, apăruseră acum nişte figuri de tineri – veseli, curajoşi, plini de speranţe... Îi zâmbeau cu recunoştinţă. Deschise ochii mari, uimit. Lumânarea făcuse un muc şi, treptat, îşi pierdea puterea. Odaia era de o nemărginită tristeţe. Nu se duse să taie mucul. Monologa dezamăgit: „Iarăşi visez”. Deodată, auzi pe coridor paşii mamei.

„Iarăşi mâncare! Ce rost mai are să-mi târăsc viaţa aşa, nici mort, nici viu!” gândi cu amărăciune.

Mama intră aducând castronul cu supă fierbinte şi, zâmbindu-i mulţumită, spuse: „Ţi-am încălzit supa de pui, mănânc-o cât e caldă”.

„Bine! Am să mănânc mai multă”, zise el supus.

Mama puse castronul pe masă.

Se aşeză pe scaun. Un abur fierbinte îl năvăli în faţă. Mama, cu capul aplecat, tăia mucul lumânării. O privea, îmbătrânise în

zilele astea şi mai mult, avea atât de multe riduri. Maxilarele păreau şi mai proeminente, iar obrajii şi mai slabi.

„Şi pe ea am obosit-o”. Nu se putea opri să mu gândească aşa. Tare îi venea să plângă, Râma se dus pe gânduri în faţa castronului.

„Ia şi mănâncă, uite, se răceşte”, îl îmboldi mama.

CAPITOLUL 23

Îşi aşteptă soţia, dar ea se întoarse târziu.

Timpul trecea foarte încet. Ba se aşeza în fotoliul împletit, ba se trântea îmbrăcat pe pat. Vechiul său ceas era stricat de mai multe zile şi, nemaivrând să cheltuiască o grămadă de bani ca să-l repare, îl aruncase deoparte, lângă pernă. O ruga pe maică-sa să-i spună cât mai era ora… Ora şapte… ora opt… ora nouă… I se părea că timpul îşi bătea joc dinadins de el. Aşteptarea era într-adevăr chinuitoare. Wang avea însă multă răbdare.

În sfârşit. S-a făcut zece. Maică-sa şi-a lăsat lucrul din mână, şi-a scos ochelarii şi şi-a frecat ochii, „Xuan, dezbracă-te şi

culcă-te. N-o mai aştepta!” îi spuse.

„Nu pot dormi, dumneata culcă-te însă!” îi răspunse el întristat.

„E atât de târziu şi încă nu s-a întors. Poate că a şi uitat de noi, cei de acasă. Ar fi trebuit să stea acasă, căci mâine, dis de dimineaţă, trebuie să plece”, mai spuse mama supărată.

„Are multe obligaţii, este foarte ocupată, nu-i vina ei”, luă el apărarea soţiei sale.

„Obligaţii! Spune-mi. Ce obligaţii are? Nu cumva s-a dus iarăşi cu directorul acela Chen al ei?” întrebă mama, zâmbind sarcastic.

„Nu-i adevărat, nu se poate!” clătină el din cap.

„Întotdeauna îi ţii partea! Nu vreau să te amărăsc cu tot dinadinsul. Acum o las baltă, dar să ştii că relaţiile ei cu directorul Chen sunt cam dubioase...” Restul vorbelor şi le înghiţi, îşi schimbă vocea şi spuse oftând: „Eşti prea naiv dacă mai crezi în ea, într-adevăr, eşti tare încăpăţânat”.

„Mamă, tu încă n-o cunoşti bine. Are şi ea necazuri. Are serviciu şi în mod inevitabil are şi anumite obligaţii. În afară de asta, ţine la prestigiul ei, continuă el să-i ia

apărarea. Nu că îi place neapărat directorul Chen. Eu am încredere în ea”.

„Atunci, pe semne că am născocit eu totul, ca s-o ponegresc”, spuse mama agitată, schimbându-se la faţă.

Wang se sperie. Se uită pe furiş la maică-sa. Nu mai avea chef să deschidă gura. Regreta ce-i spusese. Mama se uită la el cu milă şi-i zise blând: „Nu îi supărat, sunt bătrână şi am început să ara o fire mai dificilă, N-are rost să ne tot certăm, dar nu înţeleg de ce nu mă poate suferi. Oricum, sunt mama ta”.

Atunci el îşi recăpăta puţin încrederea şi curajul. Spuse: „Mamă, nu trebuie s-o judeci greşit. Niciodată n-a spus ceva urât despre tine. La început, s-a purtat chiar foarte frumos”. Era convins că există şansa şi speranţa ca neînţelegerile dintre ele să se stingă.

Mama oftă iar. Vorbi, arătând spre el: „Eşti prea naiv. Cum crezi că îţi va arunca adevărul în faţă? Eu am văzut, şi mi-e mai limpede decât ţie. Ştie că îşi poate câştiga singură existenţa, pe când eu trebuie să trăiesc, bizuindu-mă pe voi. De asta nu mă poate suferi”.

„Mamă, într-adevăr o judeci greşit”,

protestă el cu convingere.

„De unde ştii?” obiectă ea.

Chiar în acel moment, se aprinse pe neaşteptate becul, inundând toată camera cu lumină. Mucul de lumânare, lung de numai un *din* rămas pe fundul paharului încununat de o floare mare, neagră, de ceară, stătea să se stingă. Mama suflă peste el şi schimbă vorba: „E ora zece şi jumătate şi ea tot nu s-a întors. Spune şi tu dacă-i stă gândul ei acum la noi!”

Tăcu. Oftă încet. Simţi din nou o durere ascuţită în piept, în partea stângă. Se uită iar la maică-sa, pe furiş, rugător, şi chiar ar fi vrut să-i spună: iart-o!

— Dar nu spuse nimic. Îşi înăbuşi pornirile din suflet (ar fi vrut să plângă). Îi spuse cu falsă nepăsare... N-o mai aştepta, mamă, du-te şi te culcă!”

„Dar tu?” îl întrebă ea grijulie.

„Am să mă culc şi eu. Mi-e tare somn”. Se prefăcu că nu mai putea ţine deschişi ochii şi căscă.

„Dar nu te dezbraci?”

"Mă dezbrac mai încolo. Lasă-mă să dorm puţin aşa. Stinge lumina”. Vorbise anume alene şi mai căscă o dată.

„Bine, dormi puţin, nu uita însă să te

dezbraci”, îl îndemnă maică-sa. Stinse lumina, luă tiptil un scaun şi-l puse fără zgomot în uşă, apoi intră în odăiţa ei. La ea era aprinsă lumina.

Lui Wang nu-i era somn. Gândurile i se învălmăşeau îngrozitor în minte. Privea cu ochii larg deschişi uşa, masa pătrată, fotoliul, – toate lucrurile pe care a stat, le-a atins sau le-a folosit ea. Se gândea: De mâine dimineaţă se va schimba totul. În camera asta ea nu va mai apărea.

Brusc. Îşi trase pledul peste cap şi, plângând, începu s-o cheme în taină: „Shusheng!” Spera că o mână îl va dezveli şi o voce dulce îi va şopti încet la ureche: „Xuan, sunt aici!”

Nu se întâmplă însă nimic. În odăiţa ei, mama tuşi de două ori, apoi se făcu din nou linişte.

„Shusheng, chiar mă părăseşti?” şopti el iarăşi. Aştepta o voce care să-i răspundă: „Xuan, niciodată nu voi pleca de lângă tine”. Nicio voce. Ba da, din stradă se auzea un strigăt, trist: „Orez dulce!” Ce glas, cât de pustiu, cât de singur! Era un bătrân negustor ambulant, solitar, care-şi striga marfa, în care lui i se păru că-şi descopere propria imagine: ¿capul vârât între umeri,

gârbovit, mâinile ascunse în mi neci. Scurta veche şi zoioasă nu-l apără de vântul tăios. Un cărturar solitar, slab şi bolnav. Prezentul… viitorul… se gândi el şi prinse iar să plângă ascuns sub pled.

Noroc că nu-l auzea maică-sa. Nimeni nu va veni să-l împace. Cu timpul lacrimile i se opriră. Auzi paşi pe coridor. Erau paşii ei! Bucuros, dădu pledul deoparte, descoperindu-şi lata. Uitase că lacrimile nu i se uscaseră încă. Abia când ea împinse uşa îşi aminti, îşi frecă grăbit, ochii şi se întoarse în aşa fel, încât să nu i se vadă faţa când ea va aprinde lumina.

Shusheng intră în cameră şi aprinse lumina. Privi mai întâi spre pat, sigură că el deja doarme, îşi luă papucii, se apropie încetişor de birou şi se aşeză în fotoliul de trestie. Îşi scoase pantofii, luă din sertar o oglindă şi-şi aranja puţin părul, apoi se ridică, deschise geamantanul, aduse nişte lucruri şi le puse înăuntru. Toate astea le făcu cu mare băgare de seamă să nu işte vreun zgomot. Nu voia să-l trezească. În timp ce-şi pregătea geamantanul, îşi aminti brusc de ceva, lăsă totul şi se apropie de patul lui. Rămase lângă pat, privindu-l în linişte.

Wang nu dormea. Îi ghicea mişcările după micile zgomote pe care le făcea. Ştia că venise lângă patul lui. Credea că va pleca imediat, dar ea rămase acolo multă vreme. Nu ştia precis ce anume făcea. Nu se mai putu stăpâni şi tuşi. O auzi cum îl cheamă, în şoaptă. Prefăcându-se că se trezeşte, se întoarse spre ea, începu să se întindă şi deschise ochii.

„Xuan! îl chemă ea din nou. Se apleacă şi-l privi. M-am întors târziu. Dormi de mult?”

„Întâi n-am vrut să mă culc, dar, nu ştiu cum, am adormit”, minţi el şi-i zâmbi.

„De mult voiam să mă întorc, de unde să fi ştiut că se va întârzia atâta cu cina! M-am dus apoi la cafenea. Le-am spus că trebuie să mă întorc devreme acasă, dar nu m-au lăsat...” îi explică ea.

„Ştiam eu, o întrerupse el. Colegilor tăi nu le mai venea să se despartă de tine”. Toate astea le spusese din complezenţă, dar imediat îşi dădu seama că n-a făcut bine. Nu avusese deloc intenţia să o ironizeze.

„Nu cumva te-ai supărat că nu m-am întors devreme? îl întrebă ea încet. Nu te-am minţit. Cu toate că am luat masa în oraş, tot timpul m-am gândit numai la tine. Ne

vom despărţi şi aş fi vrut şi eu să stau cu tine mai mult. Îţi spun sincer, mi-e frică numai...” Spunând acestea, privi spre odăiţa mamei”.

„Ştiam, nu te-am învinuit, îi răspunse el. Ţi-ai făcut bagajele?” schimbă Wang vorba.

„Aproape”.

„Atunci, termină-le repede, o grăbi el, e aproape unsprezece, trebuie să te culci mai devreme, mâine te scoli înainte de a se lumina”.

„Nu-i nimic, vine directorul Chen să mă ia. A închiriat o maşină”, spuse ea la-ntâmplare.

„Oricum trebuie să te scoli devreme, altfel întârzii”, insistă el. Străduindu-se să zâmbească.

„Dar tu...” începuse s-o cuprindă un sentiment de tristeţe la gândul despărţirii. Avea sufletul greu. Ar fi vrut să mai spună ceva, dar cuvintele i se opriră în gâtlej şi nu mai voiau să iasă.

„Mi-e somn”. Căscă, fals, dinadins.

Shusheng rămase pe gânduri câteva clipe, apoi îşi ridică privirea şi spuse: „Bine. Somn uşor. Să nu te scoli când plec. Va fi prea devreme şi Dacă te scoli, răceşti. Abia te-ai mai întremat, trebuie să fii atent”, îl

îndemnă ea.

„Da, ştiu. Fii liniştită”, şopti Wang, străduindu-se să zâmbească mulţumit, deşi nu prea reuşi. După ce ea se întoarse la bagaje, el prinse din nou să lăcrimeze sub pled.

Bagajele i-au luat aproape o oră. Credea că el doarme adânc, însă stătuse treaz tot timpul. Gândul lui alerga prin multe locuri, peste mulţi ani. Deşi depăşi limitele timpului şi spaţiului, se învârtise mereu în jurul aceluiaşi chip, Chipul ei. Se mai afla încă în apropierea lui, dar el n-avea curajul nici să respire, nici să tuşească mai tare, să nu cumva s-o facă să tresară. Amintirile fericite, lunile şi anii primei tinereţi erau departe... Chiar şi certurile dureroase şi micile chinuri reciproc pricinuite erau şi de departe. Rămânea numai despărţirea (care avea să vină curând) şi viitoarea singurătate. Şi boala, simţea iar o durere surdă în partea stângă. Se va mai întoarce oare la el? Sau va fi el în stare s-o aştepte, până când se va întoarce?... Nu îndrăznea să se gândească mai departe. Se răsuci cu faţa la perete şi plânse în tăcere. Apoi, pe nesimţite, adormi, iar asta se întâmplă la numai câteva minute după ce se dusese şi

ea la culcare.

Pe la miezul nopţii, tresări în somn. Năpădit de o sudoare rece. Maioul de pe el era ud leoarcă. În odaie era întuneric. Se întoarse şi privi spre fereastră. Se simţea buimăcit. Nu putu desluşi niciun obiect. Din camera mamei nu se auzea nimic. Îşi încorda auzul, ascultând în linişte. Auzea doar respiraţia ritmică a soţiei. Dormea liniştită. „Cât să fie oare ceasul?” se întrebă el, clar nu-şi putu răspunde, „N-o fi dormit oare mai mult decât trebuie?” se gândi, dar tot el îşi răspunse: „Trebuie să fie devreme. E încă întuneric. Nu va întârzia. Directorul Chen vine după ea”. Amintindu-şi de directorul Chen, simţi parcă o lovitură puternică în moalele capului. Rămase câteva minute înlemnit. Ceva îl ardea în inimă, iar obrajii şi fruntea îi ardeau şi ele groaznic. „E mai bun decât mine în toate privinţele”, se gândea, cuprins de gelozie.

Adormi din nou pe nesimţite. Ea însă se trezi brusc, sări din pat, se îmbrăcă, aprinse lumina şi se uită la ceas.

„Ah!” exclamă ea cu glas scăzut şi începu să se aranjeze în mare grabă.

Deodată, de afară se auzi un claxon, „A venit, trebuie să mă grăbesc”, îşi spuse în

şoaptă. Termină în grabă cu aranjatul. Privi spre pat. El dormea nemişcat. „Nu trebuie să-l trezesc. Să-l las să doarmă –, se gândi ea. Apoi se uită spre cămăruţa mamei. Uşa era închisă. „La revedere!” spuse, privind într-acolo. Încercă să ridice cele două geamantane, dar abia le ridică şi trebui să le lase din nou. Se duse grăbită spre pat şi îl privi. Îi vedea doar ceafa. Sforăia. Rămase împietrită câteva clipe, până când claxonul maşinii sună iarăşi sub fereastră. Cu glas dulce, spuse încetişor: „Xuan, la revedere! Sper să nu visezi că te-am părăsit”. Nu se simţea în apele ei. Îşi muşcă cu putere buza de jos, se răsuci pe călcâie, plecă de lângă el, dar se întoarse şi-l privi din nou. Ezită puţin. La un moment dat, se apropie de birou, luă o hârtie şi cu stiloul scrise în grabă câteva rânduri. Aşeză călimara peste scrisoare, apoi luă unul din geamantane şi porni spre uşă.

Când ea coti spre scară, el ţipă în somn şi se trezi. O strigă pe nume. Vocea lui nu era prea puternică, în schimb plină de tristeţe. Visase că l-a părăsit şi a plecat. Tocmai o striga să se întoarcă.

Începu s-o caute cu privirea. Uşa era deschisă, lumina strălucea îngrozitor. Ea –

nicăieri. Un geamantan stătea în mijlocul camerei. Înţelese imediat ce se întâmplă. Se ridică din pat, îşi puse pufoaica fără să se încheie la nasturi, ridică geamantanul şi, cu paşi mari. Ieşi din cameră.

N-a apucat să ajungă la scară şi simţi că-l dor foarte tare umerii – iar picioarele i se păreau de plumb. Se sili totuşi să coboare scările. Scara nu era luminată, iar pufoaica neîncheiată îl împiedica la mers. Când ajunse la etajul I, văzu doi oameni care urcau grăbiţi. Văzu şi lumina lanternei. Pentru a o evita, îşi coborî puţin privirea.

„Xuan, te-ai sculat!" strigă o voce feminină cunoscută.

Lumina lanternei îl învălui. "A, mi-ai adus şi geamantanul! Se apropie grăbită de el şi întinse mâna după geamantan. Dă-mi-l”, îi ceru ea cu recunoştinţă.

El nu lăsă geamantanul din mână şi continuând să coboare, îi spuse: „Nu-i nimic! Pot să-l duc”.

„Dă-mi-l mie!” se auzi o voce bărbătească. O voce tânără şi puternică. Wang tresări. Aruncă o privire asupra celui care vorbise. În obscuritate i se păru înalt, cu un aer impunător. În comparaţie cu acesta, el arăta jalnic. Îi dădu, ascultător,

geamantanul. O auzi spunând: „Domnule director Chen, coboară dumneata mai întâi. Vin şi eu imediat”.

„Grăbeşte-te”, spuse vocea aceea tânără, apoi silueta directorului, înaltă, impunătoare, dispăru. „Toc, toc”. După câtva timp dispăru şi zgomotul paşilor lui. El stat ea în capul scării, tăcut. Stătea şi ea. Lumina. Lanternei, după ce luci un timp, se stinse brusc.

Amândoi rămaseră în întuneric şi frig, auzindu-şi numai respiraţia.

Claxonul sună de două ori. Shusheng tresări, ca în vis. Spuse: „Xuan, du-te sus şi culcă-te. Trebuie să ai mai multă grijă de tine... Să ne despărţim aici. Nu trebuie să mă conduci. Ţi-am lăsat o scrisoare în cameră”. Întinse mâna cu tandreţe şi o apucă pe a lui. Îi simţi mâna şi slabă, şi ţeapănă (cu toate că nu era prea frig). Îşi înăbuşi cu tărie pornirile şi-i spuse cu o voce tremurată: „La revedere!”

El o cuprinse brusc pe după umeri şi o întrebă cu nerăbdare şi durere: „Când am să te mai văd? Când te vei întoarce?”

„Greu de spus, însă de întors am să mă întorc cu siguranţă. Cred că cel mult după un an”, îi răspunse emoţionată.

„Un an? Atât de târziu? Nu poţi mai devreme?” o întrebă în şoaptă, cu disperare. Îi era teamă că nu va putea aştepta până atunci.

„Nu ştiu, dar voi încerca să mă întorc mai devreme”, îi răspunse Shusheng. Enervantul claxon mai sună o dată. Ea îl consolă: „Să n-ai nicio grijă, îţi scriu îndată ce ajung acolo”.

„Da, voi aştepta scrisoarea ta”, îi spuse şi el, ştergându-şi lacrimile.

„Voi...” Dar nu mai apucă să spună altceva. Simţi deodată o durere în inimă şi i se aruncă în braţe.

Wang se trase, grăbit, un pas înapoi şi-i spuse speriat: „Nu te apropia de mine, am tuberculoză, e contagioasă”.

Shusheng nu se depărta, îl îmbrăţişa şi-şi lipi strâns buzele ei roşii de buzele lui uscate, sărutându-l cu patimă. Abia când auzi din nou claxonul acela sâcâitor, se desprinse şi-i spuse cu lacrimi pe obraz: „Tare aş vrea să iau şi eu boala ta. Astfel n-ar mai trebui să plec”, îşi şterse obrazul cu batista, oftă, apoi adăugă: „Să-i spui mamei ce se cuvine din partea mea; n-am vrut s-o deranjez la plecare”. În sfârşit, se hotărî să plece şi coborî grăbită, cu lanterna aprinsă,

cele ci te va trepte ce mai erau până jos.

Rămase înlemnit câteva minute, apoi, deodată, cobori după ea. Nu se împiedică de nimic în întuneric. Dar când ajunse la poartă, maşina deja pornise. A strigat-o: „Shusheng!” Şi vocea i s-a stins. I s-a părut că ea şi-a apropiat faţa de geam, dar maşina îşi continuă drumul. Wang se luă după maşină strigând. Maşina însă pătrunse în ceaţă, ca o săgeată. N-ar fi putut s-o ajungă. Se opri, gâfâind. Se întoarse acasă disperat. La poartă, lampionul singuratic „ca o lună plină, lumina o porţiune din trotuar. La picioarele zidului de lângă poartă, se desluşea o grămăjoară. Se uită mai bine şi văzu doi băieţi de vreo zece ani ghemuiţi unul în braţele celuilalt. Dormeau. Feţele lor erau negre, hainele, trenţăroase, tot negre şi ele. Se acoperiseră cu cât ti de bumbac, murdari, cenuşii-închişi. Dormeau duşi. Lumina becului le mângâia duios feţele.

Privindu-i, începu să tremure. În jur era o noapte rece şi îngrozitoare. Numai băieţaşii dormeau. Ar fi vrut să-i trezească şi să-i cheme. Se gândi să-şi dea jos pufoaica şi să-i învelească. Nu făcu însă nimic. „Şi Tang Boqing a dormit aşa”, îşi spuse, amintindu-şi vorbele aceluia şi,

acoperindu-şi faţa cu palmele, intră înăuntru, ca şi cum ar fi fugit de o boală molipsitoare.

Întors în camera lui, dădu cu ochii de biletul pe care i-l lăsase ea pe birou, îl luă şi începu să-l citească, în şoaptă:

— Xuan.

Am plecat. Văd că dormi adânc şi nu mă-ndur să te trezesc. Nu trebuie să-ţi pară rău. Îţi voi scrie imediat ce ajung acolo. Directorul Cheti va aranja totul. Să n-ai nicio grijă. Am doar o singură rugăminte: ai mai multă grijă de line şi urmează-ţi tratamentul cu sârguinţă. Să-i spui mamei câteva cuvinte bune din partea mea.

Soţia ta".

Citind, îi curgeau lacrimile. Mai ales ultimul cuvânt, „soţia", îl făcea fericit.

Stătu câteva minute la birou, cu biletul în mână. Simţindu-se pătruns de frig în tot corpul. Avea şi picioarele îngheţate. Nu mai putea rămâne în picioare şi se apropie de pat cu biletul în mână. Îl depuse lângă pernă. Apoi se dezbrăcă şi intră în aşternut.

Nu dormi bine. Se zvârcoli tot timpul. Tresărea îndată ce închidea ochii. Îl pândea coşmarul şi îi era teamă să adoarmă de-a binelea. Avea temperatură şi i se învârtea

capul, îi ţiuiau urechile. Abia când se revărsară zorile, auzi şi huruitul avionului. Se gândea: „A plecat. A plecat departe. N-am s-o mai văd niciodată”. Luă biletul în mână şi începu încet să plângă, „Eşti un om cinstit şi slab. Nu ştii decât să plângi!” Aducându-şi aminte de vorbele soţiei, începu să plângă şi mai tare.

CAPITOLUL 24

A doua zi după plecarea ei, căzu din nou la pat. Cât fu bolnav rău, a primit trei scrisori. În prima îi scria:

„Xuan,

Am ajuns în oraşul Lanzhou. Totul mi se pare străin. Simt numai că aerul este proaspăt. Cu toate că e frig, e totuşi plăcut.

Clădirea băncii se află încă în reparaţie. Locuim cu toţii la hotel. Directorul general Chen se poartă foarte frumos cu mine. Să n-ai nicio grijă. Am sosit într-un loc nou şi, deocamdată, nu mă pot încă adapta. După o zi-două, îţi voi scrie o scrisoare mai lungă.

Mama îşi mai iese din fire? Când eram acasă, nu era mulţumită de nimic. Acum, când suntem departe una de alta, probabil că nu mă mai urăşte atât.

Trebuie să ai grijă de tine, să te hrăneşti bine şi pentru nimic în lume să nu faci economie la bani. Îţi voi trimite bani în fiecare lună.

Îţi doresc multă fericire.

Sofia ta, Ziua, luna...

Adresa expeditoarei nu era scrisă ci tel, însă scrisoarea atât de scurtă i-a făcut plăcere. Afară de trei cuvinte: „directorul general Chen", Aşteptă cea de-a doua scrisoare. Şi nu prea mult timp. După trei zile, a sosit. Aceasta era lungă şi scrisă cu multă sinceritate, cu multe sfaturi de îmbărbătare. Mai mult, i-a dat şi o scrisoare de recomandare pentru doctorul Ding, şeful clinicii ele boli interne de la Spitalul Kuanren. Scrisoarea de recomandare era semnată „Chen Fengguang", Ştiind că este numele directorului Chen, se înroşi la faţă. I-a spus în treacăt mamei: „Shusheng mi-a cerut să mă duc la spitalul Kuanren. Mi-a trimis şi o scrisoare de recomandare din partea directorului Chen". Mama răspunse rece: „Hm! Cui îi pasă de recomandarea lui?" Nu mai avu curajul să continue şi nici nu mai pomeni vreodată de scrisoarea aceea. Aştepta cea de-a treia scrisoare. Era convins că va fi mai lungă decât a doua.

După o săptămână, a venit şi cea de a treia scrisoare, foarte scurtă. În scrisoare, îl înştiinţa că se pregătea pentru ceremonia de inaugurare a băncii şi de aceea n-a avut timp să-i scrie mai mult, dar că aşteaptă răspunsul lui, să-i scrie cum o mai duce. La sfârşit, i-a dat adresa şi, în loc de „soţia ta”, semnat „Shusheng”.

După ce a citit-o, a oftat şi n-a mai spus nicio vorbă. Mama a întins mâna, iar el i-a dat scrisoarea în tăcere.

„Ce îngâmfată! Numai de câteva zile a plecat şi îşi dă deja acre de persoană importantă”, pufni ea nemulţumita, după ce termină de citit. Nu citise însă prima scrisoare de la Shusheng.

"Trebuie să fie foarte ocupată. Să n-o judecăm prea aspru, banca abia se deschide, personalul e puţin. Directorul Chen se poartă frumos cu ea, de aceea şi ea trebuie să muncească mai mult”. Îi luă apărarea, deşi abia reuşea să-şi ascundă disperarea şi îndoiala (avea, într-adevăr o îndoială).

„Mai o şi spui – că directorul Chen se poartă frumos cu ea! Ai să vezi tu că într-o bună zi o să-şi dea în petic”, izbucni maică-sa supărată.

„Mamă, trebuie să-mi iau medicamentele”, Nu voia să mai discute pe tema asta (îi adusese şi aşa destulă întristare). De aceea schimbase şi vorba.

„Da, trebuie să-ţi prepar medicamentele”, continuă mama. Amintindu-şi de boala lui, mama o uită pe femeia aceea. Îl privea cu dragoste. Era tot aşa de palid şi slab. Lumina din ochi însă părea mai vie ca altă dată, buzele prinseseră şi ele culoare. Ieşi grăbită din cameră.

Wang oftă iarăşi şi-şi îndreptă privirea spre perete. După două-trei minute şi-o întoarse însă spre fereastră, apoi spre tavan. Indiferent unde s-ar fi uitat, vedea faţa ei zâmbitoare. Zâmbea fericită. Era machiată ca o actriţă frumoasă. Simţea că obrajii ei frigeau şi în urechi îi suna un clinchet monoton de clopoţel. Ochii lui erau uscaţi, ca şi cum ar fi stat să ia foc. În cele din urmă, adormi ameţit.

Avu un vis scurt, dar ciudat. Din când în când gemea în somn. Când intră maică-sa cu medicamentele, se trezi. Se sperie. Tot trupul îi era transpirat. O privea rugător.

„Ce-i cu tine, Xuan?” îl întrebă mama speriată, cât pe ce să verse leacurile, pe

care i le adusese într-un castronaş.

Părea să nici n-o fi auzit. După un moment, oftă. Expresia lui se schimbă. Răspunse cu greutate: „Am avut nişte vise ciudate. Acum, totul e în ordine”.

Mama îl privi, fără să-l prea înţeleagă. „Leacurile sunt gata. Nu-s fierbinţi, sunt tocmai bune. Vrei să le iei?” îl întrebă ea îngrijorată.

„Bine, dă-mi-le!” îi răspunse Wang, aruncând pledul într-o parte şi ridicându-se.

„Ia-ţi iute haina pe umeri, să nu răceşti, spuse mama îngrijorată şi după ce i-a dat castronaşul, a luat haina şi l-a pus-o pe umeri. Astăzi e foarte frig, afară ninge”, mai spuse ea.

„Tare?” o întreba el, săltându-şi capul, după ce bău două guri din leacurile aduse.

„Nu prea. N-o să se aşeze. Dar de frig, e frig. Când te dai jos din pat trebuie să te îmbraci”.

Îşi bău medicamentele şi-i dădu mamei castronaşul. La un moment dat, îi apucă mâna roşie şi umflată şi strigă: „Mamă, cum de ai degerat şi anul ăsta?”

Maică-sa îşi retrase mâna şi-i răspunse indiferentă. „Şi anul trecut am păţit la fel”.

„Dar anul trecut nu era atât de serios!

Ţi-am spus să nu mai speli rufe când e frig, şi să le dai spălătoresei”.

„Ştii cât costă o spălătoreasă pe lună? Înainte ca el să apuce să-i răspundă, mama continuă: 1.400 de yuani. Aproape s-a dublat”.

„S-a dublat, s-a dublat, cum poţi să-ţi nenoroceşti însă mâinile ca să economiseşti 1.400 de yuani?! o întrebă Wang cu durere. Sunt foarte vinovat faţă de tine”, mai adăugă el.

„Banii sunt bani. Prefer să economisesc 1.400 de yuani, ca să poţi urma tratamentul, decât să-i dau spălătoresei”, spuse mama.

„N-a spus Shusheng că ne va trimite bani în fiecare lună? Nu merită să faci economie la o sumă atât de mică”, mai spuse el, întinzându-se. Îşi scoase pufoaica şi se culcă din nou.

Mama tăcu. Pe chip i se citea tristeţea. Îşi întoarse capul într-o parte, ca Wang să nu-i mai vadă faţa.

„Mamă, o strigă el cu blândeţe. Ea îşi întoarse capul fără grabă. Trebuie să ai şi tu mai multă grijă de sănătatea ta. De ce să te chinui atâta!”

„Nu mă chinui deloc”, îi răspunse maică-sa, străduindu-se să zâmbească. Şi

fără să vrea, îşi mângâie mâna umflată şi fierbinte.

„Nu trebuie să mă minţi. Ştiu că nu vrei să foloseşti banii ei”, zise el.

„Da de unde! N-ai văzut că deja am început să-i cheltuiesc?” Vocea ei era ascuţită. Culoarea feţei i se schimbase. Ochii îi erau plini de lacrimi. Îşi strânse buzele şi se întoarse din nou.

„Iartă-mă, mamă, tu m-ai crescut, clar eu. Acum, nu-s în stare să te întreţin”, o rugă el, iar ea tare-şi mai dorea să fugă să se închidă în cămăruţa ei şi să plângă acolo după pofta inimii.

„Tot o mai urăşti pe Shusheng?” o întrebă el după o vreme.

„N-o urăsc. Niciodată n-am urât-o”. Abia aştepta să părăsească această cameră. Îi era frică să vorbească despre Shusheng.

„Mi-a spus că n-are resentimente faţă de tine”, zise el.

„Îţi mulţumesc”, îl întrerupse ea rece.

"Ai să-i răspunzi dacă o să-ţi scrie?” o întrebă el timid.

„Da”, răspunse mama, după ce s-a gândit un moment. Dar tot nu-l lăsă să-i vadă faţa.

"Atunci e bine”, spuse el satisfăcut,

răsuflând uşurat.

„Crezi tu c-o să-mi scrie?” îl întrebă ea, întorcându-se brusc.

„Cred că da”, îi răspunse el pe jumătate convins.

Ea clătină din cap. Ar fi vrut să-i spună: „Tu visezi!” Dar s-a oprit după ce l-a rostit pe „tu”. Nu se îndura să-i spulbere visul şi în acelaşi timp dorea ca visul acesta să fie real.

Discuţia despre Shusheng s-a oprit aici. Seara, după ce ea s-a dus la culcare în cămăruţa ei. El s-a ridicat din pat, s-a îmbrăcat, s-a aşezat la birou şi i-a scris lui Shusheng. I-a descris situaţia lui din ultima vreme, i-a povestit dialogul dintre el şi maică-sa şi i-a cerut să-i scrie mamei o scrisoare lungă, cu iertare şi vorbe bune. După ce a lipit plicul, s-a trântit nespus de obosit în pat şi a adormit ameţit.

A doua zi de dimineaţă, cu toate că avea temperatură, i-a dat mamei scrisoarea în mână şi a îndemnat-o să se ducă numaidecât la poştă şi s-o trimită recomandat par avion. Maică-sa n-a zis nimic, a luat doar scrisoarea. Ieşind însă din cameră, a clătinat din cap într-ascuns. El n-avea cum să-i ghicească gândurile. Obrajii

lui erau roşii (din cauza temperaturii), iar din ochi îi ţâşnea o lumină plină de speranţă. Părea să aştepte săvârşirea unei minuni.

Ştiind că i-a scris. În următoarele patru zile a dormit foarte bine. O săptămână însă trecu zadarnic. Poştaşul nu bătu la uşă. Abia în cea de a doua săptămână, a venit şi scrisoarea ei. Era tot recomandată şi tot par avion. În timp ce o deschidea, inima îi bătea cu putere. După ce citi, se schimbă la faţă. Un mandat poştal şi o coală de hârtie, pe care erau aşternute doar câteva rânduri – că banca urmează să se deschidă în curând, că ea este ocupată, că n-are timp să-i scrie mamei o scrisoare lungă, să-i ceară el scuze în numele ei. Banii vor sosi telegrafic. Spera ca el să se ducă neapărat la spital.

„Ce spune în scrisoare?” îi întrebă maică-sa, care îl văzuse cum se schimbă la faţă, citind-o.

„Că o duce bine şi că e foarte ocupată, îi răspunse Wang scurt. Îi întinse mandatul poştal şi plicul. Ţi le dau dumitale”.

Mama le luă, se încruntă, dar nu scoase nicio vorbă.

„Mamă, de astăzi dai rufele la spălătoreasă. Să fim bine înţeleşi! hotărî el.

Nu trebuie să faci economii exagerate, Shusheng ne va trimite bani lunar”.

„Dar 10.000 de yuani nu ne ajung”, spuse mama.

„Mamă. Ai uitat de banii lăsaţi de ea să ne aranjăm o altă locuinţă?” îi atrase el atenţia.

„N-am cheltuit deja din ei?! Ce a mai rămas mă tem că nu ne ajunge nici măcar ca să-i plătim taxele şcolare lui Xiaoxuan. Data trecută am plătit mai mult de 20.000. Semestrul ăsta ne va costa, probabil, peste 50.000. Văzându-l ca tace. Continuă după un moment: De fapt, m-am gândit să schimbăm şcoala. De ce trebuie ca un copil sărac să înveţe într-o şcoală de bogătaşi? Dacă-l trimitem la o şcoală de stat, putem să economisim mai mulţi bani!”

„Asta-i dorinţa mamei sale. Cred că-i mai bine să-l lăsăm acolo în continuare. La admitere a reuşit numai ca elev provizoriu şi numai după multe intervenţii ale mamei lui a fost acceptat ca elev titular”, spuse el pe un ton dezaprobator. Se gândea: „Nu pot să încalc dorinţa ei”.

„Atunci să-i scrii că banii pentru taxe nu mai ajung şi să găsească mai repede o soluţie”.

„Bine”, răspunse el, încă nesigur dacă-i va scrie într-adevăr* aşa ceva.

„Cred că e bine ca Xiaoxuan să stea cu noi. Să aibă cine să-ţi ţină tovărăşie”, schimbă maică-sa vorba.

El se gândi puţin. „Xiaoxuan mi-a scris că în vacanţă ar dori să stea la un coleg, care locuieşte în apropierea şcolii, spuse. Acolo şi-ar putea face mai bine temele. Să-l lăsăm aşa. De ce să-l chemăm acasă?”

„Te-am văzut prea însingurat. Dacă s-ar întoarce el acasă, ar fi mai vesel”, stărui mama.

„Mă tem să nu se molipsească. E mai bine să stea departe de mine. Este prea tânăr şi se poate molipsi uşor”, răspunse el pe un ton scăzut.

„Bine, cum spui tu”, acceptă ea scurt. Era agitată, dar se prefăcea că-i liniştită. Se îndreptă să iasă, însă abia ajunse la fereastră, că se şi întoarse lângă el. Îl privea cu dragoste: „Fii mai relaxat... nu te mai gândi la boala ta. Eşti încă tânăr. Nu-ţi face sânge rău tot timpul”.

Îşi ridică uşurel capul şi se uită la ea. Apoi îi vorbi, clătinând din cap: „Am înţeles. Linişteşte-te”.

„Cu viaţa asta eu deja m-am obişnuit.

Sunt o bătrână neputincioasă. Dar pentru tine, viaţa este prea crudă. N-ar trebui să trăieşti astfel". Vorbele le rosti după ce îşi stăvili clocotul sentimentelor de care era covârşită.

„Nu-i nimic, mamă, cred că de dus o ducem noi cumva şi pe mai departe, iar când se va termina războiul cu japonezii, lotul va fi clin nou bine, pentru tine". El vrusese s-o liniştească, dar în loc de „pentru noi", spusese „pentru tine". De fapt se temea, ba nu, era convins că el nu va ajunge să trăiască ziua aceea.

„Mi-e teamă că n-am să mai apuc. Durează prea mult", îi şopti mama, emoţionată. Astăzi m-am întâlnit cu domnul de la etajul I, şi mi-a spus că anul ăsta obţinem victoria. Dar chiar dacă se termină anul ăsta, tot mai sunt douăsprezece luni până la sfârşitul războiului. Cu ce să câştigăm acest război? Nu înţeleg deloc".

„Cred că dumneata te gândeşti prea departe. Oricum, japonezii nu pot ajunge până aici. Dacă apucăm să mai trăim, vom fi mulţumiţi cu toţii", zâmbi el amar.

„Da, aşa este. Nu de mult, japonezii erau gata să cucerească Guiyang. Toată lumea era foarte îngrijorată, acum însă

japonezii s-au retras. Totul s-a liniştit. Bogaţii au ce mânca şi îmbrăca. Marii funcţionari şi negustorii sunt la fel de îngâmfaţi ca înainte. Să-l luăm numai pe directorul acela al ei, pe Chen, ca să nu mai vorbim de alţii...”

„Încearcă şi ei să se menţină”.

„Dacă se vor menţine până la victorie, precis că tot ei vor fi cei fericiţi”, ţipă mama indignată.

„Desigur, mai e vorbă!” spuse Wang cu durere.

Mama nu mai replică nimic. Se uita la el şi tăcea. De asemenea şi el, îşi arunca din cânţi în când privirea asupra ei. Simţeau amândoi că nu mai era nimic de spus. Camera le părea extraordinar de mare (de fapt nu era o cameră prea mare) şi extraordinar de rece (cu toate că razele soarelui intrau pe fereastră, erau însă prea slabe). Li se părea că timpul s-a oprit în loc. Stăteau amândoi, fără chef. El – în fotoliu, cu spatele la birou, cu mâinile urâte în mâneci. I se părea că încet i se îngreunează capul şi că trupul i se scufundă treptat; mama stătea sprijinindu-şi cotul pe masă, cu faţa în palmă. Clipea des şi fără rost. Un şoarece se plimba fără grijă şi mulţumit prin

faţa lor, ei însă nici măcar nu se gândiră să-l alunge.

În cameră, se lăsa uşor întunericul, în timp ce sufletul lor se mohora tot mai mult. Simţeau cum frigul începea să urce, din tălpi, încetul cu încetul, de-a lungul picioarelor.

„Mă duc să pregătesc masa", spuse mama şi se ridică alene.

„E încă devreme, mai aşteaptă”, o rugă el.

Mama se aşeză din nou, în tăcere. Nu-i venea nimic în minte. După un timp, în cameră se întunecase de-a binelea. Se ridică iar: „Acum nu mai e prea devreme, mă duc să pregătesc cina”.

Se ridică şi el: „Vin şi eu să te ajut”, zise.

„Stai liniştit, pot şi singură”, îl opri ea.

„Ar fi mai bine să fac puţină mişcare, şi apoi, mi-e greu să stau singur”, stărui Wang, urmând-o.

Pregătiră amândoi o masă modestă. Mestecau încet. Niciunul nu mâncă mult. Au strâns apoi masa şi s-au întors din nou la locurile lor. Au schimbat câteva vorbe, fără tragere de inimă, şi din nou nu mai avură ce să-şi spună, Ceasul (ceasul mamei) arăta

ora şapte. Li se păru că era foarte devreme. Aşteptară, în sfârşit, s-a făcut opt şi jumătate. Mama s-a întors în odăiţa ei, iar el s-a băgat în pat şi s-a culcat.

Ziua nu fusese o zi anume – astfel şi-au petrecut toată iarna. Singura diferenţă era că, uneori, se întrerupea curentul electric şi atunci se culcau şi ei mai devreme; câteodată, mama cârpea hainele, la lumina lumânării, sau îi spunea poveşti vechi, pe care i le mai spusese de zeci de ori. Altă dată, Xiaoxuan venea pentru o noapte acasă, dând locuinţei un pic de veselie (cât putea aduce un mic „cărturar", care nu era nici vorbăreţ şi nici glumeţ).

Uneori se simţea mai bine. Alteori mai rău. „Ce pot să fac altceva decât să mănânc, să dorm şi să bolesc?" se întreba Wang mereu, fără să afle vreun răspuns. Până la urmă, renunţase, cu un zâmbet amar, de disperare, să-şi mai pună şi această întrebare. O singură dată însă i se păru că găsise totuşi răspunsul, iar cuvântul groaznic (moarte) îl făcu să simtă un fior de frig pe şira spinării.

Tremura şi-şi văzu trupul putrezit, cu viermii târându-se pe el. După asta, multe zile nu mai îndrăzni să-şi lase gândurile să

mai rătăcească.

Mama nu-l putea mângâia, era un secret numai al lui. Nici măcar Shusheng nu-i putea aduce vreo alinare, cu toate că-i trimitea scrisori, scurte, ca de obicei (cel puţin una pe săptămână). Deşi era întotdeauna atât de ocupată, se interesa îndeaproape de starea sănătăţii lui. În fiecare scrisoare, îi trimitea salutări mamei, dar nu-i trimise nicio scrisoare direct ei, aşa cum o rugase el. De aceea, din faptul că era mereu „ocupată”, din scrisorile ei „scurte”, el simţea că distanţa dintre ei se măreşte. Niciodată nu-i mai vorbi mamei de soţia lui, măsura doar în gând, necurmat, distanţa ce-l despărţea de ea.

CAPITOLUL 25

Iarna cea friguroasă trecu, în sfârşit, ca un vis. Primăvara aduse oamenilor puţină speranţă. Ceaţa fusese spulberată de vântul primăverii. Oamenii discutau zâmbind veştile de război.

În viaţa lui Wang Wenxuan însă nu se schimbase nimic. Se simţea când mai bine, când mai rău. Câteodată, când se simţea bine, ieşea să se plimbe, iar când nu se

simţea bine zăcea toată ziua în pat. Mama, ca de obicei, gătea, făcea curăţenie prin camere, îi pregătea medicamentele când avea crize. Xiaoxuan venea în oraş o dată la două săptămâni şi înnopta acasă, povestindu-le întâmplări de la şcoală. Nu făcea risipă de cuvinte, şi rareori putea fi văzut râzând. Cât era acasă, nu se auzeau râsete, dar după ce pleca el, casa părea şi mai pustie. Shusheng îi scria ca de obicei, îi trimitea şi bani. Banii veneau o dată pe lună, scrisorile o dată pe săptămână. Niciodată nu i-a scris mai mult de trei pagini, cu toate că printre rânduri se simţea multă căldură. Ea era tot timpul foarte ocupată, el însă avea întotdeauna răbdare şi în fiecare săptămână îi trimitea o scrisoare lungă, născocind adesea tot felul de minciuni. Nu voia ca ea să ştie care era situaţia lui reală. A scrie scrisori ajunse singura lui distracţie şi, s-ar putea spune, singura lui ocupaţie.

Zilele de primăvară se făceau din ce în ce mai lungi şi a trăi o zi devenise pentru el o mare povară. Simţea că în curând o să-şi piardă deprinderea de a vorbi. După ce răguşi odată din pricina unei răceli, începu să vorbească dogit. Mama îmbătrânise şi

mai mult, vorbea tot mai puţin. Se întâmpla deseori ca amândoi, mamă şi fiu, să stea în cameră faţă în faţă fără să-şi spună o vorbă. Uneori, nu scoteau într-o zi nici măcar treizeci de propoziţii întregi.

Timpul, ca un ricşar bolnav, îi trăgea încet-încet înainte. Atât de încet, încât uneori i se părea că ricşa s-a oprit.

Însă Wang încă mai exista, mai avea sentimente, mai avea gânduri. Îl durea mereu pieptul în partea stângă, iar noaptea corpul îi era veşnic scăldat în sudori reci. Tuşea tot timpul sec şi uneori scuipa sânge. Durerea persista, se intensifica mereu. Râsul fericit devenise deja un vis îndepărtat, nedesluşit.

Nu gemea, nici nu se văicărea. Îşi lua rămas bun, în tăcere, de la încă o zi cenuşie şi întâmpina, tot în tăcere, una şi mai cenuşie. Cuvintele sale erau tot mai puţine, îi era groază să-şi mai audă vocea răguşită. Câteodată, atmosfera era atât de apăsătoare, încât nu putea face altceva decât să ofteze prelung; nu dorea însă ca mama să-i audă oftatul, şi de aceea ofta totdeauna într-ascuns.

Zilele deveneau din ce în ce mai lungi şi mai greu dv îndurat. Un singur gând îl

chinuia: forţa sa morală se va epuiza şi atunci nu va mai avea cu ce să-şi ducă zilele.

Nimeni însă nu-i dădea voie să nu-şi mai poată duce zilele. Shusheng îl îndemna, ca şi până atunci, să se trateze şi s-o aştepte. Domnul Zhong îi promisese că va încerca să-i găsească un post potrivit. Mama îi cumpăra necontenit medicamente. I titre medicamentele cumpărate de ea, erau atât excelentele medicamente chinezeşti, cât şi cele mai renumite medicamente europene. Nu ştia dacă aceste medicamente îi vor ajuta la ceva, însă le lua,: ascultător, deşi cu intermitenţe. Le lua numai pentru ea. Mama i-a cerut să se ducă la spitalul Kuanren. El şi-a amintit de scrisoarea de recomandare trimisă de soţia lui, însă nu reuşi s-o găsească nicăieri. Mama o distrusese de mult. Nu acceptă să cheltuiască bani pentru o consultaţie specială şi de aceea plăti doar pentru una obişnuită. Aşteptă trei ore. Deoarece mama, în sfârşit, cedase şi îl adusese la spital, Wang fu nevoit să-şi aştepte rândul cu răbdare, indiferent că sala de aşteptare era atât de aglomerată, sau că în curte era atât de frig (asta se întâmplase înainte de sosirea primăverii). Îl

întâmpinase, cu o expresie glacială, un doctor cu mustaţa în furculiţă. Îi ceru să-şi desfacă haina, îl ascultă cu stetoscopul şi-i ciocăni pieptul în câteva locuri. Apoi se încruntă, clătină din cap şi-l puse să-şi îmbrace haina, îi scrise o reţetă şi-i spuse să se ducă la farmacie să cumpere o sticlă de sirop. I se păru că doctorul nu prea avea chef de vorbă. Îi spusese doar să revină – săptămâna următoare pentru radioscopie. Îi mai spusese că cel mai bine ar fi fost să-şi facă o radiografie, radioscopia însă era mai ieftină. La biroul de informaţii, când a aflat care e taxa pentru radioscopie, a rămas cu gura căscată de surpriză şi a părăsit spitalul în tăcere. A mai venit totuşi o dată. Doctorul i-a spus din nou să vină peste o săptămână pentru radioscopie. După ce a socotit câţi bani a cheltuit şi presupunând cam ce rezultat ar fi putut avea radioscopia, n-a mai îndrăznit să se mai ducă la spital.

„Ce-o fi, o fi!" şi-a spus în sinea lui. "Ce-o vrea cerul”, gândi.

De fapt, inima lui nici nu mai avea alt reazem.

Într-o zi, după prânz. Ieşi să se plimbe. Vremea era frumoasă, însă pe stradă era tot atât de mult praf şi la fel de multe vehicule,

ca şi în alte zile, ba, mai mult, mizerie, într-un colţ, zăceau grămezi mari de gunoi ce răspândeau în jur o duhoare grea. A traversat strada, ţinându-se de nas. Fă vă să vrea, întoarse capul, şi în clipa aceea îşi dădu seama că se oprise în faţa vitrinei cafenelei Internaţional, în vitrină erau torturi şi câteva sortimente de bomboane americane. Totul la fel ca în urmă cu câteva luni. Cu singura deosebire că acum nu mai auzea râsul ei şi nici nu mai vedea silueta ei atât de frumoasă.

Intră înăuntru. În sală erau mulţi clienţi. Din întâmplare, locul unde stătuseră cândva nu era ocupat. Îşi făcu drum şi se aşeză. Doi chelneri alergau de colo-colo, cu tăvile în mâini, în timp ce clienţii îi strigau, parcă întrecându-se cine să strige mai tare. Se aşeză sfios într-un colţ şi aşteptă în tăcere.

Un chelner în uniformă albă se apropie în sfârşit de el. „Două ceşti de cafea”, zise el încet.

„Mm? se miră politicos chelnerul.

„Două ceşti de cafea”, ceru el, ridicând tonul.

Chelnerul nu comentă, se întoarse brusc şi plecă. După o clipă, reveni cu două

ceşti de cafea. Puse una vizavi, iar pe cealaltă în faţa lui. „Doriţi şi lapte?” întrebă, ţinând în mână o cutie cu lapte condensat. El dădu din cap: Nu dorea. Îi arătă cealaltă ceaşcă: „Aici, da”. Chelnerul turnă lapte în cealaltă ceaşcă, apoi îşi luă cutia. Şi plecă. Puse cu linguriţa zahăr mai întâi în ceaşca de vizavi şi amestecă. Abia apoi îşi puse zahăr şi în ceaşca proprie. „Bea!” şopti el, ridicând ceaşca. Îşi imagina că Shusheng stătea în faţa lui. Ei cafeaua îi plăcea cu lapte. O vedea parcă zâmbindu-i. Sorbi o gură. Fericit. Zâmbi. Se uita spre locul din faţă cu ochii larg deschişi. Era gol. Ceaşca neatinsă. Mai bău o gură. Pe faţa lui mai stăruia zâmbetul de adineauri, care se transformase însă încetul cu încetul într-un zâmbet nefericit. „Oare îţi mai aduci aminte de mine?” şopti el. Inima îi bătea tare. Îi venea să plângă. Îşi întoarse iute privirea în altă parte. De jur-împrejur era fum. Toţi discutau aprins, fumând întruna. Nimeni nu-l lua în seamă.

„Am curajul să fac pariu că în mai puţin de două luni Germania va capitula. Nici Japonia nu rezistă încă un an. Cine ştie dacă nu vom petrece revelionul la Nanjing!” spuse cineva tare şi gesticulând – un tip

solid, îmbrăcat în costum model Sun Yat-Sen.

Tresări şi-l privi pe cel care vorbise. Prezicerea omului îi dădu un simţământ ciudat. Nu, nu bucurie, doar admiraţie, şi invidie. Se uită iarăşi la locul gol şi la ceaşca plină cu cafea. Oftă absent, se ridică, plăti şi plecă.

Întors acasă Wang o văzu pe mama ieşind din cameră cu un morman de rufe ude.

„Marnă, iar speli rufele? o întrebă el mirat.

„Nu-i nimic, pot să le spăl”, răspunse ea zâmbind.

„De fapt, n-ar trebui să faci economie la banii ăştia! Nu trebuie să te oboseşti aşa de mult”, zise el.

„Spălătoreasa a ridicat preţul din nou. Shusheng ne-a trimis puţini bani şi dacă nu facem economie, cum ne vor ajunge? îi răspunse ea nervoasă. De anul trecut şi până acum preţurile au crescut de nu ştiu câte ori, iar veniturile n-am băgat de seamă să fi crescut şi ele. Ce să fac?”

„Banii de la ea sunt mult mai mulţi decât aş putea câştiga eu lucrând”, se gândi el. Dar nu îndrăznea să-i spună asta. Intră

în cameră, tăcut, lăsând-o să întindă rufele în balcon.

Era singur în cameră. N-avea chef nici să se aşeze, nici să se întindă pe pat, nici să citească. Se plimba de colo-colo prin încăpere.

„De ce-i mereu atât de ocupată? De ce-mi scrie numai scrisori atât de scurte? Dacă este atât de îngrijorată în privinţa mea, de ce nu-mi scrie nimic despre viaţa ei de acum?” se gândea, cuprins de îndoială, agitat.

Nu avea niciun răspuns. Nu putea găsi niciunul.

Îl deranja cineva. Auzi nişte paşi greoi. Un poştaş deschise uşa şi întrebă, strigând: „O scrisoare pentru Wang Wenxuan! Semnaţi de primire?”

O luă. Era o scrisoare foarte groasă, iar plicul era plin de timbre. Din prima ochire recunoscu scrisul lui Shusheng.

Semnă bucuros şi-i înapoie poştaşului recipisa.

„Îţi mulţumesc”, îi spuse el recunoscător.

Venise, în sfârşit, scrisoarea cea lungă, răspunsul de care avea el atâta nevoie. O sărută de mai multe ori, plin de mulţumire.

Râse încet. Citi adresa de pe plic de mai multe ori. Uitase şi de tristeţe, chiar şi de boală.

Deschise plicul şi scoase dinăuntru un teanc gros de hârtii.

„Mi-a scris o scrisoare lungă! Mi-a scris o scrisoare lungă”. rosti el de câteva ori, zâmbind. Despături hârtia, dar îndată ce văzu cuvântul „Xuan”, o împături grăbit la loc şi începu să se plimbe prin cameră, cuprins de bucurie.

În cele din urmă, se aşeză pe îndelete în fotoliul de trestie, despături din nou scrisoarea şi începu să citească.

CAPITOLUL 26

O întreagă scrisoare scrisă de mâna ei! Foarte îngrijit scrisă, numai că tonul era diferit faţă de cele dinainte. Nu mai spunea că este „ocupată”, nu mai spunea nimic despre problemele ei de serviciu. Îşi deschidea sufletul, îşi spunea durerea. Mâinile lui tremurau, ca şi cuvintele ei. Citea cu răsuflarea tăiată. Vorbele ei îi prinseseră inima ca într-o gheară de fier. Totuşi nu putu să nu se gândească:

„De ce-mi scrie toate astea?” Avea o

presimţire.

Ea continua, deschizându-şi sufletul:

„... Ştiu că firea mea mă poate duce la piei re şi poate aduce suferinţă celor ce sunt buni cu mine. Mai ştiu că în aceşti doi-trei ani ţi-am pricinuit multe necazuri. Recunosc că în acest răstimp nu ţi-am fost o bună soţie. Da, mă simt vinovată faţă de tine, pentru multe (nimic însă pe ascuns şi scandalos), şi câteodată simt cum mă mustră cugetul. Dar... nu ştiu cum să-ţi spun, nu ştiu cum să fac, ca să mă înţelegi... Mai ales în ultimii doi ani am simţit că nu putem fi fericiţi împreună, că ne lipseşte ceva care să ne lege, că nu mă înţelegi. Eu îmi ieşeam mereu din fire, iar tu mereu cedai, nu mi-ai răspuns niciodată cu vorbe de ocară, mă priveai doar cu ochi rugători. Îmi era frică de această privire a ta. Nu-mi plăcea deloc. De ce eşti atât de slab? Aşa de mult îmi doream să le cerţi cu mine. Aş fi fost mai bucuroasă dacă m-ai fi ocărit sau m-ai fi bătut. Tu ştiai însă doar să implori, să oftezi şi să plângi. Regretam întotdeauna că m-am purtat astfel şi mă gândeam adesea să-ţi cer iertare. Îmi ziceam că trebuie să mă port mai frumos cu tine. Nu simţeam pentru tine decât milă, nu

dragoste. Înainte nu aveai deloc o fire atât de slabă!...”

O bătaie în uşă îl întrerupse. Cineva îl strigă cu voce tare: „Frate Wang!”

Tresări, împături în grabă scrisoarea şi o băgă sub cămaşă, în sân, tocmai când intră domnul Zhong.

„Frate Wang, eşti acasă? Ce-ai mai făcut în ultimul timp? N-ai ieşit deloc la plimbare?” îl întrebă domnul Zhong cu vocea lui puternică, zâmbind.

„Luaţi loc, luaţi loc, îi spuse el politicos, zâmbind silit. Gândul lui rămăsese la scrisoare. Aţi fost ocupat în ultimul timp zise el în treacăt, în timp ce-i oferea oaspetelui apă fiartă. Mişcările lui erau încete, iar în faţa ochilor i se părea că are un chip de femeie, pe cel al lui Shusheng, privindu-l cu asprime.

„Nu ceai, nu ceai! Abia am băut!, refuză cu politeţe domnul Zhong, clătinând din cap.

„Avem doar apă fiartă. Luaţi o ceaşcă”, îi spuse el cam ruşinat, punând ceaşca în tata domnului Zhong.

„Apă fiartă beau, apă fiartă beau, acceptă domnul Zhong zâmbind. E mai sănătos. Luă ceaşca, sorbi o înghiţitură,

apoi o puse deoparte şi întrebă: Mama nu-i acasă? Cum o mai duce cu sănătatea Privi jur-împrejur.

„Destul de bine, mulţumesc”, zâmbi Wang, clar se opri numaidecât. Inima îi bătea, tic-tac, tic-tac. Gândul lui stăruia mereu la scrisoare. „Mama a pic cât adineauri”, adăugă el grăbit, amintindu-şi brusc de întrebarea interlocutorului. Nu-i spuse ca întindea rufe în balcon.

Am o veste bună pentru tine, începu domnul Zhong cu satisfacţie. Directorul Zhou a fost avansat şi a plecat. Noul director, domnul Fang, nu are şi funcţia. De preşedinte. Se poartă frumos cu mine. Ieri i-am vorbit de tine şi a arătat multă compasiune. S-a gândit să te cheme înapoi, să ocupi vechiul tău post. M-a rugat să vorbesc mai întâi cu tine. Aşadar, nu mai ai probleme cu postul”.

„Da, da”, îi răspunse Wang, zâmbind absent. Pe faţă nu i se citea nici urmă de bucurie. Privirea lui era îndreptată într-alt loc. Părea că nici nu-l urmărea pe interlocutorul său.

„Atunci, când te prezinţi la serviciu?” întrebă domnul Zhong. Reacţia lui îl surprindea. Crezuse că vestea bună pe care

i-o adusese îl va bucura foarte mult. Nu se aşteptase ca el să nu manifeste nici pic de bucurie aflând-o.

„Peste câteva zile. Vă mulţumesc pentru grija pe care mi-o arătaţi”, îi spuse el cu voce mai lave, parcă dezmeticindu-se.

Voi să zâmbească. Dar se răzgândi. Rămase posomorât.

„Cum te simţi? Te mai supără ceva?” îl mai întrebă domnul Zhong, de data asta îngrijorat.

„N-am nimic, mă simt bine”, îi răspunse, dând încet din cap. Se uită la el, speriat. Se gândi: „De ce mi-o fi trimis Shusheng o asemenea scrisoare? Oare chiar...” Obrajii i se aprinseră brusc, muşchii feţei începură să-i tremure.

„Atunci, prezintă-te la lucru mai devreme, s-ar putea ca după un timp să intervină ceva schimbări. E o şansă rară”, îl povăţui domnul Zhong după un moment.

„Da, peste două zile vin neapărat”, îi răspunse Wing scurt, apoi tăcu din nou. Domnul Zhong îl privi mirat. Înţelegea că are ceva pe inimă, dar nu se cuvenea să-l întrebe. Conversaţia nu-i trezise niciun interes. Bătrânul mai zăbovi un pic, mai schimbară câteva cuvinte, apoi îşi luă rămas

bun.

Nu-l reţinu, ieşi să-l conducă. În faţa scării, domnul Zhong îl opri, politicos, însă Wang insistă să-şi conducă oaspetele până la poartă.

„Frate Wang, să vii cât se poate de repede”, îi mai spuse încă o dată domnul Zhong, când se despărţeau la poartă.

„Neapărat”, îi răspunse Wang, dând din cap respectuos. Se întoarse şi urcă grăbit scările. Pe coridor dădu peste o bătrână, care ducea un ibric cu apă fiartă. Stropii fierbinţi îi căzură pe picioare, făcându-l să ţipe de durere: Bătrâna îl ocări, iar el se grăbi să-şi ceară iertare. Simţind încă durerea. Fugi sus. Inima îi era încătuşată de scrisoarea ei. Nimic altceva nu-l mai putea interesa. Nici vestea bună a bătrânului Zhong nu-i adusese nicio bucurie.

Ajunse în cameră. Mama încă nu venise. Trebuia să fi terminat cu rufele şi să se fi întors. Absenţa ei, se gândi îi va da răgazul să citească scrisoarea în linişte. Se aşeză în fotoliul de trestie şi scoase scrisoarea din buzunar. Nu apucă însă să înceapă a citi, că inima începu să-i bată cu putere, iar mâinile să-i tremure.

Găsi locul unde rămăsese şi continuă:

„... Ce am spus este numai adevărul. Te rog să mă crezi. Trăind în felul acesta, cred că nu putem fi fericiţi şi nici nu vom fi vreodată. Nu pot spune că toate astea sunt doar din vina ta, şi nici că n-am şi eu partea mea de vină. Ne-am pricinuit necazuri reciproc şi am amărât-o şi pe mama ta. Şi ea ne-a chinuit. Nu ştiu de ce. Nu am putut găsi o cale de a ne uşura necazurile sau de a scăpa de ele. Nu a fost doar vina unuia singur. Nu putem învinui pe cineva anume. Eu însă nu cred că aşa ne-a fost sortit. De vină sunt împrejurările. Nu semăn nici cu tine, nici cu mama ta. Mama ta este în vârstă, tu eşti slab şi bolnăvicios. Eu sunt tânără, plină de vigoare. Nu pot petrece lângă voi o viaţă rigidă, plicticoasă. Nu pot nici să-mi irosesc viaţa în certuri monotone şi în resemnări. Îmi place mişcarea şi vioiciunea, tânjesc după o viaţă pasionantă. Nu mă put îngropa în casa ta. Ca într-un templu antic. Nu sunt în stare să te mint: m-am gândit bine, am încercat să fiu o soţie aleasă şi o mamă bună. Ştiu că încă mă mai iubeşti. Nici eu nu-ţi port pică. Am vrut într-adevăr să fac totul ca să-ţi aduc bucurie, dar n-am reuşit, nu pot reuşi. Am făcut tot ce mi-a stat în putinţă, am refuzat tot felul

de ispite. Am luat cândva hotărârea să nu te părăsesc niciodată, să rămân cu tine, să te îngrijesc, să-ţi alung mâhnirea şi să trăiesc alături de tine viaţa asta săracă. Dar de câte ori am încercat, am avut numai eşecuri. În privinţa asta, tu nu mă poţi înţelege. Mai mult, cu cât te-ai purta mai frumos cu mine (niciodată nu am avut să-ţi reproşez ceva în această privinţă), cu atât m-ar urî mama ta mai mult. Îmi face impresia că mă urăşte până în străfundul inimii. Eu am avut numai milă pentru ea. A gustat sărăcia la bătrâneţe. Cu toate că se laudă întotdeauna cât de învăţată este. Cât de morală, a ajuns, la respectabila vârstă de cincizeci de ani. Servitoare în casă, şi încă una de mâna a doua. Ce ştie ea să facă bine, între gătit, spălat rufe sau curăţenie? Pentru că se consideră servitoarea mea, mă şi urăşte atât de mult, încât ne distruge dragostea, viaţa şi fericirea căminului. Nici până astăzi nu pot uita cruzimea şi satisfacţia cu care m-a numit „concubina” ta.

Toate astea sunt însă doar vorbe goale. Scuză-mă că vorbesc aşa despre mama ta. N-o urăsc, de ce s-o urăsc, când ea duce o viaţă mult mai grea decât mine! Are dreptate, nu ne-am căsătorit cum s-a

căsătorit ea. Sunt numai „concubina” ta. De aceea îţi şi spun oficial, că în viitor nu vreau să-ţi mai fiu concubină. Te părăsesc. Poate că am să mă căsătoresc cu altcineva şi atunci voi face o nuntă bogată, ca să vadă şi mama ta... Poate că nu mă voi căsători niciodată. Şi apoi, ce sens ar avea să te părăsesc ca să mă căsătoresc cu altul? în orice caz, nu vreau să mă mai întorc la tine, să continui o existenţă de „concubină”. Mă rogi să-i scriu o scrisoare lungă, să-i cer iertare. Asta m-a rănit tare. Şi dacă i-aş scrie şi i-aş da o dovadă, ar putea ea într-adevăr să nu mă urască? Ai dori să fiu o noră-sclavă, ocărită mereu de ea şi purtând eticheta de „concubină”, ca să ai tu o dulce viaţă în familie? Chiar că îţi faci iluzii!”

Strigă cu durere. Parcă cineva bătuse gongul chiar în urechea lui. Capul i se învârtea. Abia după un lung răstimp reuşi să respire. Scrisoarea căzuse pe jos. O ridică şi citi cu un soi de lăcomie. Pe frunte îi apăruse picături de transpiraţie, trupul îi era în întregime ud.

„Xuan, să mă scuzi, nu sunt supărată pe tine, şi nici nu glumesc. Ţi-am spus adevărul, după ce m-am gândit îndelung. Trăind împreună, nu facem altceva decât să

ne chinuim şi să ne distrugem amândoi. Cât timp trăieşte mama ta. Nu vom avea nici linişte, nici fericire. Trebuie să ne despărţim. Poate că aşa vom deveni buni prieteni, pe and. Dacă vom continua să trăim împreună, vom deveni într-o zi nişte străini. Probabil că-ţi fac rău, părăsindu-te tocmai acum, când eşti bolnav, dar am împlinit deja treizeci şi cinci de ani şi nu pot să-mi mai irosesc anii. Timpul unei femei este foarte scurt. Nu sunt egoistă, însă vreau să trăiesc, să trăiesc fericită. Vreau să fiu liberă. Biata de mine, n-am fost fericită o viaţă-ntreagă, de ce să nu fiu şi eu fericită măcar o dată? Omul trăieşte o singură dată. Odată pierdută şansa, totul s-a terminat. De aceea, pentru viitorul meu, trebuie să te părăsesc. Vreau să fiu liberă. Ştiu că mă vei ierta şi că mă vei înţelege.

N-am să cer divorţul, pentru că, aşa cum a spus şi mama ta, nu ne-am fi căsătorit defel. Nu va fi nevoie, la despărţire de prea multe formalităţi. Nu-ţi cer nici pensie de întreţinere, şi nici garanţii scrise. Nici nu m-am gândit să ţi – 1 iau pe Xiaoxuan. Nu vreau nimic. Te rog numai să mă laşi să te ajut, ca să te poţi vindeca. De azi înainte, nu mai sunt soţia ta, nu mai sunt

doamna XVang.

Poţi să cauţi una care să te înţeleagă, care să te iubească mai mult decât mine, care s-o adore pe mama ta, care să aibă o fire blândă pentru a-ţi fi soţie. Nu ţi-am fost de folos. N-am fost nici soţie, nici mamă bună. În toţi aceşti ani, nu mă simţeam decât datoare faţă de tine şi de Xiaoxuan. Nu sunt potrivită pentru a-ţi fi ţie soţie şi lui mamă. Nu sunt o femeie bună. În aceşti ani, m-am schimbat şi mai mult. Însă nici eu n-am avut încotro. Despărţindu-te de mine, te vei simţi rău o vreme, nu mai mult însă de un an-doi şi după aceea mă vei uita. Femei mai bune decât mine sunt multe. Sper că aceea care va ocupa locul rămas gol o va mulţumi pe mama ta. E mai bine s-o laşi pe ea să-ţi aleagă mireasa, s-o aduceţi cu lectica, şi să faceţi împreună plecăciunile de nuntă...

Scoase un geamăt. Îşi apucă parcă turbat părul cu mâna. Îl durea foarte tare pieptul în partea stângă. Se părea însă că nu numai partea stângă – îl durea tot pieptul. De ce îl rănea cu atâta ferocitate? Ea trebuie să fi ştiut că fiecare cuvânt este un ac ascuţit şi că fiecare ac i se va înfige drept în inimă. Cu ce-i greşise? De ce îl ura

atât de mult? Nu folosise ea toate aceste ace împotriva unui om lipsit de apărare numai de dragul Libertăţii! îşi ridică fruntea şi oftă îndelung, ca un om învinuit pe nedrept. Ar fi vrut să spună: „De ce cad toate necazurile pe capul meu? De ce numai eu sunt pedepsit? Oare ce greşeală am făcut?”

Niciun răspuns. Nu putea găsi un judecător drept. Nu găsea nici măcar pe cineva cu care să-şi împartă suferinţa. Privea fix în tavan. Ce căuta 7 Nu ştia nici el însuşi.

După un timp. Îşi aduse brusc aminte de scrisoarea neterminată. Se aplecă din nou. Aruncându-şi privirea pe scrisoare, continuând s-o citească:

„(Aici erau şterse două rânduri şi un sfert. Nu putea descifra cuvintele şterse.) Nici eu însămi nu ştiu de ce am scris atât de mult. Intenţia mea iniţial a fost să n-o mai văd pe mama ta. Vreau să fiu liberă. Xuan, te rog să mă ierţi. Uite, m-am schimbat într-adevăr foarte mult, în asemenea vremuri şi într-o asemenea viaţă, ce-aş putea eu să fac, o femeie care n-a făcut nimănui niciun rău, n-a făcut nicio faptă rea? Să nu-mi mai vorbeşti de idealurile noastre trecute. Noi

nu mai. Avem calitatea de a discuta despre educaţie, despre idealuri. Xuan, să nu-ţi pară rău! Lasă-mă să plec, lasă-mă de bunăvoie! Uită-mă! Nu te mai gin de la mine. Nu sunt făcută pentru, ţine, dar nicio femeie rea nu sunt. Singura mea greşeală: alerg după libertate şi fericire.

Nu vreau să-i mai scriu lui Xiaoxuan. Te rog să-i explici tu. Eu însămi n-aş putea să-i explic mai bine. E posibil ca într-un viitor apropiat să pierd dreptul de a mai fi mama lui. Sper să nu mă înţelegi greşit. Te părăsesc nu pentru a mă căsători cu altul. Cu toate că cineva mi-a cerut mâna, până acum nu i-am promis nimic şi nici nu-i voi promite. Trebuie să mă înţelegi: o femeie are, inevitabil, perioadele ei de slăbiciune. Într-adevăr, mi-e teamă de mine. Am şi eu slăbiciuni şi nu-mi pot găsi un prieten apropiat, care să mă ajute. Xuan, dragă Xuan, ştiu că mă iubeşti foarte mult. Atunci te rog să-mi dai voie să plec, să-mi redai libertatea, să nu mai port titlul nemeritat de „soţie". Ca să evităm ca viaţa noastră sentimentală contradictorie şi ura mamei tale să nu mă împingă pe un drum greşit, să-mi pierd poziţia şi reputaţia…

Iartă-mă, să nu mă consideri o femeie

rea. Să mă vorbeşti de bine în faţa mamei talc. Acuma nu mai sunt nora „concubină”, nu mai trebuie să-şi irosească energia pentru a mă urî. Sper că vei avea mai multă grijă de tine şi că urmezi liniştit tratamentul. Banca îţi va trimite lunar banii, ca şi înainte. Xiaoxuan să nu-şi întrerupă studiile, şi te rog să-mi dai voie să fiu prietenul tău apropiat şi să-ţi scriu în continuare. Îţi doresc multă sănătate.

Dacă poţi, răspunde-mi cât se poate de repede, măcar câteva cuvinte.

Shusheng Ziua… Luna…”

Scrisoarea se sfârşise. Se sfârşise şi el. Se prăbuşi în fotoliul împletit, închise ochii şi rămase aşa un timp, ca şi cum ar fi murit de mult. Brusc, fu trezit de maică-sa. Speriat, îşi îndreptă spinarea, mâna îşi slăbi strânsoarea şi scrisoarea căzu jos.

„Mamă, ai întins rufele? De ce te-ai întors atât de târziu?”

„Am fost în stradă. Xuan, de ce nu stai întins pe pat?” Văzând pe jos scrisoarea, întrebă; „De la cine e?” Se apropie şi vru s-o ridice.

„Mamă, lasă-mă pe mine”. Se aplecă grăbit şi o ridică. „E de la Shusheng”, adăugă.

„A scris atât de mult?! Ce spune?” îl întrebă ea.

„Nimic”, îi răspunse el cuprins de panică şi-şi vârî scrisoarea în sân.

Era limpede că voia să-i ascundă ceva. La gândul că noră-sa a vorbit-o iar de rău, nu se mai putu stăpâni: „Sigur m-a vorbit iar de rău. Las-o să spună, nu mi-e frică”.

„Mamă, n-a spus nimic despre tine, ci despre altceva. Mi-a povestit... despre viaţa ei de acolo şi că directorul general Chen...” O apăra cu voce fermă, dar nu-şi termină fraza şi vocea îi răguşi ele tot. Trebui să se oprească la mijlocul ei.

Dându-şi seama de situaţie, mama nu mai pomeni nimic de scrisoare. Amintindu-şi de altceva, schimbă vorba:

„Adineauri m-am întâlnit cu domnul Zhong. Mi-a spus că a vorbit deja cu tine, că ţi-a aranjat treburile şi că de-acum poţi să te întorci la instituţie. Eu i-am spus că dacă noul director este un om inimos, mai bine să te lase să te odihneşti două luni şi apoi să te prezinţi la lucru. Dacă este de acord să te ajute şi-l va convinge şi pe director, cred că nu va fi nicio problemă”.

„Vreau să mă duc chiar mâine”, spuse el fără nici urmă de bucurie pe faţă.

„De ce să te grăbeşti? N-ar fi târziu să aşteptăm până se întoarce domnul Zhong cu rezultatul”, spuse ea.

„Domnul Zhong doreşte să vin mai devreme, să nu cumva să se schimbe lucrurile mai târziu”, spuse el, străduindu-se să pară indiferent. Simţea cum nenumăraţi viermi îi rodeau nu numai plămânii, ci şi sufletul.

„Ar fi prea în pripă să te duci mâine. Mai bine du-te poimâine, să vezi cum e treaba. Nu te du mâine. Mâine am să-ţi pregătesc nişte bucate gustoase şi m-am gândit să-l invităm şi pe Zhang Boqing. Te-a consultat de mai multe ori, dar n-am avut destui bani să ne achităm faţă de el”, spuse mama, încercând să pară bucuroasă.

Wang se gândi o clipă, apoi se uită la ea şi spuse cu amărăciune: „Mamă, ce ai mai amanetat, ce ai mai vândut? Pentru mine ai dat toate acele puţine lucruri de preţ pe care le-ai avut”.

„Nu-i nimic, nu te gândi la mine”, îi răspunse mama. Râsul ei părea şi mai nefiresc.

„De ce nu te gândeşti că Dacă mor, ce faci tu? Din ce-ai să mai trăieşti?” îi spuse arătând spre ea cu degetul, ca şi când ar fi

certat-o.

„N-ai nicio grijă, am să mor înaintea ta. În afară de asta, mai e şi Xiaoxuan, care va creşte mare. Şi mai e Shusheng, care, în sfârşit, e soţia ta şi nora mea”, mai spuse mama zâmbind, prefăcându-se indiferentă, dar inima îi era strânsă ca de nişte gheare de fier.

„Mamă, cum poţi să te bizui pe ei? Xiaoxuan este prea mic, iar Shusheng...”

Cu toate că vorbele ce trebuiau să urmeze îi ajunseseră deja pe vârful limbii, el le opri cu grabă, fără însă să-şi poată opri şi simţirea. Lacrimile au început să i se reverse din ochi. Se ridică brusc şi, i ară niciun cuvânt, ieşi din cameră.

Auzise cum l-a strigat să se întoarcă, dar nu-i răspunse, ci, cu paşi mari, coborî scara. La poarta cea mare ezită. Cu faţa spre praful străzii, nu ştia încotro s-o apuce. Stând pe trotuar, în faţa porţii, i se părea că a prins rădăcini. Se uita când spre miazăzi, când spre miazănoapte. În faţa ochilor, vedea numai străini indiferenţi, într-o lume mare şi haotică singur el – un om bolnav şi slab – nu putea să-şi găsească un loc al lui! Se simţea singur. Nu ştia nici el însuşi cât de adâncă era această singurătate. Urmele

de lacrimi nu i se uscaseră pe obraji. Se simţea gol pe dinăuntru.

În apropiere, pe tejghele, într-un magazin de pânzeturi, erau îngrămădite fel de fel de materiale. Părea că afacerile mergeau bine acolo. Trei femei tinere, îmbrăcate modern (dar nu exagerat), îşi alegeau imprimeuri vorbind şi râzând. În faţa unei băcănii nou deschise se înălţau două reclame colorate, de pe care le zâmbea trecătorilor o tânără ospătăriţă.

„Toţi sunt mai fericiţi decât mine”, se gândi. Dar cine anume erau aceşti „toţi” nu putea s-o spună nici chiar el. Simţea numai că prin piept îi treceau, – din când în când, valuri de durere. Îşi duse instinctiv mâna la piept.

„Xuan, Xuan!” auzi în spatele lui vocea mamei, care-l chema. Năuc, îşi întoarse capul. Mama alerga, gâfâind. Abia când ajunse în dreptul lui îl întrebă: „Unde te duci?”

„Fac o plimbare”, îi răspunse el cu un aer de indiferenţă.

„Văd că nu arăţi bine. Lasă, te plimbi altă dată, că tot nu ai treabă”, îl sfătui mama.

Tăcu. Ea îi rugă din nou: „Întoarce-te

acasă”.

Se gândi o clipă, de fapt însă creierul său nu mai lucra. Stătu un timp încremenit, apoi spuse: „Nu, mamă, lasă-mă să mă plimb un pic. Nu mă simt bine”, mai adaugă Wang cu voce scăzută.

Mama oftă şi-l privi plină de îndoială, apoi îi spuse încet: „Atunci să te întorci repede. Să nu te duci prea departe”.

„Da”, îi răspunse el plecând. Mama îi urmări silueta care dispărea încetul cu încetul.

Umblă fără nicio ţintă. Nu alerga, dar nici nu se plimba, avea doar vaga dorinţă de a găsi un loc, care să-l facă să uite totul sau pur şi simplu să-l distrugă. Povara durerii era prea grea, umerii lui n-o puteau duce. Nu putea suporta chinurile fără sfârşit; îl sfâşiau bucată cu bucată. Prefera să se termine totul dintr-odată.

Trecătorii se ciocneau de el, iar ricşele aproape îl călcau pe picioarele zdrelite de pietrele trotuarului vălurit. De câteva ori era să cadă în plină stradă. Ochii lui nu mai distingeau nici culorile, nici lumina. În faţă vedea numai cenuşiu. Lumea lui era cenuşie.

Paşii i se opriră în faţa unui mic birt. De

ce? Nici el nu ştia. A intrat şi s-a aşezat. Acest birt nu-i era străin, chiar pe locul de la masa aceea mai stătuse el cândva.

„Un pahar de rachiu roşu?” l-a întrebat chelnerul, apropiindu-se de el.

„Repede, repede!” spuse el cu voce tare, ca şi cum atunci s-ar fi trezit din somn. De fapt, nici nu înţelesese ce-i spusese.

Chelnerul i-a adus băutura. Zăpăcit, a băut o înghiţitură zdravănă. Simţi o arsură pe beregată. Nu se putu stăpâni şi râgâi. Lăsă paharul şi scoase din buzunarul de la piept scrisoarea de la Shusheng. O puse pe masă, apoi ridică paharul şi mai băii 0 înghiţitură. Râgâi iarăşi. Se hotărî furios să nu mai bea. Ridică scrisoarea şi începu să frunzărească foile. Citi câteva rânduri, în şoaptă. Era nespus de abătut. Lacrimile începură să-i curgă iar. Se gândi să nu mai citească. Dar abia împături scrisoarea, că o deschise repede şi începu să citească din nou. Se simţea şi mai rău. Lacrimile îi curgeau şiroaie. Îşi luă inima-n dinţi, apucă paharul şi bău cu sete. Simţi căldura năvălindu-i în stomac. Îl supărau şi gâtul, şi stomacul. Capul îi ardea. Gândurile i se împotmoliră, amintirile deveniră din ce în ce mai confuze. Numai cuvintele din scrisoare

loveau neîntrerupt, ca un bici, peste sentimentele lui amorţite.

Ziua, în birt era linişte. În afară de el, mai erau doi bărbaţi, care beau şi discutau. Restul meselor erau goale. Nimeni nu-i dădea nicio atenţie. Văzându-i paharul gol, chelnerul se apropie şi-l întrebă: „Încă un pahar de rachiu roşu?”

„Nu, nu”, îi răspunse împleticit, clătinând din cap.

Se înroşise la faţă, cu toate că băuse numai un *Hang.*

Chelnerul îl privea mirat, clar el nu-şi dădea seama şi frunzărea mai departe scrisoarea. Nici nu mai ştia de câte ori o citise. Nu mai lăcrima. Ofta? clătinând doar din cap.

„Încă un pahar de rachiu roşu?” îl întrebă iar chelnerul după un timp, văzându-l nemişcat.

„Bine, bine!” îi răspunse el scurt. Băutura îi fu adusă, iar el bău imediat din ea o duşcă bună, pe urmă puse paharul jos... Se încălzise şi se simţea puţin ameţit. Stătea cu capul aplecat, cu ochii pe scrisoare, dar nu ştia încotro să-şi îndrepte gândurile. La un moment dat, i se păru că în faţa lui stătea un om care şi el bea, cu capul

aplecat, îşi săltă capul şi privi cu ochii larg deschişi. Nu era nimeni, „Mi-am adus aminte de Tang Boqing”, îşi spuse, frecându-şi ochii. Îşi plecă din nou capul, de parcă l-ar fi văzut pe Tang Boqing râzând spre el cu amărăciune. „Cum de-am ajuns şi eu în situaţia lui?” gândi cu tristeţe, apoi se ridică repede, ca la un semnal de alarmă. Plăti şi plecă.

Tot drumul îl urmări amintirea lui Tang Boqing. Avea un singur gând: să se întoarcă acasă.

Ajuns acasă, se mai linişti. Odată intrat în cameră, începu să-i Scrie lui Shusheng. Mama îi vorbea, el însă îi răspundea confuz, fără să audă nimic. Scria:

„Am primit scrisoarea ta şi am citit-o de mai multe ori. N-am nimic altceva de spus decât că-ţi cer iertare. Ţi-am irosit tinereţea. Asta a fost greşeala mea cea mai mare. Acum, singurul remediu este să-ţi redau libertatea. Nimic din tot ce-ai scris nu este neadevărat. Vom face aşa cum ai spus. Tot ce îţi cer este să mă ierţi.

Instituţia mi-a permis să mă reangajez. Mâine mă voi prezenta la post. În viitor, să nu ne mai trimiţi bani, noi doi ne vom descurca cu salariul meu. Te rog să fii

liniştită. Nu spun toate astea din supărare, te. Voi iubi până la moarte. Îţi doresc fericire!

Wenxuan ziua... luna...”

Scrise toate astea dintr-o suflare, fără niciun efort. Dar abia termină scrisoarea, şi i se păru că-şi cheltuise toate resursele fizice. I se părea că toată casa s-a prăbuşit, că el se sfârşise şi că, odată cu el, se prăbuşise întreaga sa lume. Plângea disperat, în tăcere, la biroul său.

„Xuan, ce s-a-ntâmplat? Ce s-a-ntâmplat?” îl întrebă mama speriată grăbind spre el.

Îşi ridică fruntea, lăsând-o să-i vadă urmele de lacrimi pe obraji. Îi spuse, ca un copil, plângând: „Să citeşti scrisoarea ei”, dar nu-i dădu scrisoarea lui Shusheng, ci pe aceea pe care o scrisese el pentru ea.

După ce termină de citit scrisoarea lui atât de scurtă, mama înţelese totul, fără ca el să-i mai explice. Zise: „Ţi-am spus doar că n-o să te însoţească până la bătrâneţe! Acum vezi? I-am citit în suflet de mult”.

Se supărase, dar în acelaşi timp se simţea uşurată şi mulţumită. La început, a luat-o chiar drept o veste bună. Nu se gândea deloc că trebuia să-şi

compătimească fiul.

CAPITOLUL 27

Scrisoarea de la Shusheng căzuse în viaţa lui ca o piatră în apă: apa se tulbură, formă valuri, apoi se linişti din nou, Piatra însă rămase la fund, şi acolo va sta în veci, fără să o mai poată scoate de acolo. Ea continua să-i scrie din când în când, cel puţin de trei ori pe lună Scrisorile erau scurte, nu-i scria nimic despre ea însăşi, se interesa doar de sănătatea lui şi a lui Xiaoxuan, de cum le merge în ultima vreme. Ca şi până atunci, îi trimitea bani în fiecare lună. Mama îi cerea să-i trimită înapoi, el însă nu o asculta. Îi primea şi-i depunea pe toţi la bancă, „cu termen fix", cum îi ceruse Shusheng. Când îi scria, o ruga să nu mai trimită, ea însă continua, ca de obicei, ca şi cum nu ar fi înţeles ce doreşte el. O mai ruga să-i vorbească şi despre viaţa ei de-acum, însă Shusheng nu scria decât că este „ocupată" şi că „o duce bine". Lui nu-i rămânea decât să rabde în tăcere, nu voia să-i scrie niciun cuvânt care s-o întristeze.

Avea o muncă şi avea leafă. O zi după ce primise scrisoarea aceea lungă, se

dusese la instituţie şi începuse să lucreze. Directorul cel nou, Fang, un om între două vârste, nu prea sever, se purtase politicos cu el, ba chiar găsise şi câteva cuvinte de mângâiere. Colegii (cu excepţia domnului Zhong) deşi nu-i arătaseră prin niciun semn că era bine venit, îl salutaseră totuşi, dând din cap. Era bucuros de slujbă, traducerile acelea ciudate sau articolele funcţionăreşti nu-l mai dezgustau.

Acasă era linişte. Xiaoxuan venea sâmbăta sau duminica (de cele mai multe ori o dată la două săptămâni), mânca împreună cu ei sau rămânea şi peste noapte. În restul timpului, erau împreună numai el şi mama, rareori era doar unul dintre ei acasă.

Vremea trecea la fel de monoton, nici prea iute, nici prea încet. Lui i se părea că „se târăşte greoi”. Nu avea nicio distracţie, nu avea nici măcar bucuria de a scrie scrisori sau de a sta de vorbă. Primăvara nu i-a adus nici ea vreo bucurie, în cele din urmă însă a trecut şi ea.

În vară. Era şi mai slab, şi mai palid. Starea sănătăţii nu i s-a ameliorat, boala i se agravase. Nici el nu mai înţelegea ce putere îi ţine, ca să nu se prăbuşească.

După-amiaza avea temperatură, iar seara transpiraţii reci. Dacă mergea ceva mai mult gâfâia, îl sâcâia întruna o tuse seacă şi uneori scuipa sânge. Câteodată, îl durea foarte tare pieptul în partea stângă, alteori îl durea şi în dreapta. La început, rezista strângând din dinţi, apoi, încetul cu încetul, s-a obişnuit. Acum trecerea timpului nu mai era atât de grea pentru el. Oricum, viaţa lui nu era decât un petic cenuşiu. Renunţase la tot şi nici măcar nu mai îndrăznea să-şi facă speranţe deşarte. Nici chiar capitularea nemţilor nu-i aduse vreo mângâiere sau bucurie. Nu putu să zâmbească nici când a auzit că într-un an Japonia se va prăbuşi. Părea că speranţele as, tea frumoase şi luminoase nu mai aveau nicio legătură cu el. Se simţea ca un cărăuş, care înaintează anevoie, înhămat la o căruţă; nu voia să se gândească la clipa când, ajuns la destinaţie, va descărca căruţa şi nici să măsoare distanţa parcursă deja. Înainta, pas cu pas, până la epuizarea întregii lui puteri.

Într-o zi, după cină, mama se uită deodată la el şi spuse: „Xuan, zilele astea nu te-ai simţit prea bine, nu-i aşa? De ce arăţi atât de rău?”

„N-am nimic, mă simt bine”, făcu el,

vesel, clar nu se putu abţine şi tuşi de câteva ori la rând, îşi duse repede mâna la gură. Se temea să nu tuşească cu sânge, ca în timpul zilei. La birou, scuipase sânge pe şpalturi şi cu toate că ştersese urmele cu multă atenţie, pe hârtie se mai vedeau, vag, pete roşii.

„Totuşi, trebuie să fii atent, tuşeşti iar. Văd că tuşea ta nu s-a potolit”, spuse mama, încruntându-se.

„Nu, m-a mai lăsat, însă nu mi-a trecut de tot. Când sunt obosit, tuşesc”, îi explică el. Ştia că nu-i adevărat, voia s-o înşele nu numai pe ea, ci şi pe el însuşi.

Mama tăcu mult timp, apoi îi spuse, oftând: „N-ar fi trebuit să te duci la lucru, dar n-aveam încotro!”

Nu putea să-i răspundă, era foarte trist. Cu cât încerca să se abţină, cu atât tuşea mai tare. Iar când tuşea, nu se mai putea opri „i se înroşea toată faţa şi îi lăcrimau ochii. Mama alerga în asemenea momente prin casă încolo şi încoace, ba să ia apă fierbinte, ba să-l bată pe spate. În cele din urmă, tuşea contenea. Lua prosopul din mâna mamei, ca să-şi şteargă faţa. „Nu-i nimic, spunea el obosit”, uitându-se la ea cu recunoştinţă.

„Odihneşte-te”, îi spunea mama cu milă.

„Nu-i nimic, lasă-mă să stau puţin aşa”, răspundea răguşit.

„Xuan, mâine mă duc să te învoiesc pentru o lună, două... Trebuie să te odihneşti. Nu fi îngrijorat de traiul nostru. Dacă nu vom avea încotro, voi munci ca servitoare”, îi spunea mama, de parcă ar fi luat deja o hotărâre.

El o dezaproba dând din cap. Şoptea obosit: „Mamă, eşti bătrână, cum se poate! Nici nu poate fi vorba despre aşa ceva. Nu suntem singurii care suferim. Trebuie să luăm viaţa aşa cum este, n-avem ce face”.

„Dacă-i aşa, mai bine mor”, spunea ea supărată.

„În vremurile astea, nici să mori nu poţi!" ofta el, simţind iar o durere surdă în piept. Boala îi mânca plămânii, iar el nu avea niciun pic de rezistenţă. Avea să moară, indiferent dacă vrea sau nu, şi va muri curând.

Mama îl fixa cu privirea, fără ca el să pară că bagă de seamă. Îşi amintise de discuţia colegilor lui despre tuberculoză. La masă, Xiaopan povestise cu ostentaţie despre moartea cuiva din familie, „Moartea suferinzilor de tuberculoză este cea mai

cumplită şi cea mai dureroasă. Dacă cu aş avea tuberculoză în faza a doua m-aş omorî cu siguranţă”, spusese Xiaopan, cu privirea pironită pe faţa lui. De fapt, vorbele îi erau lui adresate, anume.

„Se spune că există un medicament străin bun, cu efect rapid, însă extraordinar de scump”, interveni domnul Zhong.

„Şi totuşi, nu-i bun. Boala asta nu se poate vindeca numai cu medicamentul”, spusese Xiaopan triumfător.

„Cea mai cumplită şi cea mai dureroasă 1” se gândea el – nu putea să-şi alunge gândurile astea din cap. Disperarea şi teroarea îl încolţeau tot mai mult. Se scutură ca de frig, iară să-şi dea seama (îi era frig, cu toate că era vară; i se părea că se prăbuşise într-o peşteră de gheaţă).

„De ce nu există un medicament cu efect imediat şi pe care să-l poată cumpăra oricine? Oare chiar trebuie să mor atât de cumplit şi de dureros?”

Se întreba, disperat, în taină.

„Xuan, culcă-te devreme. Nu te mai gândi la nimic. Despre învoire mai vorbim mâine dimineaţă”, îl sfătui mama blând, cuprinsă de îngrijorare; nu mai îndrăznea să-i vorbească, văzându-l abătut, cumplit de

palid, cu privirea fixă şi îngrozită.

El tresări. Parcă s-ar fi trezit dintr-un vis rău. Aruncă o privire de jur-împrejur. Lumina zilei abia se pierdea. Sub locuinţa lor era gălăgie, se auzeau arii din opere şi bătăi de tobe, înjurături şi ceartă; zgomotele astea ciudate păreau să se fi adunat toate într-un singur loc. I se făcu sete şi se duse să-şi ia un pahar, îşi turnă apă călduţa şi bău. „Bine, mă culc, spuse el cu un zâmbet trist. Culcă-te şi tu, mamă. Văd că şi tu eşti tare însingurată”.

„M-am obişnuit. Oricum, eu sunt un om care va intra curând în mormânt. Nu mi-e teamă de singurătate”, oftă ea uşor.

Mama se duse în cămăruţa ei şi închise uşa. El se întinse în pat. Acum nu-l mai durea pieptul doar în partea stângă, ci şi în dreapta, Parcă tot trupul îl durea. Mintea îi era foarte limpede. Nu reuşea să adoarmă. Tobele şi cântecele încă nu încetaseră. O familie chemase vraciul, să tacă slujbă, iar cineva, o femeie, cânta cu înfocare o arie. Nu voia să audă cântecele, dar cântecele, nepoliticoase, îi pătrundeau în urechi, fără voia lui, tulburându-i gândurile. Se răsucea în pat şi cu cât se chinuia să adoarmă, cu atât nu reuşea. Transpira tot, era îngrijorat.

Nu îndrăznea să se dezvelească, de teamă să nu răcească. Se ferea, de? i chiar adineauri se gândise că, oricum, boala îl va măcina până la urmă şi că se afla deja în preajma morţii.

În camera mamei, era încă lumină, mama nu adormise încă. Câteodată tuşea. Ce face ea? De ce munceşte fără odihnă, an după an? Ce a obţinut în schimb? Trăia numai pentru el şi pentru Xiaoxuan, dar cu ce putea el s-o răsplătească? Gândindu-se, îşi încleşta degetele în păr.

Apoi, se gândi iar la Shusheng, al cărei chip frumos îi surâdea. Îl batjocorea sau îi era milă de el? Alaltăieri, i-a trimis o scrisoare, în care îl întreba despre sănătate şi familie, ca orice bun prieten. Şi iar i-a trimis bani. Desigur că tot la bancă i-a depus. I-a răspuns, dar nu i-a spus că nu să atins de bani. La urma urmelor, ea ce voia? S-au despărţit, aşa cum a fost dorinţa ei. Dar de ce nu l-a uitat încă? De ce îi mai trimite bani şi scrisori? Cu cât se gândea mai mult, cu atât nu reuşea să se lămurească. Însă o dorinţă arzătoare îi fu trezită de toate gândurile astea.

El, un muribund, avea aceeaşi dorinţă puternică a unui om sănătos. Şi asta îl

chinuia, pentru că înţelegea el însuşi că era o dorinţă ce nu putea fi câtuşi de puţin satisfăcută. Nu o putea însă reprima, n-o putea înăbuşi. Se zbătea. Hainele ude de transpiraţie şi reci ca gheaţa se lipeau de spatele lui fierbinte.

„Vreau să trăiesc, vreau să trăiesc!” strigă, nemaiputându-se stăpâni. Şi, deşi nu striga tare, răguşi totuşi.

N-avea cine să-l audă, n-avea cine să-l bage în seamă. Dincolo de ferestre, se auzeau tot felul de voci, o mulţime de oameni umblau de colo, colo. La taraba ridicată de curând în capul străzii, afacerile erau în toi, negustorii ţipau tare, iar clienţii sporovăiau. Auzea şi vocea care striga „orez cu apă dulce!” Era o voce tânără. Femei cu voci melodioase strigau: „Ia apă fiartă!” Sau: „Ia aici, orez cu apă dulce!” Acum, cel care striga „orez cu apă dulce” era un altul. Şi avea chiar foarte mult de lucru. Singur el zăcea în pat, liniştit. Era deja foarte aproape de moarte, dar nimeni nu-i purta de grijă.

„Vreau să trăiesc! * striga. Singur el se putea auzi însă. Cui i se adresa? Nu putea spune asta.

CAPITOLUL 28

Încetul cu încetul, îşi pierdu vocea. Vigoarea i se topi şi ea treptat.

În fiecare zi când venea acasă de la lucru, intra, întotdeauna gâfâind. Trebuia să se aşeze în fotoliu, şi abia după ce zăcea acolo un timp, ca şi mort, reuşea să umble iar şi să vorbească.

„Xuan, învoieşte-te pentru câteva zile, altfel cazi iar la pat”, îl sfătuia mama cu milă. Ştia că boala lui se agrava, dar cum ar fi putut să-l salveze? Zhang Boqing nu mai era de niciun folos, şi nici spitalul nu ar izbuti mai mult. Şti apoi, ei amândoi, mamă şi fiu, erau săraci lipiţi.

„Nu-i nimic, mai pot rezista”, răspundea el cu o voce indiferentă. Însă inima îi era străpunsă parcă de o mulţime de ace. Îşi amintea foarte clar cum, la birou, tuşea şi citea şpalturile, iar când citea prea mult, gâfâia, îşi amintea de asemenea cum colegii lui îl priveau cu ochi plictisiţi şi răi atunci când luau masa. Cât timp oare va mai putea rezista? Nu îndrăznea să se gândească, dar nici să nu se gândească nu putea. Nu ar fi vrut însă să ajungă să pomenească alţii despre acest lucru în faţa lui.

Mama îl privea tăcută, îndurerată. „De

ce eşti atât de încăpăţânat? Oricum, trebuie să fii foarte atent cu sănătatea”, îi spuse din nou, neputându-se stăpâni. Îl văzu ridicând uşor capul, cu o expresie de neputinţă. Îşi dădu imediat seama – „Eu i-am pricinuit necazuri, eu l-am obosit”. Vru să plângă, dar se stăpâni din răsputeri. „Nu, femeia aceea i-a adus necazurile”, se gândi furioasă şi-şi ridică sprâncenele.

Dincolo de ferestre, pe şosea, se auzeau din când în când plânsete şi pocnete de bici. O femeie plângea sfâşietor.

„Cine plânge?” întrebă deodată, speriat.

„În faţă, la croitorie, a murit un om, avea holeră. Ieri, era sănătos, s-a stins într-o singură zi”, îl lămuri mama.

„E mai bine aşa, la ce să mai plângă”, îşi zise el în sinea lui.

„Zilele astea trebuie să fii atent când ieşi. Ştiu că nu vei mânca nimic rece sau necopt, dar acum eşti slăbit şi de aceea e mai bine să fii atent”, îl sfătui ea cu multă grijă.

„Ştiu”, răspunse el fără chef, gândindu-se la cu totul altceva: dacă omul moare, spiritul dăinuie? Şi îi mai cunoaşte pe cei apropiaţi, din timpul vieţii?”

Cine ar fi putut să-i dea un răspuns

sigur la această întrebare? Ştia că e o întrebare care nu poate primi în veci răspuns. În trecut, cineva II întrebase acelaşi lucru şi el îl batjocorise. Acum îşi punea el însuşi aceeaşi întrebare. Mama. Shusheng, Xiaoxuan, oare ei trebuie să-şi ia rămas bun de la el pentru totdeauna?

Îşi întoarse din nou privirile, pe nesimţite, către maică-sa. Ce chip blând! O strigă înduioşat: „Mamă”.

„Da” – mama îşi întoarse privirile spre el. Văzând că nu-i spune nimic, îi întrebă: „Ce este?”

„Mă uit la tine”, îi mărturisi el cu căldură. Se strădui să râdă, apoi spuse: „Poimâine, Xiaoxuan se întoarce acasă. Nu ştiu, dar parcă a slăbit, în două săptămâni”.

„Sănătatea lui este ca şi a ta. Nici el n-arată prea bine. Tonicele sunt prea scumpe, altfel i-am fi cumpărat şi lui”, zise mama. Îl privi cu atenţie. Deodată, îşi întoarse capul: două lacrimi îi atârnau în colţurile ochilor.

Xiaoxuan aducea în viaţa acestor oameni singuratici puţină căldură şi măcar acum aveau un interlocutor mai mult cu care să poată vorbi. Bunica se interesa despre viaţa pe care a dus-o nepotul în ultima jumătate de lună, despre lecţii,

despre hrană. Xiaoxuan îi răspundea foarte simplu. Era un copil căruia nu prea îi plăcea să deschidă gura, dar la întrebările bunicii n-avea încotro, trebuia să răspundă. Chiar şi un om tăcut trebuia să spună câteva cuvinte.

„Tatăl tău a vorbit mult despre tine zilele astea, i-a fost dor de tine. Se întoarce acasă curând şi o să se bucure cu siguranţă când te va vedea”, îi spuse bunica.

„Da”, răspunse scurt Xiaoxuan, fără să zâmbească. „Copilul ăsta s-a maturizat şi mai mult!” se gândi uimită bunica. Apoi îl întrebă îngrijorată: „Nu te simţi bine?”

„N-am nimic”. Xiaoxuan răspunse tot scurt, apoi îşi încruntă sprâncenele şi adăugă: „Nu pot să fac faţă la lecţii”.

„Nu trebuie să fii îngrijorat dacă nu poţi. Încetul cu încetul, se rezolvă. Oricum, eşti tare tânăr”, îl încuraja ea blând.

„Dar profesorul e foarte sever, mi-e teamă ca nu cumva să rămân corijent, o să mă simt vinovat faţă de voi”, spuse Xiaoxuan, vărsându-şi parcă tot focul.

„Eşti prea mic ca să te mai gândeşti dacă rămâi sau nu corijent! Sănătatea ta e mai importantă. Să nu ajungi ca tatăl tău”, îi spuse bunica cu milă şi durere.

Tatăl împinse uşa şi intra. Gâfâia, faţa îi era cenuşie ca hârtia lipită pe fereastră, îmbâcsită de praf. Merse până la birou şi se prăbuşi în fotoliul de trestie. Fotoliu! se legănă puţin. Un picior i se strâmbase deja. Wang nu vorbea, ţinea ochii strâns închişi, fără să se mişte.

Bunica îi făcu nepotului semn cu ochiul să nu cumva să-şi deranjeze tatăl abia întors acasă. Privea spre el cu spaimă.

După un timp, fiul deschise brusc ochii şi strigă: „Mamă Vocea îi era aproape răguşită. O căuta din ochi.

Ea se apropie şi-l întrebă blând: „Ce este, Xuan?”

El întinse o mână tremurândă, o apucă de braţ şi i-l strânse cu putere. „Unde e Xiaoxuan?” întrebă cu vocea tărăgănată, căutându-şi din ochi fiul. De fapt, Xiaoxuan stătea în dreapta lui, puţin în spate; el nu privea însă decât înainte şi nu-l observase.

„Hai, vino iute, vino iute, te cheamă tatăl tău!” îi spuse ea cu glas disperat lui Xiaoxuan, crezând că fiul ei îşi dădea duhul şi voia să-şi ia rămas bun. Vocea îi tremura puternic, inima i se zbătea. Xiaoxuan se apropie repede de tatăl său.

Prinse mâna fiului său cu cealaltă mână.

Îşi privi cu atenţie copilul. „Cum o duci?” îl întrebă. Parcă ar fi vrut să râdă, dar nu râse, închise doar ochii. Mâinile lui strângeau mâna mamei şi pe a fiului.

Mamei îi curgeau lacrimile. Xiaoxuan îl privea înnebunit. Amândoi credeau că momentul cel cumplit venise. „Gata”, se gândea mama, şi în faţa ochilor să-i totul se făcu negru. Singura ei speranţă era că mâna fiului său nu se răcise încă.

„Xuan!” îl strigă ea cu tristeţe. „Tată!” îl strigă de asemeni fiul.

El îşi deschise ochii, zâmbi chinuit şi făcu o mişcare uşoară – „Nu vă temeţi, nu voi muri”.

Mama răsuflă uşurată, sufletul ei încordat se destinse puţin. Îl întrebă încet, abia reţinându-şi lacrimile: „Ţi-e rău?”

Wang clătină din cap: „N-am nimic”.

Xiaoxuan rămăsese cu ochii pironiţi asupra lui. Mama îi zise blând: „Culcă-te! Mă duc să chem doctorul”. Îşi descleştă mâinile dezmorţindu-se puţin. El spuse, cu voce tare: „Nu te du, mamă! Nu-i din pricina bolii”.

„Xuan, nu fi încăpăţânat. Cum se poate să spui că nu e din pricina bolii? Nu trebuie să-ţi fie teamă de boală. Trebuie doar s-o

tratezi la timp”.

„Nu mi-e teamă”, dădu el iarăşi din cap. Îşi băgă mâna în buzunar şi scotoci puţin, apoi scoase o hârtie boţită şi i-o dădu mamei în mână, fără să-i spună despre ce e vorba.

Mama netezi hârtia şi citi încet următoarele:

„Domnule Wenxuan.

Noi toţi suntem mici funcţionari, care trăim dintr-un salariu, hrana noastră de fiecare zi este insuficientă, iar munca prea obositoare. Sănătatea noastră este precară, bolile sunt frecvente printre noi. Faţă de bolnavii de tuberculoză, ca dumneavoastră, avem sentimente de compasiune, nu-i tratăm discriminatoriu. Dar boala dumneavoastră, domnule, a ajuns deja în faza a treia, ar trebui să solicitaţi concediu pentru tratament; chiar dacă sunteţi silit, pentru raţiuni de existenţă, şi nu vă puteţi lipsi de post, ar trebui totuşi să vă respectaţi pe dumneavoastră înşivă şi să nu staţi la aceeaşi masă cu ceilalţi, să beţi din aceeaşi ceaşcă de ceai cu ceilalţi, asta ca să nu transmiteţi microbii şi să nu-i molipsiţi pe ceilalţi. De aceea, pentru sănătatea tuturor colegilor, vă rugăm, domnule, să vă

retrageţi de la cantină şi să luaţi masa acasă. Şi vă mai rugăm să procedaţi în consecinţă chiar de azi. Altfel, colegii vor recurge la măsuri extraordinare împotriva dumneavoastră şi nu veţi putea spune că nu v-am avertizat”. (Jos, semnăturile a şase persoane şi data.)

„Ţi-au dat în mână hârtia asta?” îl întrebă mama.

„L-au trimis pe omul de serviciu. Este scrisă de Xiaopan. Din cei şapte colegi ai mei, au semnat toţi, cu excepţia domnului Zhong”, îi răspunse. Tăcu puţin, apoi continuă: „Cu toate că au dreptate, nu trebuiau să mi-o spună în termenii ăştia. Dacă aveau ceva de spus, puteau să-mi spună cu vorbă bună, că şi eu sunt om...” Vocea i se frânse şi tăcu.

„Prostii! Nici măcar o scrisoare nu ştie să scrie cum trebuie, şi mai e şi arogant! Îţi sunt colegi de un an-doi, oare ei nu simt chiar nimic faţă de tine?” exclamă mama după un timp, cu voce tremurătoare, cu faţa îmbujorată de mânie şi rupse scrisoarea.

„Tata nu trebuie să le dea atenţie, şi să vedeţi atunci cum se vor comporta”, zise Xiaoxuan indignat, schimbat şi el la faţă.

„Toţi sunteţi colegi. De ce să nu poţi lua

masa la serviciu? Dacă ei spun că cei care suferă de tuberculoză împrăştie atât de uşor boala, de ce noi, cei de aici, n-am dat încă ochii cu moartea? Numai omul slab se teme”, ocări mai departe mama, fără să se poată linişti.

Wang dădu din cap şi, cu greu, spuse cu voce răguşită: „De fapt, totul este din vina bolii mele nevindecabile”. Mama şi fiul său îl priveau cu nedumerire, aşa că după o clipă reluă: „Nu-i putem învinui. Se tem să nu se îmbolnăvească şi ei de boala mea. Într-adevăr, ce s-ar face dacă s-ar molipsi şi ei?...”

Mama scuipă mânioasă. Îl întrerupse: „Nu ştiu ce să mă fac cu tine. Ai ajuns în halul ăsta şi încă îţi mai pasă de alţii! Dacă aş fi în locul tău, i-aş molipsi pe toţi. Dacă-i vorba de necazuri, apoi să le îndure toţi. Să nu se bucure niciunul de nenorocirea altuia”.

„Şi la ce mi-ar servi mie asta?” întrebă Wang, râzând cu amărăciune. Vocea lui răguşită dădea impresia că beregata începuse să-i putrezească. Se ridică, legănându-se, şi-şi zise ca pentru sine: „Să beau un ceai”.

Mama îl sprijini imediat şi-l trimise pe

Xiaoxuan: „Du-te şi pune-i un ceai tatălui tău”. Xiaoxuan încuviinţă şi se întoarse repede cu un pahar care aburea.

Luă paharul, privindu-l, apoi spuse indignat doar două cuvinte: „Apă fiartă”. Îl ridică şi sorbi cu zgomot. Îi înapoie paharul lui Xiaoxuan şi-i spuse, precaut: „Xiaoxuan, ţine minte că trebuie să-l speli cu apă fierbinte”.

Făcuse un mare efort ca să poată rosti distinct aceste cuvinte:

„Nu trebuie spălat aşa, mie nu mi-e teamă că mă voi molipsi. Oare şi noi, familia, trebuie să-ţi scriem o scrisoare? îl întrebă maică-sa cu durere şi tristeţe.

El o privi, îl privi apoi pe Xiaoxuan şi zisă: „Xiaoxuan este încă tânăr. Adăugă: Familia noastră Wang are un singur băiat...” Se îndreptă spre pat. „Vreau să mă întind puţin”, îşi zise când ajunse în faţa patului. Se prăbuşi în pat de parcă ar fi căzut de undeva.

A doua zi se duse la lucru, ca De obicei. Haina lui, cumpărată de la solduri, era pătată, nişte pete cenuşii, şi-n faţă, şi-n spate. Urcă la etaj, transpirând şi gâfâind. Ajunse în birou, deschise sertarul şi scoase şpaltul, pe care nu-l terminase ieri.

Încă înainte de a începe lucrul, îşi dădu seama că nu va mai putea rezista. Transpira abundent, îşi simţea capul gol, nu ştia ce face. Trebuia totuşi să strângă din dinţi, să se liniştească, să se silească să înceapă lucrul.

În faţa lui se afla un şpalt al unei lucrări importante, care proslăvea merite şi calităţi morale. Confruntă cuvânt cu cuvânt. În cuvinte bombastice, fără ruşine, autorul vorbea despre cum progresase China în ultimii ani, cum a înfăptui reforme, cum reuşise să se transforme dintr-o ţară semicolonială într-un stat modern, ajungând una din cele patru mari puteri; şi cum se îmbunătăţeşte mereu traiul poporului, cum sporesc drepturile lui; cum se preocupă guvernul naţional[12] de suferinţele maselor şi cum poporul, drept mulţumire, se înrolează activ în armată, plăteşte impozitele şi predă cereale Minciuni! Minciuni!” îşi spunea întruna, în sinea lui, dar nu putea să nu citească în continuare cu atenţie, să nu corecteze greşelile de culegere, să nu scoată „cuiele”.

Munca asta îl epuiza, trebuia însă să persevereze, strângând din dinţi, să

12 Guvernul guomindang-ist

continue, încet-încet. S-ar fi putut prăbuşi în orice clipă şi lucra, sprijinindu-şi capul în mâna stângă. Deseori tuşea, însă nu trebuia să aibă grijă că-şi deranjează colegii, pentru că tuşea fără zgomot. Desigur, scuipa sânge. Scuipa în hârtii mototolite, pe care le arunca grămadă în coşul de hârtii. Odată, din neatenţie, a scuipat puţin sânge pe şpalt şi cu o hârtie uzată a şters petele, uşurel, nu îndrăznea să şteargă cu putere, ca nu cumva să rupă şpaltul imprimat pe hârtie proastă. Aruncă hârtia uzată, însă culoarea sângelui rămăsese printre frazele care proslăveau acea viaţă a poporului. „Pentru prostiile astea ale tale, sângele meu o să se termine curând!” gândi el mânios. Ar fi rupt şpaltul, dar nu îndrăznea. Oftă, privind fix urmele vagi de sânge. Termină în sfârşit de citit şi şpaltul ăsta.

Deodată, se auzi larmă la parter. Se pare că se întâmplase ceva neaşteptat! Cineva coborî în fugă. Apoi şi sus, la etaj, se făcu simţită agitaţia. Toată lumea discuta cu voce tare, numai el stătea ghemuit la locul său, cu ochii fixaţi pe şpalt. În cap îi răsuna un ţârâit de greieri. Nu făcu nicio mişcare. Auzi pe cineva spunând: „Domnul Zhong!” Oamenii pomeneau numele domnului

Zhong. Îşi ridică speriat capul. Directorul discuta grav cu şeful de secţie.

„Ce s-o fi întâmplat cu domnul Zhong?”, se gândi. Vru să se ridice, însă nu îndrăzni. Rămase, nemişcat, la locul lui, ca şi cum ar fi prins rădăcini în scaun.

Apoi şi «directorul, şi şeful de secţie au coborât. Wang îi petrecu cu priviri întrebătoare. Nu mult după aceea, şeful de secţie urcă singur, iar gălăgia de jos se mai linişti.

„L-au dus. Precis e holeră. Noroc că s-a împrumutat o maşină, să-l ducă. E o distanţă de 20 – 30 de Zi”, îl auzi pe şeful de secţie vorbind cu cineva.

„L-a însoţit cineva?”

„S-a dus Xiaopan, care se va întoarce cu aceeaşi maşină. Mai târziu va fi trimis şi omul de serviciu să-l vadă”, spuse şeful de secţie.

„Xiaopan! gândi el mirat. Cum de nu-i mai era teamă acum că se molipseşte? Numai pe mine mă jigneşte”. Simţi în piept o durere violentă.

În timpul prânzului rămase la locul lui. Directorul ieşi ultimul şi, văzându-l nemişcat, îl întrebă: „Nu cobori să iei masa?”

„N-aş vrea să mănânc”, îi răspunse el jenat.

„Nu te simţi bine?”

„Ba da”, şi se ridică grăbit, clătinându-se, „Nu ştie”, se gândi, mulţumit.

„Ţi-ai făcut vaccinul?”

„Nu”, dădu el din cap.

„Trebuie. Să-l faci. Domnul Zhong a fost dus la spital. Trebuie să fie holeră”, îi spuse directorul îngrijorat.

„Da, vă mulţumesc”, răspunse el.

„Eşti răguşit de câteva zile, încă nu te-ai dus la doctor?”

„Am fost. Iau medicamente fără întrerupere, însă nu se vede nicio ameliorare”, răspunse Wang cu capul plecat.

„Trebuie să fii atent. Dacă nu te simţi bine, poţi să te învoieşti o zi sau două”, îl sfătui directorul, încruntându-şi sprâncenele.

„Da”, răspunse el, dar nu putu să-şi ridice capul

Directorul coborî. Rămase singur la etaj. Deodată, se gândi: „Oare directorul îmi sugerează să demisionez?” Era tare abătut. Sănătatea lui atât de şubredă primise parcă un nou atac neaşteptat. Se va prăbuşi şi nu

se va mai putea ridica. Îşi ţinea capul în mâini şi privea perplex şpaltul.

„Nu se poate, se Comportă politicos faţă de mine", îşi zise deodată. Acest gând îi atenuă durerea şi îndoielile şi-l făcu să se simtă mai bine.

Nu se primise nicio veste de la Xiaopan. Dar cu o oră înainte de terminarea lucrului, tânărul se întoarse. La început stătu de vorbă la parter, apoi urcă şi intră în biroul directorului.

„În drum spre spital, maşina s-a defectat şi am întârziat mai bine de două ore", zise Xiaopan.

„Cum e cu boala domnului Zhong? Nu e grav?" întrebă directorul, îngrijorat.

„Spitalul e improvizat, e prost de tot. Are doi doctori şi patru surori la douăzeci de paturi. Acum s-au primit peste treizeci de bolnavi, Unii sunt lăsaţi pe culoare, jos, pe podea, fără să li se facă nici măcar injecţii cu apă sărată. Pe jos este plin de urină şi fecale, care răspândesc o duhoare insuportabilă. Bolnavii sunt aduşi necontenit. Există doar acest spital pentru boli infecţioase în tot oraşul. Maşinile pot să ajungă doar până la poartă şi de aceea pacienţii trebuie să fie duşi pe targă până la

spital... După ce domnul Zhong a fost instalat, doctorul a venit să-l consulte şi a constatat că într-adevăr are holeră. A mai aşteptat o oră, până când a venit cineva să-i facă injecţii cu apă sărată. Doctorii şi surorile sunt cu toţii mult prea ocupaţi şi istoviţi, Se pare că trebuie neapărat să fie trimis un om de serviciu să-l îngrijească...” Surescitat, Xiaopan spunea toate acestea pe nerăsuflate.

„Ce spune doctorul? Dacă e holeră şi i-au făcut injecţii cu apă sărată, înseamnă că nu mai poate fi în pericol”, fu de părere directorul.

„Doctorul n-a spus nimic, doar a clătinat din cap şi a oftat. Părea să spună că şi el, şi celălalt erau simpli doctori, iar acum, deşi viaţa tuturor oamenilor din oraş le-a fost dată lor în grijă, nu-şi puteau lua asemenea răspundere”, zise Xiaopan.

„Bine, aşa va să zică. Mâine avem zi liberă. Să facem curăţenie cum trebuie şi să dezinfectăm, să nu se molipsească şi alţii”, zise directorul după un timp de gândire.

Colegii continuau să discute despre domnul Zhong. Numai Wang Xenxuan stătea cu nasul în şpalturi, fără să îndrăznească să intervină în discuţie. Cu ochii minţii vedea

faţa blândă şi cam caraghioasă a domnului Zhong. Parcă visa. Azi, când s-a semnat în condică, domnul Zhong încă nu venise. Desigur, venise bolnav la lucru, de aceea întârziase. Apoi i-a venit rău, pe neaşteptate. Domnul Zhong este în pericol? Nu se poate, ieri era atât de sănătos, de zdravăn, nu ca el, care slăbea pe zi ce „trecea. Oare de ce spusese Xiaopan lucrurile acelea groaznice? se întreba. Domnul Zhong era singurul lui prieten din instituţie. Domnul Zhong nu a semnat scrisoarea. Nu putea să nu se gândească la domnul Zhong.

După lucru, se întoarse acasă şi-i spuse şi mamei tragica veste. Mama a oftat şi a rostit câteva cuvinte pline de compasiune, apoi n-a mai pomenit numele domnului Zhong. El însă n-a dormit toată noaptea. Câţiva ţânţari şi muşte îl deranjau, iar şoarecii îi luau odaia drept teren de concurs. Până pe la miezul nopţii, sub fereastra lui, pe stradă, oamenii se tot certau, plângeau, glumeau, se înjurau. Wang însă vedea întruna faţa zâmbitoare, chelia strălucitoare şi nasul roşu al domnului Zhong. Se gândea tot timpul la necazul domnului Zhong. Va muri domnul

Zhong? Nu va muri? Poate ştiinţa să-l salveze pe bătrân? Pentru el holera nu era deloc un cuvânt străin. Pe când avea unsprezece-doisprezece ani auzise deja despre „puterea” holerei.

Toată noaptea, între somn şi veghe, se simţi apăsat de o greutate înspăimântătoare pe piept. Gemea fără întrerupere. Visa că a murit domnul Zhong, că au murit toţi oamenii din instituţie. Îi plângea, cu voce scăzută. Vocea şi-o putea auzi doar el, de aceea mama nu se trezi.

A doua zi dimineaţă, se simţi ameţit, braţele şi picioarele îi erau moleşite. Mama îl întrebă îngrijorată: „Xuan, de ce-ţi sunt ochii roşii? Azi noapte cum ai dormit?”

Prost, M-am trezit de nu ştiu câte ori”, îi răspunse el.

„Atunci, nu trebuie să mai ieşi azi din casă. Dacă e zi de odihnă, atunci odihneşte-te”, zise ea.

„Vreau să mă duc să văd dacă domnul Zhong e puţin mai bine”, murmură el.

„Te duci la spital?” îl întrebă mama surprinsă.

„Mă duc la instituţie, acolo trebuie să existe veşti”, îi explică el.

„Azi e zi de odihnă, ce poţi afla acolo?”

îl dezaprobă ea.

O privi şi nu mai spuse nimic. Rămase acasă toată ziua şi dormi mult, cum dorise mama, dar tot timpul se gândi la domnul Zhong. Se simte rău? Se simte bine? Ar fi vrut chiar să se roage. Lasă-l pe „el”! Fă să-l salveze puterea ştiinţei! – se rugă toată ziua, iar noaptea nutri aceeaşi speranţă.

Inima i se zbătea mereu, fără să se liniştească. Cu greu veni şi dimineaţa următoare, cu greu veni şi ora lucrului. Ajuns la instituţie, văzu că totul mergea ca de obicei – numai locul domnului Zhong era gol. Urcă la etaj şi se aşeză la birou, apoi scoase şpaltul pe care nu-l terminase alaltăieri şi continuă să-l corecteze. Nu dură mult timp şi omul de serviciu îi aduse un bilet din partea şefului din secţie Wu, în care acesta îi cerea să facă o prezentare scrisă a „capodoperei” pe care tocmai o corecta.

Biletul era egal cu un ordin căruia trebuia să i se supună. Gândindu-se puţin, scoase o coală de hârtie, luă tocul şi se hotărî să scrie vreo sută de hieroglife. Dar abia scrisese o propoziţie şi se poticni. Cuvintele şi propoziţiile i se amestecaseră în minte şi nu le mai putea separa, încetă să

se mai gândească. Lua tocul în mână, îl muia din când în când în tuş, dar nu putea să scrie nicio ideogramă. Fruntea i se îmbroboni, faţa îi ardea ca focul. Nu avu încotro, puse la o parte biletul şi continuă să citească şpaltul.

Deodată, îl auzi pe şeful de secţie Wu tuşind. Se sperie. De fapt, acesta nici nu tuşise intenţionat. Wang credea însă că era un semn de nemulţumire. Luă din nou hârtia aceea şi şi-o puse în faţă. „Nu-i nimic, voi scrie câte ceva”. Gândindu-se, scrise de mântuială vreo sută cincizeci-şaizeci de hieroglife. Le reciti. „Minciuni, curate minciuni”, se ocăra singur. Totuşi luă prezentarea, se duse la biroul şefului de secţie şi i-o dădu în mână respectuos.

„Nu prea e bună. Cam puţine cuvinte de apreciere, spuse şeful de secţie Wu, dând nemulţumit din cap şi, încruntându-şi sprâncenele, adăugă: o capodoperă trebuie neapărat să fie prezentată cu seriozitate. Altfel, un anume domn nu se va bucura citind-o”.

Se referea la autorul acestei cărţi, membru supleant al Comitetului Central persoană importantă în cercurile politice. Să dea oare atenţie chiar şi prezentării de

librărie? Nu prea avea încredere în vorbele şefului de secţie, aşa că spuse, în treacăt:

„Poate că acel domn nici nu va băga de seamă”.

„De unde ştii? Asemenea oameni, cu funcţii înalte, se interesează de orice. Domnul acesta este format în cercurile culturale, îl preocupă foarte mult cultura şi interesul lui pentru creaţie nu e mai mic decât cel faţă de politică. Mai e şi membru permanent în consiliul de administraţie al instituţiei noastre”, zise cu gravitate şeful de secţie Wu.

„Da, da”, făcu Wang cu capul plecat.

„Atunci ia-o s-o refaci”, îi zise şeful de secţie Wu şi-i înapoie prezentarea.

Încuviinţă de câteva ori şi, când dădu să plece, îl auzi pe şeful de secţie Wu spunând:

„Mai e ceva. Când faci corectura la cartea asta, trebuie să fii foarte atent, să nu scape niciun caracter greşit, de obicei, este foarte atent la greşelile din cărţi”.

Plictisit, se duse la locul lui, fără măcar să-şi ridice capul. Îşi zise, indignat: „Bine, atunci ia să-l laud zdravăn”. Iarăşi luă tocul şi, cu trudă, căută cele mai elogioase cuvinte şi le scrise de mântuială pe hârtie. „Uite, şi eu pot să mint, îşi zise el cu durere.

Bine că aceste cuvinte nu pot fi ascultate şi de ceilalţi”.

Deodată, auzi paşii lui Xiaopan. Acesta urcă agitat, intră în biroul directorului şi zise cu voce tare:

„Domnule director Fang, Zhang Haiyun a dat adineauri un telefon anunţând că domnul Zhong a murit azi-dimineaţă. A dat telefon de câteva ori, dar firul era ocupat”.

Totul devenise negru în faţa ochilor lui, iar în urechi îi răsună dangăt de clopote. Îşi cuprinse capul în mâini.

CAPITOLUL 29

Avusese un singur prieten în instituţie, pe Zhonglao. După moartea acestuia, legătura dintre el şi instituţie s-a dus. Acum putea spune că instituţia nu mai avea nicio legătură cu el. La sfârşitul programului, şi-a strâns în ordine lucrurile de pe birou. Înainte de a pleca, se opri puţin la biroul domnului Zhong. Nici el nu ştia ce ar fi vrut să facă. După ce ieşi pe poartă, se uită spre intrare cu priviri stranii, simţind că în curând îşi va lua rămas bun de la acest loc pentru totdeauna.

De fapt, a mai venit la lucru – a doua, a

treia, a patra zi, până într-a şasea zi.

În după-amiaza acelei zile, câţiva colegi s-au înţeles să meargă la mormântul domnului Zhong. A mers şi el. Au luat autobuzul pentru curse lungi, cu care de altfel urmau să se şi întoarcă. Călătoriră înghesuiţi ca sardelele într-o conservă. Nu era. Nici atâta loc, cât să stai în picioare şi fusese nevoit să-şi ţină piciorul stâng ridicat. Tot drumul l-a zguduit teribil. În maşină era zăpuşeală, aer închis, iar el se simţea rău. Abia izbuti să nu verse.

Domnul Zhong fusese înmormântat chiar în apropierea acelui spital provizoriu, pe o mică pantă. Pământul de pe mormânt se uscase deja, dar încă nu crescuse iarba. Pe el era doar o singură coroană de flori din hârtie roşie, albă şi verde. Pe panglică, în dreapta, scria: „Odihnească-se în veci domnul Youan”. Iar în stânga: „Din partea Editurii chineze nr. 1”. Mai era şi o altă coroană, legată de un cadru de lemn, pe un loc înalt, în faţa mormântului. Pe panglică, într-o parte scria: „Odihnească-se în veci domnul Youan”, iar în cealaltă: „Din partea fratelui Fang Yongcheng”. Era tot din hârtie şi fusese trimisă de director. Nu avuseseră timp să pună o piatră în faţa mormântului,

aşa că aşezaseră în grabă cele două coroane fără parfum, una sprijină, alta culcată, să-l însoţească pe bătrânul acesta cumsecade.

„Prea simplă ceremonia organizată de instituţie, nu s-a cheltuit mare lucru”, zise un coleg.

„E şi asta ceva. Să fi fost directorul Zhou, poate că nici măcar atât nu s-ar fi făcut”, spuse un alt coleg.

„La urma urmei, ar trebui să gândim mai cinstit. Pentru un om, după ce a murit, nu mai are niciun sens să mai faci ceva, Mai bine te porţi frumos cu el în viaţă”, interveni al treilea coleg.

Niciunul nu vorbea cu Wang Wenxuan. Parcă îl evitau. Stătea singur, într-un colţ, privind timid mormântul prietenului său, de parcă colegii l-ar fi putut alunga oricând de aici.

Lacrimile îi tulburaseră vederea, îl dureau plămânii, îl durea gâtul, iar acuma îl dureau şi ochii. Îşi frecă ochii şi îi şterse cu putere. Cum, pe coroane este scris numele lui: Wenxuan! Se linişti însă repede. Văzuse greşit. Acolo era scris clar Youan[13]. Nu, nu văzuse greşit, se gândise numai la o coroană pe a cărei panglică albă ar fi fost

---

13 între ideogramele Wenxuan şi Youan există oarecare asemănare.

scris citeţ numele lui. Şi el o să zacă sub o movilă de pământ la fel ca asta, şi pe el îl va învălui aceeaşi atmosferă dezolantă.

Colegii lui plecaseră, întorcându-se în oraş, fără să-l fi chemat şi pe el. Rămăsese în faţa mormântului, singur, uitându-se uneori în dreapta şi în stânga, ca şi cum nu venise pentru un prieten, ci ca să-şi vadă noua lui aşezare, simplă şi nearătoasă.

Pe cer se adunau nori, mereu mai groşi şi negri, de jur-împrejur se întunecase, şi până şi el observă acest lucru. Nu putea să mai rămână şi o luă în grabă înspre staţie. Nu alergă deloc, dar când ajunse în staţie, era transpirat şi gâfâia puternic. După doar o jumătate de oră de aşteptare se trezi înghesuit în autobuz. După o oră şi douăzeci-treizeci de minute, se afla în apropierea locuinţei sale. Obişnuit, maşina făcea doar patruzeci de minute, dar de data asta plouase tare şi trebuise să se oprească un timp pe drum.

Întors acasă, se trânti în pat, epuizat. Din ziua aceea nu s-a mai dus la slujbă.

Zăcea în pat toată ziua. Avea puţină febră, transpira şi gâfâia necontenit. Când vorbea, gâtul îi hârâia. Îl dureau tare pieptul şi gâtul. Cu toate astea gemea

numai rareori... Răbda totul în tăcere. Nu-l lăsa pe Xiaoxuan să vină acasă. Vorbea puţin cu mama, iar când o vedea lăcrimând, surâdea cu amărăciune.

Nu mai avea nicio speranţă. Mama însă nu voia să renunţe la lupta asta disperată. Rugă un medic, specialist în medicină europeană, să-l consulte, însă acesta clătină din cap a neputinţă, semn că boala nu se mai putea lecui cu medicamente. Fusese nevoită să-l roage iar pe Zhang Boqing, cel care altă dată îi dăduse o rază de speranţă, dar acum nici acesta nu mai era sigur că boala lui se mai poate vindeca.

În cele din urmă, îşi pierdu de tot vocea, nici el însuşi nu se mai putea auzi când vorbea. Când îşi dădu seama de asta, prima dată, plânse amarnic. Şuvoiul lacrimilor îl făcu să se simtă mult mai uşurat. Văzându-l, mama se apropie, de el şi-l întrebă de ce plânge. Neputându-se ajuta de glas, îşi deschise gura şi-i arătă cu degetul gâtul. Ea se lămuri şi-i înţelese durerea. Tăcu mult timp, apoi îi spuse plină de milă:

„Xuan, nu fi trist... Eşti un om bun... Cerul nu e orb...1 Şi vocea îi fu gâtuită de emoţie.

„Nu-s trist, mamă. Dar cum de ai început să ai încredere în cer!” ar fi vrut el să-i spună, dar nu reuşi.

Tot ceea ce putea face era să-şi ascundă tristeţea, dădu din cap forţând un surâs: „Să nu-ţi fie teamă, nu vei muri”, zise.

„Nu mi-e teamă deloc, doar fiecare om moare. Sunt însă foarte trist la gândul că te voi lăsa să petreci singură o viaţă atât de amară. Şi Xiaoxuan este încă prea mic...” se străduia el să spună, dar mama nu putea auzi decât nişte hârâituri scoase din gâtlej. Ea nu ştia ce-i spunea el, zbaterea lui însă a înfricoşat-o şi a întristat-o. Uitându-se la el, îl întrerupse:

„Nu mai vorbi, mai bine odihneşte-te”, muşchii feţei ei se crispaseră, iar ochii îi erau plini de lacrimi.

El oftă prelung, îşi deschise larg ochii înlăcrimaţi şi o privi rugător.

În cameră era nefiresc de cald. Pereţii de lemn păreau că stau să ia foc în orice clipă. Îşi dădu într-o parte cearşaful şi prin găurile maiorului zdrenţuit îşi văzu pieptul galben, numai piele şi os.

Mama îi cumpără un clopoţel. Când voia să cheme pe cineva, folosea clopoţelul, iar când voia să ceară cuiva ceva, apela la

hârtie. Acel cineva era mama lui, singură. În afara ei, în camera lui mai intrau, rareori, doctorul şi poştaşul. Poştaşul nu venea prea des, Xiaoxuan scria rar acasă, iar scrisorile lui Shusheng erau tot mai puţine. Îi trimitea banii tot lunar. Se atinseseră deja de ei. Banii depuşi „pe termen fix” cu câtva timp în urmă erau scoşi acum de mama unii după alţii. Ea fusese cea care a deschis gura ca să-i ceară carnetul de depuneri şi apoi tot ea se duse să scoată banii, Pentru salvarea vieţii fiului ei ar fi putut face orice, dar nu şi să-i scrie ea mai întâi lui Shusheng. Scrisorile către Shusheng le scria chiar el. Nu voia s-o lase să i le scrie ea. În fiecare scrisoare, îi spunea: „Sunt bine, sănătatea mea se îmbunătăţeşte încetul cu încetul, aşa că nu fi îngrijorată pentru mine”. Şi alte asemenea vorbe. Lui Xiaoxuan îi scria câteodată el, câteodată mama. Întotdeauna îl ruga să nu vină acasă (îşi petrecuse vacanţa de vară în casa unui coleg), să înveţe bine. Scrisorile mamei conţineau mai multe lucruri, ea nu se putea stăpâni şi-i descria realitatea, sperând în adâncul sufletului că fiul i se va însănătoşi.

Dar, în ciuda dorinţelor sale, starea lui se înrăutăţea văzând cu ochii. Simţea cum

putrezeşte pe din lăuntru pe zi ce trece. Plămânii şi gâtul îl dureau din ce în ce mai tare. Până şi mama îşi dădu seama că fiul ei se apropie încet de moarte.

Ea însă nu putea renunţa uşor la speranţele sale. Îi dădea mai departe medicamentele, îi dădea lapte proaspăt şi supă de pasăre, îl ajuta să se îmbrace, să-şi facă nevoile. Făcea tot ce nicio servitoare nu ar fi făcut. Dar într-o zi, Wang scrise obosit următoarele cuvinte:

„Mamă, dă-mi otravă, să mor repede. Nu mai vreau să te văd în halul ăsta. Sufăr, insuportabil, pentru tine”.

În timp ce ea îi citi biletul, el o privi cu ochii înlăcrimaţi.

„Nu pot! Am un singur fiu”, izbucni ea în plâns.

Apoi el scrise iarăşi: „Oricum voi muri”.

„Dacă mori tu, voi muri şi eu cu tine, nici eu nu mai vreau să trăiesc”. Mama plângea în hohote, nemaiputându-şi stăpâni durerea.

Puse stiloul jos, apoi îşi lăsă obosit capul pe pernă.

Canicula îi accentua durerile, vacarmul i se părea ca untdelemnul pe foc. Holera luă cu ea mulţi oameni din oraş, iar pe stradă se

auzeau foarte des bocete sfâşietoare. El zăcea, zăcea toată ziua în pat, fie cu faţa în sus, fie pe o parte, iar câteodată cu faţa în pernă. Nu se putea linişti, nu reuşea să doarmă bine măcar un sfert de oră.

Nu putea nici să se îmbrace şi nici să se ridice singur în capul oaselor. De câte ori îi scria lui Shusheng, se străduia din răsputeri, îşi stăpânea durerea insuportabilă şi abia mâzgălea patru-cinci rânduri. „Sunt bine, încă o mai duc cu sănătatea”, aşa îi scria întotdeauna.

„De ce te chinui? Lasă-mă pe mine să-i scriu”, îl ruga mama, dar fără folos, el nici nu voia s-audă. Dacă nu-i scria cu mâna lui, atunci ea ar fi aflat că, desigur, boala i se agravase.

„De ce nu vrei să ştie?” îl întrebă mama într-o bună zi, fără să se mai poată stăpâni.

După ce ezită mult timp, scrise, doar câteva cuvinte: „Doresc să fie fericită”.

Mama se gândea: „Acum ea este a altuia. De ce să nu fie şi ea tristă, să nu aibă remuşcări? Ce prost mai eşti”, îi reproşa cu blândeţe, Când însă îşi aruncă din nou privirea pe cuvintele tremurătoare de pe hârtie, i se înmuie inima. Apoi se gând f din nou: Oare ce bucurii a avut în viaţă fiul ei?

A trăit numai în necazuri. Trăieşte şi aşa o viaţă amară, de ce să nu-i respecte măcar această mică dorinţă? Doar este sânge din sângele ei. Îi privea în tăcere faţa slabă, fără strălucire, şi inima o durea, de parcă i-ar fi fost străpunsă. Ar fi vrut să râdă, să strige. Ar fi vrut să se deschidă o groapă sub ea şi s-o înghită, ar fi vrut să cadă din senin o bombă, să-i distrugă cu totul mica ei lume.

În această după-amiază, un vecin tânăr a murit de holeră. Două femei îl plângeau sfâşietor. Plânsetele lor ajunseră şi în camera lui. Le ascultă un timp, apoi îi scrise mamei pe hârtie:

„Mamă, când voi muri, să nu plângi”.

„De ce spui asta?” îl întrebă ea îndurerată.

„Nu pot muri la gândul că vei plânge. Şi mă simt şi mai nefericit”, îi răspunse el.

„Nu vei muri! Nu vei muri!” strigă atunci mama cu ochii în lacrimi.

Canicula a trecut. Aerul din cameră deveni ceva mai suportabil. Boala lui însă evolua ca şi până acum. Durerile creşteau neîncetat. Wang îşi înfrunta boala cu şi mai multă răbdare. Când nu se mai putea stăpâni, gemea, dar gemetele lui de durere

nici măcar nu se auzeau.

Într-o seară, mama îi dădea să mănânce supă de pasăre. I-o dădea cu linguriţa. Înghiţi de două ori, apoi îi împinse deodată mâna, dând din cap.

„Mai ia câteva înghiţituri, ai mâncat prea puţin astăzi, aşa nu se poate”, îi spuse mama.

Luă tocul cu mâna tremurătoare şi scrise cu greutate: „Mă doare în gât”.

Mama se cutremură. Îi tremura şi mâna care ţinea linguriţa. Îl îndemnă, disperată: „Mai ia puţin, învinge-ţi durerea, nu se poate să nu mănânci!” Apoi îi mai duse la gură o linguriţă. El îşi deschise gura tremurând şi înghiţi cu greutate supa, dându-şi ochii peste cap, în timp ce cu mâna mototolea aşternutul.

„Xuan”, îl strigă încet mama; el o privi înlăcrimat şi oftă încet.

Ea îşi strânse buzele şi-i duse încă o dată linguriţa la gură. El înghiţi cu aceeaşi durere supa, apoi mai luă de două ori. La a treia linguriţă de supă se înecă. Tuşi un timp fără zgomot. Mama puse imediat jos bolul de supă şi îl frecă pe piept.

Wang închise încetişor ochii. Ar fi vrut să doarmă, dar durerea îl ţinea treaz. Nu

putea geme şi nici să strige. Lupta în tăcere cu durerea. Mâna mamei îi aducea mângâiere. Încercă să-şi concentreze gândurile numai asupra ei. Dorea să uite de durerea lui chiar şi numai pentru scurt timp.

Deodată, pe stradă, se auziră pocnituri de petarde. Cu toate că, de câţiva ani încoace, asemenea zgomote se auziseră foarte rar în acest oraş de munte, nu le acordară niciun fel de atenţie. Pocnetele însă se auzeau fără întrerupere, din toate părţile, de parcă s-ar fi întâmplat un mare. Şi fericit eveniment. Oamenii făceau gălăgie, mulţi alergau, unii cântau tare, alţii vorbeau râzând.

„Ce s-o fi întâmplat?” se gândi Wang.

„Japonezii au capitulat! Japonezii au capitulat!” strigau pe stradă glasuri de copii şi tineri.

El tresări. Mama îl întrebă cu voce tare, uitând parcă totul: „Ai auzit, Xuan? Spun că japonezii au capitulat!”

El clătină din cap, neîndrăznind să creadă, însă pocnetele, afară, se îndeseau. Oameni treceau valuri-valuri, pe mijlocul străzii, pe sub fereastra lor.

„Poate că-i adevărat, altfel nu s-ar

întâmpla toate astea!”, exclamă mama exaltată.

El continua să clatine din cap. Vestea venise prea pe neaşteptate. Cineva striga pe stradă:

„United Press transmite: Guvernul japonez a capitulat necondiţionat în faţa Chinei, Americii, Angliei, U.R.S.S.-ului”.

— „Auzi, nu-i aşa că-i adevărat? Japonezii au capitulat! Războiul antijaponez a triumfat! Nu vom mai duce viaţa asta amară”, strigă ea isteric.

Râdea, şi pe faţă îi curgeau lacrimile, de parcă ar fi uitat că se afla într-o cameră întunecată şi că în faţa patului pusese pe o masă de lemn o lumânare. Lumina ei tremura înfiorător, feştila se aplecase într-o parte, iar ceara picura printr-o gaură.

Wang o privea dus, cu ochii larg deschişi, de parcă nu-i înţelegea spusele. Deodată, îl podidi plânsul. Ar fi vrut să râdă şi să plângă în acelaşi timp. Se linişti însă curând, oftă prelung şi se gândi: „S-a terminat cu voi, dar şi eu sunt sfârşit”.

„Ediţie specială! Ediţie specială! Japonezii au capitulat!” striga vânzătorul de ziare, alergând pe sub fereasstra lor.

Luându-i mâinile, mama îl întrebă,

zâmbindu-i blând: „Xuan, eşti fericit? Am învins! Am învins!”

El luă tocul cu mâna tremurătoare şi scrise cu greutate:

„Acum pot muri liniştit”.

Mama, uitându-se la cuvintele lui tremurate, uită totul şi strigă, plângând şi râzând: „Xuan, nu vei muri! Nu vei muri! Am învins şi nimeni nu trebuie să mai moară!”

Lacrimile îi şiroiau pe faţă în timp ce strângea cu putere mâinile fiului ei, fără să ştie dacă în inima sa era bucurie sau tristeţe.

CAPITOLUL 30

Dorinţa ei nu s-a realizat După ce spusese vorbele acelea, într-o seară, târziu, stătea pe marginea patului, veghindu-şi fiul. Lumina becului era ca-ntotdeauna, palidă, pe măsuţă aburea un castron plin cu supă de pasăre, în castron era o linguriţă.

„Xuan, mai ia două înghiţituri”, îi spuse mama. Îşi dădu o clipă ochii peste cap, se mişcă uşor, ridică un braţ, dar nu mai apucă tocul. Nu răspunse.

„Xuan, n-ai mâncat nimic, de două zile.

Îndură durerea, şi mănâncă puţin”, îl imploră ea, îşi mişcă încetişor capul, îşi deschise gura, întinse iarăşi braţul şi-l duse cu mare trudă la gură, apucându-şi buza de jos. Apoi îi dădu drumul şi îşi vârî degetele în gură, de parcă voia să-şi apuce limba.

„Xuan, te simţi rău? Mai rabdă puţin”, îi spuse ea îndurerată, strângându-i mâna cealaltă.

Încuviinţă din cap, îşi scoase degetele din gură, apoi şi le duse la gât. O privea cu ochi înlăcrimaţi. „Nu fi trist! Nu vei muri!” îl linişti ea, îşi freca întrona gâtul cu toate cele cinci degete. Avea gesturile încete, iar degetele-i erau înţepenite. Deodată, îşi ridică puţin capul.

„Xuan, ce vrei?” îl întrebă mama.

Nu răspunse. După multă vreme, cele cinci degete ţepene i se înfipseră înnebunite în gât. Corpul i se cutremură, iar patul începu să se zgâlţâie.

„Xuan, linişteşte-te”, zise mama. Dădu drumul mâinii lui stângi, se ridică şi-i luă mâna dreaptă de la gât. Dar după două-trei minute, el îşi duse din nou mâna dreaptă la gât. Deschise larg gura, începu să gâfâie cu putere şi-şi dădu ochii peste cap. Degetele cu unghii mari i se înfigeau de-a valma în

gât, zgâriindu-se până la sânge.

„Xuan, linişteşte-te, nu se poate. Nu trebuie să faci asta!” îl imploră îndurerată mama. Privirile lui se îndreptară încet spre faţa ei. Spunea parcă din priviri: mă doare tare. Trupul i se zgâlţâia pe pat şi tremura.

„Xuan, te doare tare?” îl întrebă ea.

Încuviinţă, din cap. Îşi luă mâna dreaptă de la gât. Degetele i se crispau în aer, însă ea nu înţelegea ce anume voia.

„Ce doreşti, Xuan?” îl întrebă.

Privirile lui se îndreptau încet spre tocul lăsat lângă perne.

„Vrei să-mi spui ceva? Vrei tocul?” îl întrebă punându-i-l între degete. Vru să-l apuce strâns, dar degetele îi tremurau prea tare. Puţin lipsi să nu-l scape din mână.

Mama îi dădu o carte, „Scrie pe copertă”, îi zise.

Cu o mână ţinea creionul şi cu cealaltă cartea. Scrise cu mare greutate un singur cuvânt: „Doare”. De fapt nici nu mai semăna cu un cuvânt De corect, scrisese corect, însă alandala.

Citind, mamei îi dădură din nou lacrimile. „Xuan, mai rabdă puţin. Te vei face bine, Xiaoxuan îl va aduce pe Zhang Boqing”. Voia să-l încurajeze, însă spunând

vorbele astea, îşi întoarse capul şi începu să plângă încet.

Mintea îi era limpede. Simţea cu ascuţime durerea, propria slăbiciune. Ştia că părţile din care-i era alcătuit corpul mureau toate treptat, că în curând urma sfârşitul.

Resimţi cu acuitate părerea de rău după viaţă şi groaza de moarte. Văzuse şi ce durere îi pricinuia el mamei. O văzuse îndreptându-se plângând spre fereastră. Ce putea să facă? De i-ar spune măcar o singură vorbă, câteva cuvinte de rămas bun, şi tot ar fi ceva. „Ce rău am făcut eu? Sunt un om cumsecade! De ce trebuie să îndur pedeapsa asta? Şi ea, mama mea, după ce voi muri, cum va trăi? Din ce va trăi? Şi Xiaoxuan, el cum va trăi? Şi ce rău au făcut ei?” Era plin de mâhnire şi nemulţumire, ar fi vrut să strige, să se jeluiască, dar nu avea voce. Nimeni nu-i putea auzi vorbele. Cerea „dreptate”. Dar uncie putea găsi „dreptatea”? Nu-şi putea striga indignarea. Trebuia să moară în tăcere.

Pe stradă se certau doi, soţ şi soţie, femeia plângea şi striga, bărbatul o bătea şi o înjura, mai era şi un altul, care încerca să-i despartă. Altcineva trecea pe sub

fereastră, cântând o arie de operă de Sichuan.

„De ce ei trebuie să trăiască, iar eu trebuie să mor, şi încă atât de dureros? gândi. Vreau să trăiesc!” strigă neauzit.

Mama îşi întoarse capul, îl privea. Ochii ei erau umflaţi şi roşii, iar faţa îi era palidă, de parcă avea să cadă grav bolnavă.

„E şi ea atât de obosită”, se gândi el îndurerat. Îşi mişcă uşor capul şi deodată îl cuprinse o durere violentă, îl dureau deopotrivă gâtul şi plămânii, durerea asta era insuportabilă. Mâinile i se agitau, apucând aerul la întâmplare. Îşi căscă gura, dar nu scoase niciun sunet. Deschise gura larg, cu putere, dar tot nu putu scoate vreun sunet. Fruntea toată i se udase de transpiraţie, Simţi că cineva îi strângea mâinile, parcă mama îi spunea ceva... Leşină de durere.

Fu trezit de plânsul şi de strigătele mamei. Zăcea în pat, leoarcă de transpiraţie, cu pantalonii uzi de urină. Ţinea strâns mâna mamei, privind înlemnit chipul ei atât de drag. Durerea mai slăbise puţin. Ar fi vrut să-i zâmbească, însă lacrimile îi curgeau fără voie.

„Ţi-ai revenit, va fi bine”, se bucură

mama, respirând uşurata; pe obraji şi în colţul ochilor încă i se mai vedeau urmele lacrimilor.

El clătină din cap nepăsător.

Xiaoxuan intră în cameră şi spuse imediat: „Bunică, Zhang Boqing are malarie, nu poate veni”.

Mama înlemni. Totul se sfârşise! Inima îi fusese lovită parcă de o piatră. Îl întrebă: „De ce ai întârziat?”

„Pe stradă e multă lume. Mâine se sărbătoreşte victoria. Pretutindeni se fac pregătiri şi m-am rătăcit. Apoi am ajuns la casa lui Zhang, am stat şi acolo mai mult timp, răspunse Xiaoxuan. Şi adăugă: diseară va fi zarvă mare. S-au pus peste tot lampioane”.

„Ţi-o fi foame? Ai bani la tine, du-te să mănânci undeva tăiţei. Azi n-am pregătit nimic de mâncare. Eu am mâncat orezul rămas de dimineaţă. Du-te repede să mănânci”, îi spuse ea.

„Bine”, răspunse Xiaoxuan.

Auzise şi el totul. „Lumea petrece”, se gândi. Ar i dorit să le surâdă, însă durerea îl împiedica. „Victoria le va aduce oare salvarea?” se întrebă, cu gândul la mama şi la Xiaoxuan. Durerea îl împiedica să şi

gândească, suferinţa îl cotropise cu totul. Durerea – ce groaznic lucru! – se accentuase, treptat, neîncetat, gonind orice altceva. Îl făcuse să uite totul, nu se gândea decât cum să o rabde, ori cum să încerce să scape de ea. În el se desfăşura o luptă disperată, deşi era dinainte învins. Totuşi nu putea să nu continue lupta. Strigă, tot fără glas: „Să mor, nu mai pot suporta această durere”.

Ai lui însă, cei dragi, mama şi fiul, nu-i puteau cunoaşte limbajul mut, şi nici nu-l puteau ajuta să scape de durere.

Durerea era continuă, mai mult, creştea fără încetare.

3 septembrie, ziua victoriei, a bucuriei, nu aduse nicio schimbare în camera asta. Pe stradă, oameni cu feţe zâmbitoare demonstrau în cinstea victoriei. Avioanele evoluau spectaculos pe cer, răspândind manifeste de sărbătoare, însă în camera lui Wang Wenxuan era numai durere, erau numai plânsete.

În ziua aceea, şi-a pierdut de trei ori cunoştinţa. Simţea că ajunsese la capătul durerii pe care un om o poate îndura. Dorea să vină moartea, să-l ia imediat. Dar tot mai trăia. Mama şi Xiaoxuan stăteau întruna în

faţa patului. El îi privea cu ochii scăldaţi în lacrimi. Îi implora să-l ajute să moară cu un sfert de ceas mai devreme.

Viaţa lui se topea, dar mintea îi era limpede, chiar dacă nu putea să se gândească prea mult. Nu voia, în acele ultime clipe, cu niciun preţ să-şi ia privirile de pe chipul mamei şi al lui Xiaoxuan. Îi vedea tot mai tulbure. I se părea că vede şi o a treia faţă, desigur, a lui Shusheng. N-o uitase nici pentru o clipă. Dar nici chiar chipurile atât de dragi lui nu-i puteau uşura durerea, îl duru până la sfârşit. Nu putea muri, pentru că mai avea încă viaţă în el. Mama şi Xiaoxuan îl ţineau fiecare de câte o mână, aşteptând ca el să-şi dea duhul.

În sfârşit, când a încetat să mai respire, avea pleoapele întredeschise, ochii daţi peste cap, gura deschisă, de parcă tot ar mai fi cerut cuiva „dreptate”. Era ora opt seara. Pe străzi răsunau gongurile şi tobele, oamenii petreceau, serbau victoria, aprindeau cu petarde lampioanele în formă de dragon.

EPILOG

După două luni, într-o seară, în oraşul de munte se opri curentul din pricină că se repara cazanul cu aburi. Toată dimineaţa

plouase, iar după-amiază se făcu deodată frig. Vântul rece sufla peste oraş, gonind clienţii din faţa tarabelor. Dus de vânt, mirosul lămpilor cu carbid plutea peste tot, iar lumina flăcării lor tremura tristă.

O ricşă trecu pe strada întunecată, friguroasă şi pustie şi se opri în faţa unui bloc. Din ea coborî o femeie modern îmbrăcată, cu o geantă în mână. Intră pe uşa batantă, îşi lumină drumul cu o lanternă, trecu prin coridorul întunecat şi urcă la etajul întâi, apoi la etajul doi.

Se opri în faţa unei uşi. Inima îi bătea cu putere. Ciocăni, emoţionată.

Nu răspunse nimeni. În cameră era lumină, iar la uşă nu era lacăt, de aceea se gândea că nu se poate să nu fie cineva înăuntru. Poate că dorm. Bătu iar în uşă, mai tare.

„Cine-i?” întrebă o Voce de femeie. Vocea îi părea cunoscută, fără însă să poată spune a cui este.

„Eu sunt”, răspunse ea într-o doară.

Uşa se deschise şi o fâşie de lumină se lăţi. Pe masă, văzu o lumânare aprinsă. Uşa o deschisese o femeie. N-o putea recunoaşte, pentru că stătea cu spatele la lumină.

„Pe cine cauţi?” întrebă speriată cea care îi deschisese.

„Spuneţi-mi, vă rog, familia Wang aici locuieşte?” întrebă ea uimită.

„Aici nu e nimeni cu numele Wang”, i se răspunse.

„Nu locuia aici familia Wang? Chiar în această cameră. Şi mobila e aceeaşi”, spuse ea cu o uimire şi mai mare.

„A, doamna Wang. Intră, te rog, şi ia loc! Azi s-a oprit curentul, de aceea nu te-am recunoscut”, îi spuse cea care-i deschisese uşa. Zâmbind şi dându-se la o parte imediat, ca să-i facă loc să intre.

„Doamna Fang, dumneavoastră nu locuiaţi la etajul întâi? Când v-aţi mutat sus?” îşi aducea aminte precis că doamna Fang locuia înainte la etajul întâi. În sfârşit, dăduse peste un cunoscut şi se mai linişti puţin. Înfăţişarea camerei nu se schimbase prea mult, doar pereţii erau mai albi şi mai plăcuţi la vedere.

„La mijlocul acestei luni, răspunse doamna Fang. Doamnă Wang, ah, oare cum te-o fi chemând acum? Nu erai la Lanzhou? Când te-ai întors?”

„Chiar astăzi, doamnă Fang, şi Nu mi-am schimbat numele”, răspunse Shusheng

aprinsă la faţă. Apoi o întrebă cu voce tremurătoare: „Doamnă Fang, ei unde s-au mutat? Mă refer la Wenxuan”...

„Vorbeşti despre domnul Wang? Nu ştii?” o întrebă uimită doamna Fang.

„Nu ştiu nimic. Nu am mai primit nicio scrisoare de la ei de două luni”, spuse Shusheng neliniştită.

„Domnul Wang nu mai este”, şopti doamna Fang.

„Nu mai este? Când?” strigă Shusheng speriată, schimbată la faţă, cutremurându-se.

„Luna trecută, chiar în ziua în care se sărbătorea victoria”, răspunse doamna Fang.

Shusheng se cutremură.

„Bătrâna a plecat cu nepotul. Camera ne-a lăsat-o nouă. La fel şi mobila. Am plătit puţin”.

Shusheng se simţea luată de frig, de parcă cineva ar fi udat-o cu apă rece.

— Faţa ei era palidă. După un lung răstimp, abia putu îngăima: „Unde s-au mutat?” îşi ridică mâna şi se frecă la ochi, întorcându-şi faţa într-altă parte.

„Nu ştiu. Am întrebat-o pe bătrână şi mi-a spus că mai întâi se mută la o rudă

pentru câteva zile, apoi mi-a spus că vor pleca la Kunming. A mai spus, mi se pare „că va ruga pe cineva să-i cumpere bilete de vapor”, răspunse doamna Fang după ce se mai gândi puţin. Vocea ei era neutră, de parcă nici ea nu ar fi fost sigură de vorbele sale.

„Nu avea de ce să cumpere bilete de vapor pentru Kunming. N-au nicio rudă acolo, spuse îndoită Shusheng. Nu ştiu unde s-or fi dus”.

„Aşa spunea bătrâna, răspunse doamna Fang. Dar eu cred că mai degrabă voia să plece la Kunming. Înainte de a se muta, şi-au vândut aproape toate lucrurile. Au pus o tarabă în faţa intrării. A, doamnă Wang, dar ai venit de atâta timp, iar eu nu ţi-am făcut nici măcar un ceai”, spuse ea, parcă cerându-şi scuze. Se ridică, îndreptându-se spre o măsuţă unde erau un termos, ceainicul şi ceştile.

„Doamnă Fang, nu te deranja, nu mi-e sete, spuse Shusheng, ridicându-se puţin. Spune-mi, te rog, ştii cum a murit Wenxuan? Unde e înmormântat?”

„Doamnă Wang, nu te întrista. Odihneşte-te puţin, bea un ceai”, îi spuse doamna Fang cu blândeţe, şi-i puse lui

Shusheng în faţă un pahar cu ceai.

„Mulţumesc. Te rog, spune-mi cum a murit. La Lanzhou credeam că încetul cu încetul s-a însănătoşit. În fiecare scrisoare, spunea că se simte bine. Te rog să-mi spui, nu mi-e teamă, spune-mi adevărul”.

„De fapt, nu ştiu. Nu ştiu, într-adevăr. Când era el bolnav, am fost doar o singură dată la bătrână, ştiu doar că vocea îi era răguşită şi că a murit la mai puţin de două luni după ce a căzut la pat. Atunci, l-am văzut în pat, nu putea vorbi, era foarte slab”, povesti doamna Fang cu voce tristă.

„Unde este înmormântat? Vreau să mă duc să văd”, o întrerupse Shusheng, nemaiinteresând-o altceva. Simţi o durere ascuţită în inimă. Regreta totul. Ar fi vrut cu adevărat să meargă imediat la mor mm tul lui.

„Nu ştiu. Am auzit că încă înainte ca domnul Wang să moară nu mai aveau bani. L-au depus aici, în cameră, fără să i se facă vreo altă ceremonie. Şi noroc cu bătrâna, a umblat două zile, a făcut rost de nişte bani şi a cumpărat sicriul. L-au pus în sicriu şi l-au dus la groapă. Nu ştiu însă unde anume a fost înmormântat domnul Wang. Am întrebat-o pe bătrână odată, dar ea nu mi-a

spus. Bătrâna era într-adevăr nespus de amărâtă. În două luni, slăbise foarte mult, iar părul îi albise tot”, spuse doamna Fang, privind-o cu ochi plini de milă.

Shusheng o asculta şi-şi muşca buzele. Simţea cum o înţepau lacrimile sărate şi cum inima îi bătea cu putere. Un sentiment de profund regret o învăluia. Lacrimile îi şiroiau pe obraji. Totuşi, se stăpânea. „Poate printre ceilalţi vecini o fi vreunul care să ştie unde este înmormântat? Nu se poate să i se fi pierdut chiar aşa urma. Cineva, de la instituţie, trebuie să ştie. Măcar domnul Zhong”, spuse ea, certându-se parcă cu cineva. Nu ştia că nici domnul Zhong nu mai era pe lume.

„Oamenii de pe aici nu ştiu. Sicriul a fost luat dis de dimineaţă. Nimeni nu s-a dus la înmormântare. Şi nici bătrâna nu ne-a înştiinţat. Dar poate că la instituţie ştie cineva”, spuse doamna Fang cu bunăvoinţă. Ar fi vrut mult s-o ajute, însă îşi dădea bine seama că nu avea cum.

„Mâine mă duc la instituţie să mă interesez”, spuse Shusheng disperată. Îşi înclină capul, ştergându-şi lacrimile cu batista. Apoi întrebă iar: „Când s-a mutat bătrâna?”

îmi amintesc că era în 12. A doua zi după ce s-au mutat, am văruit, iar în a patra zi, ne-am mutat aici. Camera de jos o foloseşte soţul meu pentru musafiri sau ca birou pentru afaceri. A, doamnă Wang, încă nu te-am întrebat, unde locuieşti?” se interesă doamna Fang îngrijorată.

„Deocamdată... la prieteni... Plec peste câteva zile”, răspunse Shusheng ezitând.

„Te mai duci s-o cauţi pe bătrână?” întrebă doamna Fang.

Deodată, se auziră din cămăruţă plânsetele unui copil. Nemaiaşteptând răspunsul musafirei, doamna Fang se ridică şi spuse grăbită: „S-a trezit fiică-mea. O clipă, te rog”. Şi se duse repede în cămăruţă.

Shusheng scăpă de răspunsul la această dureroasă întrebare, Stătea singură, lângă o lumânare. Deodată, avu senzaţia că visează. Era camera în care locuise, mobila pe care o folosise: masa, biroul, rafturile de cărţi, dulapul de bucătărie, patul... Totul îi era cunoscut, deşi cele stricate fuseseră reparate, cele vechi fuseseră curăţate, iar pereţii fuseseră văruiţi în alb. Numai ea, cea care stătea acum pe scaunul pe care a stat atâţia ani, devenise o străină, un musafir. Ba

mai mult, pe toate obiectele astea atât de cunoscute, nu mai putea descoperi nici măcar o urmă a trecutului. Şi, deşi ardea şi acum tot o singură lumânare, camera era mult mai luminoasă decât odinioară. În mai puţin de un an, se schimbase totul. El murise, iar mama şi băiatul au plecat. Unde o fi înmormântat? încotro or fi plecat? Nu ştia. De ce nu putea oare să afle? Ce mai putea face ea ca să afle? Acum, un copil al alteia plângea în fosta ei cameră. Ce voce curată! Tânăra mamă se plimba prin cămăruţă cu copilul în braţe şi-i cânta un cântec de leagăn. Tot aşa şi ea, cu Xiaoxuan, în urmă cu mai bine de zece ani. Dar azi, azi oare unde este Xiaoxuan al ei? Copilul acesta nici nu se gândea la ea, şi fireşte, nici ea nu şi-a arătat în suficientă măsură dragostea de mamă faţă de el. Îl neglijase şi deci îl va pierde definitiv. Şi nu-l are decât pe el! Doamna Fang încă nu revenise – copilul continua să plângă, iar ea se plimba şi-l bătea uşurel pe spate, cântându-i cu răbdare. Femeia asta pare să fi uitat de ea, se preocupa doar de copilul ei, uitase de musafira care rămăsese în camera din faţă, asaltată şi chinuită de amintiri. Deodată, îşi aminti scena petrecută pe scară, îşi

strângeau mâinile în întuneric. Ea, cu ochii înlăcrimaţi, se lipise de el şi-l săruta. „Ţi-am spus să ai grijă de tine! De ce nu mi-ai spus că eşti atât de bolnav? gândea îndurerată. M-aş fi întors, dacă asta ţie ţi-ar fi făcut bine. Eu nu ţi-am greşit cu nimic”. La fel gândea şi când a coborât din avion. Ar fi putut să-i mărturisească sincer... Acum, însă, era prea târziu, prea târziu! Pentru fericirea ei, distrusese pe altcineva... Şi tot gândindu-se, se ridică brusc. La ce bun să mai rămână aici? Nu mai putea suporta camera asta, şi nici mobila, căci fiecare obiect vorbea despre povestea lor. Fiecare lucru îi înjunghia inima. Nu mai putea suporta nici cântecul de leagăn al acestei tinere mame. Cântecul îi amintea că şi ea fusese mamă, îi trezea amintiri de mult înmormântate. Trebuia să-l plece.

„Doamnă Fang, am plecat, nu trebuie să mă conduci”, spuse cu voce tare, luându-şi geanta şi îndreptându-se spre uşă.

Doamna Fang ieşi repede, cu copilul în braţe, şi strigă: „Doamnă Wang, mai stai puţin. E încă devreme”. Shusheng se opri şi întoarse capul: „Am plecat, mulţumesc!” spuse”. „Nu te grăbi, o rugă doamna Fang cu duioşie. Apoi adăugă: Mai vino pe la noi”.

„Mulţumesc, n-o să mai vin”, spuse Shusheng, clătinând din cap. De data asta nu mai plângea, simţea însă o amărăciune mai puternică decât un şuvoi de lacrimi.

„Atunci, aşteaptă puţin, să iau lumânarea şi să te conduc. Afară e foarte întuneric”, se oferi doamna Fang amabilă. Cu o mână strângea copilul, iar în cealaltă ţinea lumânarea.

„Doamnă Fang, rămâi aici, am lanternă, pot să văd. Aici totul îmi este cunoscut”, răspunse politicoasă Shusheng şi se îndreptă grăbită spre coridor.

„Doamnă Wang, o clipă! te conduc până la scară”, strigă doamna Fang, apoi începu să se plângă: „Ce rău e când se opreşte curentul. Două luni au trecut de la victorie şi nimic nu s-a schimbat în bine, dimpotrivă, în unele privinţe e mai rău”.

Shusheng ajunse la scară, întoarse capul şi, îndreptând lanterna spre doamna Fang, spuse cu voce tare:

„Doamnă Fang, întoarce-te, am plecat!” Şi cobori grăbită, fără să-i mai aştepte răspunsul. Într-adevăr, pe aici ea a trecut de multe ori, de aceea se descurca acum uşor.

Cum ieşi pe poartă, un val de aer rece o întâmpină, se zgribuli: „E abia sfârşitul lui

octombrie şi e atât de frig seara!” îşi spuse şi simţi că paltonul ei de toamnă nu-i mai putea ţine de cald. În faţa clădirii, nu se zărea nicio ricşă. Întoarse capul să vadă încă o dată poarta şi felinarul acela care semăna cu nişte ochi închişi, apoi oftă înăbuşit. Nu ştia unde-ar fi fost bine să se ducă. Îşi simţea sufletul pustiu. Nu dorea decât să găsească un ungher undeva, să închidă uşa şi să plângă. Dar n-avea-ncotro. Îi rămânea doar să meargă aşa, încet, pe trotuar.

„Domnişoară, am venit din Guilin, în pribegie, şi ne-am pierdut toate lucrurile…”

Deodată, din întuneric, îşi făcuse apariţia o siluetă, şi o mână slăbită şi zbârcită se îndreptă spre ea. Se sperie, dar după ce se uită cu atenţie, îşi dădu seama că „era o bătrână.

Deschise geanta, scoase cu bancnotă şi e puse în mâna aceea neagră.

„Mulţumesc, domnişoară”, spuse bătrâna, apoi dispăru în întuneric.

Shusheng clătină din cap şi-şi văzu mai departe de drum. Pe urmă, zări o lumină.

„De vânzare! De vânzare! 500 yuani… 300 yuani… 200 yuani…”

Mirosul lămpii cu carbid ajungea la ea,

adus de vânt. Din guri zâmbitoare, se auzeau numai strigăte triste. O femeie tânără stătea pe o laviţă scundă, cu un copil adormit în braţe, cu privirea aţintită spre acea grămadă de obiecte ce nu puteau fi vândute.

Shusheng se cutremură din nou. „Ce frig e noaptea 1” se gândea ea. „Şi ea e mamă”, gândi iar. Se opri o clipă în faţa tarabei şi se uită, plină de compasiune, la acea femeie şi la copilul din braţele ei. „Trebuie să-l găsesc pe Xiaoxuan”, îşi spuse. Privi iar la mama cu copilul din faţa ei. „Şi ei au pus o asemenea tarabă”, se gândi iarăşi. Acest „ei” se referea, fără nicio îndoială, la soacra şi la copilul ei. Se simţi încă şi mai tristă.

„Când pleci?” întrebă cineva în apropierea ei. 1

„Nu pot pleca. Noi, oamenii de rând, cum să facem rost de bilete?” răspunse un altul.

„Să găsim altceva. Mergem clandestin!”

„Acum, favorizaţi sunt toţi cei avuţi, nu noi, oamenii simpli. Am o rudă care a plecat clandestin, pentru că n-a găsit bilet, a fost însă prins şi dat jos. Degeaba a mai dat bani pentru vapor”.

„De tine încă e bine. Dacă nu poţi pleca, poţi sta câteva luni în provincia Sichuan, fără să duci grija mâncării. Dar eu, dacă nu plec până luna viitoare, voi răbda de foame. Am vândut aproape totul şi am mâncat banii. La început, credeam că odată cu victoria o să mă pot întoarce acasă”.

„Victoria e a lor, nu e a noastră. Noi nu ne-am îmbogăţit din suferinţele ţării, dimpotrivă, am pătimit pentru victorie. Să fi ştiut, nici nu participam la demonstraţia închinată victoriei”.

O străbătu iarăşi un fior de frig. Se cutremură, de parcă, brusc, căzuse într-o grotă de gheaţă. Privea năucă în jurul ei. Şi i se părea că nimic din ce vedea nu era adevărat. I se părea că visează. Ieri, pe vremea asta, lua masa într-un local aglomerat dintr-un alt oraş, şi asculta cum un bărbat o laudă cu vorbe linguşitoare. Iar astăzi, stătea în faţa unei tarabe, într-o noapte friguroasă, şi asculta plângerile acestor străini. De ce s-a întors? Şi cum a plecat din camera aceea… Şi ce va face de-acum înainte 7…

Va aştepta ziua de mâine.

Unii au murit, alţii au plecat. Şi chiar dacă mai rămâne aici până mâine, în cel mai

bun caz va găsi doar un mormânt. Îl va găsi oare pe Xiaoxuan al ei? Poate ea să schimbe ceva? Ce ar trebui să facă? Să bată toate cele patru colţuri ale lumii şi să caute ceea ce ştia bine că nu mai poate fi găsit? Ori să se întoarcă la Lanzhou şi să accepte cererea celuilalt bărbat?

Îi mai rămâneau două săptămâni de concediu. Trebuia să-şi pună treburile în ordine… Mai avea atâta timp, şi treburile ei nici măcar nu erau greu de rezolvat. De ce atunci să stea în faţa tarabei şi să se lase s-o şfichiuiască vântul ăsta atât de rece?

„Voi avea tot timpul să iau o hotărâre”, îşi spuse, în sfârşit. Plecă. Mergea încet, cu paşi egali. Umblând aşa, pe strada întunecoasă, fu năpădită deodată de o senzaţie ciudată. Întorcea capul şi se uita când într-o parte, când într-alta. Îi era teamă ca nu cumva vântul rece să stingă lămpile acelea cu carbid care se legănau. Noaptea era într-adevăr foarte rece. Avea nevoie de căldură.

31 decembrie 1946

Lector: RODICA IOAN Tehnoredactor: ELENA CĂLUGĂRU

Bun *de tipar:* 14.65.1985 *Coli ed.* 13,68. *Coli tipar* 9,5

— Comanda nr. 40.510 combinatul poligrafic „Casa Scânteii”.
Bucureşti – Piaţa Scânteii nr. 1
— Republica Socialistă România

«Opera de romancier a lui Ba Jin trebuie înţeleasă ca o continuare a tradiţiei epicii clasice chineze şi totodată ca o pagină nouă deschisă în Noua Literatură a Chinei. Un roman precum *Familia* este, fără îndoială, replica plină de talent la *Visul din pavilionul roşu,* aşa cum unui roman ca *Nopţi reci* nu i se pot tăgădui modernitatea şi originalitatea. Creaţia lui 8a Jin dă un răspuns magistral problemei raportului dintre tradiţie şi inovaţie…»

PAUL MARIŞ

1 W’enxue shuoslii: titlu obţinut de

absolvenţii de facultate în urma unor examene de specialitate susţinute în timpul stagiului de 1 – 2 ani.

1 Nu este vorba despre neîncredere în general faţă de medicina tradiţională. Ei, în cazul special al tuberculozei, faţă de capacitatea de a depista ţii virulecii această boală, în comparaţie cu medicina europeană care în T.B. a adus o contribuţie hotărâtoare.

1 Japonezii.

1 Capitala provinciei Yunnan.

1 Se referă la anul 1944 (Republica Chineză: 1912 – 1949).

3 Ultimii împăraţi ai dinastiei Qing, dinaintea proclamării Republicii.

Străvechi obicei feudal. Începând cu vârsta de şapte-opt ani, laba piciorului fetei era bandajată strâns cu o faşă, spre a fi împiedicată să crească.

1 Dramaturg chinez modern.

1 Unitate de măsură echivalând cu 5 cm.

1 În trecut, perechea de tineri căsătoriţi se închina cerului, pământului şi părinţilor.

1 Unitate de măsură (50 g).

1 Comitetul Central al Guomindang-ului.